

BILTEN

HRVATSKA NARODNA BANKA

187

Godina XVIII • Prosinac 2012.

HNB

BILTEN 187

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
Telefon: 01/4565-006
Telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).
Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 500 primjeraka

ISSN 1331-6036 (tisak)

ISSN 1334-0042 (online)

HRVATSKA NARODNA BANKA

BILTEN 187

Zagreb, prosinac 2012.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Površina (km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
Broj stanovnika (mil.)	4,440	4,440	4,440	4,439	4,442	4,440	4,436	4,434	4,429	4,418	4,402
BDP (mil. HRK, tekuće cijene) ^a	192.289	208.796	228.932	247.428	266.652	291.044	318.308	343.412	328.672	326.980*	333.956*
BDP (mil. EUR, tekuće cijene)	25.738	28.189	30.265	33.009	36.034	39.745	43.390	47.543	44.781	44.876*	44.922*
BDP po stanovniku (EUR)	5.797	6.349	6.816	7.436	8.112	8.951	9.781	10.722	10.111	10.158*	10.205*
BDP, realna godišnja stopa rasta (%)	3,7	4,9	5,4	4,1	4,3	4,9	5,1	2,1	-6,9	-1,4*	0,0
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9	6,1	2,4	1,1	2,3
Tekući račun platne bilance (mil. EUR)	-785	-2.032	-1.821	-1.361	-1.899	-2.644*	-3.151*	-4.256*	-2.279*	-449,9*	-393,9*
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-3,0	-7,2	-6,0	-4,1	-5,3	-6,7*	-7,3*	-9,0*	-5,1*	-1,0*	-0,9*
Izvoz robe i usluga (% BDP-a)	42,0	39,5	43,4	43,1	42,4	42,7	42,1	41,7	36,4	39,5*	41,8*
Uvoz robe i usluga (% BDP-a)	46,8	48,8	50,0	48,9	48,3	49,2	49,3	49,7	39,8	38,6	40,9
Inozemni dug (mil. EUR, na kraju razdoblja) ^c	13.609	15.144	19.884	22.933	25.990	29.725	33.721	40.590	45.244	46.483	45.734
Inozemni dug (% BDP-a)	52,9	53,7	65,7	69,5	72,1	74,8	77,7	85,4	101,0	101,2	99,6
Inozemni dug (% izvoza robe i usluga)	126,0	136,1	151,4	161,1	170,2	175,3	184,6	204,6	277,3	262,4	243,3
Otplaćeni inozemni dug (% izvoza robe i usluga) ^{c, d}	27,5	27,5	21,3	22,5	25,0	37,3	35,1	29,6	47,2	41,9	36,9
Bruto međunarodne pričuve (mil. EUR, na kraju razdoblja)	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307	9.121	10.376	10.660	11.195
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	5,3	4,9	5,2	4,8	5,1	5,4*	5,2*	4,6*	7,0*	7,2*	7,2*
Nacionalna valuta: kuna (HRK)											
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 EUR)	7,3700	7,4423	7,6469	7,6712	7,3756	7,3451	7,3251	7,3244	7,3062	7,3852	7,5304
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	8,3560	7,1457	6,1185	5,6369	6,2336	5,5784	4,9855	5,1555	5,0893	5,5683	5,8199
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	7,4710	7,4070	7,5642	7,4957	7,4000	7,3228	7,3360	7,2232	7,3396	7,2862	7,4342
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	8,3392	7,8725	6,7044	6,0312	5,9500	5,8392	5,3660	4,9344	5,2804	5,5000	5,3435
Ukupni fiskalni saldo konsolidirane opće države (% BDP-a) ^e	-5,9	-4,3	-5,4	-4,2	-3,5	-3,4	-3,0	-2,1	-4,6	-5,3	-5,3
Javni dug (% BDP-a) ^f	35,2	34,8	35,4	37,6	38,2	35,4	32,9	29,3	35,8	41,3	45,7
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	15,8	14,8	14,3	13,8	12,7	11,2	9,6	8,4	9,1	11,8	13,5
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	41,8	43,3	43,1	43,5	43,3	43,6	44,2	44,5	43,3	41,1	39,5

^a Podaci o BDP-u za 2010. i 2011. privremeni su. U svibnju 2012. DZS je objavio revidiranu vremensku seriju podataka o BDP-u za razdoblje od 1995. do 2009., a revidirani podaci za 2010. i 2011. bit će objavljeni krajem lipnja.

^b Stopa inflacije mjerena je indeksom potrošačkih cijena.

^c U sklopu obveza preuzetih u pretpripravnim pregovorima s Europskom komisijom na početku 2008. stupile su na snagu promjene u pravnoj regulativi vezane uz praćenje inozemnog zaduživanja. Stanje inozemnog duga na kraju 2007. prikazano je prema starom sustavu izvještavanja. Da bi se omogućila godišnja usporedba, stanje inozemnog duga na kraju 2007. izračunato je i na osnovi novog sustava izvještavanja, koji pokazuje da bi stanje duga bilo veće za 365 mil. EUR te bi iznosilo 34.086 mil. EUR. Od početka 2009. u primjeni je novi, unaprijeđeni sustav obrade podataka, pri čemu je, radi usporedivosti, izračunato i stanje duga na kraju 2008., koje bi prema tom sustavu bilo veće za 366 mil. EUR te bi iznosilo 40.956 mil. EUR.

^d Otplate inozemnog duga uključuju otplate glavnice s osnove obveznica, dugoročnih trgovinskih kredita i dugoročnih kredita (isključujući obveze prema vlasnički povezanim poduzećima) te ukupne otplate kamata, bez otplata kamata s osnove izravnih ulaganja.

^e Ukupni fiskalni saldo (GFS 2001) od 1999. do 2001. prikazan je na gotovinskom načelu, a nakon toga na modificiranome obračunskom načelu. HAC, HC, HFP i DAB uključeni su od 2001., pri čemu je HAC isključen od 2008. U izračun salda uključene su godišnje isplate povrata duga umirovljenicima (opširnije objašnjenje metodologije izračuna salda vidi u Biltenu HNB-a, br. 165, u Okviru 4.).

^f Javni dug je dug opće države. Od 2008. dug HAC-a isključen je iz duga opće države.

Izvori: DZS; MF; HNB

Sadržaj

Informacija o gospodarskim kretanjima i prognozama

1. Sažetak

2. Kretanja u globalnom okruženju

Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri

Tečajevi i cjenovna kretanja

Kretanja referentnih kamatnih stopa

3. Agregatna potražnja i ponuda

Agregatna potražnja

Agregatna ponuda

4. Tržište rada

5. Inflacija

Okvir 1. Determinante razlike između ostvarenih stopa inflacije u Hrvatskoj i eurozoni

6. Vanjska trgovina i konkurentnost

Okvir 2. Procedura pri makroekonomskim neravnotežama u Europskoj uniji

Okvir 3. Cijene prirodnog plina i konkurentnost domaćih poduzeća

7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala

Uvjeti financiranja

Tokovi kapitala između Hrvatske i inozemstva

Okvir 4. Kapitalni tokovi i članstvo u Europskoj uniji

8. Monetarna politika

9. Javne financije

Prihodi, rashodi i transakcije u nefinancijskoj imovini konsolidirane opće države

Manjak i dug konsolidirane opće države

10. Odstupanja od prethodne projekcije

11. Dodatak

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

D. Banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka 49

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka 49

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca 50

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka 50

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka 51

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka 51

E. Stambene štedionice 53

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica 53

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost 54

10 Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke 54

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke 55

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka 56

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka 57

G. Financijska tržišta 58

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule 58

19 Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima 59

21 Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule 60

24 Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite 61

24 Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite 62

27 Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja 63

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom 64

30 Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica 64

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge 65

31 Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi 66

32 Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja 67

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja 68

32 Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica 70

35 Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka 71

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost 72

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke 74

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja 75

40 Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune 76

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima 77

41 Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor 79

42 Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima 80

43 Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora 82

43 Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica 84

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja 85

45 Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja 85

45 Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja 86

I. Državne financije – izabrani podaci 87

47 Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti 87

48 Tablica I2: Operacije državnog proračuna 88

48 Tablica I3: Dug središnje države 89

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

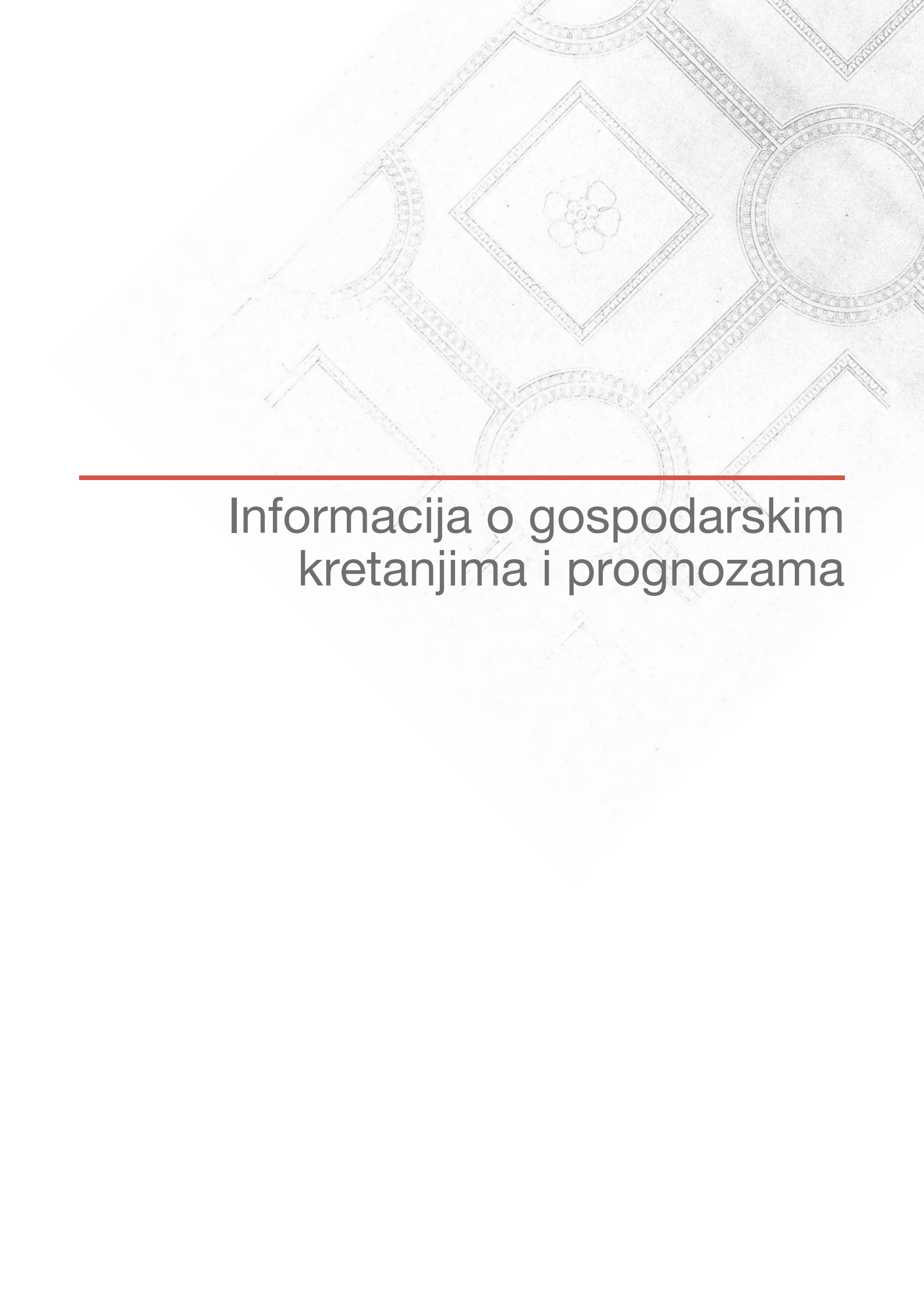
Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

90	Popis banaka i štedionica	93
	Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke	94
90	Kratice i znakovi	95
91		
91		
92		

Informacija o gospodarskim kretanjima i prognozama

1. Sažetak

Gospodarska aktivnost u drugoj polovini 2012. stagnirala je na niskoj razini nakon snažnog pada krajem 2011. i početkom 2012. godine.

Gospodarska kretanja u 2013. bit će pod utjecajem postupnog poboljšavanja situacije u međunarodnom okružju.

U 2013. se očekuje postupan oporavak pod utjecajem rasta investicija, prije svega javnog sektora, te izvoza, pa bi godišnji rast BDP-a mogao dosegnuti 0,3%, uz prevladavanje negativnih rizika.

Tijekom 2013. očekuje se nastavak nepovoljnih kretanja na tržištu rada.

Inflacija potrošačkih cijena bila je u 2012. zamjetno viša zbog kratkoročnih činitelja (povećanja PDV-a, suše i administrativnih odluka vezanih uz poskupljenje energije), pa se za 2013. predviđa njezino usporavanje. Rizici ostvarenja inflacije simetrični su, no snažnije raspršeni.

Manjak na tekućem računu nastavio se u 2012. smanjivati, stoga bi u cijeloj godini mogao iznositi 0,4% BDP-a. Trend kontrakcije manjka mogao bi se nastaviti i u 2013. Priljev kapitala mogao bi se povećati na osnovi značajnog zaduživanja države u inozemstvu, u uvjetima smanjenja premije za rizik na međunarodnim tržištima.

Uvjeti financiranja za domaće sektore i dalje su nepovoljni, a ukupno se financiranje privatnog sektora usporilo.

Monetarnom politikom i nadalje će se održavati visoka kunska likvidnost bankovnog sektora i relativna stabilnost tečaja kune.

U 2012. očekuje se smanjenje ukupnoga fiskalnog manjka zahvaljujući povećanju prihoda,

Realni BDP u 2012. bi se godini prema sadašnjim očekivanjima mogao smanjiti za oko 1,8%. Pritom bi najizraženiji negativan doprinos rastu mogli dati osobna potrošnja i investicije. Doprinos izvoza trebao bi biti blago pozitivan, no zamjetno slabiji nego u prethodne dvije godine, s obzirom na to da bi izvoz brodova u ovoj godini mogao biti dosta manji.

Kretanja u međunarodnom okružju u 2013. karakterizirat će blagi porast uvoza glavnih hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera, za razliku od 2012. kada je stagnirao. No taj bi uvoz mogao biti slabiji nego što je procijenjeno u posljednjoj projekciji. Što se tiče povoljnih utjecaja, očekuje se pad najvažnijih cijena sirovina i smanjenje premija za rizik u europskim zemljama i tržištima u nastajanju, čija su kretanja ipak i nadalje kolebljiva.

Za 2013. predviđa se postupan oporavak gospodarske aktivnosti, ali realna stopa rasta BDP-a mogla bi dosegnuti tek 0,3%. Pozitivan doprinos rastu u 2013. godini poglavito bi trebale dati investicije, i to u prvom redu investicije javnog sektora, te izvoz robe i usluga. S druge strane, osobna potrošnja i dalje će imati negativan učinak na BDP, s obzirom na kretanja na tržištu rada, pad realnoga raspoloživog dohotka i očekivani nastavak, iako usporeni, razduživanja kućanstava. Državna će se potrošnja također vjerojatno ponovno smanjiti. Glavni negativni rizik ostvarenja gospodarskog rasta povezan je s ambicioznim programom investicija javnih poduzeća.

Zaposlenost se u 2012. nastavlja smanjivati već četvrtu godinu zaredom. Kao i prethodnih godina, smanjenje zaposlenosti ostvareno je jedino u privatnom sektoru, dok se u javnom sektoru nastavio rast zaposlenosti. Pozitivna kretanja na tržištu rada ne očekuju se ni u 2013. godini. U skladu s time prosječna stopa anketne nezaposlenosti mogla bi se još povećavati i u 2013. dosegnuti 15,2%. U uvjetima daljnjeg pada zaposlenosti očekuje se također vrlo blagi rast nominalnih i pad realnih plaća.

U 2012. se očekuje prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena od 3,5%, što je za 0,3 postotna boda više nego u lipanjskoj projekciji. Razlog za to ponajprije je viši rast cijena prehrane prouzročen sušom i rastom cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. U 2013. se očekuje usporavanje prosječne inflacije potrošačkih cijena na 3,2% u uvjetima slabljenja domaćih i uvoznih inflatornih pritisaka. Administrativne odluke vezane uz usklađivanje s propisima EU (ukidanje nulte stope PDV-a i povećanje trošarina na cigarete) utjecat će na povećanje inflacije, no manje nego u 2012. Rizici ostvarenja inflacije snažnije su raspršeni zbog veće kolebljivosti cijena sirovina na međunarodnim tržištima u recentnom razdoblju.

Očekivani manjak na tekućem računu platne bilance mogao bi se u 2012. smanjiti na 0,4% BDP-a. To je odstupanje od posljednje službene projekcije, u kojoj se pretpostavila njegova stagnacija, što odražava slabiju dinamiku robnog uvoza. U 2013. se očekuje daljnje poboljšanje salda tekućeg računa platne bilance, pri čemu bi se njegova vrijednost mogla približiti nuli. Tome će pogodovati rast izvoza robe i usluga, koji će biti snažniji od njihova uvoza, a pozitivan bi trebao biti i učinak rasta neto transfera iz proračuna EU. Inozemni bi se dug, nakon stagnacije u 2012., u idućoj godini mogao nastaviti povećavati, pod dominantnim utjecajem većeg zaduživanja države na inozemnim tržištima.

Premija za rizik Hrvatske i troškovi financiranja banaka majki zamjetno su pogodniji od pokazatelja s kraja drugog tromjesečja 2012. To se povoljno odrazilo na primarno tržište trezorskih zapisa MF-a, kao i na zaduživanje poduzeća u inozemstvu. No, učinak takvih kretanja na domaće kamatne stope izostao je, osobito kod dugoročnih kredita, što nepovoljno utječe na domaću kreditnu aktivnost. Osim toga, kod boljih je klijenata primjetljiva i supstitucija domaćeg financiranja inozemnim. Pad ukupnih plasmana poduzećima dodatno se ubrzao, a to upućuje na trend razduživanja tog sektora. Takav je trend već prije bio vidljiv kod sektora stanovništva. S obzirom na visoku razinu zaduženosti poduzeća i stanovništva te slab poslovni i potrošački optimizam može se očekivati nastavak trenda razduživanja. To je dodatni uteg koji pogoršava perspektivu brzoga gospodarskog oporavka. Spora reakcija banaka na poboljšanje inozemnih uvjeta financiranja pokazuje da postoje ograničavajući činitelji i na strani ponude kredita.

Monetarna politika i nadalje će se temeljiti na podržavanju stabilnosti tečaja domaće valute prema euru, a kunska likvidnost bankovnog sustava bit će visoka kao i do sada. Ako se pojave pritisci na tečaj, HNB će biti spreman reagirati deviznim intervencijama ili drugim instrumentima monetarne politike. U 2013. očekuje se tek blagi rast kreditnih agregata zbog nastavka nepovoljnih kretanja ponude i potražnje za kreditima, a i s obzirom na to da recentna iskustva pokazuju da su dosezi ekspanzivnog usmjerenja monetarne politike u poticanju kreditnog rasta ograničeni.

Ukupni fiskalni manjak opće države u 2012. bi mogao iznositi 4,7% ocijenjenog BDP-a, što je za 0,7 postotnih bodova manje nego u 2011. Smanjenje manjka ostvareno je zahvaljujući poglavito boljem prikupljanju prihoda, dok smanjenje rashoda, koje se najavljivalo

no ako se promotri državni proračun, odustalo se od daljnje fiskalne konsolidacije u 2013. godini.

Nužno je provođenje strukturnih reforma i mjera za povećanje stope održivog rasta.

Makroekonomski izgledi

početkom godine, nije ostvareno. Prema državnom proračunu za 2013. u sljedećoj godini ponovno dolazi do fiskalne ekspanzije, a ukupan manjak opće države mogao bi dosegnuti 5,8% projiciranog BDP-a. Usklađivanje pojedinih poreza s propisima EU ugrađeno je u porezni sustav, stoga je dodatno povećano ukupno porezno opterećenje. Predviđeno je da povećanje rashoda bude još snažnije od povećanja prihoda, pri čemu bi se najviše povećali rashodi za investicije i sanaciju bolnica. Uz takav manjak javni dug opće države nastaviti će se snažno povećavati. Iako se raspoloženje tržišta prema zemljama s tržištima u nastajanju pa tako i Hrvatskoj posljednjih nekoliko mjeseci popravilo, opisana proračunska kretanja mogu dovesti do pogoršanja kreditnog rejtinga kao i ponovnog povećanja premije za rizik.

Povećanje stope održivog rasta zahtijeva provođenje reforma kojima bi se povećao proizvodni i izvozni potencijal gospodarstva te značajno poboljšala poslovna klima. Međutim, pokazatelji provođenja strukturnih reforma koje su međunarodne organizacije poput Svjetske banke, zaklade Heritage Foundation i Svjetskoga gospodarskog foruma objavile u 2012. pokazuju da se Hrvatska u usporedbi sa zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe ponovno nalazi na posljednjem mjestu. Na domaćem planu također izostaju mjere koje bi poboljšale poslovnu klimu. I dok je smanjenje doprinosa na plaće u 2012. imalo pozitivan utjecaj na izvoznu konkurentnost gospodarstva, izgleda da se od takvih reforma, koje su donedavno najavljivane i za 2013., ipak odustalo, dok se ukupno porezno opterećenje gospodarstva i dalje povećava.

Tablica u nastavku prikazuje središnje ocjene/projekcije glavnih makroekonomskih veličina za Hrvatsku u 2012. i projekcije za 2013. godinu.

Tablica 1. Svodna tablica projiciranih makroekonomskih veličina

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Nacionalni računi (realne stope promjene, %)							
BDP	5,1	2,1	-6,9	-1,4	0,0	-1,8	0,3
Osobna potrošnja	6,3	1,3	-7,6	-0,9	0,2	-2,4	-1,0
Državna potrošnja	5,5	0,1	0,4	-1,6	-0,2	-1,2	-1,1
Bruto investicije u fiksni kapital	7,1	8,7	-14,2	-15,0	-7,2	-4,6	3,6
Izvoz robe i usluga	3,7	1,7	-16,2	5,2	2,0	0,4	1,8
Uvoz robe i usluga	6,1	4,0	-21,4	-1,4	1,2	-1,5	0,8
Tržište rada							
Broj zaposlenih (prosječna stopa promjene, %)	2,7	2,3	-2,1	-4,2	-1,1	-1,1	-1,2
Stopa nezaposlenosti (administrativna)	14,8	13,2	14,9	17,4	17,8	19,0	20,0
Stopa nezaposlenosti (anketna)	9,6	8,3	9,1	11,8	13,5	14,8	15,2
Cijene							
Indeks potrošačkih cijena (prosječna stopa promjene, %)	2,9	6,1	2,4	1,1	2,3	3,5	3,2
Javne financije (% BDP-a)							
Ukupni fiskalni saldo opće države	-3,0	-2,1	-4,6	-5,4	-5,4	-4,7	-5,8
Javni dug ^a	32,9	29,3	35,8	42,2	46,7	53,3	57,5
Vanjski sektor							
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-7,3	-9,0	-5,1	-1,0	-0,9	-0,4	-0,1
Roba	-21,8	-22,4	-16,1	-12,8	-13,7	-13,7	-13,5
Usluge	14,7	14,4	12,7	12,9	13,8	14,2	14,2
Faktorski dohoci	-2,5	-3,3	-4,0	-3,5	-3,6	-3,6	-3,7
Tekući transferi	2,4	2,3	2,3	2,4	2,6	2,7	2,9
Bruto inozemni dug (% BDP-a)	77,7	85,4	101,0	103,6	101,8	102,3	101,7
Monetarna kretanja (stope promjene, %)							
Ukupna likvidna sredstva – M4	18,3	4,3	-0,9	4,4	3,5	2,7	2,6
Ukupna likvidna sredstva – M4 ^b	19,0	3,9	-0,6	3,2	2,1	2,3	2,5
Plasmani banaka privatnom sektoru ^c	15,0	10,5	-0,6	6,9	5,5	-4,0	1,3
Plasmani banaka privatnom sektoru ^{b,c}	15,9	8,5	-0,3	3,5	3,8	-4,5	1,4

^a Javni dug za 2012. i 2013. uključuje dugove brodogradilišta koje je preuzela država.

^b Isključujući utjecaj tečajnih promjena

^c U 2012. godini Ministarstvo financija preuzelo je kreditne obveze brodogradilišta, što utječe na niži rast plasmana privatnom sektoru. Taj učinak ocijenjen je na oko 2,5 postotnih bodova i bez njega bi rast plasmana privatnom sektoru u 2012. iznosio -1,5%, odnosno -2,0% isključujući utjecaj tečaja.

Napomena: Ocjena za 2012. i projekcije za 2013. izvedene su iz podataka dostupnih do 30. studenoga 2012.

Izvori: DZS; MF; HNB

2. Kretanja u globalnom okružju¹

Realni godišnji rast globalne gospodarske aktivnosti u 2012. godini dodatno se usporio te bi mogao iznositi 3,3%. Među činiteljima koji su pridonijeli takvom kretanju izdvajaju se dugotrajna dužnička kriza u eurozoni, oslabjele financijske institucije, spore reakcije nositelja ekonomskih politika, ali i negativan kratkoročni utjecaj fiskalne prilagodbe, posebice u razvijenim zemljama koje karakterizira visoka razina proračunskog manjka i javnog duga. Slabljenje rasta razvijenih zemalja utjecalo je i na zemlje u razvoju i na zemlje s tržištima u nastajanju, koje su izgubile zamah u gospodarskoj aktivnosti ne samo zbog slabije inozemne potražnje već i zbog ograničavajućih domaćih činitelja. Tako bi se, prema jesenskim makroekonomskim prognozama MMF-a, realni rast globalnoga gospodarstva u 2012. mogao usporiti s 3,8% u prethodnoj godini na 3,3% ili za 0,2 postotnih bodova manje u odnosu na prethodna očekivanja (lipanj 2012.).

U sljedećoj bi se godini globalni rast mogao blago ubrzati, na 3,6%, čemu će pridonijeti smanjenje neizvjesnosti, zbog vjerodostojnog provođenja odluka nositelja ekonomskih politika u zemljama eurozone i SAD-u, te oporavak uvjeta na financijskim tržištima. Ipak, očekivana je stopa rasta za 0,5 postotnih bodova niža nego što se prije predviđalo, a negativne se korekcije odnose na gotovo sve zemlje svijeta. Projekcije rasta globalnoga gospodarstva tijekom projekcijskog razdoblja izložene su povišenju

razini negativnih rizika, poglavito straha od nastavka dužničke krize u eurozoni i neizvjesnosti glede razvoja fiskalne situacije u SAD-u.

Gospodarstvo eurozone i dalje je snažno pogođeno problemima vezanim uz suzbijanje dužničke krize. Nakon kontrakcije zabilježene u drugom tromjesečju 2012. godine (–0,2%), BDP eurozone smanjio se u trećem tromjesečju za 0,1% u odnosu na prethodna tri mjeseca. Pogoršana ekonomska aktivnost ocrta negativan utjecaj domaćih činitelja koji nije nadoknadio pozitivan doprinos neto izvoza. Tržište rada iznimno je slabo te se ne vide naznake njegova oporavka u skorašnjem razdoblju. Recentni kvalitativni pokazatelji upućuju na to da se oporavak ne očekuje ni do kraja godine, a u cijeloj bi 2012. realni BDP mogao biti manji za 0,4% u odnosu na prethodnu godinu. Relativno slab rast realne gospodarske aktivnosti eurozone predviđa se za 2013. godinu (0,2%), kada bi poduzete strukturne reforme mogle pripomoći obnavljanju povjerenja, a tempo provedbe fiskalne konsolidacije postupno slabjeti, što bi se moglo pozitivno odraziti na domaću potražnju. Negativne rizike s kojima je suočena projekcija gospodarskog rasta mogla bi ublažiti odlučna uspostava mjera nositelja ekonomske politike u eurozoni i napredak u reformiranju institucionalnog okvira monetarne unije. Nezaposlenost bi se mogla tijekom cijeloga promatranog

Tablica 2. Kretanja u svjetskom gospodarstvu i okružju

	2010.	2011.	2012.		2013.	
			Aktualna projekcija	Δ Prethodna projekcija	Aktualna projekcija	Δ Prethodna projekcija
BDP (realne stope promjene, %)						
Svijet	5,1	3,8	3,3	−0,2	3,6	−0,5
Eurozona	2,0	1,4	−0,4	−0,1	0,2	−0,7
SAD	2,4	1,8	2,2	0,1	2,1	−0,3
Zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju	7,4	6,2	5,3	−0,4	5,6	−0,4
Srednja i Istočna Europa	4,6	5,3	2,0	0,1	2,6	−0,3
Kina	10,4	9,2	7,8	−0,4	8,2	−0,6
Glavni vanjskotrgovinski partneri RH	2,5	1,8	0,3		1,0	
Italija	1,8	0,4	−2,3	−0,4	−0,7	−0,4
Njemačka	4,0	3,1	0,9	0,3	0,9	−0,6
Slovenija	1,2	0,6	−2,2	−1,2	−0,4	−1,8
Austrija	2,1	2,7	0,9	0,0	1,1	−0,7
Bosna i Hercegovina	0,7	1,3	0,0	−0,9	1,0	−1,5
Srbija	1,0	1,6	−0,5	−1,0	2,0	−1,0
Ostali	3,1	2,3	2,0		2,2	
Realni uvoz vanjskotrgovinskih partnera ^a	8,8	4,4	0,1		3,0	
Cijene						
HICP u eurozoni	1,6	2,7	2,3	−0,1	1,6	−0,2
Cijene nafte (USD/barel) ^b	79,5	111,1	111,7	−4,7	104,8	−5,4
Cijene nafte (godišnja stopa promjene)	28,5	39,7	0,5	−4,2	−6,2	−0,9
Cijene sirovina bez energije (godišnja stopa promjene)	26,3	17,8	−9,5	0,9	−2,9	−1,3
EURIBOR 3M (na kraju godine) ^c	1,01	1,36	0,24	−0,5	0,37	−0,8
Tečaj EUR/USD (prosječni) ^d	1,32	1,39	1,28	−0,02	1,27	−0,02
Tečaj EUR/CHF (prosječni) ^d	1,38	1,23	1,20	−0,01	1,21	−0,03

^a MMF (GEE), studeni 2012.

^b Bloomberg; *Brent crude oil futures*; HNB

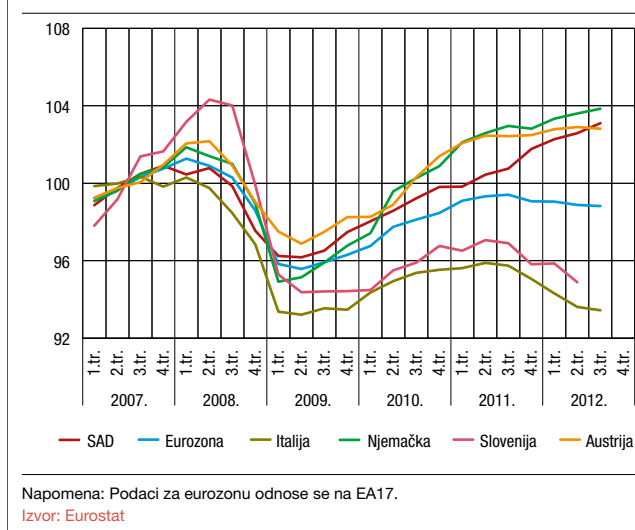
^c Bloomberg

^d *Foreign Exchange Consensus Forecast*, studeni 2012.; HNB

Izvor: MMF (WEO), listopad 2012.

¹ Opisana kretanja i projekcije temelje se na podacima dostupnima do 30. studenoga 2012.

Slika 1. Bruto domaći proizvod izabranih gospodarstava
desezonirani podaci, stalne cijene, 2007. = 100

razdoblja zadržati na visokoj razini. Istodobno je očekivana inflacija snižena.

Umjeren rast gospodarske aktivnosti SAD-a obilježio je protekli dio 2012. Rast BDP-a u SAD-u blago se ubrzao u trećem tromjesečju 2012. godine (0,5% na tromjesečnoj razini), nakon rasta od 0,3% u drugom tromjesečju. Takva se dinamika u najvećoj mjeri temeljila na domaćim činiteljima, poglavito na pozitivnom doprinosu osobne potrošnje, dok je kretanje neto izvoza nepovoljno djelovalo na rast BDP-a. Kako je stopa nezaposlenosti i dalje visoka, dinamiziranje gospodarstva nastoji se podržati ekspanzivnom monetarnom politikom, pri čemu se uzimaju u obzir stabilna dugoročna očekivanja koja se tiču inflacije. Ipak, bojazan glede nepostizanja kompromisa o javnim financijama (prema postojećem zakonodavstvu na početku 2013. trebalo bi doći do automatskog smanjenja proračunskih rashoda i ukidanja poreznih olakšica) te nepovoljan razvoj događaja u eurozoni čine moguće negativne rizike realnog rasta američkoga gospodarstva u 2013. Nezaposlenost bi se, uz predviđeno umjereno jačanje gospodarske aktivnosti, mogla blago sniziti.

Kineski je BDP u trećem tromjesečju 2012. imao najnižu godišnju stopu rasta (7,4%) od prvog tromjesečja 2009. Snažno usporavanje gospodarske aktivnosti odraz je pooštavanja kreditnih uvjeta zbog straha od prekomjernog napuhavanja cijena na tržištu nekretnina i ublažavanja inflatornih pritisaka. Istodobno je slabljenje potražnje za kineskim izvozom, poglavito od strane eurozone i SAD-a, dodatno intenziviralo nepovoljna kretanja. Recentni makroekonomski pokazatelji u Kini, nakon duljeg razdoblja usporavanja, ipak upućuju na moguće poboljšanje. Naime, najnoviji podaci o rastu investicija i industrijske proizvodnje te jačanju izvoza na početku četvrtog tromjesečja 2012. upućuju na stabilizaciju rasta kineskoga gospodarstva. Prema projekcijama u 2012. očekuje se rast BDP-a od 7,8%, dok bi napore usmjereni jačanju gospodarskog rasta, poglavito investicija i potrošnje, kao i oporavak inozemne potražnje mogli dovesti do postupnog ubrzanja rasta na 8,2% u 2013.

Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri

Gospodarska kretanja u većini najvažnijih vanjskotrgovinskih partnera RH u dosadašnjem dijelu godine bila su izrazito nepovoljna. Ocjenjuje se kako bi cijelu 2012. mogla obilježiti realna stagnacija gospodarskog rasta šire skupine vanjskotrgovinskih partnera, dok su izrazito negativna kretanja vidljiva u nekoliko najvažnijih zemalja. Pritom se izraženi pad gospodarske

aktivnosti u Italiji i Sloveniji nepovoljno odrazio i na robni izvoz RH, koji se ponajviše smanjio upravo kada je riječ o tim tržištima. Što se tiče glavnih trgovinskih partnera, u idućoj bi se godini smanjenje BDP-a moglo nastaviti u Italiji i Sloveniji, a kod ostalih bi se mogao zabilježiti blagi rast. Osim toga, očekivana gospodarska kretanja u 2013. lošija su u odnosu na posljednju projekciju za sve najvažnije vanjskotrgovinske partnere RH, pri čemu se primjetnom negativnom korekcijom izdvajaju zemlje u regiji: Slovenija, Bosna i Hercegovina te Srbija.

Gospodarstvo Italije bilo je i u 2012. pogođeno recesijom. Italija je u trećem tromjesečju 2012., nakon četiri uzastopna tromjesečja, ponovno zabilježila smanjenje gospodarske aktivnosti, iako znatno slabijom dinamikom. Slabljenje potrošnje i investicija odražava i dalje povećanu napetost na financijskim tržištima, dok učinci proračunskih mjera štednje nastavljaju stvariti pritisak na raspoloživi dohodak. Istodobno je povjerenje svih sektora u gospodarstvu na izrazito niskim razinama. U uvjetima takve gospodarske aktivnosti javna bi potrošnja i u sljedećem razdoblju mogla biti usmjerena k postizanju fiskalne discipline.

Rast njemačkoga gospodarstva bio je tijekom 2012. godine relativno snažniji nego u većini zemalja eurozone, no usporio se nakon boljih rezultata početkom godine. Tako je nakon tromjesečnog rasta od 0,5% u prvom tromjesečju 2012., u iduća dva tromjesečja realni rast iznosio 0,3% i 0,2%. Primjetna nesklonost poduzeća ulaganju i pad investicija obilježili su protekli dio 2012., dok recentni pokazatelji upućuju na slična kretanja i do kraja 2012. Oživljavanje investicijskih ulaganja očekuje se već u 2013., a potom i istaknutiji rast. Stabilnost tržišta rada podupirala je osobnu potrošnju, koja bi u sljedećem razdoblju mogla nastaviti poticati potražnju za uvozom. Istodobno je njemački izvoz bio pod nepovoljnim utjecajem smanjene gospodarske aktivnosti eurozone, a pozitivan doprinos dala je orijentiranost prema tržištima izvan EU. Takva se kretanja mogu očekivati i u 2013., kada se predviđa realni rast sličan kao i u 2012. (0,9%).

Austrijsko je gospodarstvo, unatoč pozitivnoj dinamici u prvoj polovini godine, također izloženo nepovoljnim utjecajima krize u eurozoni. Nakon što se rast BDP-a u drugom tromjesečju 2012. usporio (zabilježena je tromjesečna stopa od 0,1%), preliminarni podaci upućuju na blagi tromjesečni pad gospodarske aktivnosti u sljedeća tri mjeseca. Opisana je dinamika odraz slabe domaće potražnje, a posebno se ističe negativan doprinos investicija, koje su primjetno padale i u drugom i trećem tromjesečju. S druge su strane izvoz i, u nešto većoj mjeri, uvoz ojačali tijekom prva tri tromjesečja 2012. Prognoze upućuju na zaključak da bi austrijski BDP mogao iznositi 0,9% u 2012. godini, a umjereno jačanje gospodarske aktivnosti može se očekivati u 2013. (1,8%). Predviđa se kako će važan pokretač rasta biti neto izvoz.

Slovensko je gospodarstvo bilo obilježeno negativnim kretanjima u prvoj polovini 2012., a ni recentni podaci ne upućuju na promjenu dinamike. Nakon stagnacije slovenskoga gospodarstva u prva tri mjeseca 2012., BDP se smanjio za 1,0% u drugom tromjesečju. Pad gospodarske aktivnosti snažno se odrazio na sve sastavnice domaće potražnje, pri čemu se snažnim padom izdvajaju investicije, poglavito u sektoru građevinarstva. Negativna kretanja izrazitija su i kod osobne potrošnje, a krhko povjerenje potrošača dodatno pogoršava i povećanje nezaposlenosti zabilježeno u ljetnim mjesecima. Jedino je na strani neto izvoza zabilježen pozitivan poticaj gospodarstvu. Ranjivost bankarskog sektora dodatno potencira nestabilnost cjelokupne ekonomije. Posljednji dostupni indikatori pouzdanja za cijelo gospodarstvo u listopadu su pali na najnižu razinu zabilježenu od lipnja 2009. U skladu s navedenim očekuje se smanjenje realne gospodarske aktivnosti za 2,2% u 2012., a silazna putanja, premda znatno slabijeg intenziteta, mogla bi se

nastaviti i u 2013. godini (–0,4%).

Dostupni pokazatelji gospodarske aktivnosti u Bosni i Hercegovini upozoravaju na nepovoljna kretanja u 2012. godini. Industrijska je proizvodnja imala godišnji pad od 6% u prvih devet mjeseci 2012., nakon što je zamjetno rasla u prethodnoj godini. Nepovoljni rezultati maloprodaje oslikavaju slabiju osobnu potrošnju i rast stope nezaposlenosti. Izvoz je znatno pao početkom godine, ali se već u drugom tromjesečju oporavio, dok se rast uvoza usporio. MMF je Bosni i Hercegovini, tijekom rujna 2012., odobrio *stand-by* aranžman (0,4 mlrd. EUR) s ciljem provođenja strukturnih reforma i postizanja održivosti javnih financija. Prema očekivanjima MMF-a gospodarska aktivnost Bosne i Hercegovine stagnirat će u 2012., a u idućoj se godini predviđa rast BDP-a od 1,0%.

Gospodarstvo Srbije bilo je obilježeno negativnim gospodarskim kretanjima u proteklom dijelu 2012. godine. BDP se u Srbiji, nakon usporavanja u drugom tromjesečju (godišnja stopa rasta iznosila je –0,8%), dodatno smanjio u trećem tromjesečju, za 2,2%. Negativna su kretanja gotovo u cijelosti odraz dodatnog pogoršanja domaće potražnje, dok je pozitivan doprinos potekao od neto izvoza. Očekuje se kako će izrazito smanjene investicije i osobna potrošnja (dodatno opterećena podizanjem stope PDV-a s 18% na 20% u listopadu) u idućem razdoblju stvarati negativan pritisak na gospodarsku aktivnost. S druge strane, pozitivan doprinos mogao bi davati neto izvoz, djelomično zbog intenziviranja automobilske proizvodnje namijenjene izvozu. Projekcijama je predviđen pad gospodarske aktivnosti u 2012. godini (–0,5%), ali znatniji se oporavak predviđa u 2013. (2,0%).

Tečajevi i cjenovna kretanja

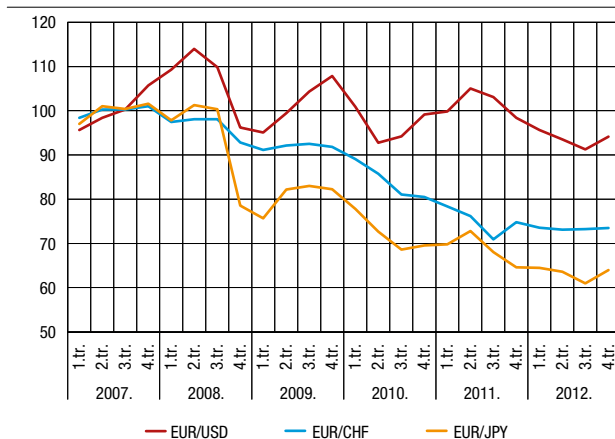
Tijekom 2012. prosječni tečaj američkog dolara prema euru mogao bi ojačati u odnosu na prethodnu godinu. Tečaj američkog dolara prema euru u prvoj je polovini 2012. uglavnom bio izložen aprecijacijskim pritiscima, na što su ponajviše utjecali jačanje dužničke krize u perifernim članicama i izostanak očekivanoga gospodarskog oporavka eurozone. Jačanje američkog dolara prema euru doseglo je vrhunac krajem srpnja kada je zabilježen tečaj od 1,21 EUR/USD zbog zabrinutosti povezanih s fiskalnim problemima u Španjolskoj i s mogućnošću jačanja dužničke krize u eurozoni. Tečaj dolara prema euru u sljedeća je dva mjeseca znatno oslabio, a tome su pridonijeli porast optimizma glede pomoći zemljama članicama eurozone pogođenima

krizom i očekivanja da bi Fed mogao poduzeti novi krug mjera monetarnog popuštanja. Tečaj je krajem rujna iznosio 1,29 EUR/USD, a tijekom listopada i studenoga zabilježeno je jačanje eura prema američkom dolaru, koje bi se moglo nastaviti sve do kraja godine. Suprotno tome, tijekom 2013. ponovno se mogu očekivati aprecijacijski pritisci na tečaj američkog dolara prema euru. Tečaj švicarskog franka prema euru bio je stabilan tijekom prvih jedanaest mjeseci i kretao se neznatno iznad donje granice od 1,20 EUR/CHF, koju je odredila Švicarska središnja banka. U nastavku godine, kao i tijekom 2013., može se očekivati neznatna deprecijacija.

Cijene sirovina bez energenata na svjetskom tržištu u trećem tromjesečju 2012. bile su u prosjeku stabilne, uz blago pojačane oscilacije. Početkom trećeg tromjesečja zabilježen je prilično snažan rast cijena sirovina na svjetskom tržištu, nakon smanjenja u drugom tromjesečju. Među sirovinama koje ne uključuju energente, tijekom ljetnih mjeseci najviše su porasle cijene prehrane, posebice žitarica te ulja i uljarica zbog suše u SAD-u. U rujnu i listopadu trend se preokrenuo te su na mjesečnoj razini cijene prehrane na svjetskom tržištu padale. Nasuprot tome, kod industrijskih sirovina u razdoblju do kolovoza pretežno se bilježi pad cijena, posebice tekstila, metala i željezne rude, koji se u rujnu zaustavio. U listopadu je HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata, u američkim dolarima) bio na približno istoj razini kao u prosincu 2011., no manji za 5,7% nego u listopadu 2011. Smanjena potražnja za sirovinama zbog izostalog oporavka svjetskoga gospodarstva kao i sadašnja visoka razina cijena sirovina mogli bi utjecati na pad tih cijena na godišnjoj razini u 2013.

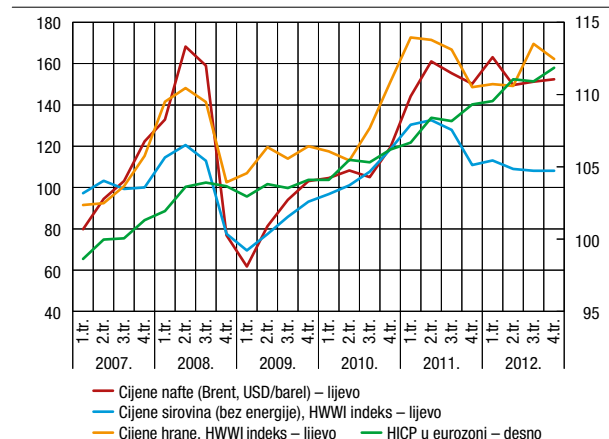
Najnovija tržišna očekivanja ugrađena u terminske ugovore pokazuju da bi do kraja godine cijena sirove nafte mogla biti relativno stabilna. Nakon rasta cijene sirove nafte tijekom kolovoza i rujna 2012., ponajprije zbog političkih napetosti i smanjene ponude, krajem listopada i u studenome cijene su padale. Izražena kolebljivost cijene sirove nafte u posljednjim mjesecima odražava zabrinutosti glede oporavka svjetskoga gospodarstva s jedne strane te geopolitičke nestabilnosti i smanjenu proizvodnju u zemljama članicama OPEC-a s druge strane. Tako bi prosječna cijena barela sirovine nafte tipa Brent u 2012. mogla iznositi 112 USD, što je u skladu s očekivanjima iz prethodne projekcije te na razini cijena iz 2011. Uzme li se u obzir očekivani porast proizvodnje nafte u Sjevernoj Americi i Iraku, može se očekivati smanjenje cijena sirove nafte tijekom 2013.

Slika 2. Kretanje tečaja pojedinih valuta
2007. = 100

Napomena: Podaci do 30. studenoga 2012. Rast indeksa označuje aprecijaciju eura.
Izvor: Eurostat

Slika 3. Cijene
2007. = 100

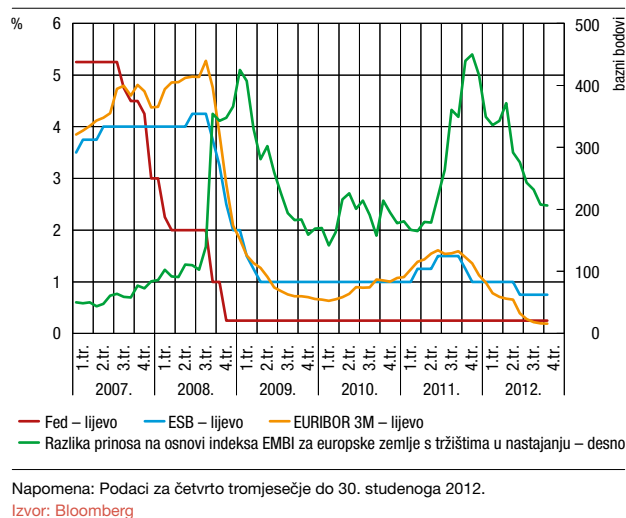
Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2012. odnose se na listopad, a indeks cijena nafte uključuje listopad i studeni.
Izvori: Eurostat; Bloomberg; HWWI

Kretanja referentnih kamatnih stopa

Kretanja na europskim financijskim tržištima sredinom 2012. godine bila su obilježena visokom neizvjesnošću zbog dužničke krize u eurozoni i ublažavajućim utjecajem ekspanzivnih mjera monetarne politike. Tako je ESB početkom srpnja smanjio svoju ključnu kamatnu stopu na iznimno nisku razinu od 0,75%, a početkom kolovoza najavio je i korištenje novih nestandardnih instrumenata monetarne politike. Sadašnja očekivanja upućuju na to da bi u idućem razdoblju, zato što je izostao gospodarski oporavak, moglo doći do daljnjeg smanjenja te stope. Negativni rizici u američkom gospodarstvu povezani s istekom poreznih olakšica za većinu sektora početkom 2013. ne bi trebali utjecati na promjenu Fedove ključne kamatne stope. U skladu s postojano niskom razinom ključne kamatne stope u SAD-u, kakva do sada nije zabilježena, kao i mogućim smanjenjem ključne kamatne stope u eurozoni, očekivane tržišne kamatne stope tijekom cijele 2013. smanjene su u odnosu na prethodnu projekciju.

Visoka likvidnost bankarskog sektora i privremeno stabiliziranje neizvjesnosti na međunarodnim financijskim tržištima pridonijeli su snažnom padu prinosa na euroobveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju tijekom lipnja 2012. Zbog mjera monetarne politike ESB-a prinosi su nastavili padati i u sljedećim mjesecima. Ipak, nastavak nepovoljnih gospodarskih prilika u većini zemalja, kao i ponovno aktualiziranje dužničke krize u Grčkoj, zaustavili su trend smanjivanja razlike prinosa, koja je u

Slika 4. Referentne kamatne stope i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju kraj razdoblja

razdoblju od sredine listopada do kraja studenoga bila razmjerno stabilna na razini od približno 200 baznih bodova.

3. Agregatna potražnja i ponuda

Realni BDP, sezonski prilagođen, u trećem tromjesečju 2012. stagnirao je u odnosu na prethodno tromjesečje.² Kada je riječ o kretanju pojedinih sastavnica agregatne potražnje, prevladavaju nepovoljna kretanja, uz iznimku inozemne potražnje za domaćom robom i uslugama. Niska razina gospodarske aktivnosti karakterizira i kraj 2012. godine bez znakova početka oporavka. Gospodarstvo bi se moglo početi oporavljati tek sredinom 2013., a to će ovisiti prije svega o dinamici investicija javnog sektora i rezultatima izvoznog sektora.

Agregatna potražnja

Ostvareni porast ukupnoga nominalnoga robnog izvoza u trećem tromjesečju uvelike je određen snažnim rastom izvoza brodova, velikim dijelom zbog iznimno slabih rezultata u baznom razdoblju. Kod većine ostalih skupina proizvoda zabilježena su ili stagnantna kretanja ili pad izvoza u odnosu na prethodno tromjesečje, što odražava nepovoljne trendove gospodarske aktivnosti u međunarodnom okruženju. S druge strane, prema preliminarnim podacima platne bilance ostvaren je porast izvoza usluga. Ukupno se procjenjuje da je inozemna potražnja imala povoljan učinak na gospodarsku aktivnost u trećem tromjesečju, pri čemu je to ponajprije rezultat potražnje za turističkim uslugama, dok je učinak realnog izvoza robe u tom razdoblju bio neutralan ili blago negativan.

Krajem 2012. ostvarenja izvoza robe i usluga mogla bi biti razmjerno povoljna, ali bi on u prvoj polovini 2013. godine mogao ponovno oslabjeti, što je u skladu s usporavanjem gospodarske aktivnosti u zemljama eurozone, posebno u vanjskotrgovinskim partnerima iz regije. U drugom se polugodištu 2013.

mogu očekivati nešto povoljnija kretanja, potaknuta inozemnom potražnjom za domaćim turističkim uslugama, oporavkom aktivnosti u međunarodnom okruženju i pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji.

Kada je riječ o domaćoj potražnji, ona se, prema dostupnim mjesečnim podacima, u trećem tromjesečju 2012. nastavila smanjivati, pri čemu su pad odredile potrošnja države i kapitalne investicije, kod kojih, unatoč očekivanjima, još nije došlo do prekreta negativnog trenda, dok je osobna potrošnja stagnirala.

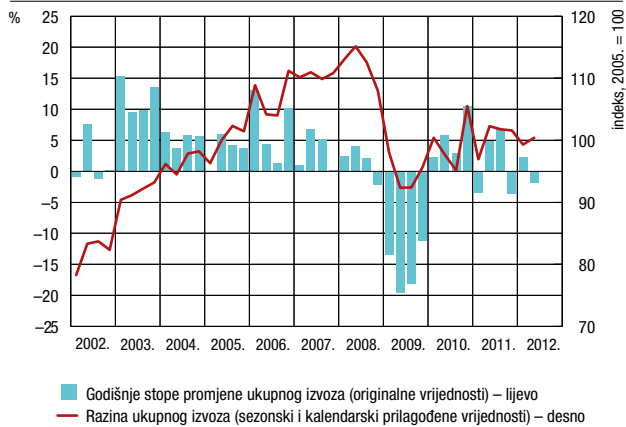
Nepovoljne promjene zaposlenosti, plaća i optimizma potrošača kao i podatak o kretanju realnog prometa od maloprodaje na početku posljednjeg tromjesečja upućuju na vjerojatan pad osobne potrošnje u razdoblju od listopada do prosinca 2012. godine. Razvidno je stoga da će, nakon stagnacije u 2011., u 2012. godini ponovno biti zabilježeno razmjerno snažno smanjenje osobne potrošnje. Kada je riječ o 2013., negativan učinak na potrošnju početkom iduće godine imat će izmjene u sustavu poreza na dodanu vrijednost, ali i očekivani nastavak negativnih kretanja na tržištu rada. Tek u drugom polugodištu, s intenziviranjem oporavka gospodarstva, mogu se očekivati postupno jačanje potrošačkog optimizma i nešto povoljnija kretanja plaća, što bi trebalo rezultirati i vrlo blagim intenziviranjem potrošnje kućanstava kako se bude približavao kraj godine. Ipak, na razini cijele 2013. očekuje se pad ove sastavnice BDP-a.

Investicijska se aktivnost, prema dostupnim mjesečnim podacima, u trećem tromjesečju 2012. najvjerojatnije ponovno smanjila. Na investicije javnog sektora nepovoljno je utjecalo snažno smanjenje investicija opće države (na što upozoravaju proračunski podaci) kao i kašnjenje najavljenih investicija javnih poduzeća. Istodobno su privatna poduzeća, zbog i dalje niske razine potražnje te izražene neizvjesnosti glede njezina kretanja u bliskoj budućnosti, nastavila smanjivati kapitalna ulaganja.

Ako se u obzir uzmu kretanja u prvih devet mjeseci 2012.,

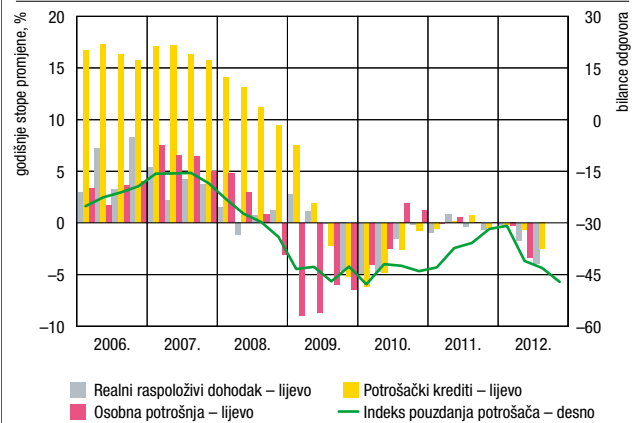
² Prema prvoj procjeni DZS-a godišnja stopa rasta BDP-a u trećem tromjesečju 2012. iznosila je -1,9%. Podaci o BDP-u za razdoblje od prvog tromjesečja 2009. privremeni su.

Slika 5. Izvoz robe i usluga
realne vrijednosti

Izvor: DZS (sezonska i kalendarska prilagodba HNB-a)

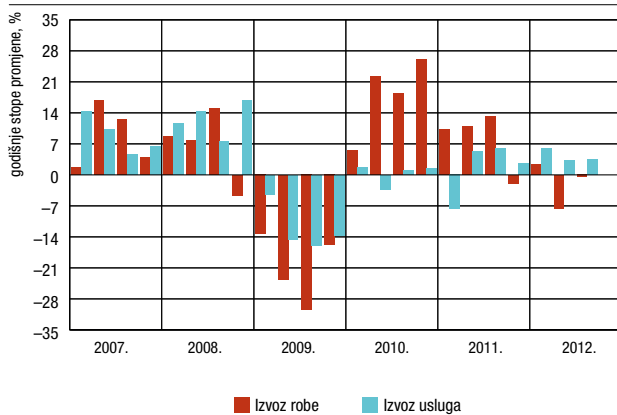
Slika 8. Odrednice osobne potrošnje

Napomena: Vrijednosti indeksa pouzdanja potrošača u mjesecu izračunate su kao tročlani pomični prosjek mjesečnih podataka.

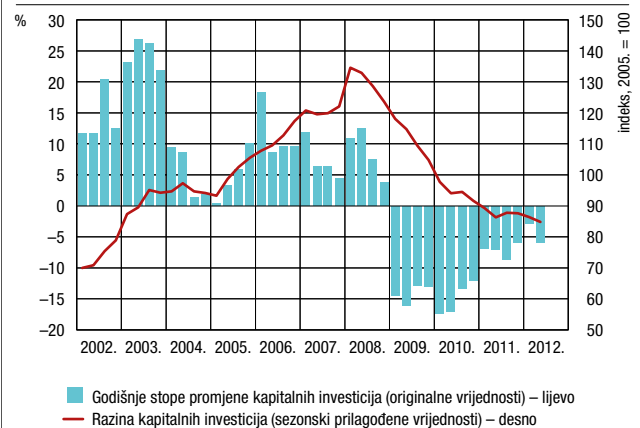
Izvori: DZS; Ipsos Puls; HNB

Slika 6. Izvoz robe i usluga
u eurima, nominalne vrijednosti preuzete iz platne bilance

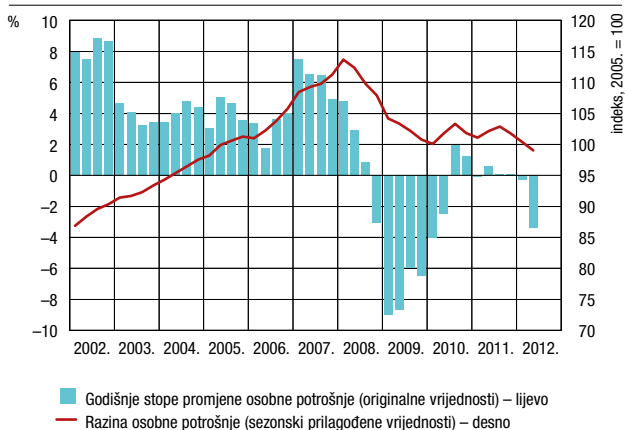
Izvor: HNB

Slika 9. Bruto investicije u fiksni kapital
realne vrijednosti

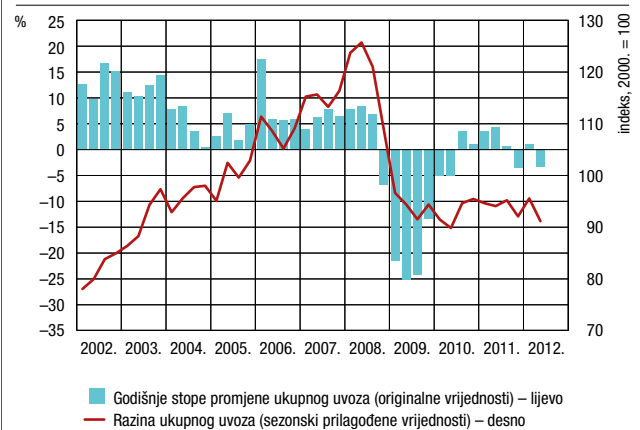
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Osobna potrošnja
realne vrijednosti

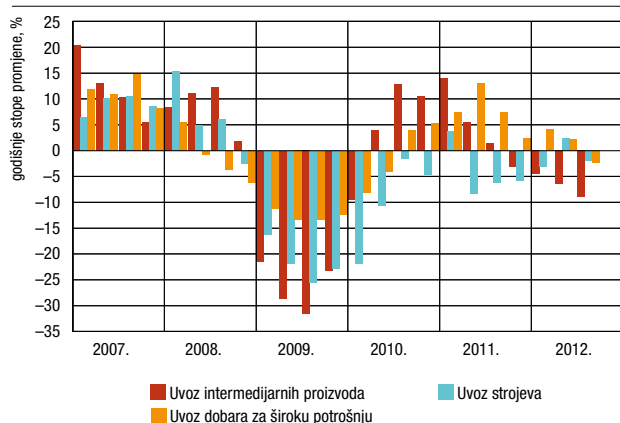
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Uvoz robe i usluga
realne vrijednosti

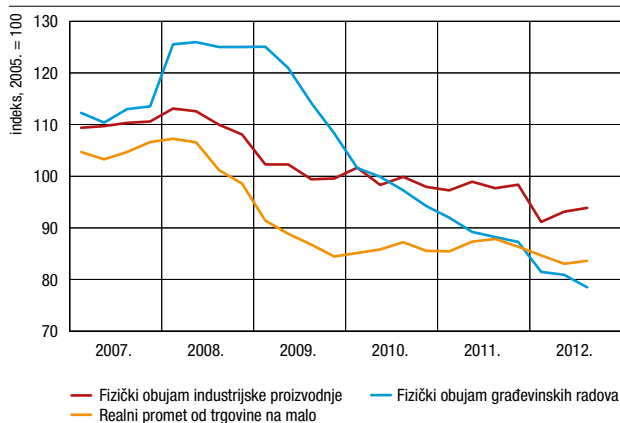
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Uvoz robe po kategorijama
u eurima, nominalne vrijednosti

Izvor: DZS

Slika 12. Kratkoročni pokazatelji gospodarske aktivnosti
sezonski i kalendarski prilagođeno

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao jednostavni prosjek mjesečnih podataka.

Izvor: DZS (sezonska i kalendarska prilagodba HNB-a)

investicije bi se mogle na razini cijele 2012. smanjiti za oko 4,5%. U tome se ogleda pretpostavka da će javne investicije (prije svega investicije javnih poduzeća poput HEP-a) biti izvršene u manjem obujmu nego što se prije očekivalo, a predviđa se i daljnji pad investicija privatnog sektora. Oporavak investicija privatnog sektora i dalje sputava niska razina agregatne potražnje i neizvjesnost glede kretanja buduće inozemne i domaće potražnje, razmjerno visoke kamatne stope na dugoročno financiranje i višak neprodanoga stambenog prostora. Tijekom 2013. godine trebalo bi biti zabilježeno intenziviranje dinamike investicija, koje će u početku biti poticano investicijama poduzeća i fondova u državnom vlasništvu. Takve promjene, uz istodoban oporavak gospodarske aktivnosti u međunarodnom okružju, punopravno članstvo Hrvatske u Uniji te povoljnije uvjete financiranja, mogle bi rezultirati i blagim porastom investicija privatnog sektora. Osim toga, može se očekivati i postupni porast priljeva inozemnih izravnih ulaganja u nove proizvodne kapacitete.

Državna potrošnja u 2012. godini u realnom će iznosu biti niža nego u 2011. Pritom će najveće smanjenje realnih izdataka biti zabilježeno kod transfera u naravi, a smanjit će se i izdaci za korištenje dobara i usluga. S druge strane, realni bi izdaci za zaposlene, u skladu s procjenom kretanja broja zaposlenih, trebali blago porasti. Realno smanjenje državne potrošnje vjerojatno će obilježiti i 2013.

U skladu s opisanim, negativnim promjenama domaće potražnje u 2012. bi se mogao ostvariti i pad uvoza robe i usluga. To je pretežno posljedica pada domaće potražnje za inozemnom robom, a odražava smanjenje osobne i investicijske potrošnje u 2012. godini.

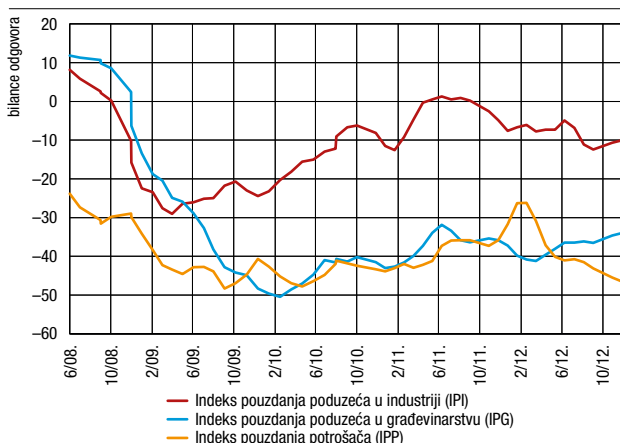
Tijekom 2013. može se očekivati oporavak uvoza u skladu s jačanjem domaće potražnje. Ipak, očekuje se da će udio uvoza u BDP-u i nadalje biti osjetno niži od onoga prije krize.

Agregatna ponuda

Unatoč nešto povoljnijim kretanjima realnog prometa od trgovine na malo i malom porastu industrijske proizvodnje u trećem tromjesečju u odnosu na razdoblje od travnja do lipnja, čini se da bi ukupna realna bruto dodana vrijednost u trećem tromjesečju 2012. mogla stagnirati u odnosu na razdoblje od travnja do lipnja, što je u skladu s uglavnom negativnim promjenama sastavnica agregatne potražnje.

Posljednje ankete o pouzdanju poduzeća (za razdoblje do studenoga) upućuju na niske razine poslovnog optimizma u

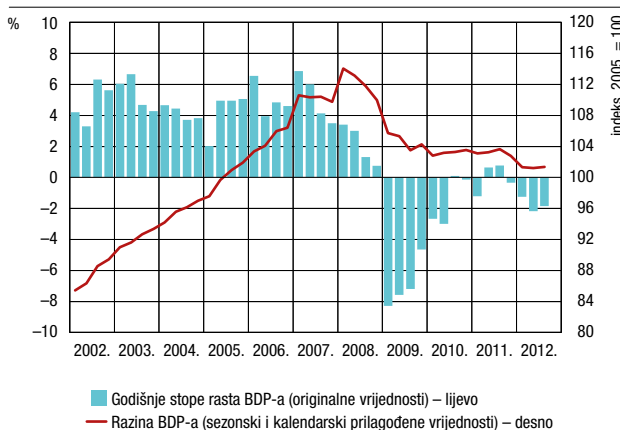
Slika 13. Pokazatelji poslovnog optimizma

Napomena: Prikazane su vrijednosti tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Istraživanja poslovnog optimizma provode se od svibnja 2008.

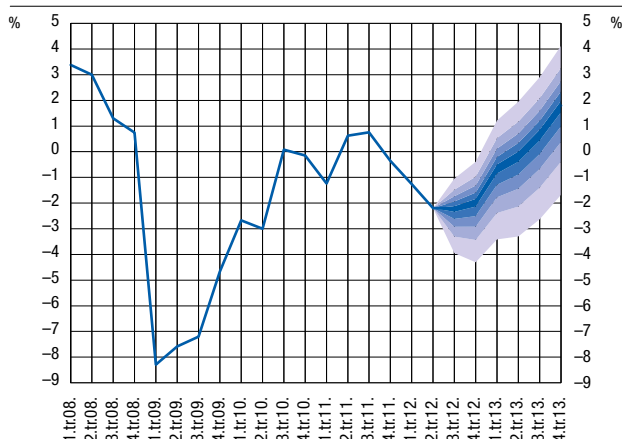
Izvori: Ipsos Puls; HNB

Slika 14. Bruto domaći proizvod
realne vrijednosti

Izvor: DZS (sezonska i kalendarska prilagodba HNB-a)

Slika 15. Projekcija dinamike realnog BDP-a godišnje stope rasta

Izvori: DZS; HNB

građevinarstvu i industriji, dok se optimizam potrošača, nakon privremene stagnacije sredinom godine, ponovno počeo smanjivati.

4. Tržište rada

Tijekom trećeg tromjesečja intenzivirala su se nepovoljna kretanja na tržištu rada, a prema prvim dostupnim podacima za listopad i studeni slična dinamika očekuje se i u četvrtom tromjesečju. Nakon privremenog, blagog porasta broja zaposlenih osoba tijekom drugog tromjesečja u trećem se tromjesečju ponovno nastavio pad broja zaposlenih osoba. Pritom je najizraženiji pad zabilježen u građevinarstvu i industriji, što je u skladu s kretanjem gospodarske aktivnosti u tim djelatnostima. Zabilježeno je i smanjivanje broja zaposlenih u uslužnim djelatnostima. Podaci iz Ankete o poslovnom pouzdanju za studeni upućuju na to da bi

Ako se ostvare očekivanja u vezi s kretanjem pojedinih sastavnica potražnje, tijekom 2013. godine trebao bi biti zabilježen rast aktivnosti i u srodnim područjima djelatnosti, a poglavito u trgovini, prijevozu, skladištenju i vezama, industriji te ugostiteljstvu. Kretanje aktivnosti u građevinskoj djelatnosti u prvom bi dijelu projekcijskog razdoblja moglo biti ponajprije određeno kretanjem ulaganja javnog sektora.

U skladu s opisanim projekcijama kretanja sastavnica agregatne potražnje očekivana stopa promjene BDP-a u 2012. iznosi -1,8% odnosno 0,3% u 2013. godini. Riječ je o središnjoj projekciji, pri čemu Slika 15. daje prikaz projekcije realnog rasta i neizvjesnosti koje ju okružuju³.

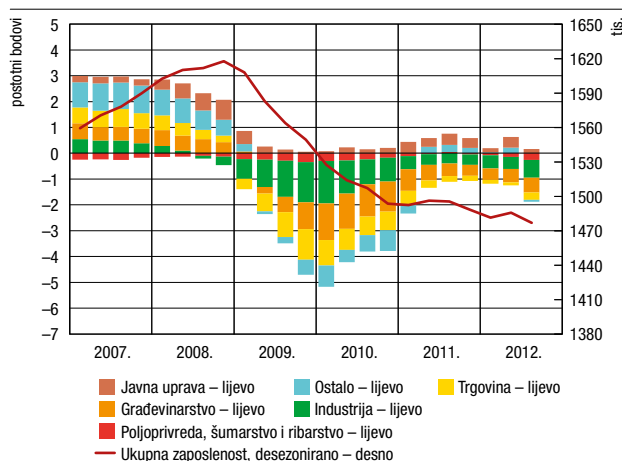
Kao i u prethodnoj službenoj projekciji, ocjenjuje se da su u 2013. izraženiji negativni rizici ostvarivanja projicirane stope promjene ukupne gospodarske aktivnosti. Projekcijom se predviđa da će očekivani rast uglavnom generirati najavljene investicije javnog sektora. Pritom postoji opasnost da će početak njihove realizacije biti opet odgođen i/ili da će intenzitet odvijanja radova biti sporiji od onoga pretpostavljenog u projekciji. Osim toga, i dalje je prisutna znatna razlika između očekivane promjene raspoloživog dohotka i potrošnje stanovništva, a možda će zbog primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi i porast nezaposlenosti biti veći od očekivanog. Nadalje, mogući gubitak kreditnog rejtinga zbog pogoršanja fiskalne pozicije zemlje također bi otežao ostvarivanje projiciranih veličina.

se slični trendovi mogli nastaviti do kraja ove i početkom iduće godine. Na osnovi navedenoga ukupan broj zaposlenih tijekom 2012. trebao bi biti za 1% niži u odnosu na 2011., a slična će se kretanja zaposlenosti vjerojatno nastaviti i u 2013. s obzirom na to da se u toj godini očekuje tek blagi rast gospodarske aktivnosti, nedovoljan za značajnije generiranje novih radnih mjesta.

Tijekom trećeg tromjesečja zabilježen je snažan porast broja nezaposlenih osoba, prema sezonski prilagođenim podacima HZZ-a, prije svega zbog povećanog priljeva osoba u evidenciju HZZ-a izravno iz radnog odnosa i istodobnog pada zapošljavanja s evidencije. Takva kretanja nastavila su se i u listopadu, kada je u evidenciju upisano 45 tisuća osoba, od kojih 30 tisuća izravno iz radnog odnosa, što je apsolutni maksimum u dosadašnjoj evidenciji. Opisana kretanja broja zaposlenih i nezaposlenih osoba rezultirala su porastom stope administrativne nezaposlenosti u trećem tromjesečju na 19,2% (prema desezoniranim podacima), a u listopadu na 20,1%.

Godišnja stopa nezaposlenosti za 2012. mogla bi iznositi približno 19%, što je u skladu s lipanjskom ocjenom HNB-a, dok je stopa nezaposlenosti za 2013. blago povećana, te bi trebala dosegnuti 20%. Međunarodno usporediva anketna stopa nezaposlenosti mogla bi u 2013. dosegnuti 15,2%, odnosno biti za 1,2 postotna boda viša od ocjene za 2012. godinu. Pritom treba istaknuti da su izgledi za znatnije smanjenje nezaposlenosti u srednjem roku vrlo slabi. Naime, promotri li se razdoblje od 2003. do početka krize, razvidno je da se stopa nezaposlenosti smanjila s 19% na 13%, pri čemu je prosječni gospodarski rast istodobno iznosio 4,3%. S obzirom na trenutačna očekivanja

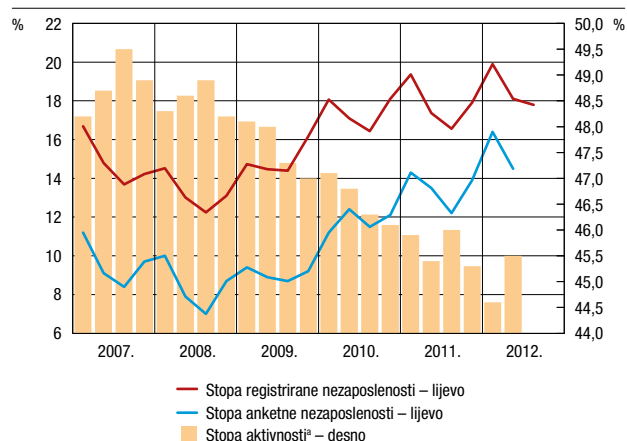
Slika 16. Ukupna zaposlenost i doprinosi rastu zaposlenosti po sektorima

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

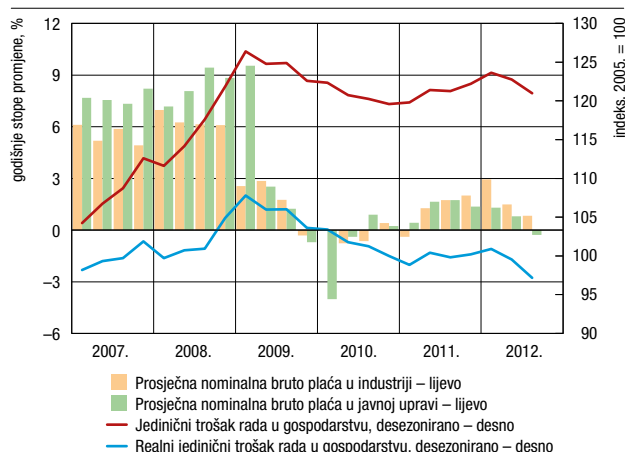
³ Donja i gornja granica intervala pouzdanja od 90% određene su na temelju povijesnih varijanci pogrešaka projekcije za pojedino tromjesečje. Spomenute su varijance dodatno prilagođene s pomoću faktora korekcije čija vrijednost odražava percepciju HNB-a o promjeni potencijalnih rizika ostvarenja središnjih projekcija.

Slika 17. Stope nezaposlenosti i aktivnosti

^a Aktivno stanovništvo kao udio u radno sposobnom stanovništvu (15+)
Izvori: DZS; HZZ

Slika 18. Bruto plaća i jedinični trošak rada

Izvori: DZS; HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

gospodarskog rasta, visoka stopa nezaposlenosti projicirana za 2012. i 2013. mogla bi se zadržati i u srednjoročnom razdoblju.

Nominalne plaće blago su porasle u trećem tromjesečju (u prosjeku za 0,8% u bruto odnosno 0,3% u neto izrazu u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine). Iako se rast nominalnih plaća bilježio tijekom cijele godine, vidljiva je tendencija usporavanja. Također, rast nominalnih plaća bitno je niži od onog potrošačkih cijena, pa se realne plaće smanjuju. Tako je neto realna plaća za listopad 2012. za 6,2% niža od prosječne neto realne plaće za 2011., a u apsolutnim iznosima neto realna

plaća za listopad na razini je iz prve polovine 2005. godine. Tijekom 2012. i 2013. očekuje se neznatan rast nominalnih plaća kao i nastavak snižavanja realnih plaća.

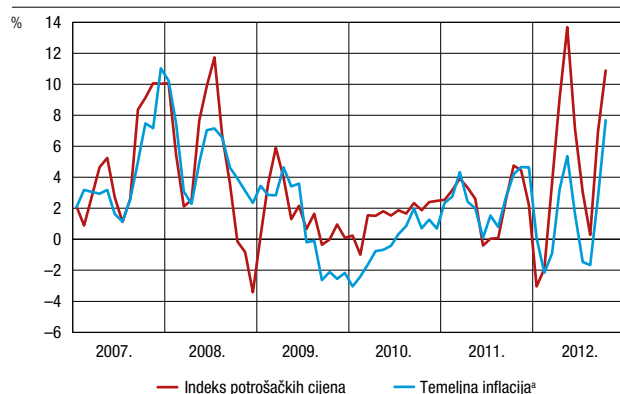
S obzirom na projicirani rast troškova rada u 2012. i istodobno smanjivanje proizvodnosti rada zbog pada gospodarske aktivnosti, u tekućoj godini očekujemo rast jediničnih troškova rada. U 2013. taj bi se trend trebao promijeniti u prvom redu zbog očekivanog rasta proizvodnosti, koji bi mogao biti posljedica blagoga gospodarskog rasta i nastavka smanjivanja zaposlenosti.

5. Inflacija

Inflacija potrošačkih cijena dodatno se ubrzala tijekom trećeg tromjesečja 2012., nakon snažnog skoka u drugom tromjesečju prouzrokovano administrativnim odlukama vezanim uz povećanje stope PDV-a i cijena električne energije i plina. Godišnja

stopa inflacije potrošačkih cijena ubrzala se s 3,8% u lipnju na 5,0% u rujnu, prije svega zbog poskupljenja neprerađenih prehrambenih proizvoda prouzročenog sušom i povećanjem cijena prehrambenih proizvoda na svjetskom tržištu. Povećao se i

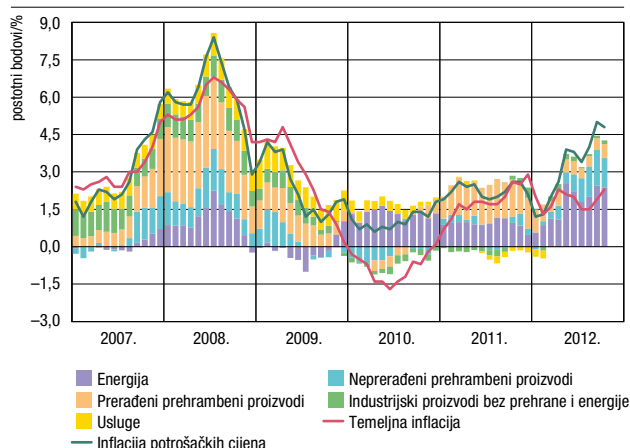
Slika 19. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija mjesečne stope promjene na godišnjoj razini

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.
Napomena: Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnog pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 20. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Tablica 3. Cjenovni pokazatelji

godišnje stope promjene

	2008.	2009.	2010.	2011.	XII. 2011.	III. 2012.	VI. 2012.	IX. 2012.	X. 2012.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente									
Ukupni indeks	6,1	2,4	1,1	2,3	2,1	2,0	3,8	5,0	4,8
Energija	7,8	-1,1	9,5	6,2	3,2	6,5	12,9	14,2	13,8
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	7,2	2,5	-2,2	1,2	1,8	2,2	5,3	11,2	9,2
Prerađeni prehrambeni proizvodi (uključujući alkohol i duhan)	10,5	3,8	-0,1	5,8	5,3	1,9	2,5	2,2	2,6
Industrijski proizvodi bez prehrane i energije	3,0	1,5	-0,7	-0,3	1,5	0,8	0,7	0,4	0,6
Usluge	3,8	4,3	1,5	-0,4	-1,1	-0,1	0,5	1,6	2,2
Ostali cjenovni pokazatelji									
Temeljna inflacija	5,7	2,8	-0,8	1,8	2,9	1,6	2,0	1,9	2,3
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	8,3	-0,4	4,3	6,4	5,8	6,2	7,0	8,9	8,4

Izvor: DZS

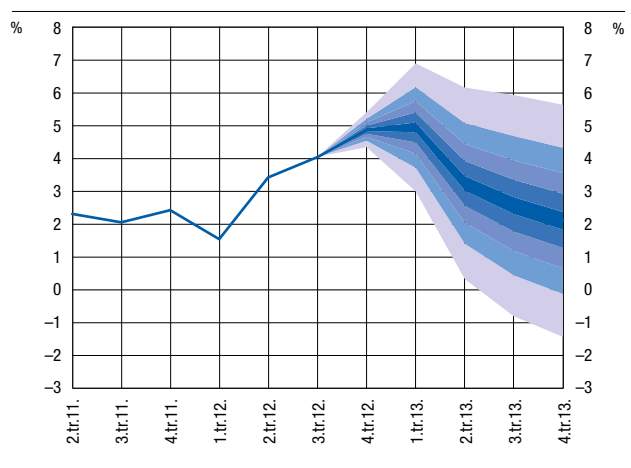
doprinos cijena energije (naftnih derivata) zbog poskupljenja sirove nafte na svjetskom tržištu, te doprinos cijena usluga, u prvom redu zbog povećanja doprinosa komunikacijskih usluga, što je rezultat nepovoljnog učinka baznog razdoblja, tj. njihova pojeftinjenja u istom razdoblju 2011. Inflatorne pritiske ublažavali su domaći činitelji, odnosno slaba osobna potrošnja i smanjenje jediničnih troškova rada⁴. U takvim uvjetima cijene industrijskih proizvoda bez prehrane i energije i dalje imaju nisku godišnju stopu promjene.

U listopadu se godišnja stopa inflacije usporila na 4,8%⁵ zbog usporavanja godišnjeg rasta cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda (povrća i voća) i energije nakon što su pale cijene sirove nafte na svjetskom tržištu. Suprotan učinak na inflaciju imalo je povećanje godišnje stope promjene cijena usluga, ponajprije rekreacijskih i sportskih usluga te turističkih aranžmana. To se može objasniti metodološkim promjenama u statističkoj obradi cijena sezonskih proizvoda⁶, koja je rezultirala znatno manje izraženim padom cijena turističkih aranžmana nego lani. Ubrzao se i godišnji rast cijena prerađenih prehrambenih proizvoda, ponajviše zbog tekućeg poskupljenja kruha i žitarica, ulja, mlijeka te jaja. Nadalje, blago se ubrzao godišnji rast cijena industrijskih proizvoda bez prehrane i energije, uglavnom jer je sezonski rast cijena odjeće i obuće u listopadu 2012. bio nešto izraženiji nego prethodne godine.

Inflacija bi se u nastavku 2012. mogla blago povećati, što je pretežno odraz odgođenog učinka poskupljenja prehrambenih sirovina na domaćem tržištu. Prema tome, u nastavku godine očekuje se povećanje godišnje stope promjene cijena prehrane. S druge strane, u skladu s kretanjem cijena na terminskom tržištu, vjerojatno će biti relativno stabilno kretanje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, a to bi se trebalo povoljno odraziti na domaće cijene energije. U nastavku godine predviđa se usporavanje godišnjeg rasta cijena bez prehrane i energije u uvjetima slabe domaće potražnje i nepovoljnih kretanja na domaćem tržištu rada. U 2012. tako se očekuje prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena od 3,5%, odnosno za 0,3 postotna boda više nego u prethodnoj projekciji.

U 2013. godini moglo bi doći do usporavanja prosječne godišnje stope inflacije potrošačkih cijena, na 3,2%. Pogoršanje uvjeta na tržištu rada i slabljenje osobne potrošnje pridonijet će slabljenju domaćih inflatornih pritisaka. U 2013. očekuje se snižavanje jediničnih troškova rada na godišnjoj razini, pri čemu bi očekivani rast proizvodnosti rada (potaknut ponajprije daljnjom kontrakcijom zaposlenosti) mogao biti nešto izraženiji od rasta naknada po zaposlenom. Uvozni inflatorni pritisci trebali bi se smanjiti i odražavati pad cijena sirove nafte i prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu u usporedbi s prethodnom godinom te znatno manje izraženu deprecijaciju kune prema američkom dolaru. S druge strane, administrativne odluke vezane uz usklađivanje s propisima EU (ukidanje nulte stope PDV-a⁷ i povećanje trošarina na cigarete⁸) utjecat će na povećanje inflacije. U

Slika 21. Projekcija inflacije potrošačkih cijena godišnje stope promjene

Izvori: DZS; izračun HNB-a

4 U drugom je tromjesečju zabilježen pad jediničnih troškova u odnosu na prethodno tromjesečje jer je pad naknada po zaposlenom bio izrazitiji od smanjenja proizvodnosti rada.

5 Godišnja stopa inflacije mjerena međunarodno usporedivim pokazateljem (harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena) iznosila je u listopadu 4,6%, te je bila za 2,1 postotni bod viša od one zabilježene u eurozoni. Determinante razlike u stopama inflacije u Hrvatskoj i eurozoni prikazane su u Okviru 1.

6 Vidi o tome u Eurostatovu priopćenju: *Implementation of Commission Regulation (EC) No 530/2009 on the treatment of seasonal products*, Information note and impacts on the HICP (metodološke promjene koje se odnose na HICP primijenjene su i na domaći IPC).

7 Udio proizvoda na koje se primjenjuje nulta stopa PDV-a u košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena procijenjen je na približno 7,0% (od toga se najveći dio, tj. 5,4 postotna boda odnosi na prehrambene proizvode). Ako se porast stope PDV-a na 5% u potpunosti prelije na potrošače, procjenjuje se da bi učinak ove mjere na mjesečni rast ukupnog indeksa potrošačkih cijena iznosio 0,35 postotnih bodova. U projekciji je pretpostavljeno da će prijenos ukidanja nulte stope PDV-a na cijene iznositi oko 70%, tako da ocijenjeni izravni učinak ukidanja nulte stope PDV-a na povećanje potrošačkih cijena iznosi 0,25 postotnih bodova.

8 Ocijenjeno je da će povećanje trošarina na cigarete rezultirati njihovim 7,0%-tnim poskupljenjem u siječnju 2013., što uz ponder od 3,64% i pretpostavku 70%-tnog prijenosa daje doprinos ukupnom IPC-u od 0,18 postotnih bodova.

projekciji međutim nije zadržana pretpostavka o uvođenju trošarina na električnu energiju i plin u srpnju 2013. jer bi prema najavama iz Ministarstva financija kućanstva trebala biti oslobođena tih trošarina. Istodobno je ocijenjeno da bi mogle porasti druge administrativno regulirane cijene, pa je početkom 2013. predviđeno poskupljenje grijanja. Za razliku od toga, odluka o snižavanju stope PDV-a na određene ugostiteljske usluge⁹ s 25% na 10% u siječnju 2013. utjecat će na smanjenje inflacije. Kada je riječ o glavnim sastavnicama indeksa potrošačkih cijena, očekuje se usporavanje prosječnoga godišnjeg rasta cijena energije u skladu s očekivanim padom cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Nasuprot tome, prognozirani je viši rast prosječne godišnje stope promjene cijena prehrane u usporedbi s onim u 2012., što je posljedica spomenutog ukidanja nulte stope PDV-a na kruh i mlijeko i većeg prijenosa iz prethodne godine zbog zamjetnog poskupljenja prehrane u drugoj polovini 2012. Istodobno se zbog mogućeg prelijevanja prijašnjeg rasta cijena energije i određenih prehrambenih sirovina te nešto većeg prijenosa iz prethodne godine očekuje blago ubrzanje prosječne godišnje stope rasta indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije.

Projekcija inflacije izložena je brojnim rizicima, pri čemu se

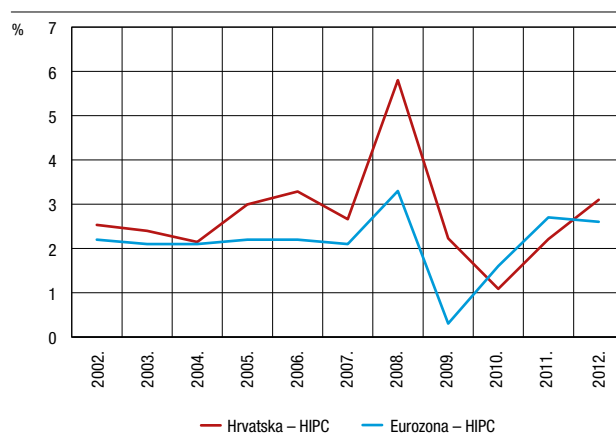
ocjenjuje da su rizici da inflacija bude niža odnosno viša od projicirane uravnoteženi, na što upućuje simetričan izgled lepeze (Slika 21.). Rizici ostvarenja inflacije raspršeni su izrazitije zbog veće kolebljivosti cijena sirovina na međunarodnim tržištima u tekućem razdoblju. Glavni rizik koji bi mogao prouzročiti nižu inflaciju jest slabija domaća potražnja, što bi se moglo ogledati, prije svega, u sporijem rastu potrošačkih cijena bez prehrane i energije. Osim toga, u uvjetima slabe potražnje prelijevanje poskupljenja prehrambenih sirovina na potrošačke cijene prehrane moglo bi biti manje do očekivanog. S druge strane, postoje i određeni rizici koji bi mogli prouzročiti višu inflaciju, kao što je brži rast cijena sirovina na svjetskom tržištu, osobito sirove nafte i prehrambenih sirovina. Moguće su i određene korekcije cijena u sklopu prilagođavanja zakonodavstvu EU, koje se odnose na prilagodbu posebnih poreza na automobile i ostala motorna vozila. Izmjene u poreznom zakonodavstvu koje su uključene u projekciju inflacije u idućim godinama jesu ocjene HNB-a izrađene na temelju dostupnih informacija, a rizici koji utječu na njezino ostvarenje uravnoteženi su, tj. njihov učinak na inflaciju u pojedinim segmentima može biti viši odnosno niži od projiciranog.

Okvir 1. Determinante razlike između ostvarenih stopa inflacije u Hrvatskoj i eurozoni

U godinama prije svjetske financijske krize u Hrvatskoj je ostvarivana viša stopa inflacije od one zabilježene u eurozoni, što je nepovoljno utjecalo na cjenovnu konkurentnost domaćega gospodarstva. Među najvažnije determinante spomenutih kretanja ubrajaju se jače izraženi pozitivni jaz domaćeg proizvoda u Hrvatskoj u usporedbi s eurozonom i viši rast jediničnih troškova rada, koji je bio posljedica izraženijeg rasta naknada zaposlenicima od rasta proizvodnosti rada u Hrvatskoj. U razdoblju nakon izbijanja svjetske financijske krize došlo je do promjene kretanja spomenutih determinanti te je u Hrvatskoj u 2010. i 2011. zabilježen negativni jaz domaćeg proizvoda koji je bio izraženiji od onog u eurozoni, a došlo je i do znatnog smanjenja troškovnih pritisaka na inflaciju u usporedbi s eurozonom. To je rezultiralo nižom stopom inflacije u Hrvatskoj od one u eurozoni te određenim poboljšanjem cjenovne konkurentnosti. Međutim, tijekom 2012. inflacija u Hrvatskoj ponovno je premašila razinu inflacije u eurozoni, što je prije svega bilo rezultat kratkoročnih činitelja: povećanja osnovne stope PDV-a, cijena električne energije i plina za kućanstva te suše.

Promatra li se inflacija u Hrvatskoj u posljednjih deset godina, vidljivo je da je ona bila relativno niska, podržana monetarnom politikom održavanja stabilnog tečaja kune prema euru, čime se djeluje na stabilnost inflacijskih očekivanja i uvoznih cijena. Međutim, u razdoblju od 2002. do 2008. u Hrvatskoj je kontinuirano ostvarivana viša stopa inflacije mjerena kretanjem harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena¹⁰ od one zabilježene u eurozoni, što je nepovoljno utjecalo na cjenovnu konkurentnost domaćega gospodarstva. Tako je razlika između prosječne godišnje stope inflacije u Hrvatskoj i eurozoni u razdoblju od 2002. do 2007. iznosila u prosjeku 0,5 postotnih bodova. Tijekom 2008., koju su

Slika 22. Ukupna inflacija
prosječne godišnje stope promjene

Napomena: Podaci za 2012. odnose se na prvih deset mjeseci.
Izvori: DZS; Eurostat

karakterizirali pregrijavanje domaće ekonomije (na što upućuje visoki pozitivni jaz domaćeg proizvoda) te znatan rast cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu i njihovo prelijevanje na potrošačke cijene, ta se razlika povećala na 2,5 postotnih bodova. Spomenuti trend prekinut je u kriznim godinama, tj. u 2010. i 2011. godini¹¹, kada je inflacija u Hrvatskoj bila u prosjeku za 0,5 postotnih bodova niža u usporedbi s eurozonom.

U ekonomskoj se literaturi navode brojni činitelji¹² koji dovode

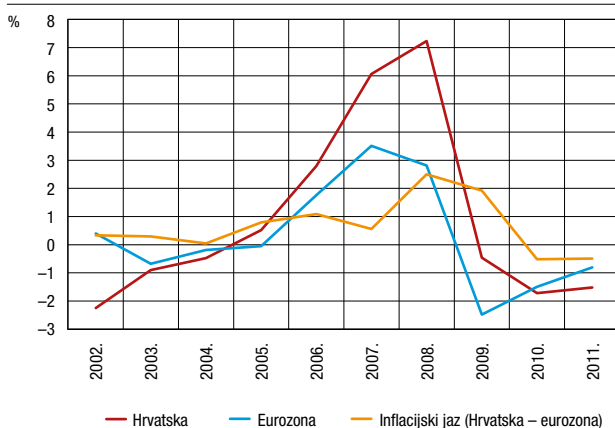
⁹ Udio hrane i pića u restoranima u košarici za izračun IPC-a iznosi 2,7%, što uz pretpostavljeno pojeftinjenje od 12% daje mjesečni doprinos inflaciji u siječnju 2013. od –0,3 postotna boda.

¹⁰ Harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HIPC) razlikuje se od indeksa potrošačkih cijena (IPC) u nekoliko manjih segmenata. Naime, u metodologiju harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena uključena je smjernica Eurostata prema kojoj je u obuhvat indeksa nužno uključiti potrošnju stranaca na domaćem teritoriju, ako je ona značajna, te potrošnju institucionalnih kućanstava (npr. umirovljeničkih domova).

¹¹ U 2009. razlika između stopa inflacija smanjila se, ali je ostala pozitivna zbog relativno snažnijeg pada inflacije u eurozoni te godine.

¹² Za obuhvatni pregled vidi, primjerice, *Inflation differentials in the euro area: potential causes and policy implications*, ECB, rujanj 2003.; Egert, B. et al., *Inflation differentials in Europe: Past experience and Future Prospects*, Monetary Policy and the Economy, OeNB, 1. tr./2004.; *Monetary policy and inflation differentials in a heterogeneous currency area*, ECB Monthly Bulletin, svibanj 2005.; *Inflation differentials in the euro area during the last decade*, ECB Monthly Bulletin, studeni 2012.

Slika 23. Jaz domaćeg proizvoda

Izvori: AMECO; DZS; Eurostat

do razlika između stopa inflacije među zemljama monetarne unije, odnosno zemljama koje imaju stabilan tečaj u odnosu na glavne vanjskotrgovinske partnere. Ciklička pozicija gospodarstva može biti jedan od bitnih faktora koji utječe na kretanje inflacije. Uobičajeni indikator cikličke pozicije jest jaz domaćeg proizvoda (engl. *output gap*) definiran kao odstupanje ostvarenoga od potencijalnoga agregatnog proizvoda. Dokle god gospodarski ciklusi unutar grupe zemalja nisu sinkronizirani ili su znatno drukčijeg intenziteta, različita ciklička kretanja mogu biti razlog različitih stopa inflacije. Tako, primjerice u 2008. kada je u Hrvatskoj zabilježena visoka stopa inflacije koja je ujedno bila znatno viša nego u eurozoni, jaz domaćeg proizvoda dostiže svoj maksimum i znatno je viši u usporedbi s eurozonom. Pozitivni jaz u pretrkiznom je razdoblju uglavnom bio posljedica neodrživih kretanja u domaćem gospodarstvu, tj. velikih kapitalnih priljeva i snažnog rasta kredita (osobito stanovništvu), iz čega je proizašao gospodarski rast pretežito temeljen na rastu domaće potražnje. Izraženo smanjenje jaza domaćeg proizvoda u Hrvatskoj, koje je nakon toga uslijedilo, pratilo je i smanjenje stope inflacije. Iz Slike 23. vidljivo je da je u pojedinim godinama ostvarena značajna razlika između indikatora cikličke pozicije u Hrvatskoj i eurozoni. Kretanje razlike između prosječnih godišnjih stopa inflacije uvelike slijedi razliku između procijenjenih serija jaza domaćeg proizvoda u Hrvatskoj i eurozoni.

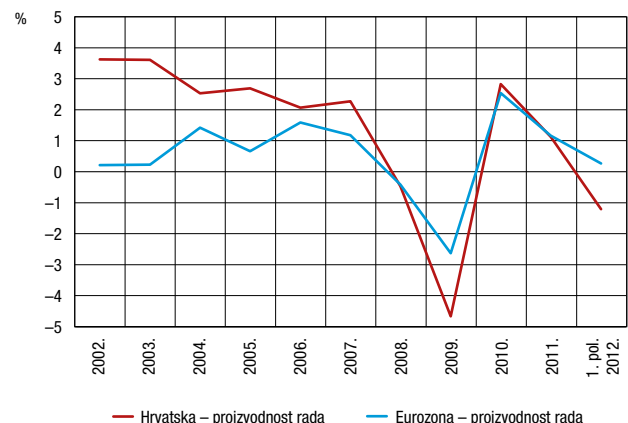
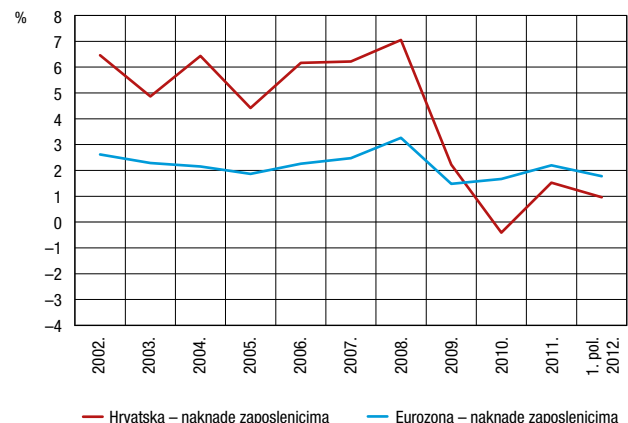
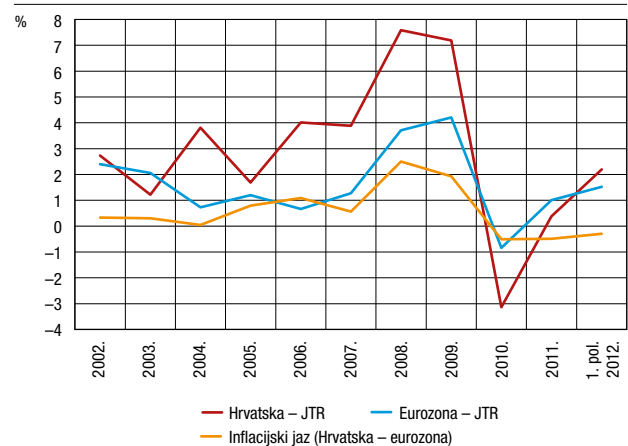
Nadalje, stopa promjene nominalnih jediničnih troškova rada (JTR) može poslužiti kao indikator troškovnih pritisaka tijekom poslovnih ciklusa. Tako se pokazalo¹³ da postoji pozitivna veza između razlika u kretanju nominalnih JTR-a između pojedinih zemalja eurozone i razlike između stopa inflacije u razdoblju od 2002. do 2008. Pozitivna korelacija između inflacije i rasta JTR-a zabilježena je i nakon 2008., pri čemu su u zemljama eurozone u kojima je došlo do korekcije ranije iznadprosječno snažnog rasta JTR-a istodobno zabilježene niže stope inflacije u usporedbi s prosjekom eurozone. U razdoblju od 2002. do 2008. u Hrvatskoj je stopa rasta JTR-a bila kontinuirano viša nego u eurozoni, a spomenuta razlika kulminirala je 2008., kada je zabilježena i najveća pozitivna razlika između godišnje stope rasta inflacije u Hrvatskoj i eurozoni. Promatra li se cijelo pretrkizno razdoblje (Tablica 4.), vidljivo je da je visok prosječni godišnji rast JTR-a u Hrvatskoj (3,6%) bio posljedica znatno višega prosječnoga

Tablica 4. Jedinični troškovi rada

prosječne godišnje stope promjene, u postocima

	Naknade po zaposlenom					
	JTR		Naknade zaposlenicima		Proizvodnost	
	Hrvatska	Eurozona	Hrvatska	Eurozona	Hrvatska	Eurozona
2002. – 2008.	3,6	1,7	5,9	2,4	2,3	0,7
2010. – 2011.	-1,4	0,1	0,6	1,9	2,0	1,9

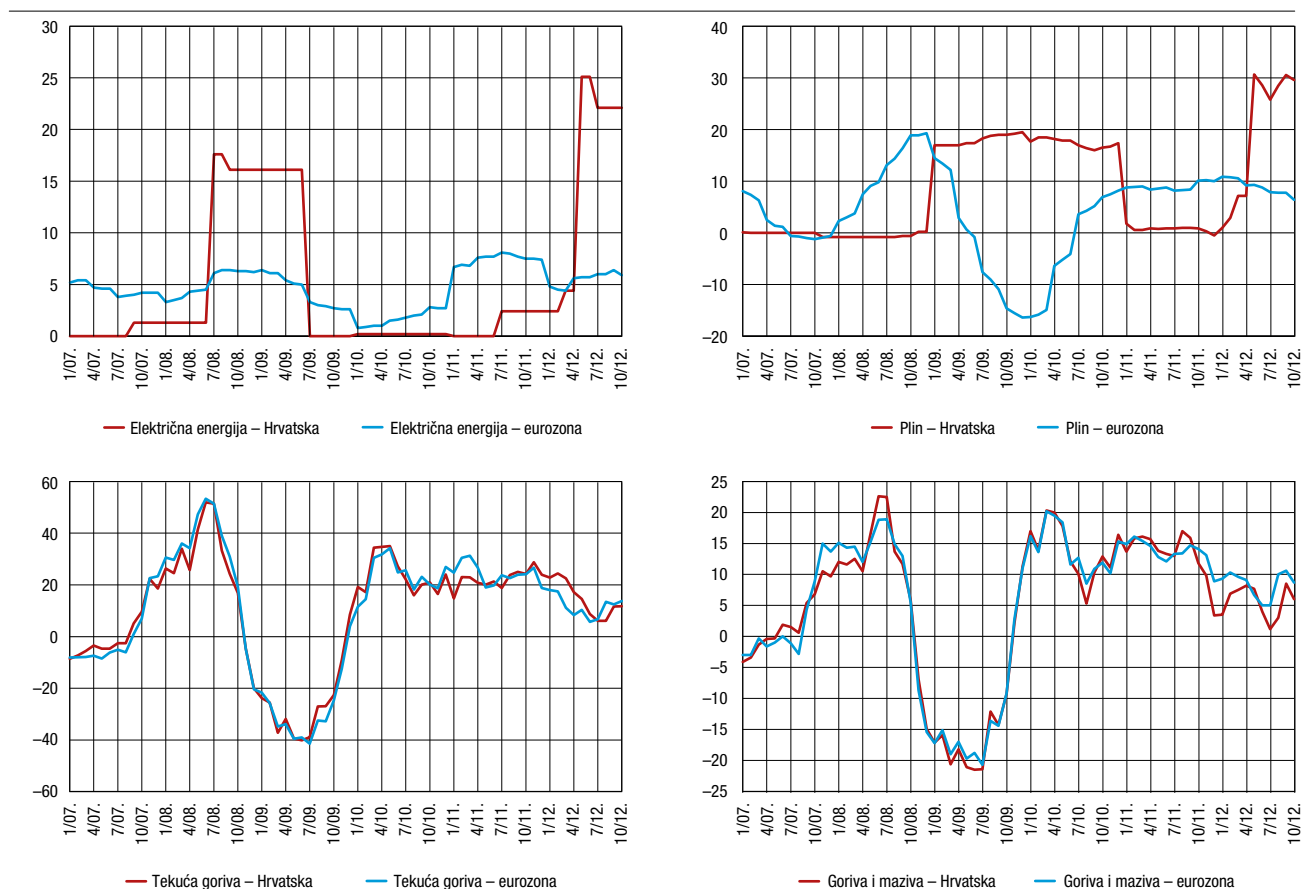
Izvori: DZS; HZMO; ESB; izračuni HNB-a

Slika 24. Jedinični troškovi rada
prosječne godišnje stope promjene

Izvori: DZS; HZMO; ESB; izračuni HNB-a

13 Više o tome vidi u *Inflation differentials in the euro area during the last decade*, ECB Monthly Bulletin, studeni 2012.

Slika 25. Kretanje određenih komponenata indeksa cijena energije godišnje stope promjene

Izvori: DZS; Eurostat

godišnjeg rasta naknada zaposlenicima od rasta proizvodnosti rada (5,9% naprama 2,3%). Dinamika kretanja naknada zaposlenicima uvelike je bila određena kretanjima u javnom sektoru¹⁴. Postkrizno razdoblje u eurozoni bilo je karakterizirano stagnacijom JTR-a, a u Hrvatskoj je došlo do znatne prilagodbe koja je rezultirala smanjenjem JTR-a, što je uglavnom bilo rezultat znatnog usporavanja rasta naknada zaposlenicima. Prosječna godišnja stopa rasta proizvodnosti u Hrvatskoj u postkriznom se razdoblju tek blago smanjila zbog toga što je smanjenje domaćeg proizvoda bilo praćeno smanjenjem zaposlenosti. Promatra li se ukupno, u Hrvatskoj je tijekom 2010. i 2011. došlo do znatnog smanjenja troškovnih pritisaka na inflaciju u usporedbi s eurozonom.

U kratkoročne činitelje koji dovode do razlika između stopa inflacije, a čiji utjecaj na inflaciju u pravilu iščezava nakon godine dana¹⁵, ubrajaju se promjene administrativnih cijena i indirektnih poreza (primjerice promjena stope PDV-a), koje se razlikuju među zemljama i ovise o njihovim fiskalnim politikama. Promjene

indirektnih poreza determinanta su inflacijskih razlika čija se značajnost povećala u postkriznom razdoblju, kada su otpočele fiskalne prilagodbe. U posljednje tri godine do razlike među stopama inflacije došlo je i zbog toga što su se tijekom 2010. i 2011.¹⁶ u pojedinim zemljama eurozone znatno povećali indirektni porezi (posebno osnovna stopa PDV-a), dok su u Hrvatskoj takve mjere odgođene, odnosno počele su se provoditi tek u 2012.

Osim toga, niža prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena u 2011. bila je i posljedica manje izraženoga godišnjeg rasta cijena energije u Hrvatskoj, posebice cijena plina i električne energije, što je rezultat politike subvencioniranja tih cijena za potrošače u Hrvatskoj (iscrpnije o tome vidi u Okviru 3. Cijene prirodnog plina i konkurentnost domaćih poduzeća), dok cijene plina i električne energije u eurozoni u pravilu prate kretanje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu s pomakom od nekoliko mjeseci. Od ožujka 2012. ukupna inflacija potrošačkih cijena u Hrvatskoj počela je rasti te je u svibnju (nakon dvije godine negativnoga inflacijskog jaza) premašila razinu inflacije u eurozoni, što je bilo rezultat spomenutih administrativnih mjera, tj. povećanja osnovne stope PDV-a i cijena električne energije i plina za kućanstva. Razlika između domaće inflacije i one zabilježene u eurozoni dodatno se povećala tijekom kolovoza i rujna 2012. zbog izraženijeg rasta cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda u

¹⁴ Primjerice, zbog sporazuma između Vlade RH i sindikata zaposlenih u javnim službama kojim je utvrđen rast osnovice za obračun plaća za razdoblje od 2007. do 2009., u promatranom su se razdoblju povećale bruto plaće u djelatnostima obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, javne uprave i obrane. Osim toga, krajem lipnja 2007. potpisan je sporazum između Vlade RH i sedam sindikata državnih službenika kojim je utvrđeno 25%-tno povećanje regresa i božićnica te povećanje iznosa dara za djecu u 2007., što se također odrazilo na rast bruto plaća u javnom sektoru.

¹⁵ Pod pretpostavkom da nema tzv. učinaka u drugom krugu (engl. *second round effects*). Pod učincima u drugom krugu podrazumijevamo odgođene učinke na inflaciju potrošačkih cijena preko reakcije plaća.

¹⁶ Tako je primjerice osnovna stopa PDV-a povećana u 2010. u sljedećim zemljama eurozone: Grčkoj, Španjolskoj, Irskoj, Portugalu i Finskoj, u 2011. u Italiji, Portugalu i Slovačkoj, a u 2012. u Irskoj, na Cipru i u Nizozemskoj (od listopada).

Hrvatskoj do kojeg je došlo zbog suše.

Razlike u izloženosti pojedinih gospodarstava promjenama cijena sirovina na svjetskom tržištu mogu također dovesti do razilaženja stopa inflacije. Empirijska analiza¹⁷ pokazala je da su vanjski šokovi (povezani s kretanjem cijena sirovina i vanjske potražnje) bili važne determinante inflacije u razdoblju od sredine 2000. do početka 2010., a da su domaći šokovi imali relativno manji učinak na kretanje inflacije u Hrvatskoj, koja je malo i otvoreno gospodarstvo. Nadalje, razlike u izloženosti pojedinih gospodarstava promjenama tečaja eura (primjerice prema američkom dolaru i švicarskom franku) također mogu dovesti do razilaženja stopa inflacije među zemljama. Spomenute promjene tečaja utječu na uvozne cijene, a potom se prelijevaju na cijene domaćih međunarodno razmjenjivih dobara i konačno na ukupnu inflaciju. U kojoj će se mjeri promjene nominalnog tečaja prelići na cijene, ovisi o udjelu uvoznih finalnih dobara i udjelu uvoznih intermedijarnih proizvoda u domaćim industrijskim proizvodima.

Razlike u stopama inflacije mogu nastati i zbog različitih ekonomskih struktura, čija je posljedica različita brzina kojom se cijene prilagođavaju šokovima promjene troškova odnosno potražnje. Tako je analiza provedena na temelju ankete poduzeća¹⁸ pokazala da poduzeća u zemljama eurozone većinom reagiraju brže¹⁹ na šokove od poduzeća u Hrvatskoj, tj. da je nefleksibilnost cijena u Hrvatskoj jače izražena jer poduzeća reagiraju na šokove uglavnom sporije (nakon proteka više od tri mjeseca u odnosu na šok).

Osim toga, postoje inflatorni pritisci tijekom pridruživanja, koji proizlaze iz sve snažnije integracije u zajednički ekonomski prostor, zbog čega dolazi do konvergencije razine cijena prema prosječnoj razini cijena u Europskoj uniji, osobito kod međunarodno razmjenjivih dobara (engl. *tradables*). S obzirom na to da je opća

Tablica 5. Udjeli pojedinih podindeksa u ukupnom HIPC-u u 2012. godini, ponderi u postocima

	Hrvatska	Eurozona
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	11,3	7,2
Prerađeni prehrambeni proizvodi	21,4	11,9
Industrijski proizvodi bez energije	26,5	28,5
Energija	14,5	11,0
Usluge	26,3	41,5

Izvori: DZS, Eurostat

razina cijena zemalja pristupnica većinom niža²⁰ od razine cijena u EU, konvergencija u pravilu znači rast relativne razine cijena.

Do razlike u stopama inflacije može doći i zbog različitih preferencija potrošača, što se odražava u činjenici da su udjeli različitih dobara i usluga u potrošnji različiti od zemlje do zemlje te stoga pojedini podindeksi harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena imaju različite pondere u pojedinim zemljama. Ponder prehane (uključujući alkohol i duhan) u košarici za izračun harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena u eurozoni u 2012. iznosi 19,1%, dok je taj ponder u Hrvatskoj znatno veći te iznosi 32,7%. Niži stupanj gospodarskog razvoja, kakav je u Hrvatskoj, i relativno visoka razina cijena prehrambenih proizvoda bitno su utjecali na spomenutu razliku u veličini pondera prehane.

Nositelji gospodarske politike trebaju uzeti u obzir da je dio razlike u stopama inflacije posljedica ravnotežne prilagodbe relativnih cijena, a trebali bi, prije svega, nastojati djelovati na smanjenje razlika u stopama inflacije koje nastaju kao posljedica neprimjerene fiskalne politike, prekomjernog rasta plaća ili kredita te strukturnih problema koji se očituju u nedovoljno fleksibilnom tržištu rada i tržištima proizvoda na kojima je često prisutan značajan stupanj regulacije.

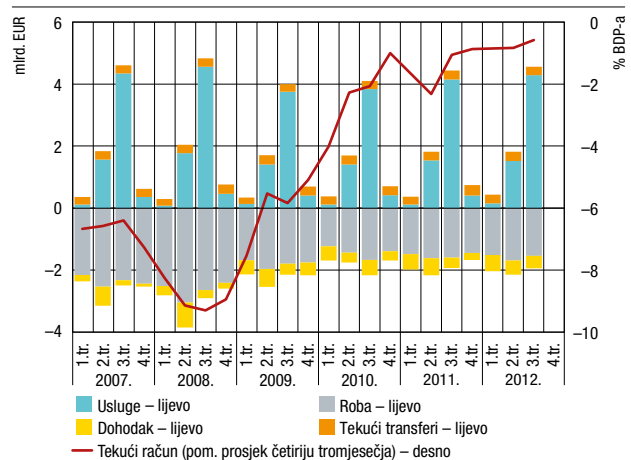
6. Vanjska trgovina i konkurentnost

Trogorodišnji trend kontrakcije manjka na tekućem računu platne bilance nastavio se i tijekom prva tri tromjesečja 2012. Kao i u prošloj godini, takvim je kretanjima ponajviše pridonio daljnji rast prihoda od turizma te u manjoj mjeri poboljšanje salda na računu tekućih transfera. Manjak na računu faktorskih dohodaka ostao je stabilan jer je rast naknada zaposlenima pratio i povećanje manjka na osnovi kamatnih troškova te dohodaka od izravnih ulaganja. U robnoj se razmjeni tijekom većeg dijela 2012. nastavilo bilježiti neznatno povećanje manjka.

Manjak robne razmjene neznatno se povećao u prvih devet mjeseci 2012., ponajprije zbog daljnjeg pada izvoza, i to najviše izvoza brodova. Izvoz ostale robe tijekom prve polovine godine imao je blagi uzlazni trend, nakon čega je u trećem tromjesečju uslijedila njegova stagnacija. Uvoz je u prvih devet mjeseci 2012. također blago pao na godišnjoj razini. Pritom je u trećem tromjesečju zabilježen rast u odnosu na prethodno tromjesečje, no riječ je bila uglavnom o pojačanom uvozu brodova zbog dorade te nafte i naftnih derivata, dok kod ostale robe ni nadalje nije bilo naznaka stabilnog oporavka.

Manjak na tekućem računu platne bilance mogao bi u 2012.

Slika 26. Manjak na tekućem računu i njegova struktura

Izvor: HNB

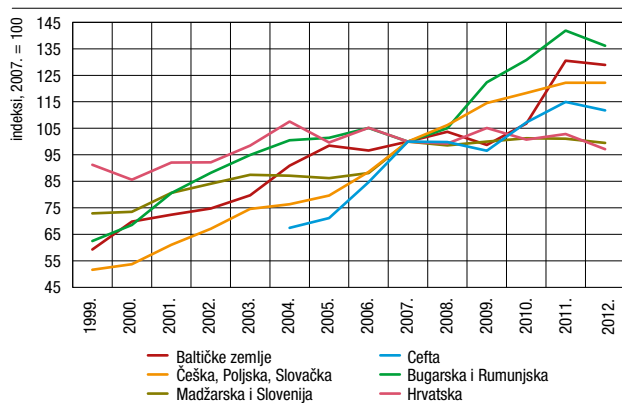
¹⁷ Krznar, I. i Kunovac, D., *Utjecaj vanjskih šokova na domaću inflaciju i BDP*, Istraživanja HNB-a, broj 28, studeni 2010.

¹⁸ Pufnik, A. i Kunovac, D., *Način na koji poduzeća u Hrvatskoj određuju i mijenjaju cijene svojih proizvoda: rezultati ankete poduzeća i usporedba s eurozonom*, Istraživanja HNB-a, broj 39, listopad 2012.

¹⁹ Od jednog do tri mjeseca nakon šoka (neovisno o izvoru i smjeru šoka)

²⁰ Opća razina cijena u Hrvatskoj početkom promatranog razdoblja, tj. u 2002. godini bila je oko 59,1% prosjeka zemalja EU-27, a 2011. dosegla je 74% prosjeka EU-27. Detaljnije o utjecaju konvergencije razine cijena na inflaciju vidi u Nestić, D., *Konvergencija razine cijena: Hrvatska, tranzicijske zemlje i EU*, Istraživanja HNB-a, broj 15, rujan 2004.

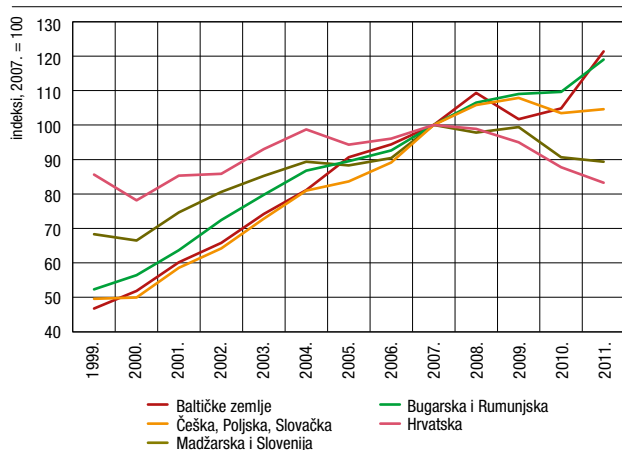
Slika 27. Udjeli izvoza pojedinih zemalja na tržištu Europske unije

Napomena: Baltičke zemlje uključuju Estoniju, Letoniju i Litvu, a Cefta Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Makedoniju, Moldaviju, Srbiju i UNMIK/Kosovo. Tržišni udjeli izračunati su na temelju podataka o uvozu Europske unije. Podaci za 2012. odnose se na prvih osam mjeseci.

Izvor: Comext

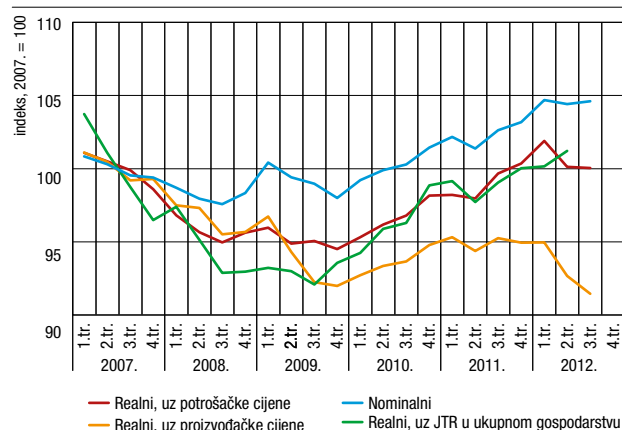
Slika 28. Globalni tržišni udio izvoza

Napomena: Baltičke zemlje uključuju Estoniju, Letoniju i Litvu.

Izvor: MMF

Slika 29. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: JTR označuje jedinični trošak rada. Pad indeksa upućuje na efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

iznositi 0,4% ocijenjenog BDP-a, što je upola niži manjak nego u prethodnoj godini. Kretanja u posljednjem tromjesečju 2012. ne bi trebala osobito odstupati od ostvarenja u prva tri tromjesečja, posebno kod razmjene robe i usluga, koja će i nadalje ostati relativno prigušena. Prihodi od turizma na razini cijele godine mogli bi porasti za 3,0%, pa bi tako povećanje viška u razmjeni usluga moglo ponajviše pridonijeti spomenutoj kontrakciji ukupnog manjka. Istodobno se očekuje stagnacija robnog izvoza na razini prethodne godine. Slabi izvozni rezultati u najvećoj se mjeri mogu pripisati gotovo upola slabijem izvozu brodova u odnosu na prethodne dvije rekordne godine. Izvoz ostale robe uglavnom je tijekom proteklog dijela 2012. imao blagi uzlazni trend, a procjenjuje se da bi stopa njegova rasta na razini cijele godine mogla iznositi 4,4%. Nastavak blagog oporavka robnog izvoza može se očekivati i tijekom 2013., u prvom redu zahvaljujući jačanju inozemne potražnje zbog sve snažnije realne gospodarske aktivnosti u svjetskim gospodarstvima. Pojačan izvoz ponajprije se očekuje na regionalnim tržištima Cefte u prvom polugodištu 2013., uoči istupanja Hrvatske iz toga multilateralnog ugovora o slobodnoj trgovini.

Zaostajanje hrvatskoga robnog izvoza za izvozom usporedivih zemalja Srednje i Istočne Europe nastavilo se i tijekom prvih devet mjeseci 2012., a očitovalo se u smanjenju tržišnog udjela, što je jedan od ključnih pokazatelja makroekonomskih neravnoteža (više o Proceduri pri makroekonomskim neravnotežama u Europskoj uniji vidi u Okviru 2.). Tijekom gospodarske krize hrvatski robni izvoz nije pratio promjene u strukturi uvozne potražnje zemalja Europske unije, pa se stoga njegov udio na tržištu EU u 2012., nakon višegodišnje stagnacije, počeo smanjivati. Sve ostale usporedive zemlje (uključujući i zemlje Cefte), osim Mađarske i Slovenije, tijekom kriznog su razdoblja znatno poboljšale svoj relativni položaj na tržištu EU, a među njima najviše Bugarska, Rumunjska i Litva. U proteklom dijelu 2012. uslijedilo je blago smanjenje tržišnih udjela većine promatranih zemalja na tržištu EU, i to pod pritiskom konkurenata iz drugih dijelova svijeta. Gubitak konkurentnosti hrvatskog izvoza potvrđuje se i na svjetskom tržištu, gdje je Hrvatska u posljednje četiri godine, za razliku od većine usporedivih zemalja, ostvarila zamjetljiv pad udjela. Kao jedan od mogućih uzroka gubitka konkurentnosti može poslužiti i primjer regulacije cijene plina za proizvođače, koja je u Hrvatskoj viša od europskog prosjeka (više o cijenama prirodnog plina i konkurentnosti vidi u Okviru 3. Cijene prirodnog plina i konkurentnost domaćih poduzeća).

Uvoz bi se i u posljednjem tromjesečju 2012., ovisno o realnim gospodarskim kretanjima, mogao nastaviti neznatno smanjivati. Tek bi u drugom polugodištu 2013., uz blagi oporavak domaće potražnje te pojačan uvoz poljoprivrednih proizvoda iz Europske unije, potaknut potpunim ukidanjem carinske zaštite pri ulasku u EU, uvoz mogao početi rasti. U cijeloj godini dinamika uvoza ipak bi trebala biti slabija od dinamike izvoza.

Stanja na računima faktorskih dohodaka i tekućih transfera mogla bi se tijekom 2012. neznatno promijeniti na godišnjoj

Tablica 6. Tekući račun platne bilance i njegove sastavnice u postocima BDP-a

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Saldo tekućih transakcija	-7,3	-9,0	-5,1	-1,0	-0,9	-0,4	-0,1
Roba	-21,8	-22,4	-16,1	-12,8	-13,7	-13,7	-13,5
Usluge	14,7	14,4	12,7	12,9	13,8	14,2	14,2
Dohodak	-2,5	-3,3	-4,0	-3,5	-3,6	-3,6	-3,7
Tekući transferi	2,4	2,3	2,3	2,4	2,6	2,7	2,9

Izvor: HNB

razini. Izrazitiji rast pozitivnog salda na računu tekućih transfera može se očekivati tijekom 2013. zbog malo većih priljeva novčanih sredstava iz proračuna Europske unije (više o priljevu transfera iz Europske unije vidi u Okviru 4. Kapitalni tokovi i članstvo u Europskoj uniji). Zbog postupnog oporavka gospodarske aktivnosti i nastavka inozemnog zaduživanja te posljedičnog rasta rashoda od vlasničkih ulaganja i kamatnih troškova manjak na računu faktorskih dohodaka mogao bi u 2013. nastaviti rasti.

Kretanje pokazatelja cjenovne konkurentnosti hrvatskog izvoza u trećem tromjesečju, kao i u proteklom dijelu godine, nije bilo jednoznačno. Promatra li se kretanje realnoga efektivnog tečaja kune uz potrošačke cijene, cjenovna konkurentnost hrvatskog izvoza stagnirala je tijekom trećeg tromjesečja 2012. u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. S druge strane, kretanje realnoga efektivnog tečaja kune uz proizvođačke cijene pokazuje da se tijekom trećeg tromjesečja 2012. cjenovna konkurentnost hrvatskog izvoza pogoršala u usporedbi s prethodnim tromjesečjem.

U odnosu na isto razdoblje prethodne godine u trećem je tromjesečju zabilježena deprecijacija realnoga efektivnog tečaja

kune od 0,4% uz potrošačke cijene, ali i snažna aprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune uz proizvođačke cijene od 4,0%. To je bila posljedica izrazitijega relativnog rasta domaćih cijena, dok je relativno kretanje tečajeva odredila snažna deprecijacija kune prema američkom dolaru (13,4%), jenu (12,1%) i funti sterlinga (11,2%).

Dostupni podaci o kretanju troškovne konkurentnosti hrvatskog izvoza pokazuju da se u prvoj polovini 2012. nastavio trend njezina poboljšavanja. Tako je realni efektivni tečaj kune deflaciran jediničnim troškovima rada u ukupnom gospodarstvu, nakon stagnacije početkom godine, u drugom tromjesečju deprecirao za 1,1% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Na godišnjoj razini pokazatelj troškovne konkurentnosti porastao je za 3,6%.

Na razini cijele 2012. moglo bi se nastaviti poboljšanje cjenovne konkurentnosti hrvatskog izvoza mjerene potrošačkim cijenama. Takav bi se trend mogao prekinuti u 2013. godini, kada se očekuje malo izrazitiji rast domaćih potrošačkih cijena u odnosu na cijene u zemljama glavnim trgovinskim partnerima.

Okvir 2. Procedura pri makroekonomskim neravnotežama u Europskoj uniji

Europska unija započela je novi godišnji ciklus koordinacije ekonomskih politika, što uključuje i Proceduru pri makroekonomskim neravnotežama. Prema objavljenom Izvješću o mehanizmu za upozoravanje proces ispravljanja makroekonomskih neravnoteža u EU još uvijek traje, a Europska komisija analizirat će 14 zemalja članica kod kojih su identificirane potencijalne neravnoteže. Hrvatska nije uključena u Izvješće, no prema usporedivim pokazateljima i u Hrvatskoj postoje potencijalne vanjske i domaće neravnoteže.

Proteklih je godina kriza pokazala sve slabosti postojećeg okvira ekonomskog upravljanja u Europskoj uniji te posebno slabosti u njegovoj provedbi. Osim potrebe za jačanjem Pakta o stabilnosti i rastu, posebice provedbe njegovih pravila, pokazalo se da bi bilo potrebno pratiti i druge pokazatelje neravnoteža kako bi se na vrijeme uočile eventualne prijetnje gospodarskoj i financijskoj stabilnosti. U tu je svrhu uspostavljen Europski semestar²¹, a u sklopu paketa novih propisa (tzv. *six-pack*) osmišljen je sustav upozorenja na potencijalne makroekonomske neravnoteže u državama članicama.

Europski semestar za 2013. formalno je započeo objavom Godišnjeg pregleda rasta za 2013. godinu (engl. *Annual Growth Survey* ili, skraćeno, AGS) Europske komisije. Na temelju tog izvješća²² Europsko vijeće će u ožujku 2013. utvrditi glavne izazove za gospodarstva EU i dati smjernice državama članicama za vođenje ekonomske politike, kojih se one trebaju pridržavati pri izradi svojih Programa konvergencije (članice EU izvan eurozone) odnosno Programa stabilnosti (članice eurozone) te Nacionalnih programa reforma. Nakon analize navedenih programa EU donosi preporuke koje bi države članice trebale uzeti u obzir kod izrade godišnjih proračuna i tijekom rasprave u nacionalnim

parlamentima u drugoj polovini godine (tzv. nacionalni semestar).

Osim toga, objavljeno je i Izvješće o mehanizmu za upozoravanje (engl. *Alert Mechanism Report*, AMR) za 2013. i ono je početak Procedure pri makroekonomskim neravnotežama (engl. *Macroeconomic Imbalance Procedure*, MIP). Ta je procedura novi instrument čiji je cilj osigurati da države članice provode ekonomske politike kojima bi spriječile ili ispravile štetne makroekonomske neravnoteže. Izvješće daje pregled odabranih pokazatelja za zemlje članice (engl. *scoreboard*), čije odstupanje od referentnih vrijednosti upućuje na moguće postojanje makroekonomskih neravnoteža. Riječ je o ukupno jedanaest pokazatelja koji u kombinaciji s postavljenim indikativnim granicama služe kao rano upozorenje postojanja određenih neravnoteža. Pritom se vrijednosti odabranih pokazatelja ne promatraju i ne tumače mehanički, a ukupna ocjena ovisi o ozbiljnosti kršenja referentnih vrijednosti, broju pokazatelja čije vrijednosti premašuju dogovorene referentne vrijednosti i njihovoj kombinaciji. Također, u dubljim analizama nacionalnih gospodarstava i donošenju odluke o postojanju prekomjernih neravnoteža u obzir se uzimaju specifičnosti makroekonomskog okružja i postignuti stupanj realne konvergencije. Stoga prekoračenje pojedine referentne vrijednosti ne mora nužno značiti da su makroekonomske neravnoteže prisutne i prekomjerne.

Slično kao kod Pakta o stabilnosti i rastu, za pojedinu se državu članicu može započeti Procedura pri prekomjernim neravnotežama (engl. *Excessive Imbalance Procedure*, EIP). Naime, utvrdi li se postojanje makroekonomskih neravnoteža u jednoj od država članica ili ako se zaključi da postoji znatan rizik od njihova nastupa, Europska komisija će obaviti analizu gospodarstva te članice kako bi se potvrdilo postojanje neravnoteže, odnosno odredilo je li riječ o neravnoteži ili o prekomjernoj neravnoteži. Ako je u pitanju neravnoteža, Vijeće EU može na prijedlog Europske komisije državi članici preporučiti mjere kojima bi se ona ispravila, dok kod prekomjerne neravnoteže može započeti Proceduru pri prekomjernim neravnotežama te preporučiti mjere za njihovo ispravljanje. Procedura ima jasno propisane rokove, a za članice eurozone i financijske posljedice u slučaju nepoduzimanja dovoljnih mjera za ispravljanje makroekonomskih neravnoteža.

21 Europski semestar dio je novog okvira za ekonomsko upravljanje u EU, kojim se omogućuje istodobno odvijanje rasprava na razini EU o fiskalnim politikama, makroekonomskim neravnotežama, strukturnim reformama te pitanjima o funkcioniranju financijskog sektora u državama članicama, i to tijekom prve polovine godine.

22 U njemu EK predlaže da se EU i države članice u 2013. usmjere na pet prioritetnih područja: provođenje fiskalne konsolidacije koja podupire rast, obnavljanje normalnoga kreditiranja gospodarstva, promoviranje gospodarskog rasta i konkurentnosti, suočavanje s problemom nezaposlenosti i socijalnih posljedica krize te modernizaciju javne uprave.

Tablica 7. Kretanje pokazatelja makroekonomskih neravnoteža za EU-27 i Hrvatsku
prema podacima za 2011. godinu

	Saldo tekućeg računa, (trogodišnji prosjek, % BDP-a)	Stanje međunarodnih ulaganja (% BDP-a)	Realni efektivni tečaj (postotna promjena, tri godine) ^a	Udio u svjetskom izvozu (postotna promjena, pet godina)	Nominalni jedinični trošak rada (postotna promjena, tri godine)	Godišnja promjena deflacioniranih cijena stambenih nekretnosti ^b	Rast kredita privatnom sektoru ^c (% BDP-a)	Dug privatnog sektora (% BDP-a)	Dug opće države (% BDP-a)	Stopa nezaposlenosti (trogodišnji prosjek)	Ukupne obveze financijskog sektora (nekons. podaci, godišnja promjena u %)	Broj indikatora koji prelaze referentnu vrijednost
Referentna vrijednost	-4/6%	-35%	±5% (EA), ±11% (EU)	-6%	9% (EA), 12% (EU)	+6%	15%	160%	60%	10%	16,5%	
Belgija	-0,3	65,7	-0,5	-10,2	6,2	-0,1	11,6	236	98	7,8	4,7	3
Bugarska	-3,4	-85,6	3,1	17,2	20,3	-9,0	-6,7	146	16	9,4	5,6	2
Češka	-3,0	-49,3	0,3	8,4	3,3	0,0	2,5	78	41	6,9	3,8	1
Danska	5,0	24,5	-1,7	-16,9	4,7	-4,9	-2,2	238	47	7,0	4,7	2
Njemačka	5,9	32,6	-3,9	-8,4	5,9	1,4	4,8	128	81	6,9	2,1	2
Estonija	2,8	-57,8	0,8	11,1	-6,2	3,3	6,8	133	6	14,4	-4,4	2
Irska	0,0	-96,0	-9,1	-12,2	-12,8	-15,2	4,0	310	106	13,3	-0,6	6
Grčka	-10,4	-86,1	3,1	-18,7	4,1	-5,1	-5,5	125	171	13,2	-3,4	5
Španjolska	-4,3	-91,7	-1,3	-7,6	-2,1	-10,0	-4,1	218	69	19,9	3,7	6
Francuska	-1,6	-15,9	-3,2	-11,2	6,0	3,8	4,0	160	86	9,6	7,3	3
Italija	-2,9	-20,6	-2,1	-18,4	4,4	-2,0	2,6	129	121	8,2	3,8	2
Cipar	-8,4	-71,3	-0,9	-16,4	8,8	-8,5	16,1	288	71	6,6	-0,2	6
Letonija	3,1	-73,3	-0,6	23,6	-15,0	4,9	-2,5	125	42	18,1	-4,5	2
Litva	0,0	-52,6	3,6	25,2	-8,4	2,4	-0,8	70	39	15,6	8,9	2
Luksemburg	7,5	107,8	0,8	-10,1	12,5	1,5	2,5	326	18	4,8	11,3	4
Madžarska	0,6	-105,9	-3,3	-2,8	3,7	-4,1	6,4	167	81	10,7	-2,6	4
Malta	-4,3	5,7	-3,0	11,7	5,8	-2,3	2,2	210	71	6,8	1,4	3
Nizozemska	7,5	35,5	-1,6	-8,2	5,8	-4,0	0,7	225	66	4,2	7,2	4
Austrija	2,2	-2,3	-1,0	-12,7	5,9	-8,0	4,1	161	72	4,4	-0,3	3
Poljska	-4,6	-63,5	-10,9	12,8	4,3	-5,7	7,1	80	56	9,2	4,4	2
Portugal	-9,1	-105,0	-1,9	-9,5	0,9	-3,6	-3,2	249	108	11,9	-0,7	6
Rumunjska	-4,3	-62,5	-2,4	22,8	12,9	-18,9	1,8	72	33	7,2	4,3	3
Slovenija	-0,4	-41,2	-0,3	-6,1	8,3	1,0	1,9	128	47	7,1	-1,3	2
Slovačka	-2,1	-64,4	4,3	20,9	4,4	-5,6	3,3	76	43	13,4	1,2	2
Finska	0,6	13,1	-1,3	-22,9	9,1	-0,3	4,6	179	49	8,1	30,8	4
Švedska	6,6	-8,3	3,9	-11,6	1,2	1,0	6,3	232	38	8,1	3,6	3
Velika Britanija	-2,2	-17,3	-7,1	-24,2	8,1	-5,4	1,0	205	85	7,8	8,5	3
Nove članice (12)	-2,0	-60,1	-0,8	10,7	3,5	-3,5	3,2	131	46	10,5	1,4	2
Hrvatska	-2,3	-89,6	-3,4	-18,0	4,2	-4,0	1,6	134,6	46,7	11,4	0,9	3

^a Deflacioniran indeksom potrošačkih cijena u odnosu na 16 zemalja

^b Hedoniistički indeks cijena stambenih nekretnosti deflacioniran deflatorom osobne potrošnje

^c Obveze po kreditima i dužničkim instrumentima

Napomena: Oznaka EA odnosi se na eurozonu.

Izvori: MF; Eurostat; MMF; HNB

Za države članice izvan eurozone ne postoji mogućnost nametanja sankcija, no očekuje se da bi se pokazatelji makroekonomskih neravnoteža mogli koristiti kao neformalni kriteriji za ocjenu spremnosti zemalja članica EU za uvođenje eura. Također, za nove države članice čije valute još ne sudjeluju u tečajnom mehanizmu (engl. *Exchange Rate Mechanism II*, ERM II), ti bi pokazatelji vrlo vjerojatno mogli postati neformalni kriteriji u pregovorima za pristupanje ERM II, što je ključan korak na putu prema uvođenju eura.

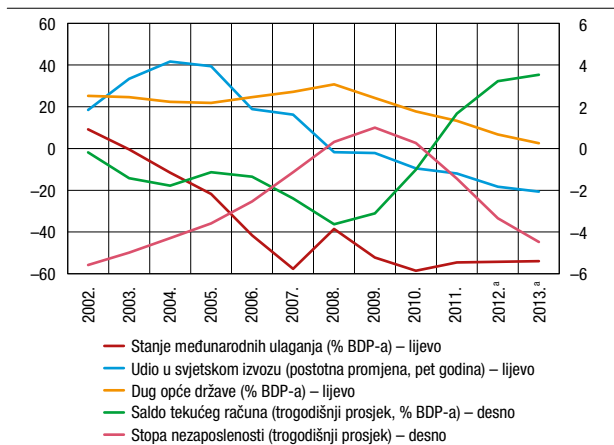
Prema Izvješću o mehanizmu za upozoravanje za 2013. proces ispravljanja makroekonomskih neravnoteža u EU još uvijek traje. Razduživanje privatnog sektora u tijeku je u većini država članica, fiskalna konsolidacija provodi se usporeno, zbog otežanih uvjeta u gospodarstvu, dok je korekcija visokih vanjskih neravnoteža u nekoliko članica gotovo dovršena. Pritom su u njihovu ispravljanju osobito bile uspješne baltičke zemlje koje su u jeku krize provele fiskalnu konsolidaciju i smanjile cijenu rada, što

je rezultiralo povećanjem izvozne konkurentnosti. Za razliku od novih, stare države članice gube tržišni udio u svjetskom izvozu, a u većini slučajeva premašuju referentnu vrijednost za javni dug i dug privatnog sektora. Među promatranim su članicama (izuzev su Grčka, Irska, Portugal i Rumunjska, kao korisnice programa pomoći EU i MMF-a) u najnepovoljnijem položaju Španjolska i Cipar, koje premašuju referentne vrijednosti za šest od ukupno jedanaest promatranih indikatora. Na temelju izvješća EK je odlučio provesti detaljnu analizu potencijalnih neravnoteža u 14 država članica²³, a, budu li one potvrđene, zemljama će biti upućene preporuke za njihovo ispravljanje.

Budući da bi trebala postati članica EU s 1. srpnja 2013., Hrvatska nije obuhvaćena tim Izvješćem. Stoga u Tablici 7, osim pokazatelja za članice, EU donosimo i usporedive pokazatelje za

23 Belgija, Bugarska, Danska, Španjolska, Francuska, Italija, Cipar, Madžarska, Malta, Nizozemska, Slovenija, Finska, Švedska i Velika Britanija

Slika 30. Odstupanje pokazatelja neravnoteža za Hrvatsku od referentnih vrijednosti

^a Projekcija

Napomena: Negativne vrijednosti odstupanja upućuju na potencijalne neravnoteže.

Izvori: MF; Eurostat; MMF; HNB

Hrvatsku. Prema njima u Hrvatskoj su u 2011. premašene referentne vrijednosti za tri pokazatelja: saldo međunarodnih ulaganja, promjenu udjela u svjetskom izvozu robe i usluga te stopu nezaposlenosti. Glede stanja međunarodnih ulaganja Hrvatska ima, poput većine novih članica, iznimno visok negativan saldo, no on je u Hrvatskoj čak i znatno viši od prosjeka te skupine. Osim toga, otegotna je okolnost i relativno visoka razina neto inozemnog duga (RH 59,1% BDP-a, nove članice EU 27,4% BDP-a²⁴). Nadalje, Hrvatska premašuje i referentnu vrijednost za stopu nezaposlenosti, a vjerojatno će se taj trend nastaviti i u idućim godinama. Što se tiče konkurentnosti izvoza, Hrvatska se izdvaja iz skupine novih zemalja članica koje povećavaju svoj

udio u svjetskom izvozu, s gubitkom izvoznog udjela od gotovo 18% u prethodnom petogodišnjem razdoblju. Za ukupnu ocjenu makroekonomskih neravnoteža u Hrvatskoj trebalo bi promatrati kretanje odabranih pokazatelja u dužem razdoblju (Slika 30.) Tako se saldo tekućeg računa trenutačno nalazi ispod referentne vrijednosti, što je ponajprije odraz oslabljene domaće gospodarske aktivnosti, a ne jačanja konkurentnosti. Nadalje, javni je dug još uvijek u dopuštenim okvirima, no njegova je dinamika nepovoljna i on bi prema sadašnjim projekcijama u 2014. mogao dosegnuti referentnu vrijednost od 60% BDP-a.

Vrlo je vjerojatno da će u sljedećem Izvješću o mehanizmu za upozoravanje Hrvatska biti identificirana kao zemlja s potencijalnim makroekonomskim neravnotežama i visokim ranjivostima, za koju će Europska komisija provesti detaljnu analizu i pripremiti moguće preporuke za njihovo ispravljanje. I prije takvih očekivanih preporuka, vidljivo je da u Hrvatskoj treba provesti mjere ekonomske politike usmjerene na povećanje konkurentnosti i fleksibilnosti tržišta rada te konsolidacije javnih financija, kao i sve druge mjere kojima bi se mogao povećati potencijalni rast. Od reforma koje se trenutačno provode porezna bi reforma, pomoću smanjenja direktnih i povećanja indirektnih poreza, te mjere za poticanje ulaganja mogle pridonijeti povećanju vanjske konkurentnosti, a time smanjenju vanjskih i domaćih neravnoteža. Ipak, teško je očekivati da će se u srednjem roku moći značajno smanjiti negativan saldo po osnovi međunarodnih ulaganja.

Isto tako, za Hrvatsku kao buduću očekivanu članicu eurozone Procedura pri makroekonomskim neravnotežama postaje iznimno značajna poveže li se s ranije spomenutom ocjenom procesa konvergencije. Pritom bi rasprava o mjerama za otklanjanje spomenutih potencijalnih neravnoteža mogla dobiti važnu ulogu već tijekom pregovora o uključivanju kune u tečajni mehanizam ERM II te bi provođenje tih mjera moglo bitno utjecati na dinamiku procesa uvođenja eura.

Okvir 3. Cijene prirodnog plina i konkurentnost domaćih poduzeća

Relativno skup prirodni plin za poduzeća u RH upućuje ili na moguće neefikasnosti u njegovu opskrbnom lancu ili na moguće unakrsno subvencioniranje različitih kategorija potrošača ili, pak, na kombinaciju tih dvaju uzroka u nekom omjeru koji nije moguće utvrditi na osnovi javno dostupnih informacija. No, kako su sve djelatnosti u opskrbnom lancu na tržištu plina na neki način regulirane, odgovorne državne službe trebale bi biti u stanju utvrditi pravi uzrok skupoće plina za poduzeća te predložiti mjere koje bi umanjile negativan utjecaj njegove cijene na konkurentnost hrvatskih poduzeća.

Podaci o kretanju cijene prirodnog plina iz indeksa potrošačkih cijena upućuju na to da na formiranje ovih cijena iznimno snažno utječe politički ciklus. U posljednja četiri kruga državnih izbora cijene plina bile su nepromijenjene u razdoblju od najmanje godinu dana prije izbora, a kasnije bi obično slijedile velike jednokratne korekcije cijena. Rezultati provedenog istraživanja o načinima formiranja cijene plina upućuju na to da u Hrvatskoj postoji neefikasno tržište prirodnog plina i da država vodi politiku jeftinog i *de facto* subvencioniranog plina za kućanstva. Postoji bojazan da se jeftini plin za kućanstva ostvaruje nauštrb relativno skupog plina za proizvođače. Ako je tako, tada se regulacijom tržišta i politikom cijena prirodnog plina izravno oslabljuje

međunarodna konkurentnost hrvatskih proizvođača koji se koriste plinom, a to onda usporava i gospodarsku aktivnost u cjelini. Time se ne ostvaruje ni socijalna politika jer koristi od nižih cijena imaju sva kućanstva, a ne samo ona kojima je pomoć, odnosno subvencija potrebna.

Formiranje cijene prirodnog plina za različite kategorije potrošača u kolovozu 2012. prikazano je u Tablici 8. Cijena plina za kućanstva manja je od cijene za poduzeća, pri čemu poduzeća koja su manji kupci plina plaćaju manju cijenu od poduzeća koja su veći kupci. Prodajnu cijenu (prije poreza) ponajprije određuju tzv. nabavna cijena za opskrbu tarifnih potrošača koju regulira država i troškovi distribucije. Kod kućanstava nabavna je cijena najniža, a troškovi su distribucije najveći. Kod poduzeća nabavna se cijena povećava, a troškovi distribucije smanjuju se ovisno o potrošnji prirodnog plina. Iznimno, od travnja 2010. nabavna cijena plina nije bila administrativno ograničavana za tri najveća industrijska potrošača s godišnjom potrošnjom plina većom od 100 mil. m³ plina (HEP, Ina i Petrokemija) te za poduzeća iz uslužnih djelatnosti. U razdoblju od 2005. do 2010. potrošnja kućanstava činila je oko 22% ukupne potrošnje plina u RH, a potrošnja malih i srednjih industrijskih potrošača oko 13% ukupne potrošnje plina. Od preostalih 65% na energetske transformacije (uglavnom toplinarstvo) odnosilo se 37%, na Petrokemiju oko 18%, a na poduzetnike iz uslužnih djelatnosti oko 5% ukupne potrošnje plina.

²⁴ Izuzeta je Malta koja ima atipičnu vrijednost neto inozemnog duga, pri čemu su u 2011. potraživanja nadmašila obveze za 160% BDP-a.

Tablica 8. Struktura krajnje cijene plina u RH – primjer

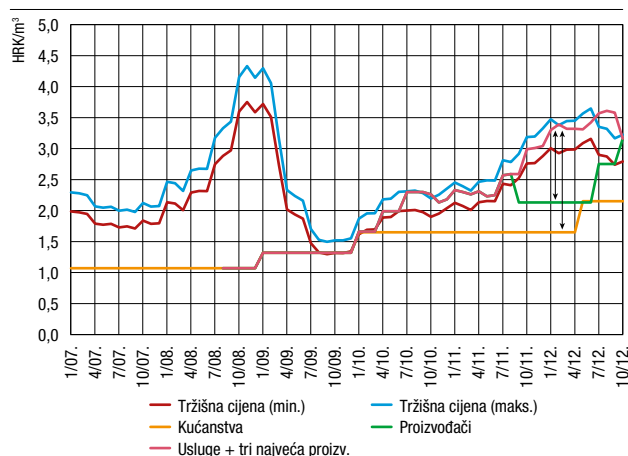
Stavka troška (kolovoz 2012.)	Kućanstva – TM1 (HRK/m ³)	Mali proizvođači – TM2 (HRK/m ³)	Mali redovni kupci – TM2 (HRK/m ³)	Srednje veliki redovni kupci – TM3 (HRK/m ³)	+ HRK/mj. za TM1	+ HRK/mj. za TM2	+ HRK/mj. za TM3
Nabavna cijena	2,15	2,75	3,61	3,61			
Trošak distribucije	0,36	0,28	0,28	0,24			
Trošak transporta	0,26	0,26	0,26	0,26			
Trošak skladištenja	0,05	0,05	0,05	0,05	16,50	16,50	60,00
Ukupna nabavna cijena	2,82	3,34	4,20	4,16			
Trošak opskrbe (marža)	0,06	0,04	0,04	0,04			
Ukupna prodajna cijena^a	2,88	3,38	4,24	4,20			
PDV 25%	0,72	0,85	1,06	1,05	4,13	4,13	15,00
Ukupna cijena s PDV-om	3,60	4,23	5,30	5,25	20,63^b	20,63^b	75,00^b

^a Navedene cijene plina ne sadržavaju razliku u kalorijskoj vrijednosti isporučenog plina.

^b Fiksna mjesečna distributivna naknada

Izvor: GKP Komunalac d.o.o. Koprivnica

Slika 31. Nabavne cijene plina za opskrbu tarifnih potrošača u RH

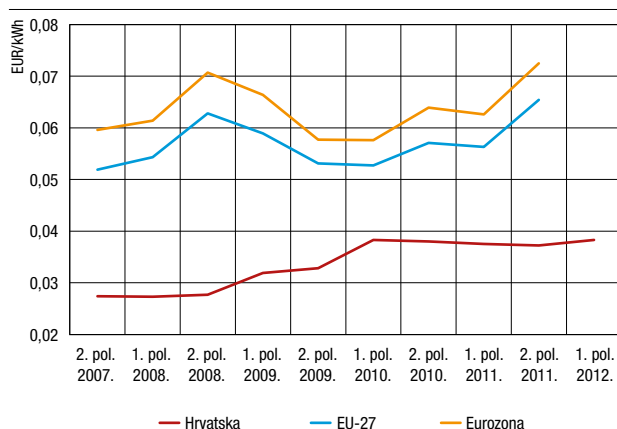

Izvori: Večernji list; Indexmundi.com; HNB; GKP Komunalac d.o.o. Koprivnica; procjena HNB-a

Postupna liberalizacija tržišta plina provodi se od 2007. godine. Nabavna cijena plina za opskrbu poduzeća usklađuje se s cijenama na međunarodnom tržištu od travnja 2010. godine, pri čemu je administrativno ograničena nabavna cijena plina za opskrbu kućanstava i u tom razdoblju ostala zamjetljivo niža od tržišne (Slika 31.).²⁵ Iznimno, niže nabavne cijene plina od tržišnih za opskrbu poduzeća iz proizvođačkih djelatnosti s iznimkom spomenutih najvećih industrijskih potrošača uvedene su u rujnu 2011. godine. Međutim, od početka listopada 2012. sva poduzeća ponovno plaćaju istu cijenu plina. Naime, dana 1. listopada nabavna cijena za opskrbu proizvođača (tj. malih i srednjih industrijskih potrošača) povećana je, tj. usklađena s cijenom za ostale poduzetnike (za tri najveća industrijska potrošača i poduzetnike iz uslužnih djelatnosti). Treba također napomenuti da je, unatoč procesu liberalizacije tržišta plina, na hrvatskom tržištu plina donedavno djelovao samo jedan trgovac plinom (Prirodni plin d.o.o., tvrtka kći Ina d.d. grupe). Glavni je razlog tome to što su trgovci dužni prodavati plin svim kategorijama potrošača po propisanim cijenama pa, zbog rizika da će morati prodavati plin po cijeni nižoj od njegove nabavne cijene, prije 2012. nijedan

²⁵ Procjena tržišne cijene zasniva se na podacima o spot cijeni Gazpromova plina na granici s Njemačkom sa stranice Indexmundi.com, na podacima o maloprodajnim cijenama plina za različite kategorije potrošača od strane poduzeća GKP Komunalac d.o.o. Koprivnica te na informaciji iz "Večernjeg lista" od 6. srpnja 2012. o tome da u Vladi procjenjuju tržišnu dobavnu cijenu plina za RH u rasponu od 2,90 do 3,35 HRK/m³.

Slika 32. Cijene plina za kućanstva

Napomena: Cijene se odnose na godišnju potrošnju od 20 do 200 GJ i uključuju sve poreze i naknade.

Izvor: Eurostat

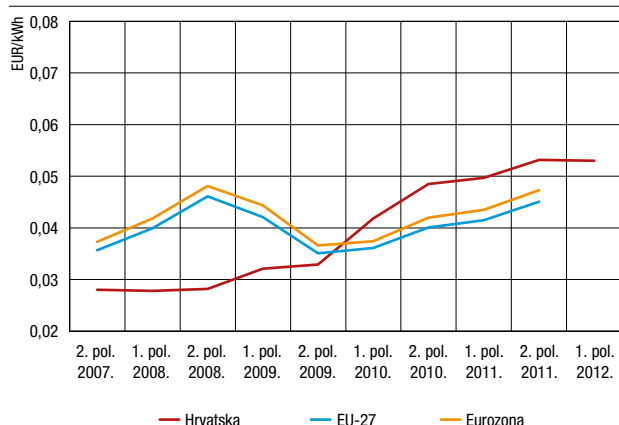
poduzetnik nije ušao na ovo tržište.

Implicitna subvencija kućanstvima u listopadu 2012. iznosila je od 0,64 do 1,07 HRK/m³, a u travnju je ta subvencija (prije poskupljenja plina za kućanstva od 1. svibnja 2012.) bila gotovo dvostruko veća te je iznosila od 1,34 do 1,80 HRK/m³. Implicitna subvencija poduzećima ne postoji nakon povećanja odnosno izjednačavanja dobavne cijene za poduzeća početkom listopada (njegova je procjena u rasponu od -0,37 do +0,06 HRK/m³), a u lipnju (prije inicijalnog poskupljenja plina za proizvođače od 1. srpnja 2012.) ta je subvencija bila u rasponu od 1,03 do 1,52 HRK/m³. Naposljetku, nabavna cijena plina za opskrbu poduzetnika iz svih djelatnosti u listopadu je bila za čak 47% viša od nabavne cijene plina za opskrbu kućanstava.

I relativan odnos cijene plina koju su kao krajnji korisnici plaćala kućanstva i one koju su kao krajnji korisnici plaćali proizvođači u velikoj se mjeri razlikovao od tog odnosa u zemljama članicama Europske unije (slike 32. i 33.).²⁶ Dok je krajnja cijena plina za proizvođače u Hrvatskoj od 2010. godine bila malo viša nego prosječna cijena za proizvođače u EU, cijena za kućanstva

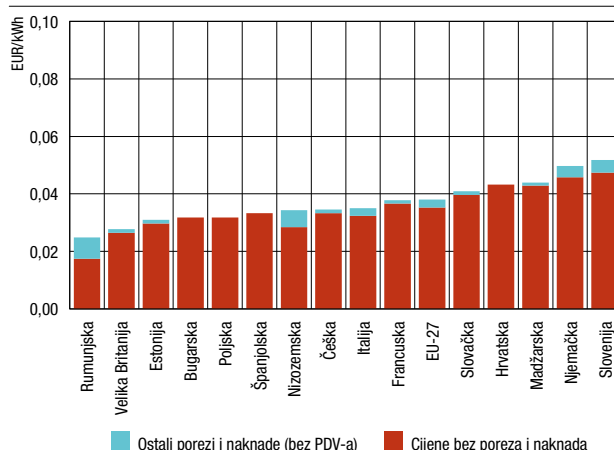
²⁶ Na slikama 31., 33. i 35. prikazane su cijene plina za proizvođače s godišnjom potrošnjom do 2,653 mil. m³ plina, što automatski isključuje Inu, HEP i Petrokemiju. No, moguće je da su još neki veliki potrošači-proizvođači iz RH, koji troše između 2,653 mil. i 100 mil. m³ plina godišnje, isključeni iz obuhvata ovih podataka. To ne bi trebalo izravno utjecati na zaključke ovdje provedene analize, s obzirom na to da su isti takvi ("veliki") potrošači plina isključeni i iz obuhvata podataka o cijenama plina za druge zemlje.

Slika 33. Cijene plina za proizvođače

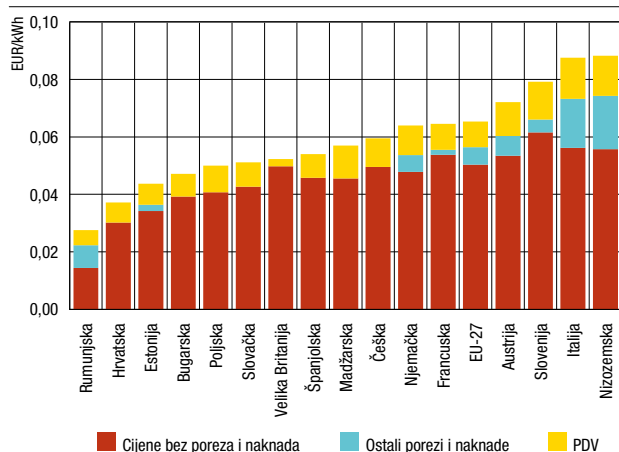
Napomena: Cijene se odnose na godišnju potrošnju od 10.000 do 100.000 GJ i uključuju sve poreze i naknade.

Izvor: Eurostat

Slika 35. Cijene plina i porezi za proizvođače
2. polugodište 2011.

Napomena: Cijene se odnose na godišnju potrošnju od 10.000 do 100.000 GJ.

Izvor: Eurostat

Slika 34. Cijene plina i porezi za kućanstva
2. polugodište 2011.

Napomena: Cijene se odnose na godišnju potrošnju od 20 do 200 GJ.

Izvor: Eurostat

dugi je niz godina bila znatno niža nego prosječna cijena za kućanstva u EU. Općenito, cijena plina za proizvođače u RH bila je viša od cijene za kućanstva, što je postalo posebno izraženo nakon 2009. godine, dok je u EU cijena za proizvođače istodobno bila znatno niža od cijene za kućanstva.

Detaljnija usporedba među zemljama, prikazana na Slici 34., pokazuje da se Hrvatska u nedavnoj prošlosti, za koju raspolažemo podacima za usporedive zemlje, nalazila u skupini zemalja s najnižom cijenom plina za kućanstva. Među promatranim zemljama tijekom druge polovine 2011. jedino su u Rumunjskoj cijene plina za kućanstva bile niže nego u Hrvatskoj. Nasuprot tome, Hrvatska se nalazila u skupini zemalja s najvišom cijenom plina za proizvođače (Slika 35.). Međusektorska usporedba pokazuje da je među svim promatranim zemljama jedino u Hrvatskoj krajnja cijena plina (kao i cijena prije PDV-a) za poduzeća

bila viša od krajnje cijene za kućanstva.

Krajem travnja 2012. godine Vlada RH donijela je odluku o povećanju nabavne cijene plina²⁷ za opskrbu kućanstava. No, i nakon poskupljenja koje je uslijedilo 1. svibnja 2012. za kućanstva i 1. srpnja 2012. za proizvođače, procjenjujemo da su u Hrvatskoj do 1. listopada 2012. krajnje cijene plina za kućanstva još bile niže za oko 30% od prosjeka zemalja članica EU, dok su cijene plina za proizvođače bile više za 10% od prosječne cijene u EU. Ta bi se razlika za proizvođače nakon 1. listopada 2012. trebala dodatno povećati na oko 20%. To, dakle, znači da bi Hrvatska i u 2012. godini trebala ostati jedina zemlja u skupini usporedivih zemalja u kojoj kućanstva plaćaju manju krajnju cijenu plina od proizvođača.

Relativna skupoća prirodnog plina za proizvođače (i ostala poduzeća u RH) upućuje ili (1) na moguće neefikasnosti u njegovu opskrbnom lancu u RH, koje se mogu pojaviti u njegovu transportu, skladištenju, distribuciji ili opskrbi ili (2) na moguće unakrsno subvencioniranje (engl. *cross-subsidization*), pri kojemu je nabavna cijena plina za opskrbu poduzetnika malo veća nego što bi trebala biti, kako bi trgovci plinom nadoknadili gubitak koji ostvaruju prodajući plin za opskrbu kućanstava znatno ispod tržišne cijene. Moguća je i kombinacija tih dvaju uzroka previsoke cijene plina za poduzetnike u nekom omjeru. Međutim, na osnovi javno dostupnih podataka i informacija nije moguće utvrditi taj omjer. Budući da su sve djelatnosti u opskrbnom lancu na tržištu plina na neki način regulirane, državne bi službe, na osnovi samo njima dostupnih informacija, trebale biti u stanju utvrditi pravo stanje te predložiti mjere koje bi omogućile daljnji razvoj tržišta plina i umanjile negativan utjecaj cijene plina na konkurentnost hrvatskih poduzeća.

Slijedom navedenog u budućnosti treba očekivati daljnju liberalizaciju tržišta i cijena plina. Bolje funkcioniranje domaćeg tržišta plina trebalo bi omogućiti povoljniju cijenu plina za poduzeća. Pritom bi moglo doći i do znatnog poskupljenja plina za opskrbu kućanstava, što će pridonijeti racionalnijoj potrošnji plina za grijanje.

27 Odlukama Vlade o povećanju cijena plina uvedena je i fiksna mjesečna naknada za distribuciju plina (posljednja tri stupca u Tablici 8.).

7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala

Uvjeti financiranja

Uvjeti financiranja domaćih sektora tijekom trećeg tromjesečja 2012. i dalje su bili nepovoljni, premda treba istaknuti da su u spomenutom razdoblju sniženi prinosi na trezorske zapise Ministarstva financija i poboljšani pokazatelji inozemnih troškova financiranja. To ponajprije odražava smirivanje napetosti i neizvjesnosti na međunarodnim financijskim tržištima povezanih s dužničkom krizom u eurozoni. Međutim, domaće dugoročne kamratne stope nisu se bitno promijenile, a njihova i dalje relativno visoka razina zajedno s potisnutom domaćom potražnjom očituje se u smanjenoj kreditnoj aktivnosti banaka, odnosno razduživanju domaćih sektora.

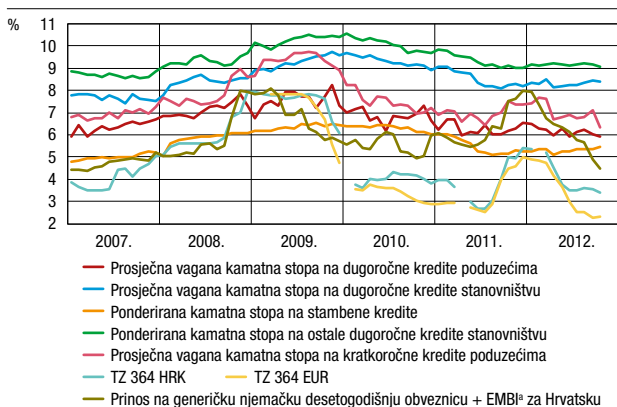
Pokazatelj inozemnog troška financiranja države, procijenjen prinosom na njemačku državnu obveznicu i razlikom prinosa na osnovi indeksa EMBI za Hrvatsku, smanjuje se od početka godine. No pravi je trošak financiranja tek ostvareno zaduživanje na inozemnom tržištu, koje je posljednji put bilo u travnju, kada

je zahtijevani prinos na državnu obveznicu iznosio 6,4%. Stoga se povoljna kretanja za sada nisu odrazila na inozemne troškove financiranja, ali posredno su zasigurno imala učinak na domaće troškove financiranja. Naime, kamratne stope na trezorske zapise Ministarstva financija u trećem tromjesečju i u prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja zamjetno su se smanjile u odnosu na prvu polovinu godine. Krajem studenoga spomenute kamratne stope kretale su se u rasponu od 1,5% do 2,9%, što je njihova najniža razina u 2012. Osim smanjenog rizika države, takvim kretanjima pogoduje i visoka likvidnost monetarnog sustava.

Što se tiče premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. *credit default swap* ili, skraćeno, CDS) za obveznice banaka majki pet najvećih banaka u Hrvatskoj, trend njihova smanjenja također se nastavio. Razine tih premija sredinom četvrtog tromjesečja za pojedine banke bile su više nego prepolovljene u odnosu na početak godine. No takva kretanja nisu imala utjecaja na domaće dugoročne kamratne stope banaka ni na obujam inozemnog financiranja banaka kćeri u Hrvatskoj koje su se u 2012. zamjetno razdužile. Naime, poslovne banke nisu prelele učinak niskih kamratnih stopa i visoke likvidnosti na financijskim tržištima na domaće aktivne kamratne stope. Dodatno je na takva kretanja, zajedno s nastavkom kvarenja kvalitete imovine banaka, zasigurno djelovalo nastojanje banaka da privuku domaće stabilne izvore financiranja, pa kamratne stope na domaće depozite ne bilježe pad. To je također povezano sa smjernicama inozemnih regulatora koji bankarskim grupacijama u regiji, a tako i bankama kćerima u Hrvatskoj, nalažu da povećaju domaću depozitnu bazu (odnosno da smanje omjere kredita prema depozitima).

Kada je riječ o kamratnim stopama na kredite poduzećima u Hrvatskoj, u trećem tromjesečju postali su povoljniji samo kratkoročni krediti. U takvim uvjetima provođenje programa poticajnoga kreditiranja preko HBOR-a čini se opravdanim jer ono za krajnje klijente u prosjeku znači i do dva postotna boda niže troškove financiranja. Ponderirana kamratna stopa na kredite na do sada održanih pet aukcija HBOR-a iznosila je 3,9%, naprama 5,9% koliko su iznosile prosječne kamratne stope na novoodobrene dugoročne kredite poduzećima u listopadu. Kod kamratnih stopa za kredite stanovništvu u trećem tromjesečju nije bilo velikih promjena. Dugoročni uvjeti financiranja tog sektora gotovo

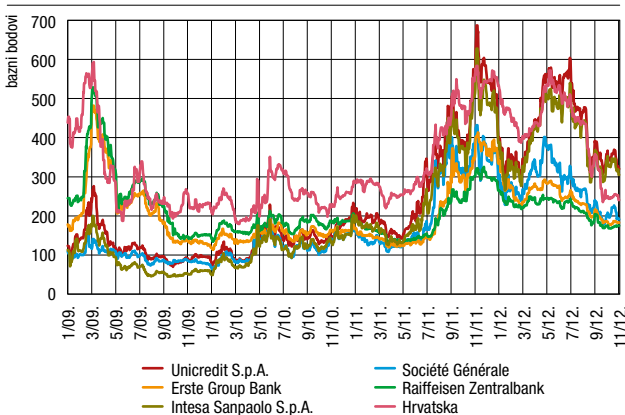
Slika 36. Domaći i inozemni troškovi financiranja

* EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

Izvori: MF; Bloomberg; HNB

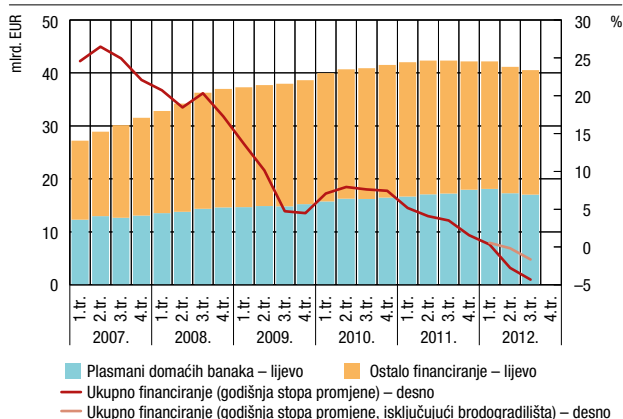
Slika 37. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za Hrvatsku i odabrane banke majke domaćih banaka

Napomena: Razlika prinosa na premiju osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavačem nekog instrumenta.

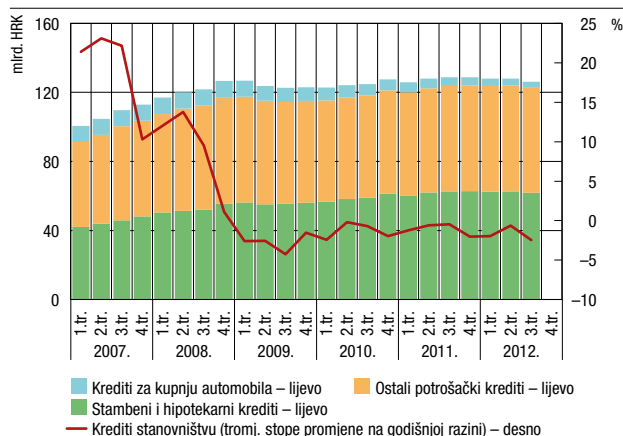
Izvor: Bloomberg

Slika 38. Financiranje poduzeća prema izvorima

Napomena: Ostalo financiranje uključuje zaduživanje poduzeća kod domaćih društava za leasing i izravno zaduživanje kod HBOR-a te zaduživanje kod inozemnih banaka i vlasnički povezanih poduzeća u inozemstvu.

Izvori: Hanfa; HNB; Izračun HNB-a

Slika 39. Krediti stanovništvu prema namjeni

Napomena: Tromjesečne stope promjena kredita izračunate su iz vrijednosti iz kojih je isključen utjecaj tečajnih promjena.

Izvor: HNB

su nepromijenjeni već više od godinu dana, a kamatna stopa na najznačajniju vrstu kredita, onih stambenih, blago se povećala na 5,4%.

U trećem tromjesečju 2012. nastavljeno je razduživanje poduzeća iz prethodnog tromjesečja. Time se ubrzao godišnji pad ukupnog financiranja poduzeća koji je na kraju rujna iznosio -1,6% (isključujući učinak preuzimanja duga brodogradilišta od strane Ministarstva financija). Postupno razduživanje poduzeća

može se povezati s nepovoljnim kretanjima u realnom sektoru gospodarstva, ali i s visokom razinom zaduženosti tog sektora. U strukturi financiranja zamjetno je da na godišnjoj razini inozemno financiranje poduzeća bilježi pad, dok se kod domaćeg financiranja još uvijek ostvaruje prirast. Pritom pojedina velika poduzeća nadomještaju dio domaćeg duga inozemnim, i to zbog povoljnijih uvjeta i dužih rokova financiranja na inozemnim tržištima.

Kada je riječ o stanovništvu, u trećem tromjesečju 2012. zabilježen je nastavak dosadašnjeg trenda umjerenog razduživanja tog sektora. Izostanak oporavka gospodarske aktivnosti, rast nezaposlenosti, neizvjesnost glede budućih kretanja i očekivanja u vezi s raspoloživim dohotkom te visoka cijena zaduživanja glavni su razlozi takvih ostvarenja, a promjena takvog kretanja ne očekuje se ni u sljedećoj godini.

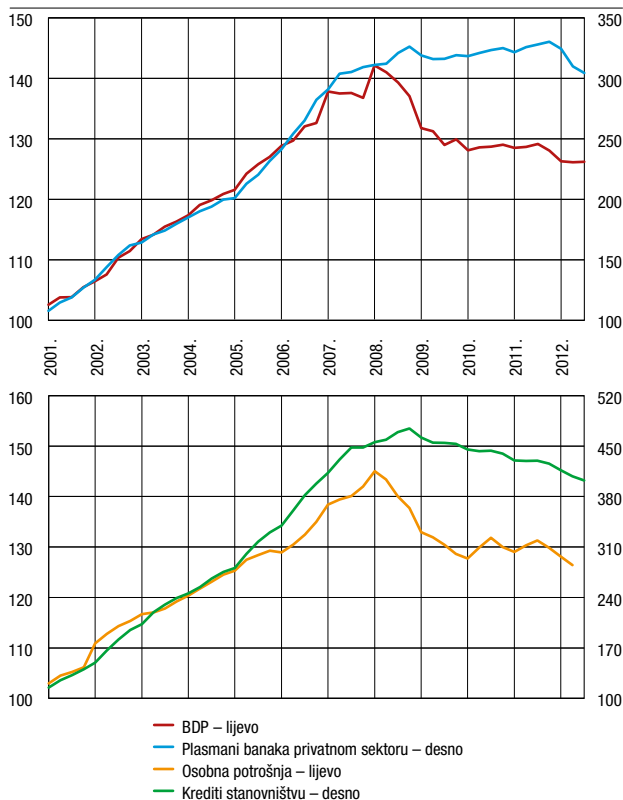
Negativna kretanja u realnom sektoru u 2012. odrazila su se na kontrakciju kreditne aktivnosti poslovnih banaka, što je prikazano na Slici 39. Takva istosmjerna kretanja nisu zabilježena u dosadašnjem dijelu krize, osim u manjoj mjeri kod kretanja osobne potrošnje i kredita stanovništvu. Posljedica je to činjenice da je u Hrvatskoj, unatoč snažnom smanjenju gospodarske aktivnosti, bio prisutan prirast kreditiranja, pogotovo u prvom dijelu krize.

Uvjeti financiranja domaćih sektora u budućem razdoblju i dalje će biti pod utjecajem kretanja premije za rizik koja se plaća na zaduživanje na međunarodnom financijskom tržištu. U tom su smislu jako važne kreditna ocjena zemlje i kredibilnost državnih financija. Oporavak domaćeg gospodarstva i smanjenje proračunskog manjka bili bi pozitivni signali za očuvanje rejtinga i njegovo eventualno poboljšanje. Međutim, cijena kredita na domaćem tržištu značajno ovisi i o kretanju udjela loših kredita u bilancama domaćih banaka te preferenciji banaka majki o njihovoj izloženosti u Hrvatskoj. Zbog male vjerojatnosti da će se spomenuti elementi značajno promijeniti u kratkom roku u sljedećoj se godini teško mogu očekivati povoljne promjene što se tiče cijene financiranja domaćih sektora. U skladu s tim i s očekivanjima o tek umjerenom rastu gospodarske aktivnosti koja su smanjena u odnosu na prethodna očekivanja, u 2013. ne bi trebalo doći do znatnog oporavka plasmana banaka privatnom sektoru.

Tokovi kapitala između Hrvatske i inozemstva

Financijske transakcije s inozemstvom ostale su u 2012. smanjenog opsega. Pritom su u prva tri tromjesečja 2012. priljevi tek neznatno nadmašili odljeve kapitala (na kapitalnom i financijskom računu platne bilance, isključujući promjenu međunarodnih pričuva, zabilježeni su neto priljevi od samo 0,1 mlrd. EUR). Promotri li se godišnja dinamika, vidljivo je da su priljevi kapitala tijekom prve polovine godine ipak bili razmjerno snažni, zbog zaduživanja države, dok je u trećem tromjesečju, unatoč poboljšanju inozemnih uvjeta financiranja, došlo do zamjetnog razduživanja, i to banaka i poduzeća.

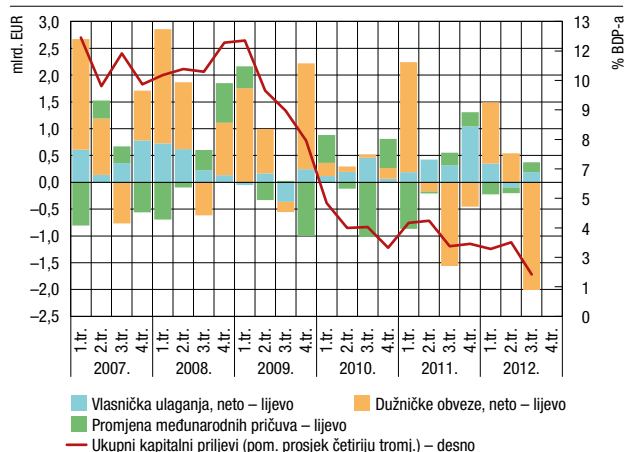
U procesu razduživanja prednjačile su poslovne banke, koje su se ove godine počele razduživati ranije nego inače, već u lipnju, a zatim su u ljetnim mjesecima iskoristile povećan priljev depozita za uobičajeno smanjenje inozemnog duga. Istodobno su i nebankarske financijske institucije nastavile trend inozemnog razduživanja koji, uz manja kolebanja, traje već četvrtu godinu. Još je snažnije razduživanje bilo prisutno kod javnih poduzeća, a stanje njihova inozemnog duga dodatno se smanjilo i zbog preuzimanja dijela duga brodogradilišta od strane države. Ostala, većinom privatna poduzeća povećala su svoju inozemnu zaduženost, no to je ponajviše bilo odraz travanjskog izdavanja inozemne obveznice jednoga velikog poduzeća, dok su ostala poduzeća uglavnom tek refinancirala dospjele obveze. Svoju inozemnu

Slika 40. Veza između kreditne aktivnosti banaka i kretanja u realnom sektoru
indeks, 2000. = 100, realne sezonski prilagođene vrijednosti

Napomena: Plasmani privatnom sektoru i krediti stanovništvu deflacionirani su indeksom potrošačkih cijena.

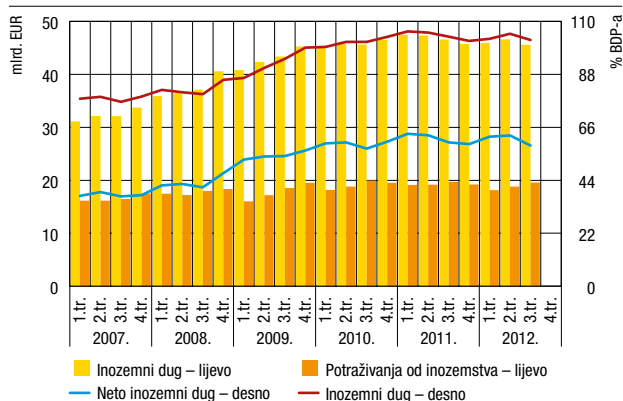
Izvori: DZS; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 41. Inozemni tokovi kapitala

Napomena: Negativna promjena međunarodnih pričuva predstavlja njihov rast.
Izvor: HNB

Slika 42. Bruto i neto inozemni dug

Napomena: Potraživanja od inozemstva uključuju međunarodne pričuve te inozemnu aktivu banaka i ostalih domaćih sektora na osnovi dužničkih instrumenata. Neto inozemni dug izračunat je kao razlika između inozemnog duga i potraživanja od inozemstva.
Izvor: HNB

poziciju primjetno je pogoršala jedino središnja država, što je uglavnom posljedica izdanja obveznice na američkom tržištu u travnju 2012. te s njime povezanih transakcija na sekundarnom tržištu u nastavku godine. Zbog navedenih kretanja inozemni je dug na kraju rujna 2012. iznosio 45,6 mlrd. EUR, što je za 0,2 mlrd. EUR manje nego na kraju prethodne godine.

Inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku značajno su se smanjila (u prva tri tromjesečja 2012. iznosila su tek 0,5 mlrd. EUR, što je upola manje nego u istom razdoblju godinu prije). Tek se polovina ulaganja odnosila na nove projekte, poglavito u nekretnine, djelatnosti turizma te trgovine koje su i u proteklom kriznom razdoblju privlačile inozemne ulagače, dok još uvijek nema značajnih ulaganja u proizvodne djelatnosti. Dug prema nerezidentnim vlasnicima, koji je također sastavni dio inozemnih izravnih ulaganja, neznatno se smanjio, nakon što su inozemni vlasnici dio svojih dužničkih potraživanja zamijenili za vlasnički udio.

Unatoč ograničenim priljevima kapitala, međunarodne su pričuve blago porasle te su na kraju rujna 2012. bile dovoljne za pokriće 85% kratkoročnog duga (promatranog prema preostalom razdoblju do dospelja). Premda pričuve ne pokrivaju cjelokupni iznos kratkoročnog duga, valja istaknuti kako se gotovo polovina duga odnosi na onaj prema stranim vlasnicima. Promatra li se samo kratkoročni dug prema drugim kreditorima, tada međunarodne pričuve pokrivaju gotovo 160% kratkoročnog inozemnog duga.

Iako se u posljednjem tromjesečju očekuju pojačani priljevi kapitala s osnove povlačenja inozemne imovine banaka i snažnijeg zaduživanja poduzeća, neto priljevi u cijeloj će 2012. vjerojatno ostati potisnuti kao i u prethodne dvije godine. Glede zaduživanja poduzeća u posljednjem tromjesečju, nekoliko je velikih javnih i privatnih poduzeća iskoristilo povoljnije uvjete financiranja na inozemnom tržištu te refinanciralo svoje obveze prema domaćim bankama inozemnim kapitalom. Istodobno bi se preostala, većinom manja poduzeća mogla blago razduživati,

a očekuje se i nastavak trenda razduživanja poslovnih banaka te nebankarskih financijskih institucija. Kako je središnja država spomenutim izdanjem obveznice osigurala refinanciranje svojih inozemnih obveza, stanje njezina inozemnog duga ostat će stabilno do kraja godine. Ukupno bi stanje inozemnog duga u posljednjem tromjesečju 2012. moglo porasti te biti približno jednako onom na kraju prethodne godine. Ipak, uz očekivani pad BDP-a pogoršat će se relativni pokazatelj inozemne zaduženosti na 102,3% BDP-a, dok će udio duga u izvozu robe i usluga ostati stabilan na približno 240%. Također bi i pokazatelj neto inozemne zaduženosti mogao ostati na razini približno 60% BDP-a.

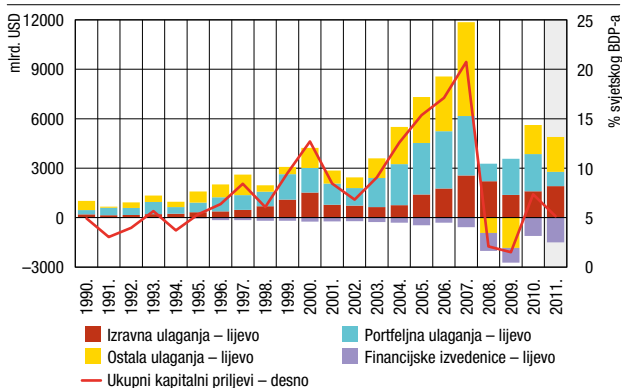
U nadolazećoj godini očekuje se umjereno jačanje kapitalnih priljeva iz inozemstva. Pritom ne treba očekivati da će pristupanje Hrvatske Europskoj uniji dovesti do snažnijeg priljeva kapitala, kao u prethodna dva vala proširenja (više tome vidi u Okviru 4. Kapitalni tokovi i članstvo u Europskoj uniji). Intenziviranje priljeva dužničkoga kapitala odražavat će isključivo očekivane narasle potrebe središnje države za inozemnim financiranjem. Suprotno tome, kod poslovnih se banaka očekuje nastavak smanjenja inozemnih obveza, premda slabijim intenzitetom. U skladu s tim očekivano refinanciranje banaka u cijeloj 2012. spustit će se na približno dvije trećine, a potom bi u idućoj godini moglo porasti prema 90%. Istodobno se predviđa kako će ostali domaći sektori (isključujući HBOR) potrebe za financiranjem u većoj mjeri zadovoljiti na domaćem tržištu i smanjivati inozemnu zaduženost te bi stopa refinanciranja mogla iznositi nešto manje od 100%. Unatoč očekivanom povećanju ukupne inozemne zaduženosti, uz blagi bi se gospodarski oporavak te rast izvoza robe i usluga relativni pokazatelji vanjske neravnoteže mogli stabilizirati na razinama s kraja 2012. Priljevi vlasničkih ulaganja i nadalje će ostati razmjerno skromni (oko 2% BDP-a), a njihov bi snažniji rast mogle potaknuti najavljene mjere za poticanje konkurentnosti te očekivano poboljšanje opće investicijske klime.

Okvir 4. Kapitalni tokovi i članstvo u Europskoj uniji

Nove zemlje članice nakon pristupanja Europskoj uniji²⁸ ostvarile su snažan porast kapitalnih priljeva, no on je ponajprije bio odraz posve drugačijih okolnosti, odnosno tadašnjih rastućih trendova dužničkoga kapitala na svjetskom financijskom tržištu. Trenutačno su kapitalni tokovi u cijelom svijetu mnogo prigušeniji nego što su bili sredinom prošlog desetljeća prije izbijanja svjetske financijske krize, a na europskim financijskim tržištima i nadalje vlada visoka neizvjesnost povezana s dužničkom krizom u pojedinim zemljama. Stoga ne treba očekivati da će nakon pristupanja Hrvatske u EU doći do znatnijeg porasta tokova privatnoga kapitala. U prvoj godini punopravnog članstva mogu se očekivati pozitivni neto tokovi transfera iz institucija EU, a njihovo kretanje u sljedećim godinama ovisit će o apsorpcijskoj sposobnosti Hrvatske.

Razdoblje od devedesetih godina prošlog stoljeća pa sve do izbijanja svjetske krize krajem 2008. godine obilježilo je jačanje financijskih tokova u cijelom svijetu. Pritom su priljevi kapitala u sve zemlje svijeta porasli s prosječne godišnje vrijednosti niže

Slika 43. Promjena obveza na osnovi priljeva kapitala u svijetu

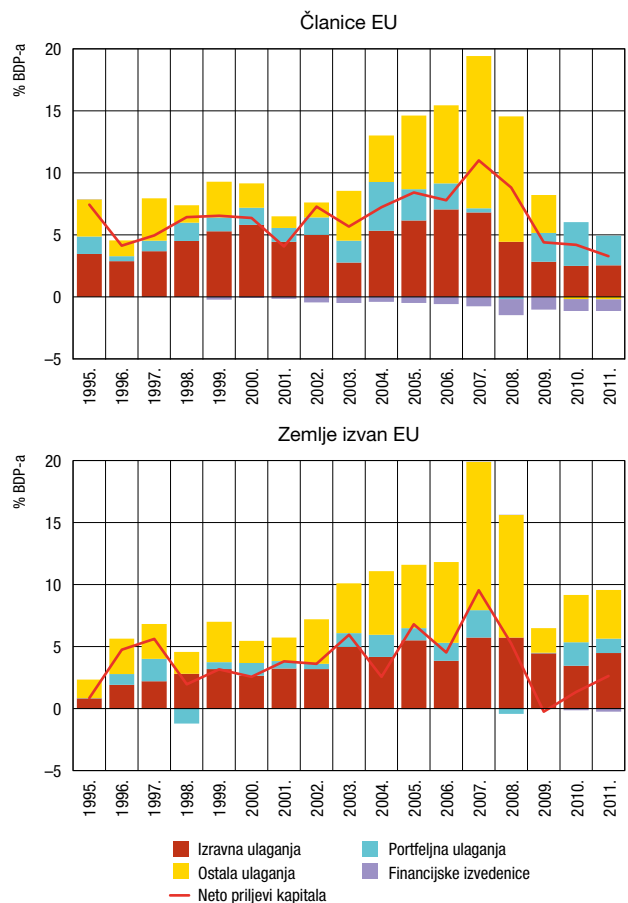

Napomena: Prikazana je suma priljeva kapitala iz inozemstva (obveze na financijskom računu platne bilance) u pojedinačne zemlje za koje postoje podaci u MMF-ovoj bazi podataka (engl. *International Financial Statistics* ili, skraćeno, IFS). Pozitivne priljeve čine povećanje obveza prema inozemstvu, a negativne priljeve smanjenje obveza (razduživanje). Podaci za 2011. privremeni su i nepotpuni (sivo osjenčano).

Izvor: MMF

od 5% svjetskog BDP-a u prvoj polovini devedesetih na 20% svjetskog BDP-a u 2007. Povećanju svjetskih financijskih tokova, osim razvoja financijskih instrumenata i produbljivanja financijskih tržišta, pridonijeli su i liberalizacija prekograničnih tokova kapitala u velikom broju zemalja te harmonizacija i integracija financijskih sustava u Europi povezana s uvođenjem eura. Kapitalni tokovi povećavali su se uz povremene blage zastoje, nakon azijske krize 1997. te kriza u nizu latinskoameričkih zemalja na prijelazu u novo tisućljeće, a rastući trend bio je posebno izražen u nekoliko godina prije izbijanja svjetske financijske krize, kada su posebice osnažili tokovi dužničkoga kapitala. U drugoj polovini 2008. nastupio je njihov iznenađan i snažan zastoj izazvan poremećajima na financijskim tržištima, koji je ponajprije bio izražen u razduživanju na osnovi financijskih izvedenica i ostalih ulaganja, većinom u bankarskom sektoru. Polagani oporavak započeo je početkom 2009., no kapitalni su tokovi, prema preliminarnim i nepotpunim podacima za 2011., i nadalje mnogo niži

Slika 44. Priljevi kapitala u europske zemlje s tržištima u nastajanju

Napomena: Priljevi kapitala jesu obveze na financijskom računu platne bilance, a neto priljev je razlika priljeva (obveza) i odljeva (imovina). Pod članicama EU podrazumijevaju se Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Mađarska, Letonija, Litva, Malta, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Slovenija. Pod ostalim zemljama, izvan EU, podrazumijevaju se Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, UNMIK/Kosovo, Makedonija, Crna Gora, Srbija, Azerbajdžan, Bjelorusija i Ukrajina. Iz skupine je isključena Turska zbog velikih odljeva tijekom financijske krize 2001. godine.

Izvor: MMF

nego u godinama prije izbijanja krize.

Priljevi kapitala u današnje nove članice započeli su rasti na početku pregovora o njihovu priključivanju Europskoj uniji sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća. Jačanju kapitalnih tokova velik poticaj dala je njihova liberalizacija potaknuta prihvaćanjem zajedničke pravne stečevine, a pozitivan utjecaj imali su i blizina razvijenih tržišta EU, jačanje ekonomske, političke i financijske integracije s njima te općenito povoljni uvjeti na financijskim tržištima²⁹. Pritom su neto tokovi kapitala tijekom procesa pristupanja, koji je završio prvim valom proširenja EU 2004. godine, rasli sličnom dinamikom kao i gospodarska aktivnost. Tada su najvažniji izvor financiranja promatrane skupine zemalja, a posebice onih iz Srednje Europe, činila izravna ulaganja, među kojima su se isticala ulaganja u proizvodne djelatnosti, zbog čega je došlo do transfera znanja i tehnologija te je stvorena osnova za jačanje konkurentnosti na izvoznim tržištima i gospodarskog rasta. Za razliku od njih, Hrvatska se tada više oslanjala na

28 U prvom su valu proširenja, 1. svibnja 2004., članicama EU postali Cipar, Češka, Estonija, Litva, Letonija, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija, a u drugom valu, 1. siječnja 2007., Bugarska i Rumunjska.

29 Pregled determinanti tokova kapitala u nove članice EU dan je u European Economy, Occasional Paper 75, *Capital flows to converging European economies – from boom to drought and beyond*, Proceedings to the workshop held on 1st October 2010.

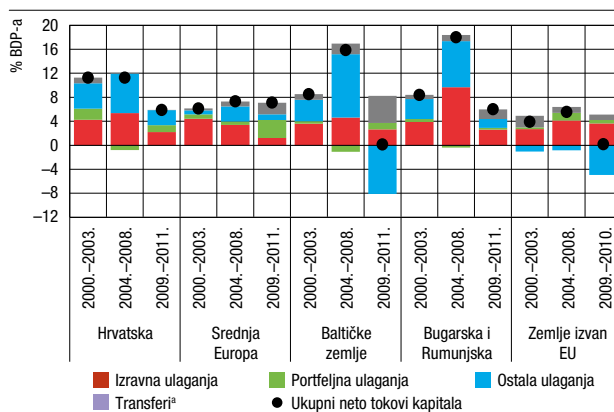
ostala ulaganja (tj. dužnički kapital).

U četverogodišnjem razdoblju nakon prvog vala proširenja EU u cijelom je svijetu, pa tako i u europskim zemljama, došlo do snažnog povećanja kapitalnih tokova. Pritom je njihov porast u novim članicama EU, ali i relativna važnost za ekonomiju, bio malo snažniji nego u ostalim europskim zemljama s tržištima u nastajanju. Među novim članicama tokovi kapitala osobito su osnažili, uz dominantan utjecaj dužničkih instrumenata, u baltičkim zemljama te Malti i Cipru. Slična kretanja zabilježena su i u Bugarskoj i Rumunjskoj, koje su tek 2007. pristupile EU, u kojima su osim dužničkih dodatno ojačala i vlasnička ulaganja. U spomenutim je zemljama istodobno zabilježen snažan gospodarski rast, ali i produbljivanje vanjskih neravnoteža. Nasuprot njima, u zemljama Srednje Europe nije bilo tako snažnog povećanja kapitalnih tokova, iako su i tamo kretanja dužničkoga kapitala bila snažnija od tokova vlasničkoga kapitala. Premda se često spominje kako su inozemna izravna ulaganja imala važnu ulogu u razvoju novih članica EU, valja napomenuti da se u trenutku pristupanja EU njihov neto priljev, posebice u zemljama Srednje Europe, nije znatnije promijenio u odnosu na kraj devedesetih. Također, u godinama nakon 2004. u njihovoj su strukturi bila sve zastupljenija ulaganja u neproizvodne djelatnosti, osobito u financijski sektor, te ulaganja u nekretnine.

Osim tokova privatnoga kapitala, u promatrane zemlje ulazila su i sredstva iz institucija Europske unije, najprije na osnovi programa pretprijetne pomoći, a nakon pristupanja na osnovi programa za države članice, s kojima je i započelo izrazitije povlačenje sredstava. Budući da ona po svom karakteru nisu izvor financiranja za koji postoji obveza povrata, već oblik pomoći, potrebno ih je zasebno promatrati³⁰. Pritom su tekući transferi sektoru država, koji se u prvim godinama članstva sastoje od sredstava pretprijetnih fondova i privremenih sredstava za jačanje administrativnih i institucionalnih kapaciteta te poboljšavanje nacionalne proračunske pozicije, a kasnije se većinom odnose na dohodovne potpore poljoprivrednicima, u prvoj godini članstva prosječno porasli za 0,5% BDP-a. Osim toga, kapitalni transferi povezani s financiranjem dugoročnih kapitalnih projekata počeli su snažnije rasti tek u kasnijim godinama s jačanjem apsorpcijskih kapaciteta, i to posebice u baltičkim zemljama, dok su u Rumunjskoj i Bugarskoj bili relativno slabi, što se djelomično može objasniti njihovim kasnijim ulaskom u EU³¹. Kako su zemlje članice dio svojih prihoda obvezne prenijeti u proračun EU, tako su se i rashodi na računu tekućih transfera države u prvoj punoj godini članstva povećali za približno 1,0% BDP-a (tj. za 0,5% BDP-a u 2004. kada se pristupanje Uniji odvijalo sredinom godine). Ukupno, nove zemlje članice u prvoj su godini članstva bile neto primatelji sredstava iz proračuna EU, uz prosječno povećanje neto priljeva za samo 0,3% BDP-a u odnosu na godinu prije ulaska te blagi rast u sljedećim godinama.

Usporedimo li Hrvatsku s promatranim zemljama, vidljivo je

Slika 45. Neto priljevi kapitala
uključujući neto transfere državi i kapitalne transfere

^a Transferi ne uključuju tekuće transfere privatnom sektoru.

Napomena: Zemlje Srednje Europe jesu Češka, Mađarska, Poljska, Slovačka i Slovenija. Ostale su zemlje izvan EU Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, UNMIK/Kosovo, Makedonija, Crna Gora, Srbija, Azerbajdžan, Bjelorusija i Ukrajina.

Izvori: Eurostat; MMF; HNB

da se jačanje kapitalnih tokova sredinom prethodnog desetljeća odrazilo i na rast priljeva u Hrvatsku, koji su, djelomice i zbog mjera monetarne politike, bili slabiji nego u baltičkim zemljama te Rumunjskoj i Bugarskoj, no relativno snažniji nego u zemljama Srednje Europe. Iskustva novijih zemalja članica EU pokazuju da je jačanje kapitalnih tokova u prvim godinama članstva bilo odraz tadašnjih trendova na svjetskim i europskim financijskim tržištima, dok su današnji kapitalni tokovi uvelike oslabjeli. Veći dio ulaganja u godinama nakon prvog vala proširenja EU odnosio se na zaduživanje, dok su izravna ulaganja veću važnost imala u prethodnim godinama, kada je tek započinjao proces pristupanja Uniji. Transferi iz EU u prvim godinama nisu bili važan izvor financiranja, a njihovo kretanje u kasnijim godinama ovisilo je o apsorpcijskoj sposobnosti zemlje. Štoviše, oni trenutačno čine veći izvor financiranja u odnosu na razdoblje prije krize, posebice za države koje su prije pristupile Uniji te su imale više vremena za svladavanje procedura potrebnih za povlačenje sredstava iz fondova EU.

Na temelju spomenutog ne treba očekivati da će nakon pristupanja Hrvatske EU, u uvjetima potisnutih kapitalnih tokova te posebice ako se nastavi trend razduživanja na osnovi ostalih ulaganja (većinom bankovnih kredita), koji je trenutno prisutan među novim članicama EU, doći do znatnog porasta dužničkih tokova kapitala. Priljevi izravnih vlasničkih ulaganja, koji su trenutačno izrazito skromni, u budućnosti će ponajprije ovisiti o naporima države za poticanje ulaganja i podizanje opće poduzetničke klime, pa ne treba očekivati njihovo automatsko povećanje nakon što Hrvatska postane članicom EU. Dodatno, može se očekivati da će, slijedeći iskustva promatranih zemalja, neto transferi iz EU u Hrvatsku tijekom druge polovine 2013. biti pozitivni. Također, oni bi mogli porasti u odnosu na sredstva koja su se primala iz pretprijetnih fondova (do 100 mil. EUR godišnje) za 0,3% BDP-a ili za malo više od 100 mil. EUR.

³⁰ Transferi iz proračuna EU ne evidentiraju se na financijskom računu platne bilance, već se dio njih koji su dugoročnoga karaktera i namijenjeni infrastrukturnim projektima (poput sredstava strukturnih i kohezijskih fondova) evidentira na računu kapitalnih transfera, dok se preostali priljevi u zemlje članice (npr. subvencije u poljoprivredi) evidentiraju na tekućem računu platne bilance kao prihodi od transfera sektoru država, a uplate u proračun EU kao rashodi po tekućim transferima sektora država. Pri analizi kretanja po spomenutim računima valja biti oprezan jer se na njima, osim transfera iz proračuna EU i prema njemu, evidentiraju i ostali transferi države ili kapitalni transferi koji dolaze iz drugih izvora.

³¹ U Rumunjskoj i Bugarskoj kapitalni su transferi od 2009. do 2011. dosegnuli prosječno samo 0,8% BDP-a, a u ostalim novim zemljama članicama EU 1,8% BDP-a (nakon prosječno 0,2% BDP-a u godinama prije ulaska). To je u skladu s izvještajima Europske komisije u kojima se Rumunjska i Bugarska navode kao zemlje s najnižom iskorištenošću fondova, jer su do sredine 2012. iskoristile samo 22% sredstava strukturnih i kohezijskih fondova dodijeljenih za razdoblje od 2007. do 2013., dok je prosjek dvanaest novih članica bio 38,4%, a baltičkih zemalja više od 50%.

8. Monetarna politika

HNB je u drugoj polovini 2012. godine nastavio s politikom podržavanja visoke kunske likvidnosti monetarnog sustava, ne dovodeći pritom u pitanje održavanje stabilnosti tečaja domaće valute, što je glavni preduvjet održavanja financijske i ukupne makroekonomske stabilnosti. Na razini cijele godine HNB je otkupom deviza od države, pribavljenih zaduživanjem u inozemstvu, te prodajom deviza na deviznom tržištu poslovnim bankama osigurao dostatnu likvidnost tržišta i stabilan tečaj domaće valute. Pritom je djelovanje središnje banke i nadalje bilo ekspanzivno, što se ogledalo u višku kunske i devizne likvidnosti te niskim kamatnim stopama na novčanom tržištu. Zbog nepovoljnih kretanja na strani ponude te osobito na strani potražnje za kreditima u promatranom razdoblju nije zabilježen oporavak monetarnih i kreditnih agregata.

Promatrajući jedanaest mjeseci 2012. godine prosječni tečaj EUR/HRK iznosio je 7,52 EUR/HRK, što je za 1,1% više nego prethodne godine. Nakon što su tijekom ljetnih mjeseci

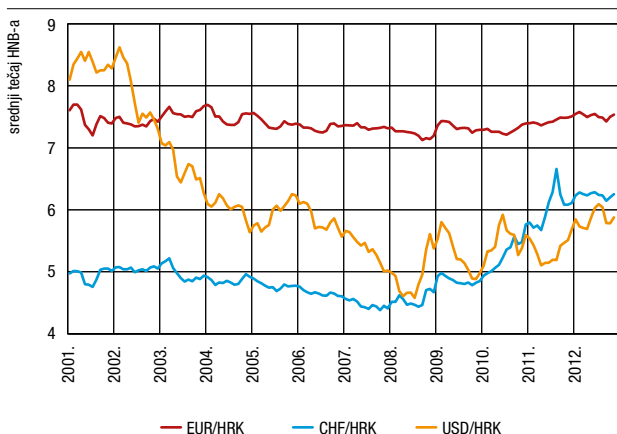
prevladavali aprecijacijski pritisci na tečaj domaće valute, u posljednjem tromjesečju tečaj se sezonski vratio na razinu s kraja prve polovine godine. Pritom nisu zabilježena znatnija kolebanja tečaja, pa njegovo stabilno kretanje nije zahtijevalo interveniranje HNB-a na deviznom tržištu. Kada je riječ o tečaju kune prema drugim važnim svjetskim valutama, potkraj 2012. godine nije bilo znatnijih promjena. U 2013. godini očekuje se slično kretanje tečaja kune prema euru. Eventualne pritiske koji bi mogli rezultirati prekomjernom kolebljivošću tečaja kune prema euru HNB će i nadalje sprječavati deviznim intervencijama, ali i drugim instrumentima monetarne politike.

Na tokove formiranja primarnog novca u prvih jedanaest mjeseci 2012. godine najveći utjecaj imale su devizne transakcije HNB-a. Pritom je prvu polovinu godine obilježilo kreiranje primarnog novca neto kupnjom deviza, dok je u trećem tromjesečju i prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja ostvarena neto prodaja deviza i povlačenje dijela likvidnosti. Ukupno gledajući u spomenutom razdoblju kupnje deviza premašile su prodaje, pa je HNB deviznim transakcijama neto kreirao 0,8 mlrd. kuna.

Višak likvidnosti monetarnog sustava u trećem tromjesečju privremeno se smanjio, što je bilo uzrokovano sezonskom potražnjom za kunama i porastom kunskih depozita države kod HNB-a, no potkraj godine likvidnost se vratila na povoljnu razinu. Tako je prosječni višak likvidnosti, uključujući i prekonoćne depozite banaka kod HNB-a, u prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja iznosio 3,5 mlrd. kuna i bio je dvostruko viši nego u prethodnom tromjesečju. Visoka razina likvidnosti ogledala se i u ponovno vrlo niskim prekonoćnim kamatnim stopama na međubankovnom tržištu, a povoljan učinak primjetljiv je i kod kamata na trezorske zapise MF-a, koje su se u listopadu i studenome spustile na najnižu razinu u 2012. godini. Povoljna likvidnost trebala bi obilježiti i 2013., pri čemu se pretpostavlja da neće biti potrebe za provođenjem redovitih obratnih repo operacija jer bi se primarni novac mogao nastaviti kreirati neto otkupom deviza, što je povezano s pretpostavkom o znatnom financiranju proračunskog manjka države u inozemstvu.

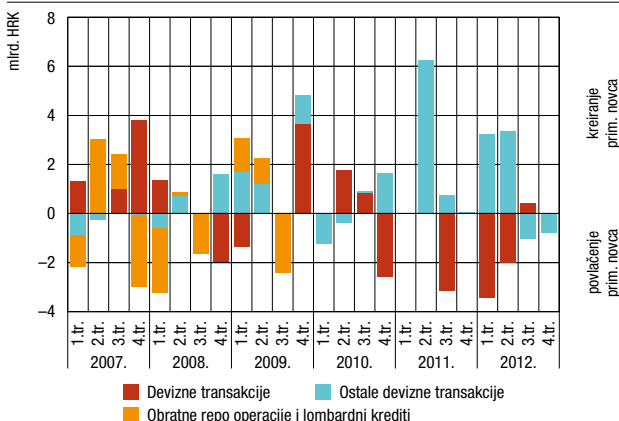
Međunarodne pričuve HNB-a porasle su u prvih jedanaest mjeseci 2012. godine zbog deviznog priljeva od inozemnog zaduživanja države, čiji je učinak djelomice bio poništen

Slika 46. Nominalni tečajevi EUR/HRK, CHF/HRK i USD/HRK

Izvor: HNB

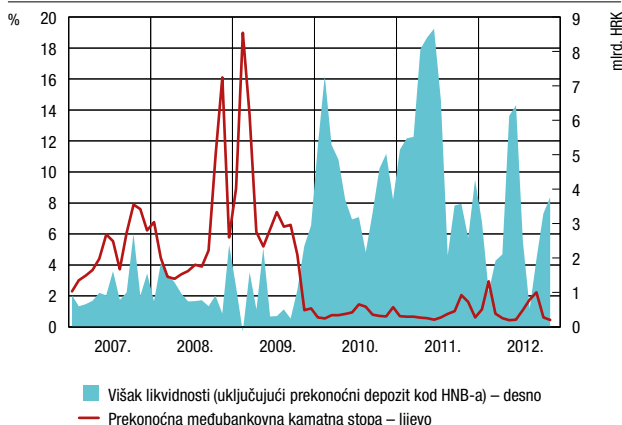
Slika 47. Tokovi formiranja primarnog novca (M0)

Napomena: U ostale devizne transakcije ubrajaju se kupoprodaje deviza s MF-om i ugovori o razmjeni (engl. swap) s poslovnim bankama. Pozitivne vrijednosti odražavaju kupnju deviza. Podaci za četvrto tromjesečje 2012. odnose se na listopad i studeni.

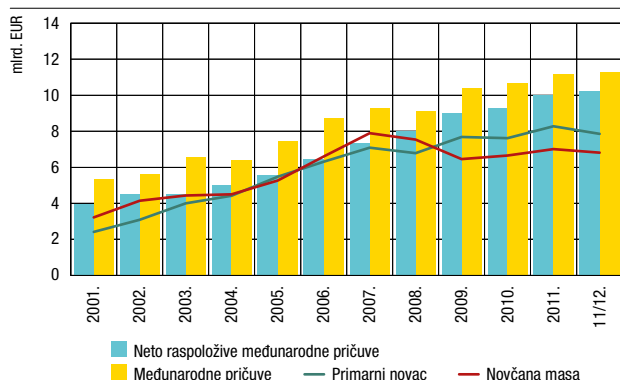
Izvor: HNB

Slika 48. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Izvor: HNB

Slika 49. Međunarodne pričuve HNB-a i monetarni agregati

Napomena: Posljednji dostupni podaci za novčanu masu odnose se na kraj listopada 2012. Neto raspoložive pričuve definirane su kao međunarodne pričuve umanjene za inozemnu pasivu HNB-a, obveznu priču u devizama, opću i posebnu alokaciju posebnih prava vučenja iz 2009. godine, devizne depozite države te izvanbilančne obveze (ugovori o razmjeni).

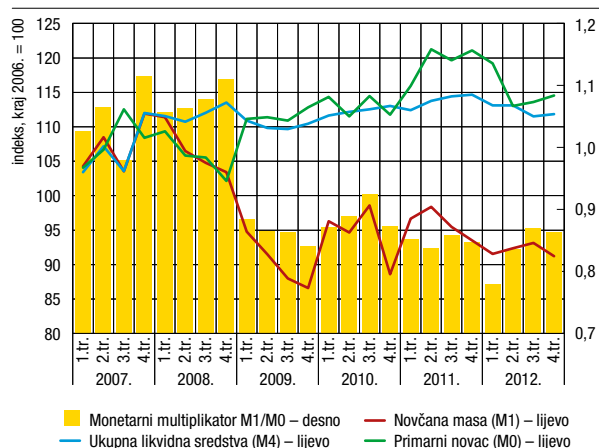
Izvor: HNB

inozemnim razduživanjem banaka i poduzeća. Stoga je porast bruto pričuva bio umjeren te je iznosio 1,0% odnosno 107 mil. EUR, a na kraju studenoga pričuve su dosegnule 11,3 mlrd. EUR. U smjeru povećanja pričuva djelovale su kupnje deviza od države (neto 770 mil. EUR), a u smjeru smanjenja prodaje banaka (neto 666 mil. EUR). Što se tiče ostalih činitelja, smanjene devizne obvezne pričuve banaka i odljev deviznog depozita države bili su gotovo poništeni ostvarenom zaradom od ulaganja pričuva. Neto raspoložive međunarodne pričuve u razdoblju od siječnja do studenoga 2012. povećale su se za 194 mil. EUR ili 1,9%, a na kraju studenoga iznosile su 10,2 mlrd. EUR.

Kako se u 2013. godini očekuju slični tokovi kapitala, ali uz snažnije inozemno zaduživanje države i umjereno inozemno razduživanje poduzeća i banaka, neto porast međunarodnih pričuva u 2013. trebao bi biti malo veći od onoga u 2012. Nastavak rasta pričuva te njihova viša razina u odnosu na primarni novac (M0) i novčanu masu (M1) posebno su važni jer osiguravaju deviznu likvidnost zemlje i podupiru stabilnost tečaja u uvjetima slabog priljeva kapitala iz inozemstva.

Na kretanje realnih monetarnih agregata u 2012. godini nepovoljno se odrazio pad gospodarske i kreditne aktivnosti te privremeno ubrzavanje inflacije potrošačkih cijena. Tako realne desezonirane vrijednosti novčane mase M1 i ukupnih likvidnih sredstava M4 ni nadalje ne bilježe oporavak. Pritom kretanja u

Slika 50. Monetarni agregati i monetarni multiplikator indeks kretanja realnih sezonski prilagođenih vrijednosti deflacioniranih indeksom potrošačkih cijena

Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2012. odnose se na listopad.

Izvor: HNB

listopadu i studenome upućuju na smanjenje realnoga monetarnog agregata M1, i to unatoč tome što istodobno raste primarni novac M0, što zrcali djelovanje HNB-a u smislu podržavanja visoke kunske likvidnosti. Iako je tijekom ljetnih mjeseci ostvaren zamjetljiv rast kunskih i deviznih depozita domaćih sektora, koji je bio veći od onoga u istom razdoblju prethodne godine, promatrajući prvih deset mjeseci 2012., rast realnoga desezoniranoga monetarnog agregata M4 nije se ubrzao. Ipak, u sljedećem razdoblju očekuje se usporavanje inflacije i nastavak rasta nominalnih monetarnih agregata, što će rezultirati i rastom njihovih realnih vrijednosti.

Monetarna politika u 2013. godini zasnivat će se na nastavku podržavanja stabilnosti tečaja domaće valute prema euru. Uz stabilan tečaj, inflatorni pritisci trebali bi biti prigušeni slabom domaćom potražnjom i manjim utjecajem promjene administrativno reguliranih cijena nego u 2012., pa ne bi trebali biti ograničenje za vođenje HNB-ove politike visoke primarne likvidnosti. Pritom se očekuju slična kretanja monetarnih agregata kao što su zabilježena u 2012., a rizici za njihov rast i nadalje su negativno usmjereni. Kreditna aktivnost banaka u 2013. trebala bi blago porasti, no ni nadalje se ne može očekivati njezino znatnije intenziviranje, pa bi se trend razduživanja banaka prema inozemstvu mogao zadržati, iako u manjem obujmu nego u 2012. godini.

9. Javne financije

U prvih devet mjeseci 2012. ostvaren je brži godišnji rast prihoda od ukupnih rashoda i izdataka konsolidirane opće države te je ukupni fiskalni manjak bio za 0,9 mlrd. kuna manji nego u istom razdoblju prošle godine, ali i dalje visok (9,7 mlrd. kuna). Uzmu li se u obzir rebalans državnog proračuna i financijski planovi izvanproračunskih korisnika, HNB očekuje da bi na razini cijele 2012. ukupni fiskalni manjak konsolidirane opće države mogao iznositi 15,8 mlrd. kuna ili 4,7% BDP-a. To je ujedno 0,7 postotnih bodova BDP-a manje nego prethodne godine, čime se privremeno zaustavio trend rasta manjka koji je obilježio posljednje tri godine. I dok se u 2012. zbog povoljnoga kretanja prihoda očekuje fiskalna konsolidacija, u 2013.

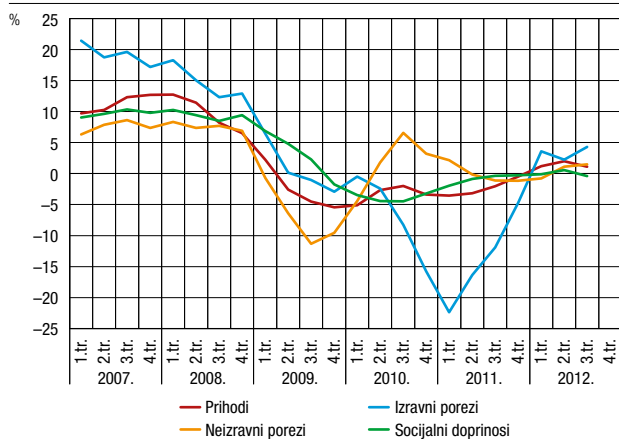
manjak opće države mogao bi ponovno narasti, s obzirom na to da bi se u skladu s državnim proračunom i financijskim planovima izvanproračunskih fondova za 2013. ukupni rashodi i izdaci mogli iznova značajno povećati. Osim što se odustalo od ranije najavljivane fiskalne konsolidacije, u proračunu nije predviđeno ni daljnje porezno rasterećenje rada smanjenjem stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, što je bilo predviđeno u Smjernicama ekonomske i fiskalne politike iz srpnja 2012. Prema navedenom očekuje se nastavak rasta javnog duga koji bi u 2014. mogao dosegnuti 60% BDP-a.

Prihodi, rashodi i transakcije u nefinancijskoj imovini konsolidirane opće države

Prihodi opće države u prvih su devet mjeseci 2012. bili za 1,8% veći nego u istom razdoblju prethodne godine, a na razini cijele godine rast bi mogao biti i nešto izraženiji. Godišnjem rastu najviše će pridonijeti prihodi od PDV-a i poreza na dobit, kao i tzv. ostali prihodi, jer se u posljednjem tromjesečju očekuje uplata na osnovi koncesija za 4G mrežu te uplata od Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (Handa), što je pak posljedica uključivanja naknada Hande u državni proračun. Od poreznih prihoda značajno su se smanjili jedino prihodi od poreza na imovinu, što se može povezati s padom prihoda od poreza na promet nekretnina, te prihodi od trošarina, i to ponajprije trošarina na naftne derivate. Kada je riječ o socijalnim doprinosima koji su pojedinačno drugi najvažniji izvor prihoda države, zbog smanjenja doprinosa za zdravstveno osiguranje na razini cijele 2012. bit će zabilježen njihov pad, no vjerojatno manji nego što se ranije očekivalo, s obzirom na to da je Vlada RH značajno poboljšala naplatu tih prihoda odredbom da se plaće zaposlenicima ne mogu isplatiti bez uplate doprinosa državi.

U 2013. očekuje se nastavak rasta prihoda, ali nešto sporiji nego u 2012. Rastu prihoda ponovno bi najveći doprinos mogli dati prihodi od PDV-a, zbog baznog učinka povećanja osnovne stope PDV-a, ukidanja nulte stope PDV-a od siječnja 2013. i istodobnog uvođenja stope od 5% te blagog rasta nominalne osobne potrošnje. Također se očekuju pozitivni učinci od uvođenja fiskalnih blagajni, dok će na kretanje tih prihoda negativno utjecati primjena snižene stope od 10% na usluge pripremanja i posluživanja hrane i pića te podizanje praga za obvezan ulazak u sustav PDV-a. Relativno snažan rast mogli bi imati i prihodi od trošarina zbog uključivanja naknade Hande u prihode od trošarina³² te najavljenih izmjena trošarinskog sustava, što se ponajprije odnosi na povećanje trošarina na duhanske predačevine. Rastu prihoda u sljedećoj bi godini trebali pridonijeti i prihodi od pomoći iz proračuna EU. S druge bi strane znatan negativan učinak na kretanje prihoda mogli imati prihodi od socijalnih doprinosa, zbog baznog učinka smanjenja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, te prihodi od poreza na dobit. Pritom se snažan pad prihoda od poreza na dobit očekuje zbog nepovoljnoga kretanja dobiti gospodarskih subjekata u 2012. te

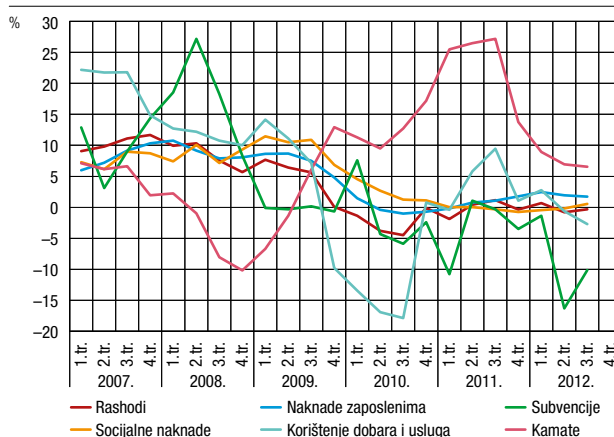
Slika 51. Prihodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene pomičnih zbrojeva četiriju tromjesečja

Napomena: Prihodi uključuju prihode od prodaje nefinancijske imovine. Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.

Izvori: MF; izračun HNB-a

Slika 52. Rashodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene pomičnih zbrojeva četiriju tromjesečja

Napomena: Rashodi uključuju izdatke za nabavu nefinancijske imovine. Od 2008. HAC je isključen iz obuhvata konsolidirane opće države.

Izvori: MF; izračun HNB-a

zakonskih izmjena, odnosno mogućnosti da poduzetnici umanje poreznu osnovicu za iznos reinvestirane dobiti, koje stupaju na snagu do siječnja 2013.

Kada je riječ o rashodima opće države, oni su se u prvih devet mjeseci 2012. blago povećali. Rastu rashoda u najvećoj su mjeri pridonijeli rashodi za kamate i socijalne naknade, dok su u suprotnom smjeru najviše djelovali rashodi za subvencije i korištenje dobara i usluga. S druge strane, kapitalna su se ulaganja smanjila na svim razinama opće države.

Na razini godine Vlada RH prvotno je planirala smanjenje rashoda. Međutim, planirane uštede nisu se u potpunosti uspjele provesti te su u studenome 2012. rebalansom proračuna značajno povećani očekivani rashodi za 2012. (ponajviše rashodi za zaposlene), pa se na razini 2012. očekuje njihova stagnacija. Nasuprot tome, čini se da bi nabava nefinancijske imovine opće države mogla biti nešto manja od plana iz veljače tekuće godine, ali će se na razini godine ipak povećati. Ostali izdaci opće države mogli bi biti nešto veći nego prošle godine, zbog povećanih izdataka za dionice.

Rashodi poslovanja mogli bi u 2013. biti za 3,4% veći u odnosu na 2012. Značajan porast rashoda poslovanja generiraju socijalne naknade (djelomice zbog planirane indeksacije mirovina), kamate, pomoći, što je povezano s uplatama RH u proračun EU, te tzv. ostali rashodi. Rast posljednje stavke odražava transfere naknada Handi te povećane rashode za željeznice i ruralni razvoj, što je pak povezano sa sufinanciranjem projekata financiranih iz fondova EU. Prema državnim proračunima za 2013. relativno blagi porast imat će i rashodi za subvencije, što najviše odražava povećane rashode za restrukturiranje brodogradnje, dok su s druge strane smanjene subvencije poljoprivrednicima. Navedena povećanja trebao bi uvelike ublažiti pad rashoda za zaposlene, a trebali bi se smanjiti i rashodi za korištenje dobara i usluga.

Izdaci za nabavu nefinancijske imovine na godišnjoj bi razini mogli znatno porasti, zbog očekivanoga povećanoga investicijskog ulaganja svih razina opće države. Također se očekuje snažan rast ostalih izdataka, uglavnom zbog planiranih izdataka za sanaciju javnih ustanova, što je prema dostupnim informacijama povezano s potrebom sanacije županijskih bolnica. Za razliku od toga, izdaci za jamstva mogli bi se bitno smanjiti zbog preuzimanja kreditnih obveza brodogradilišta u javni dug.

Znatan porast planiranih kapitalnih ulaganja opće države relativno umjeren rast tekućih rashoda upućuje na to da fiskalne

³² U 2013. ti se prihodi bilježe u sklopu trošarina, a u 2012. u sklopu ostalih prihoda.

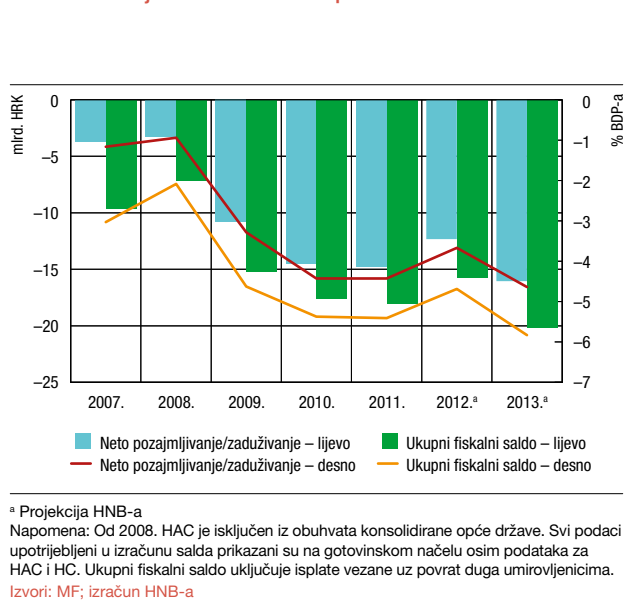
vlasti pokušavaju istodobno zadovoljiti potrebe za ograničenjem rasta rashoda s jedne te poticanjem gospodarskog rasta s druge strane. Međutim, zabrinjavajuće je što zbog uzlaznog trenda ukupnih rashoda u 2013. ponovno dolazi do porasta ukupnog manjka opće države koji je ionako vrlo visok, i to u uvjetima kada je u cijeloj Europi izražena važnost fiskalne konsolidacije. Također, kretanje rashodne strane proračuna upozorava da se bez dodatnih ušteda neće ispuniti ni fiskalno pravilo, što bi moglo imati značajne implikacije na kreditnu ocjenu zemlje i posljedično cijenu zaduživanja opće države, ali i ostalih sektora u gospodarstvu.

Manjak i dug konsolidirane opće države

Ukupni fiskalni manjak konsolidirane opće države na razini cijele 2012. mogao bi iznositi 15,8 mlrd. kuna ili 4,7% projiciranog BDP-a, što uključuje 0,8 mlrd. kuna godišnjeg povrata duga umirovljenicima i 1,2 mlrd. kuna očekivanih plaćanja po protestiranim jamstvima.

Početkom godine većinu potrebnih sredstava za financiranje manjka i refinanciranje obveza država je osigurala izdavanjem trezorskih zapisa, a korištena su i sredstva s depozita kod

Slika 53. Manjak konsolidirane opće države

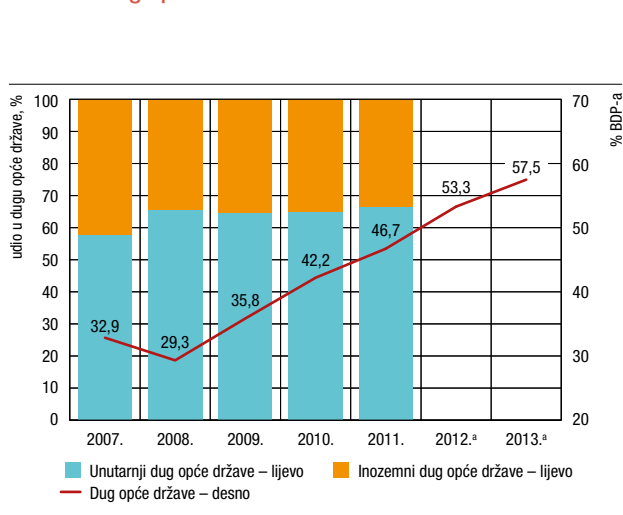

HNB-a prenesena iz 2011. U travnju ove godine država je izdala obveznicu na američkom tržištu kapitala u iznosu od 1,5 mlrd. USD, a u srpnju su provedena dva izdanja domaćih obveznica u iznosu od 2,0 mlrd. HRK i 400 mil. EUR s valutnom klauzulom.

10. Odstupanja od prethodne projekcije

Očekivana stopa promjene realnog BDP-a u 2012. iznosi -1,8%, dok je u prethodnoj Informaciji o gospodarskim kretanjima i prognozama (Bilten 182 iz lipnja 2012.) ona iznosila -1,6%. Korekcija ponajprije odražava zamjetljivo intenziviranje negativnih trendova u domaćem gospodarstvu. Na promjenu očekivanja domaće gospodarske aktivnosti utjecali su odgoda odnosno izostanak strukturnih reformi, kašnjenje najavljenoga investicijskog ciklusa javnog sektora kao i iznimno negativni trendovi na tržištu rada i s njime povezana nepovoljnija očekivanja glede kretanja raspoloživog dohotka i optimizma potrošača u sljedećem

Slika 54. Dug opće države

U posljednjem bi tromjesečju država većinu potrebnih sredstava mogla osigurati plasmanom trezorskih zapisa i kreditnim zaduženjima na domaćem tržištu. Javni bi dug na kraju tekuće godine mogao dosegnuti oko 53,3% BDP-a (što uključuje i 2,7% BDP-a dugova brodogradilišta koje je u 2012. preuzela država u javni dug) ili čak 6,6 postotnih bodova BDP-a više u odnosu na 2011.

U 2013. ukupni bi fiskalni manjak mogao iznositi 20,2 mlrd. kuna (5,8% BDP-a), što je povećanje za 4,4 mlrd. kuna ili 1,1 postotni bod BDP-a u odnosu na 2012. Osim za financiranje manjka, općoj će državi u sljedećoj godini biti potrebna značajna sredstva za refinanciranje obveza koje dospijevaju na naplatu pa će ukupno trebati osigurati oko 37,5 mlrd. kuna (što ne uključuje obveze po trezorskim zapisima³³). To uključuje i 1,6 mlrd. kuna preuzetih kreditnih obveza od Umirovljeničkog fonda, pri čemu su ta sredstva bila iskorištena za otplatu godišnjih rata duga prema umirovljenicima u 2010. i 2011. Prema proračunu za 2013. očekuje se da će se znatna sredstva za financiranje manjka i refinanciranje obveza pribaviti izdavanjem inozemnih obveznica. Na domaćem bi tržištu opća država većinu potrebnih sredstava mogla pribaviti na temelju kreditnih zaduženja, ali očekuje se i izdanje domaće obveznice. Osim toga, oko 2,0 mlrd. kuna država bi mogla osigurati prihodima od privatizacije Croatia osiguranja i Hrvatske poštanske banke. U skladu s navedenim javni bi dug u 2013. mogao dosegnuti 57,5% BDP-a.

razdoblju. Uzimajući u obzir navedeno, osobna potrošnja i investicijska aktivnost privatnog sektora smanjene su. S druge strane, sada se očekuje malo umjereniji pad državne potrošnje, kao i povoljnija kretanja ukupnog izvoza zbog boljih ostvarenja izvoza robe. U skladu s promjenama pojedinih sastavnica agregatne potražnje, dinamika ukupnog uvoza korigirana je naniže.

³³ Zaključno s aukcijom trezorskih zapisa održanom krajem listopada 2012., u 2013. na naplatu dospijeva u nominalnom iznosu 19,8 mlrd. kuna trezorskih zapisa, od čega se oko 5,5 mlrd. kuna odnosi na „čiste“ eurske trezorske zapise koji dospijevaju u kolovozu.

Tablica 9. Odstupanja od prethodne projekcije

	2012.			2013.		
	Prethodna projekcija (VI/2012.)	Ostvarenje	Odstupanje	Prethodna projekcija (VI/2012.)	Aktualna projekcija	Odstupanje
Nacionalni računi (realne stope promjene, %)						
BDP	-1,6	-1,8	-0,3	1,3	0,3	-1,0
Osobna potrošnja	-0,8	-2,4	-1,6	0,5	-1,0	-1,5
Državna potrošnja	-2,1	-1,2	0,9	-1,4	-1,1	0,2
Bruto investicije u fiksni kapital	-2,8	-4,6	-1,9	5,0	3,6	-1,4
Izvoz robe i usluga	-1,1	0,4	1,5	2,2	1,8	-0,4
Uvoz robe i usluga	-0,6	-1,5	-0,9	2,1	0,8	-1,4
Tržište rada						
Broj zaposlenih (prosječna stopa promjene, %)	-1,7	-1,1	0,5	0,4	-1,2	-1,6
Stopa nezaposlenosti (administrativna)	18,9	19,0	0,1	18,7	20,0	1,3
Stopa nezaposlenosti (anketna)	14,2	14,8	0,6	14,0	15,2	1,2
Cijene						
Indeks potrošačkih cijena (prosječna stopa promjene, %)	3,2	3,5	0,3	2,6	3,2	0,6
Javne financije (% BDP-a)						
Ukupni fiskalni saldo opće države	-4,6	-4,7	-0,1	-4,7	-5,8	-1,2
Javni dug ^a	51,7	53,3	1,6	54,6	57,5	2,9
Vanjski sektor						
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-1,1	-0,4	0,7	-1,4	-0,1	1,3
Roba ^b	-14,4	-13,7	0,7	-14,4	-13,5	0,9
Usluge ^b	14,3	14,2	-0,1	14,1	14,2	0,0
Faktorski dohoci	-3,6	-3,6	0,0	-3,8	-3,7	0,1
Tekući transferi	2,7	2,7	0,0	2,7	2,9	0,2
Bruto inozemni dug (% BDP-a)	100,4	102,3	1,9	100,8	101,7	0,9
Monetarna kretanja (stope promjene, %)						
Ukupna likvidna sredstva – M4	2,4	2,7	0,2	3,7	2,6	-1,1
Ukupna likvidna sredstva – M4 ^c	2,0	2,3	0,3	3,7	2,5	-1,2
Plasmani banaka privatnom sektoru ^d	0,5	-4,0	-4,6	4,1	1,3	-2,8
Plasmani banaka privatnom sektoru ^{c,d}	0,1	-4,5	-4,6	4,4	1,4	-3,0

^a Javni dug za 2012. uključuje preuzete dugove brodogradilišta u državnom vlasništvu.^b Odstupanja od projekcije robe i usluga sadržavaju i promjenu metodologije izračuna prilagodbi uvoza za klasifikaciju *fob*.^c Isključuje utjecaj tečajnih promjena.^d U 2012. Ministarstvo financija preuzelo je kreditne obveze brodogradilišta, što utječe na niži rast plasmana privatnom sektoru. Taj učinak ocijenjen je na oko 2,5 postotnih bodova i bez njega rast plasmana privatnom sektoru u 2012. iznosio bi -1,5% odnosno -2,0% isključujući li se utjecaj tečaja.

Izvori: DZS; MF; HNB

Kada je riječ o 2013. godini, očekivana dinamika BDP-a izrazito je snižena u odnosu na prethodnu projekciju. Najsnažnija korekcija primjetljiva je kod osobne potrošnje, za koju se u ovoj projekciji očekuje pad na godišnjoj razini, dok bi glavni pokretači rasta trebali biti izvoz i investicije, ali i njihov je rast korigiran naniže u odnosu na posljednju projekciju.

Ocijenjena prosječna godišnja stopa inflacije u 2012. iznosi 3,5% te je za 0,3 postotna boda viša u odnosu na projekciju iz lipnja, ponajprije zbog višeg rasta cijena prehrane prouzročenog sušom i povećanjem cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Nasuprot tome, niža cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u drugoj polovini godine od one očekivane u lipnju 2012. te izostanak očekivanog poskupljenja grijanja djelovali su na manji doprinos cijena energije ukupnoj inflaciji. U 2013. očekuje se prosječna godišnja stopa inflacije od 3,2%, što je za 0,6 postotnih bodova više nego u prethodnoj projekciji. To bi odstupanje trebalo biti rezultat znatno višega prognoziranih godišnjeg rasta cijena prehrane nego u prethodnoj projekciji zbog višeg prijenosa inflacije iz 2012. prouzročenog poskupljenjem prehrane u

drugoj polovini te godine. Nasuprot tome, prognozirani je manji doprinos cijena energije unatoč pretpostavci o povećanju cijena grijanja, za koje se prethodno očekivalo da će se realizirati u ovoj godini. Naime, u tekućoj se projekciji očekuje malo snažniji pad cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u usporedbi s prethodnom projekcijom. Istodobno se očekuje manji doprinos potrošačkih cijena bez prehrane i energije zbog nepovoljnijega kretanja osobne potrošnje i uvjeta na tržištu rada u odnosu na prethodnu projekciju.

Ocijenjeni saldo tekućeg računa platne bilance za 2012. povoljniji je nego što se predviđalo u projekciji iz lipnja. Tako, za razliku od prethodno predviđenih -1,1% BDP-a, trenutačne ocjene pokazuju da bi manjak u 2012. mogao iznositi -0,4% BDP-a. Takva se očekivanja uglavnom zasnivaju na nižem manjku robne razmjene ostvarenom tijekom prva tri tromjesečja, što je, pak, odraz slabijega robnog uvoza. Uz manje promjene u posljednjem tromjesečju, robni bi uvoz na razini cijele godine mogao biti manji za 0,5 mlrd. EUR (1,1% BDP-a) u odnosu na prethodna predviđanja. Osim slabe gospodarske aktivnosti, nižoj

vrijednosti uvoza u 2012. pridonijele su i metodološke promjene³⁴, i to za 0,2 mlrd. EUR (0,5% BDP-a). Međutim, kako je riječ o metodološkim promjenama faktora kojima se isključuju troškovi usluga osiguranja i prijevoza iz ukupne vrijednosti uvezene robe, za gotovo podjednak iznos uvećan je uvoz usluga prijevoza (0,4% BDP-a). Glede izvoza robe i usluga, njihov se godišnji rast u 2012. trenutačno ocjenjuje na 1,6%, što je neznatno više nego u prethodnoj projekciji. Očekivani pad vrijednosti izvezenih brodova nešto je naglašeniji nego u prošloj projekciji, dok je izvoz usluga nešto snažniji od prethodnih očekivanja. Očekivani manjak na tekućem računu platne bilance za 2013. također je revidiran naniže, što je u skladu s nižom ocijenjenom razinom salda za tekuću godinu. Isto tako, predviđena sporija dinamika razmjene robe i usluga, posebno na strani uvoza zbog slabije domaće potražnje, dodatno bi mogla potiskivati manjak na tekućem računu u 2013., za razliku od prethodnih predviđanja o njegovu povećanju.

Ocijenjeno stanje bruto inozemnog duga za kraj 2012. neznatno je niže nego u prošloj projekciji, no primjetljiva je razlika u njegovoj strukturi. Razlog je tome izrazitije razduživanje poslovnih banaka koje prati slabiju domaću gospodarsku aktivnost i nedovoljnu potražnju za kreditima, uz istodobno povećavanje inozemnog duga poduzeća zbog zaduživanja nekoliko velikih poduzeća (nasuprot prethodno očekivanom razduživanju). Ipak, zbog niže vrijednosti nominalnog BDP-a, nakon revizije podataka, udio duga u BDP-u porastao je za 1,9 postotnih bodova. Projicirana razina inozemnog duga za kraj 2013. revidirana je naniže, poglavito zbog očekivanoga sporijeg prirasta duga. Pritom bi se banke, za razliku od prethodnih očekivanja, mogle razduživati, a intenzitet zaduživanja središnje države mogao bi biti čak i naglašeniji. Ipak, opisani efekt revizije nominalnog BDP-a utječe na malo nepovoljnije relativne pokazatelje inozemne zaduženosti za 2013. nego što se prethodno predviđalo.

Projekcija kreditnih agregata znatnije je korigirana naniže u 2012. i 2013. godini. Primjetan trend razduživanja domaćih sektora koji se intenzivirao u trećem tromjesečju, supstitucija domaćeg duga inozemnim kod pojedinih velikih poduzeća, potom nastavak rasta loših kredita i još uvijek nepovoljni uvjeti financiranja uz potisnutu domaću potražnju djeluju u smjeru niže kreditne aktivnosti. Zajedno s očekivanjima o nižoj gospodarskoj aktivnosti u 2012. projicirani pad plasmana banaka privatnom sektoru u 2012. godini iznosi -1,5% isključujući učinak preuzimanja kredita brodogradilišta od strane Ministarstva financija, a prethodno se očekivao blagi prirast od 0,5%. Također,

očekivanja o slabijem oporavku ugrađena su i u projekciju plasmana u 2013. godini, koja je spuštena s 4,1% na 1,3%. Za razliku od plasmana, projekcija rasta glavnih monetarnih agregata blago je povišena za 2012. godinu, a spuštena za 2013. godinu. Korekcija rasta ukupnih likvidnih sredstava M4 u 2012. posljedica je snažnijeg rasta depozita tijekom ljetnih mjeseci u odnosu na očekivanja, dok je za 2013. rast M4 spušten s 3,7% na 2,6% u skladu s nižom projekcijom gospodarske i kreditne aktivnosti.

Projicirani ukupni fiskalni manjak konsolidirane opće države za 2012. ostao je gotovo isti u odnosu na posljednju ocjenu, što je posljedica podjednagog povećanja projiciranih prihoda i rashoda. Pritom je porast očekivanih prihoda u najvećoj mjeri rezultat bolje od očekivane naplate prihoda od socijalnih doprinosa. Vidljivo su povećani i tzv. ostali prihodi, s obzirom na to da su u rebalansu državnog proračuna za 2012. predviđeni prihodi od koncesija za 4G mrežu i naknada Hande, koji nisu bili planirani u prvotnom planu proračuna za 2012. Rashodna strana proračuna povećana je uglavnom u skladu s rebalansom proračuna. Tako su povećani očekivani rashodi za zaposlene, subvencije, socijalne naknade, a tekuća kretanja upućuju na to da bi izdaci za protestirana jamstva mogli biti veći nego što se prethodno očekivalo. Unatoč gotovo nepromijenjenom manjku, javni je dug opće države povećan (s 51,7% BDP-a na 53,3%), što je ponajprije posljedica DZS-ove revizije serije nominalnog BDP-a naniže, te manjih očekivanih privatizacijskih prihoda (u 2012. godini nije provedena najavljena prodaja Croatia osiguranja i Hrvatske poštanske banke).

Očekivani ukupni fiskalni manjak za 2013. povećao se za 3,6 mlrd. kuna ili 1,2 postotna boda BDP-a u odnosu na prethodnu projekciju. Takva su kretanja posljedica povećanja očekivanih rashoda i izdataka, s obzirom na to da državni proračun i financijski planovi izvanproračunskih fondova za 2013. predviđaju njihovu zamjetljivo veću razinu nego što se prethodno očekivalo. U najvećoj su mjeri pritom povećani očekivani izdaci za neto zajmove, uglavnom zbog planiranih izdataka za sanaciju javnih ustanova, te izdaci za nabavu nefinancijske imovine. Kod rashoda poslovanja najviše su povećani tzv. ostali rashodi, što je velikim dijelom posljedica uključivanja naknada Hande u državni proračun, dok su s druge strane snažno smanjeni očekivani rashodi za zaposlene, s obzirom na to da je proračunom za 2013. na toj stavci predviđena godišnja ušteda od 2,3 mlrd. kuna. S obzirom na povećanje manjka te korekciju nominalnog BDP-a naniže, projicirani javni dug znatno se povećao, i to s 54,6% BDP-a na 57,5% BDP-a.

34 Promijenjeni su faktori kojima se vrijednost uvoza svodi s pariteta *cif* (engl. *cost, insurance and freight*) na paritet *fob* (engl. *free on board*).

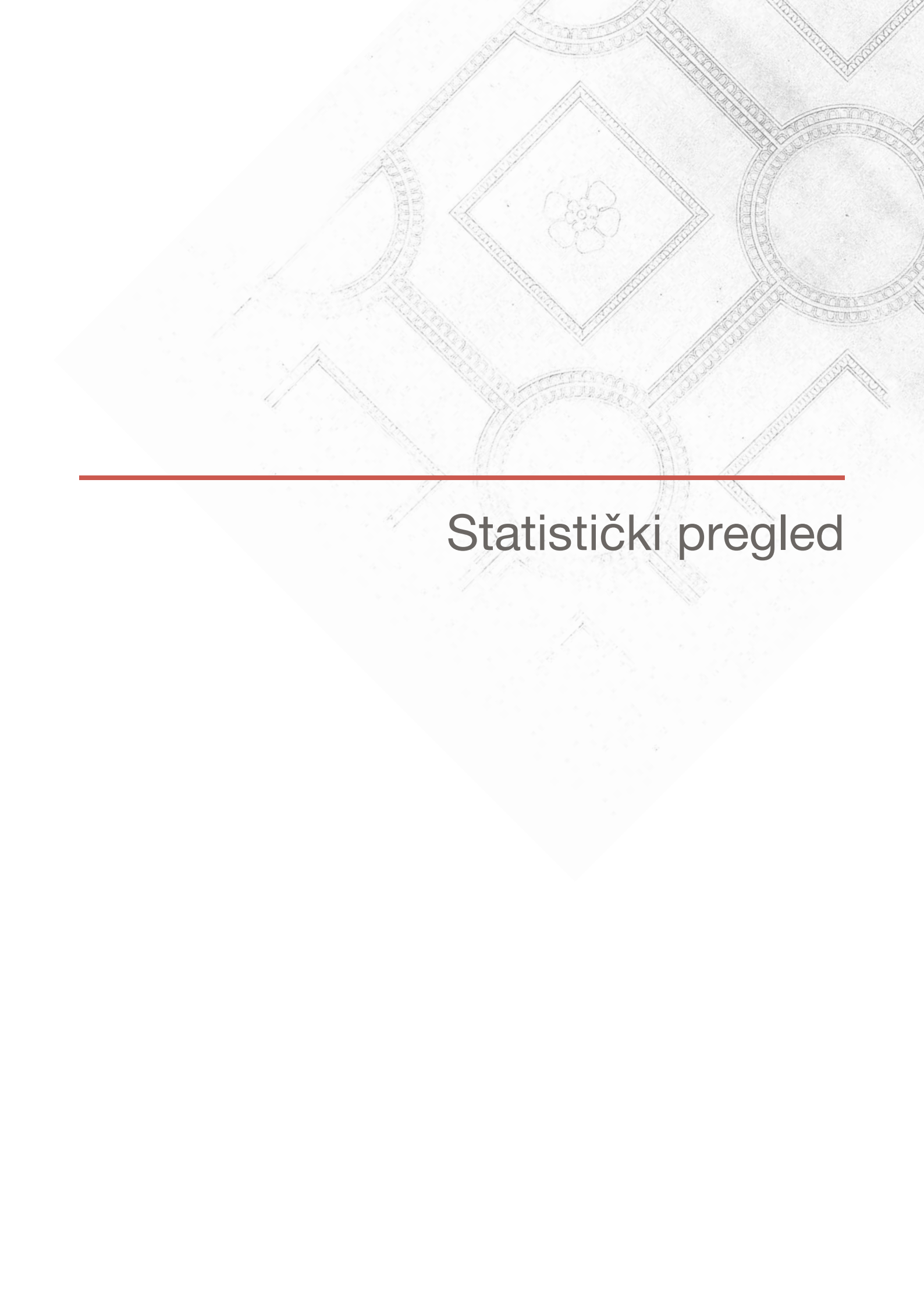
11. Dodatak

Tablica 10. Makroekonomske projekcije ostalih institucija
promjena u postocima

	BDP		Potrošnja kućanstava		Bruto investicije u fiksni kapital		Izvoz robe i usluga		Uvoz robe i usluga		Industrijska proizvodnja		Potrošačke cijene		Saldo opće države (% BDP-a, u skladu s metodologijom ESA 95)	
	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.
Consensus Forecast (studenj 2012.)																
Ekonomski institut Zagreb	-1,4	0,5	-2,6	-0,4	-3,4	4,0	-	-	-	-	-5,0	2,0	3,5	3,0	-4,3	-4,0
GKI Econ Research	-1,5	0,8	-1,4	0,6	-2,0	2,5	-	-	-	-	-5,5	2,0	3,3	3,1	-4,7	-4,2
IHS Global Insight	-1,5	0,2	-1,3	0,3	-3,8	0,9	-	-	-	-	-4,8	0,3	3,6	3,9	-4,1	-3,8
Econ Intelligence Unit	-1,5	0,3	-1,4	0,4	-3,7	2,5	-	-	-	-	-4,5	-0,5	3,0	2,8	-4,4	-4,1
Dun & Bradstreet	-1,6	0,9	-0,6	0,4	-5,6	4,2	-	-	-	-	...	...	3,3	2,2	-4,8	-4,6
ING Bank	-1,6	0,2	-1,8	0,5	-4,5	0,2	-	-	-	-	-5,2	0,3	3,3	2,3	-4,3	-3,9
Feri	-1,7	0,9	-1,8	1,5	-2,8	1,9	-	-	-	-	-5,0	1,4	3,5	3,0	-4,8	-4,2
Kopint-Tarki	-1,8	0,7	-1,5	0,8	-3,0	2,7	-	-	-	-	-5,2	1,0	3,0	2,8	-4,6	-4,0
Raiffeisen Research	-1,8	1,0	-0,8	1,0	-2,5	6,0	-	-	-	-	-5,5	-1,5	3,5	3,0	-4,3	-3,5
Vienna Institute – WIW	-1,8	0,9	-2,0	-1,4	-4,0	3,5	-	-	-	-	-5,0	2,5	2,5	2,4	-4,5	-4,0
Hypo Alpe-Adria-Bank	-2,0	-1,5	-2,2	-1,8	-4,4	3,2	-	-	-	-	-5,7	-3,0	3,4	3,0	-4,4	-4,7
Consensus Forecast (prosjeak)	-1,7	0,4	-1,6	0,2	-3,6	2,9	-	-	-	-	-5,1	0,5	3,3	2,9	-4,5	-4,1
Europska komisija (studenj 2012.)	-1,9	0,0	-1,7	-1,2	-5,7	-5,3	-1,0	1,5	-2,5	2,0	-	-	3,4	3,2	-4,4	-4,2
Međunarodni monetarni fond (članak IV., listopad 2012.)	-1,5	0,7	-2,0	0,6	-3,5	5,0	-	-	-	-	-	-	3,0	3,0	-4,0	-3,3
Ministarstvo financija (proračun 2013.)	-1,1	1,8	-1,9	0,5	-1,0	11,5	0,3	1,9	-0,2	3,6	-	-	3,4	3,2	-3,5*	-3,8*
UniCredit (rujan 2012.)	-1,8	0,5	-1,3	0,5	-3,0	5,0	-1,0	1,2	-0,3	2,5	-	-	3,2	3,1	-	-
Privredna banka Zagreb (prosinac 2012.)	-1,8	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,2	3,0	-	-
Splitiska banka (kolovoz 2012.)	-2,1	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-3,0	-1,0	3,2	3,5	-	-
Europska banka za obnovu i razvoj (listopad 2012.)	-1,9	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svjetska banka (lipanj 2012.)	-1,0	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

^a Nacionalna metodologija

Izvori: *Consensus Forecast* i publikacije navedenih institucija

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo. Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnja banka, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor

republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste te Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalna država, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva, koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99
2005.	prosinac	40.390,8	38.817,1	39.855,4	154.647,0	131.343,2	149.168,3	9,38	4,34	3,87	-0,02	1,84	1,94
2006.	prosinac	46.331,2	48.521,0	49.141,7	182.458,6	154.844,1	183.379,5	3,17	4,75	4,07	1,57	3,38	2,99
2007.	prosinac	51.923,9	57.878,3	58.663,4	215.822,1	166.375,5	210.828,4	3,73	6,71	6,62	3,95	3,54	2,65
2008.	prosinac	49.743,0	55.222,3	56.044,6	225.018,5	183.279,1	232.982,1	-9,89	8,17	8,49	3,17	5,68	1,96
2009.	prosinac	56.141,9	47.181,7	47.760,5	223.094,6	178.083,2	231.661,9	4,55	3,13	3,25	-0,23	-0,91	0,10
2010.	prosinac	56.249,1	49.151,7	49.748,5	232.869,6	188.845,0	247.520,2	2,81	1,67	1,18	0,17	3,24	0,52
2011.	studenj	60.091,7	50.946,2	51.922,2	241.661,5	203.421,2	258.893,3	1,92	-0,10	0,04	0,13	1,17	0,65
	prosinac	62.379,5	52.850,9	53.767,9	241.056,9	207.581,7	261.048,8	3,81	3,74	3,55	-0,25	2,05	0,83
2012.	siječanj	59.722,8	49.172,9	49.776,7	237.677,9	208.015,2	260.565,8	-4,26	-6,96	-7,42	-1,40	0,21	-0,19
	veljača	59.111,2	48.422,8	49.055,9	236.231,3	209.027,2	261.701,7	-1,02	-1,53	-1,45	-0,61	0,49	0,44
	ožujak	60.821,7	47.389,5	48.087,2	235.530,1	208.442,8	260.370,2	2,89	-2,13	-1,97	-0,30	-0,28	-0,51
	travanj	60.017,0	47.845,2	48.636,5	236.678,6	199.196,0	259.002,6	-1,32	0,96	1,14	0,49	-4,44	-0,53
	svibanj	63.883,6	49.350,9	50.163,6	239.629,8	204.432,6	255.301,2	6,44	3,15	3,14	1,25	2,63	-1,43
	lipanj	61.549,5	51.467,6	52.222,4	240.006,7	204.688,7	253.867,8	-3,65	4,29	4,10	0,16	0,13	-0,56
	srpanj	58.518,4	53.148,6	53.916,1	244.531,4	202.633,6	254.253,1	-4,92	3,27	3,24	1,89	-1,00	0,15
	kolovoz	58.750,7	52.251,6	53.164,6	247.983,7	200.814,8	251.581,2	0,40	-1,69	-1,39	1,41	-0,90	-1,05
	rujan	60.194,7	52.348,3	53.230,9	246.603,1	200.396,2	249.825,7	2,46	0,19	0,12	-0,56	-0,21	-0,70
	listopad	59.462,7	51.316,0	52.069,0	247.651,9	199.306,6	250.533,9	-1,22	-1,97	-2,18	0,43	-0,54	0,28

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati • U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1,

štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 mil. kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva (neto)	49.446,5	41.739,4	45.011,4	44.024,6	33.475,2	27.087,3	35.318,0	46.207,0	48.345,3
2. Plasmani	226.076,1	254.569,8	253.523,6	272.601,4	299.152,6	299.941,9	296.935,2	292.713,8	293.337,1
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	15.247,7	21.587,7	21.861,7	25.081,2	38.103,8	39.571,7	43.067,4	42.888,1	42.803,2
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	207.398,7	231.472,7	229.870,2	244.039,2	257.620,2	257.167,5	250.734,8	246.333,8	247.445,4
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	1.640,0	441,9	681,7	890,9	1.350,3	1.314,0	1.080,6	974,7	1.002,0
2.4. Potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija	1.789,7	1.067,4	1.109,9	2.590,0	2.078,3	1.888,7	2.052,4	2.517,2	2.086,5
Ukupno (1+2)	275.522,6	296.309,2	298.534,9	316.626,0	332.627,8	327.029,1	332.253,2	338.920,8	341.682,4
PASIVA									
1. Novčana masa	57.878,3	55.222,3	47.181,7	49.151,7	52.850,9	47.389,5	51.467,6	52.348,3	51.316,0
2. Štedni i oročeni depoziti	53.644,9	50.070,3	39.139,4	34.823,4	40.926,9	42.312,9	41.726,0	42.200,5	43.031,7
3. Devizni depoziti	103.090,1	117.194,8	135.410,6	147.557,1	145.166,1	144.007,4	144.791,5	149.855,7	151.134,2
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.208,8	2.531,1	1.362,8	1.337,4	2.112,9	1.820,3	2.021,6	2.198,6	2.170,0
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.280,9	3.094,2	2.598,3	2.389,0	3.293,4	2.645,5	2.697,6	2.609,7	2.740,9
6. Ostalo (neto)	57.419,6	68.196,5	72.842,0	81.367,5	88.277,4	88.853,6	89.549,0	89.707,9	91.289,6
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	275.522,6	296.309,2	298.534,9	316.626,0	332.627,8	327.029,1	332.253,2	338.920,8	341.682,4

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija • Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita

ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	–
2005.	prosinac	36	1	10	6	8	5	6	3	2	1	–
2006.	prosinac	35	2	6	5	10	4	8	3	2	1	–
2007.	prosinac	35	2	5	2	12	5	9	2	1	1	–
2008.	prosinac	36	2	7	1	11	6	9	2	1	1	–
2009.	prosinac	36	3	5	3	10	7	8	2	1	1	–
2010.	prosinac	36	3	5	2	9	9	8	2	1	1	–
2011.	studenj	36	4	4	2	9	9	8	2	1	1	–
	prosinac	36	4	4	1	10	9	8	2	1	1	–
2012.	siječanj	35	4	4	1	9	9	8	2	1	1	–
	veljača	35	4	4	1	9	9	8	2	1	1	–
	ožujak	35	4	4	1	9	9	8	2	1	1	–
	travanj	35	4	4	1	10	8	8	2	1	1	–
	svibanj	35	4	4	1	9	9	8	2	1	1	–
	lipanj	35	4	4	1	10	8	8	2	1	1	–
	srpanj	35	4	4	1	10	8	8	2	1	1	–
	kolovoz	35	4	4	1	10	8	8	2	1	1	–
	rujan	35	4	4	1	9	9	8	2	1	1	–
	listopad	35	4	4	1	10	8	8	2	1	1	–

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive • U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj

bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji, a do veljače 2005. godine i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Kapitalni računi	6.664,5	9.562,4	11.151,3	13.090,1	15.787,9	14.715,2	15.881,1	14.923,0	15.816,9
7. Ostalo (neto)	–665,6	–707,1	–735,9	–792,9	–844,6	–866,1	–870,3	–867,2	–869,3
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	72.425,1	66.885,8	75.828,3	78.745,2	84.696,5	85.247,1	87.397,2	84.821,9	85.677,4

^a Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB-a za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora središnja država u ostale domaće sektore. ^b Od listopada 2001. do svibnja 2003. Obveze prema stranim bankama obuhvaćaju i obveze na osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke • U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvenu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države jesu krediti, dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske i ulaganja u kratkoročne vrijednosne papire Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj, pa se u okviru te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa, te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnome monetarnom fondu i stranim bankama. Do travnja 2001. godine u kunske kredite državnog proračunu bili su svrstavani kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna, dok je stavka Devizni kredit državnog proračunu bila protustavka obvezi prema Međunarodnome monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti su: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsnajski krediti), dospjeli, a nenaplaćeni krediti te depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka. Od travnja 2005. godine obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namiru (do polovine 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenim od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri reklasifikaciji štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama

Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namiru banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke (u koja je od ožujka 2006. uključena i posebna obvezna pričuva izdvojena na obveze po izdanim vrijednosnim papirima), obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te preko noćni depoziti banaka. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2003. godine novčana sredstva na računima za namiru stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvenu i pripadajuće obračunate kamate, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju deviznu obveznu pričuvenu na posebne račune HNB-a, a od kolovoza 2004. do listopada 2008. godine i graničnu obveznu pričuvenu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalni računi uključuju pričuvene, rezervacije i račune prihoda i rashoda.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

D. Banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Pričuve banaka kod središnje banke	50.178,9	40.705,6	45.902,1	45.759,6	51.238,7	50.567,0	49.024,9	47.440,4	47.578,0
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	35.929,1	32.700,5	40.860,4	40.986,4	45.700,5	44.650,7	43.750,1	42.247,8	42.381,3
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	14.249,8	8.005,1	5.041,7	4.773,2	5.538,2	5.916,3	5.274,7	5.192,7	5.196,6
2. Inozemna aktiva	46.438,5	50.246,6	49.577,0	47.245,4	39.450,1	32.725,3	35.167,1	43.224,9	40.666,9
3. Potraživanja od središnje države	28.971,5	37.801,1	44.249,5	50.307,6	57.869,9	63.076,8	67.831,0	66.454,0	67.371,2
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	207.330,7	231.408,6	229.866,1	244.035,4	257.616,6	257.164,0	250.731,4	246.331,1	247.442,8
4.1. Potraživanja od lokalne države	2.140,8	2.077,4	2.074,2	2.412,8	2.712,3	2.682,8	2.611,2	2.468,6	2.543,5
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	92.265,1	102.779,8	104.898,1	114.089,7	126.195,8	126.464,4	120.179,0	117.673,1	117.651,6
4.3. Potraživanja od stanovništva	112.924,9	126.551,4	122.893,7	127.532,9	128.708,6	128.016,8	127.941,2	126.189,4	127.247,7
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	1.640,0	441,9	681,7	890,9	1.350,3	1.314,0	1.080,6	974,7	1.002,0
6. Potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija	1.789,7	1.067,4	1.109,9	2.590,0	2.078,3	1.888,7	2.052,4	2.517,2	2.086,5
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	336.349,4	361.671,2	371.386,3	390.829,0	409.604,0	406.735,8	405.887,3	406.942,4	406.147,3
PASIVA									
1. Depozitni novac	41.870,8	38.171,2	31.899,6	33.888,9	36.161,3	31.217,3	33.668,6	34.399,1	34.238,5
2. Štedni i oročeni depoziti	53.644,9	50.070,3	39.139,4	34.823,4	40.926,9	42.312,9	41.726,0	42.200,5	43.031,7
3. Devizni depoziti	103.090,1	117.194,8	135.410,6	147.557,1	145.166,1	144.007,4	144.791,5	149.855,7	151.134,2
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	1.208,8	2.531,1	1.362,8	1.337,4	2.112,9	1.820,3	2.021,6	2.198,6	2.170,0
5. Inozemna pasiva	65.152,6	75.296,1	80.365,3	81.940,4	90.276,5	90.766,9	87.230,9	81.825,4	77.984,4
6. Depoziti središnje države	13.525,8	16.007,5	18.219,3	19.870,3	18.244,9	18.964,8	19.323,1	18.315,0	18.622,9
7. Krediti primljeni od središnje banke	4.178,3	14,0	13,5	12,9	139,1	61,8	11,8	11,7	11,8
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.252,3	3.038,4	2.548,4	2.328,3	3.231,5	2.578,6	2.576,1	2.481,9	2.615,6
9. Kapitalski računi	53.178,9	60.317,4	66.306,4	71.826,9	76.624,4	78.372,4	78.303,7	79.788,5	80.438,6
10. Ostalo (neto)	-1.753,2	-969,7	-3.879,1	-2.756,6	-3.279,6	-3.366,5	-3.766,0	-4.134,0	-4.100,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	336.349,4	361.671,2	371.386,3	390.829,0	409.604,0	406.735,8	405.887,3	406.942,4	406.147,3

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka • U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju

obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, devizni oročeni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani određeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani određeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske

pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke po skupnoj osnovi.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost izvedenih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12 • Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna aktiva	45.837,2	49.705,1	49.230,3	46.920,2	39.159,2	32.384,4	34.674,1	41.985,6	39.725,6
1.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	37.824,9	38.038,3	34.186,6	32.069,1	29.698,4	24.319,4	26.529,6	33.357,5	31.472,2
Efektivni strani novac	1.245,5	1.973,2	1.772,6	1.628,4	1.944,8	1.621,0	2.290,7	1.824,8	1.777,3
Tekući računi	1.305,2	2.109,8	1.338,7	1.584,7	2.486,3	2.085,7	3.321,8	4.784,6	4.957,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	31.726,1	31.444,5	29.254,5	26.728,1	22.302,7	17.534,0	16.499,5	21.417,6	19.168,2
Vrijednosni papiri	3.210,4	2.307,1	1.629,0	1.896,5	2.840,4	2.817,4	4.269,0	5.203,2	5.440,7
Kredit	195,9	166,3	117,6	170,1	67,7	220,4	107,3	82,3	82,8
Dionice stranih banaka	141,9	37,4	74,2	61,3	56,4	41,0	41,3	45,0	45,9
1.2. Potraživanja od stranaca	8.012,3	11.666,8	15.043,7	14.851,2	9.460,8	8.065,0	8.144,4	8.628,1	8.253,5
Potraživanja od stranih država	6.696,1	9.976,8	13.477,2	13.047,3	7.544,3	6.110,7	6.107,9	6.431,6	6.188,5
Potraživanja od stranih osoba	1.295,2	1.613,5	1.534,5	1.785,9	1.857,5	1.891,1	2.013,8	2.173,0	2.039,7
Vrijednosni papiri	180,9	235,1	205,4	131,0	62,8	65,6	68,1	58,3	54,8
Kredit	1.114,3	1.378,4	1.329,1	1.654,9	1.794,6	1.825,5	1.945,7	2.114,7	1.984,9
Dionice stranih osoba	20,9	76,5	32,0	17,9	59,0	63,2	22,7	23,5	25,3
2. Kunska inozemna aktiva	601,3	541,5	346,7	325,2	290,9	340,8	493,0	1.239,3	941,2
2.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	408,1	144,1	86,3	72,4	122,9	168,8	318,4	1.062,8	760,2
2.2. Potraživanja od stranaca	193,3	397,4	260,3	252,8	168,0	172,0	174,5	176,5	181,1
U tome: Kredit	192,7	396,8	260,0	252,5	167,7	171,7	174,2	176,2	180,8
Ukupno (1+2)	46.438,5	50.246,6	49.577,0	47.245,4	39.450,1	32.725,3	35.167,1	43.224,9	40.666,9

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka • U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske

inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	24.081,8	24.901,6	24.461,9	28.491,6	30.089,7	28.410,5	34.357,6	33.333,2	33.667,7
1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	19.057,3	19.899,5	19.230,6	21.461,5	22.981,1	21.497,2	24.141,2	23.216,7	23.538,4
Vrijednosni papiri	16.099,8	16.969,0	16.305,4	17.752,1	19.749,9	17.759,1	17.141,8	16.360,7	16.627,4
U tome: Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	6,4	6,1	5,2	6,7	5,8	1,0	0,6	0,6	0,4
Krediti	2.957,5	2.930,4	2.925,1	3.709,4	3.231,2	3.738,1	6.999,4	6.856,0	6.911,0
1.2. Potraživanja od republičkih fondova	5.024,5	5.002,1	5.231,3	7.030,2	7.108,6	6.913,2	10.216,5	10.116,4	10.129,3
Vrijednosni papiri	–	6,1	–	–	–	–	–	–	–
Krediti	5.024,5	4.996,1	5.231,3	7.030,2	7.108,6	6.913,2	10.216,5	10.116,4	10.129,3
2. Devizna potraživanja	4.889,7	12.899,5	19.787,7	21.815,9	27.780,1	34.666,3	33.473,4	33.120,8	33.703,5
2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	4.388,6	9.843,6	14.793,1	14.901,3	18.262,6	24.447,8	22.827,1	22.810,8	22.826,5
Vrijednosni papiri	268,4	300,7	234,7	207,7	1.281,2	6.367,9	6.832,2	6.857,6	6.914,9
Krediti	4.120,1	9.542,9	14.558,4	14.693,5	16.981,4	18.079,8	15.994,9	15.953,1	15.911,5
2.2. Potraživanja od republičkih fondova	501,2	3.055,9	4.994,6	6.914,7	9.517,6	10.218,5	10.646,3	10.310,1	10.877,0
Vrijednosni papiri	82,1	50,9	52,0	84,7	71,3	69,7	68,9	13,4	13,5
Krediti	419,1	3.005,1	4.942,6	6.830,0	9.446,3	10.148,8	10.577,4	10.296,7	10.863,5
Ukupno (1+2)	28.971,5	37.801,1	44.249,5	50.307,6	57.869,9	63.076,8	67.831,0	66.454,0	67.371,2

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države. U kuskim potraživanjima od Republike Hrvatske

stavka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	194.476,7	216.530,8	211.273,4	221.988,6	233.543,4	233.036,2	228.773,0	225.852,7	227.695,0
1.1. Instrumenti tržišta novca	2.147,4	2.674,5	2.040,2	1.873,2	2.258,8	2.251,6	2.678,1	2.760,6	2.783,9
1.2. Obveznice	1.366,0	1.341,4	1.691,0	1.702,7	1.618,7	1.566,8	1.714,4	1.614,2	1.605,9
1.3. Krediti	188.462,5	210.424,0	205.279,3	215.923,2	226.136,0	225.697,5	220.854,9	217.965,0	219.794,0
1.4. Dionice	2.500,8	2.090,8	2.262,9	2.489,5	3.530,0	3.520,3	3.525,6	3.513,0	3.511,1
2. Devizna potraživanja	12.854,0	14.877,8	18.592,7	22.046,8	24.073,2	24.127,9	21.958,3	20.478,4	19.747,8
2.1. Vrijednosni papiri	249,2	109,3	441,1	105,7	163,1	91,0	108,7	60,7	119,0
2.2. Krediti	12.604,9	14.768,5	18.151,7	21.941,1	23.910,1	24.036,9	21.849,6	20.417,7	19.628,7
Ukupno (1+2)	207.330,7	231.408,6	229.866,1	244.035,4	257.616,6	257.164,0	250.731,4	246.331,1	247.442,8

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim

instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
KUNSKI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	7.982,0	7.926,5	8.156,4	10.739,6	10.339,8	10.651,4	17.215,8	16.972,5	17.040,3
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	2.957,5	2.930,4	2.925,1	3.709,4	3.231,2	3.738,1	6.999,4	6.856,0	6.911,0
1.2. Krediti republičkim fondovima	5.024,5	4.996,1	5.231,3	7.030,2	7.108,6	6.913,2	10.216,5	10.116,4	10.129,3
2. Krediti lokalnoj državi	1.867,5	1.786,9	1.795,4	2.168,1	2.528,2	2.503,1	2.438,0	2.323,5	2.396,4
3. Krediti trgovačkim društvima	74.001,7	82.431,7	80.913,1	86.564,6	95.224,8	95.508,3	90.806,4	89.759,5	90.448,1
4. Krediti stanovništvu	112.593,3	126.205,3	122.570,8	127.190,5	128.382,9	127.686,1	127.610,6	125.882,0	126.949,5
U tome: Stambeni krediti	45.218,6	52.305,5	52.949,4	57.984,0	59.610,9	59.343,9	59.520,6	58.777,5	59.289,7
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	213,6	36,1	236,5	293,2	532,0	263,5	140,7	156,1	115,0
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	947,6	741,4	689,0	2.063,0	1.480,0	1.313,1	1.632,8	2.117,2	1.656,0
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	197.605,7	219.128,0	214.361,3	229.018,9	238.487,8	237.925,5	239.844,3	237.210,8	238.605,3
DEVIZNI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	4.539,2	12.548,0	19.501,0	21.523,5	26.427,7	28.228,7	26.572,3	26.249,9	26.775,0
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	4.120,1	9.542,9	14.558,4	14.693,5	16.981,4	18.079,8	15.994,9	15.953,1	15.911,5
1.2. Krediti republičkim fondovima	419,1	3.005,1	4.942,6	6.830,0	9.446,3	10.148,8	10.577,4	10.296,7	10.863,5
2. Krediti lokalnoj državi	8,7	5,5	3,0	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
3. Krediti trgovačkim društvima	12.264,5	14.416,8	17.825,7	21.598,3	23.584,1	23.705,9	21.518,7	20.110,0	19.330,3
4. Krediti stanovništvu	331,6	346,1	323,0	342,4	325,7	330,7	330,6	307,5	298,2
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	74,0	1,2	31,0	0,6	69,1	65,6	77,0	–	53,9
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	668,0	143,5	269,4	341,3	452,6	449,1	288,8	272,4	313,9
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	17.886,0	27.461,1	37.953,0	43.806,5	50.859,5	52.780,4	48.787,6	46.940,0	46.771,6
UKUPNO (A+B)	215.491,7	246.589,1	252.314,3	272.825,4	289.347,3	290.705,9	288.631,9	284.150,8	285.376,9

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima • U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti

obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Lokalna država	2.689,4	2.441,1	1.377,7	1.303,3	1.616,9	989,3	1.154,4	1.264,0	1.376,7
2. Trgovačka društva	19.599,3	16.896,1	14.893,1	15.860,4	17.127,7	13.203,4	15.054,3	15.549,7	15.525,0
3. Stanovništvo	17.896,7	17.620,1	14.218,6	15.581,9	16.156,0	15.814,9	15.738,0	16.268,1	15.714,8
4. Ostale bankarske institucije	481,1	293,6	517,1	347,5	397,9	459,7	609,6	530,7	573,0
5. Nebankarske financijske institucije	1.205,2	921,1	893,4	796,0	862,9	750,1	1.112,3	786,6	1.049,1
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	–0,9	–0,7	–0,3	–0,2	–0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	41.870,8	38.171,2	31.899,6	33.888,9	36.161,3	31.217,3	33.668,6	34.399,1	34.238,5

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka • U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih

institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	3.086,1	2.770,3	2.523,1	2.503,2	2.506,4	2.334,6	2.338,0	2.315,6	2.374,1
1.1. Lokalna država	2,5	0,0	0,0	0,1	21,2	2,6	1,9	1,5	0,4
1.2. Trgovačka društva	154,7	108,8	203,7	318,9	440,5	359,5	388,0	400,9	490,9
1.3. Stanovništvo	2.929,0	2.657,7	2.268,9	2.167,4	2.016,9	1.955,2	1.891,8	1.883,5	1.848,1
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	5,0	–	4,3	1,4	1,7	0,1	0,1
1.5. Nebankarske financijske institucije	–	3,7	45,5	16,9	23,4	16,0	54,6	29,7	34,7
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	50.558,8	47.300,1	36.616,3	32.320,2	38.420,6	39.978,2	39.388,0	39.884,9	40.657,5
2.1. Lokalna država	549,5	726,0	498,8	355,2	314,6	619,9	657,8	701,4	709,3
2.2. Trgovačka društva	18.414,8	16.268,0	11.559,0	8.933,3	11.249,5	11.566,0	9.318,2	10.083,8	10.669,8
2.3. Stanovništvo	20.479,1	22.721,6	16.910,7	17.188,1	19.129,1	20.039,6	19.909,9	20.362,4	20.646,6
2.4. Ostale bankarske institucije	6.386,5	2.563,4	3.039,8	2.448,8	4.041,8	4.438,1	5.901,7	5.497,5	5.580,2
2.5. Nebankarske financijske institucije	4.728,9	5.021,1	4.608,1	3.394,8	3.685,5	3.314,6	3.600,3	3.239,7	3.051,6
Ukupno (1+2)	53.644,9	50.070,3	39.139,4	34.823,4	40.926,9	42.312,9	41.726,0	42.200,5	43.031,7

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	22.845,0	21.262,2	20.781,0	22.906,1	22.833,9	21.318,9	21.368,6	23.803,6	23.679,2
1.1. Lokalna država	27,5	22,1	25,5	15,8	8,9	16,1	13,5	17,0	16,0
1.2. Trgovačka društva	5.543,6	5.132,0	5.053,6	5.738,5	5.552,0	4.517,2	4.534,0	5.754,3	5.617,6
1.3. Stanovništvo	16.720,8	15.682,8	15.148,7	16.313,0	16.821,4	16.266,3	16.334,9	17.031,5	16.550,0
1.4. Ostale bankarske institucije	251,7	121,4	150,4	268,5	66,6	111,3	90,3	162,2	173,5
1.5. Nebankarske financijske institucije	301,5	303,9	402,9	570,2	385,0	408,0	395,9	838,6	1.322,0
2. Oročeni depoziti	80.245,1	95.932,6	114.629,6	124.651,0	122.332,2	122.688,5	123.423,0	126.052,2	127.455,1
2.1. Lokalna država	2,1	2,3	2,5	2,3	11,2	6,2	4,9	4,4	5,7
2.2. Trgovačka društva	10.391,9	11.215,5	13.516,9	15.097,8	10.372,5	9.580,8	9.222,2	9.973,3	9.836,2
2.3. Stanovništvo	66.465,7	80.419,6	95.598,0	104.621,4	109.304,8	109.917,9	110.868,7	111.779,7	113.793,6
2.4. Ostale bankarske institucije	1.038,6	808,2	663,0	1.384,1	682,5	659,2	774,5	865,4	879,6
2.5. Nebankarske financijske institucije	2.346,8	3.487,0	4.849,1	3.545,4	1.961,2	2.524,4	2.552,8	3.429,3	2.939,9
Ukupno (1+2)	103.090,1	117.194,8	135.410,6	147.557,1	145.166,1	144.007,4	144.791,5	149.855,7	151.134,2

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a devizni oročeni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	0,8	0,8	0,8	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	632,0	609,5	765,3	1.016,7	1.769,1	1.726,8	1.689,1	1.479,8	1.490,2
3. Primljeni krediti	576,0	1.920,8	596,7	320,7	343,8	93,5	332,6	718,8	679,8
3.1. Lokalna država	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Trgovačka društva	152,9	3,5	4,6	2,4	1,6	2,4	237,5	561,8	561,7
3.3. Ostale bankarske institucije	266,4	1.719,2	551,8	318,1	205,1	72,1	57,5	119,2	80,0
3.4. Nebankarske financijske institucije	156,6	198,0	40,4	0,1	137,0	19,0	37,6	37,8	38,1
Ukupno (1+2+3)	1.208,8	2.531,1	1.362,8	1.337,4	2.112,9	1.820,3	2.021,6	2.198,6	2.170,0

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca • U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna pasiva	48.461,3	54.726,8	60.046,7	58.715,8	67.938,6	68.460,5	66.048,3	60.887,6	60.536,6
1.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	41.483,1	47.878,5	51.702,3	48.789,0	58.001,2	58.415,5	55.809,6	50.615,2	50.231,3
Tekući računi	258,8	176,6	221,0	208,3	184,4	133,5	155,5	224,7	249,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	10.562,9	14.016,4	21.945,8	20.188,9	27.444,5	26.846,9	25.822,7	20.811,9	20.140,7
Kredit	27.373,0	30.408,3	29.535,4	28.391,9	30.372,2	31.435,1	29.831,4	29.578,6	29.840,8
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	405,9	1.585,1	2.000,7	2.079,8	2.268,1	2.212,4	2.214,6	2.193,8	2.218,9
Obveznice	3.288,4	3.277,1	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Obveze prema strancima	6.978,2	6.848,4	8.344,4	9.926,7	9.937,5	10.045,0	10.238,7	10.272,4	10.305,3
Štedni i oročeni depoziti	6.729,9	6.719,0	8.336,3	9.909,3	9.921,2	10.029,4	10.225,1	10.259,5	10.292,2
Depoziti po viđenju	1.537,2	1.374,5	1.267,8	1.434,3	1.434,3	1.479,2	1.550,4	1.794,6	1.472,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5.192,7	5.344,6	7.068,6	8.475,0	8.486,9	8.550,1	8.674,7	8.464,9	8.820,0
Kredit	248,3	129,3	8,0	17,5	16,2	15,6	13,6	12,9	13,1
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	–	–	–	11,1	11,3	11,3	9,3	9,2	9,3
2. Kunska inozemna pasiva	16.691,3	20.569,2	20.318,6	23.224,6	22.337,9	22.306,4	21.182,6	20.937,8	17.447,7
2.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	16.093,8	20.061,0	19.943,0	22.817,7	21.806,5	21.755,7	20.673,2	20.362,7	16.905,4
Depozitni novac	519,0	898,1	359,1	696,3	655,0	607,8	1.059,7	645,7	828,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	11.423,7	15.014,2	14.654,3	15.963,5	16.449,5	18.080,7	16.590,9	16.705,4	13.072,0
Kredit	4.151,2	4.148,8	4.929,6	6.158,0	4.702,1	3.067,1	3.022,6	3.011,6	3.005,1
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	0,4	–	749,2	899,0	964,6	963,2	954,1	975,5	987,5
2.2. Obveze prema strancima	597,5	508,2	375,7	406,8	531,4	550,7	509,5	575,1	542,4
Depozitni novac	253,2	257,0	222,8	250,3	355,0	339,7	326,1	378,3	340,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	340,6	245,7	144,4	148,0	162,7	197,4	169,7	181,6	186,9
Kredit	3,7	5,5	8,5	8,5	13,7	13,6	13,6	15,2	15,2
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	3,7	5,5	8,5	8,5	13,7	13,6	13,6	15,2	15,2
Ukupno (1+2)	65.152,6	75.296,1	80.365,3	81.940,4	90.276,5	90.766,9	87.230,9	81.825,4	77.984,4

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka • U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunski depoziti	11.535,0	14.185,1	15.124,1	16.089,9	15.857,4	15.863,0	16.508,3	16.444,8	16.552,8
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	666,4	429,5	356,6	806,8	664,2	648,4	750,4	901,1	806,0
Depozitni novac	454,9	176,7	189,3	306,0	424,6	447,2	515,4	623,2	539,5
Štedni depoziti	1,2	1,1	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	209,3	251,6	166,7	485,3	230,9	200,8	234,5	277,4	266,1
Kredit	1,0	–	–	15,0	8,3	–	–	–	–
1.2. Depoziti republičkih fondova	10.868,6	13.755,5	14.767,5	15.283,1	15.193,2	15.214,6	15.757,9	15.543,7	15.746,9
Depozitni novac	330,1	645,6	389,5	290,9	493,0	251,0	240,1	260,4	213,6
Štedni depoziti	2,4	0,0	0,3	0,0	–	–	–	0,0	0,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	413,6	385,8	410,8	329,0	87,6	565,7	637,3	575,4	467,7
Kredit	10.122,4	12.724,1	13.966,9	14.663,3	14.612,6	14.397,9	14.880,5	14.707,9	15.065,6
2. Devizni depoziti	1.990,8	1.822,5	3.095,2	3.780,4	2.387,5	3.101,8	2.814,8	1.870,2	2.070,1
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	759,4	1.122,5	1.088,3	1.656,1	1.467,8	1.520,7	1.245,2	1.300,7	1.334,4
Štedni depoziti	527,4	666,8	716,8	993,9	620,3	431,6	749,0	555,9	784,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	49,7	330,0	309,4	662,0	847,2	1.088,9	496,1	744,9	549,5
Refinancirani krediti	182,3	125,7	62,2	0,2	0,2	0,2	–	–	–
2.2. Depoziti republičkih fondova	1.231,4	699,9	2.006,9	2.124,3	919,7	1.581,1	1.569,6	569,5	735,7
Štedni depoziti	85,7	107,1	106,6	90,2	94,4	179,5	818,6	105,5	304,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	153,8	519,6	256,4	601,3	381,8	765,7	112,7	346,5	312,7
Kredit	991,8	73,2	1.643,9	1.432,7	443,5	635,8	638,4	117,5	118,8
Ukupno (1+2)	13.525,8	16.007,5	18.219,3	19.870,3	18.244,9	18.964,8	19.323,1	18.315,0	18.622,9

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka • U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti

Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

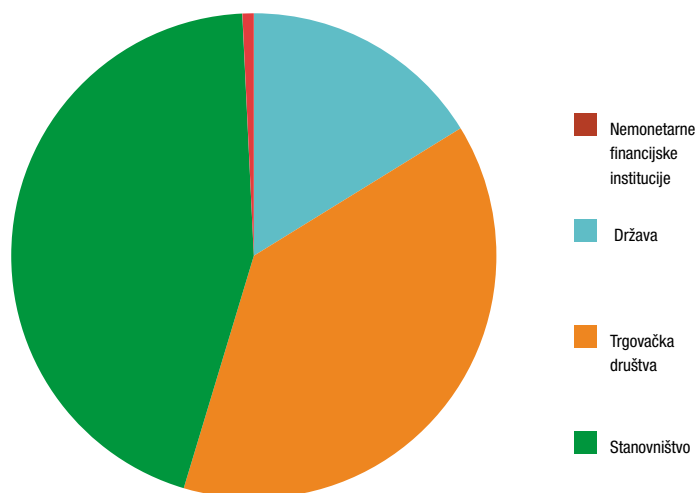
	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Ograničeni depoziti	2.252,3	3.038,4	2.548,4	2.328,3	3.231,5	2.578,6	2.576,1	2.481,9	2.615,6
1.1. Kunski depoziti	1.322,8	1.478,8	1.366,0	1.428,9	1.751,7	1.593,9	1.567,4	1.533,3	1.573,6
1.2. Devizni depoziti	929,5	1.559,6	1.182,5	899,4	1.479,8	984,7	1.008,7	948,6	1.042,0
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	2.252,3	3.038,4	2.548,4	2.328,3	3.231,5	2.578,6	2.576,1	2.481,9	2.615,6

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka • U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Slika D1.

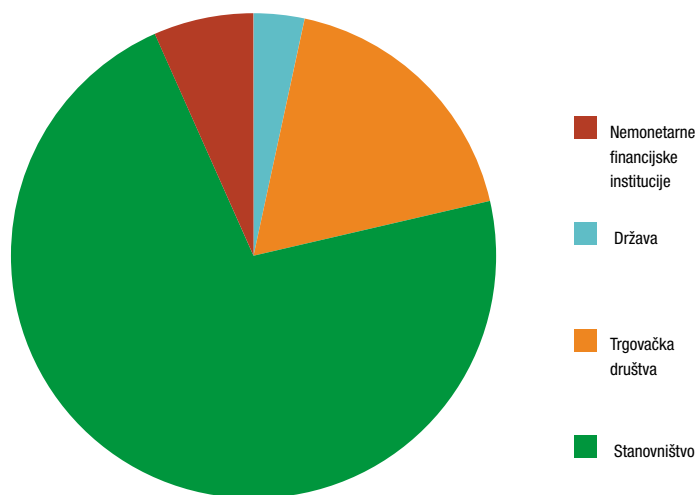
Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

listopad 2012.

Slika D2.

Distribucija depozita kod banaka po institucionalnim sektorima

listopad 2012.

Napomena:

Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije.
Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Pričuve kod središnje banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	4.036,5	3.395,5	3.137,9	3.315,9	3.367,6	3.420,3	2.966,2	2.927,1	2.920,5
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	2.220,4	2.857,9	2.979,1	2.987,3	3.387,0	3.357,8	3.382,7	3.374,9	3.402,9
U tome: Potraživanja od stanovništva	2.220,4	2.857,9	2.979,1	2.987,3	3.387,0	3.357,8	3.382,7	3.374,9	3.402,9
4. Potraživanja od banaka	133,6	533,7	294,8	258,5	760,6	462,3	752,1	628,0	669,6
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	6.390,5	6.787,1	6.411,7	6.561,8	7.515,2	7.240,5	7.101,1	6.930,1	6.993,0
PASIVA									
1. Oročeni depoziti	6.037,9	6.297,6	5.711,8	5.791,5	6.115,0	6.078,4	6.065,9	6.048,1	6.107,9
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	40,1	91,5	230,8	279,7	650,9	367,1	191,6	196,5	192,1
3. Kapitalski računi	303,0	390,6	478,1	512,1	544,0	568,3	590,8	623,6	634,9
4. Ostalo (neto)	9,6	7,4	–8,9	–21,5	205,2	226,7	252,7	61,9	58,1
Ukupno (1+2+3+4)	6.390,5	6.787,1	6.411,7	6.561,8	7.515,2	7.240,5	7.101,1	6.930,1	6.993,0

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica • U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su novčana sredstva stambenih štedionica u blagajnama, a do rujna 2003. godine i kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003.

godine, račune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjani za neraspoređene račune aktive.

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke
u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope					
				Na lombardne kredite ^b	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^b	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvenu ^b	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze [*]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1998.	prosinac	5,90	–	12,00	19,00	7,00	14,00	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	–	13,00	19,00	–	14,00	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	–	12,00	18,00	–	13,00	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	–	10,00	–	–	11,00	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2004.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2005.	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^c	–	–	8,50 ^c	15,00	15,00
2006.	prosinac	4,50	3,50	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2007.	prosinac	9,00 ^d	4,06	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2008.	prosinac	9,00	6,00	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2009.	prosinac	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2010.	prosinac	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2011.	studenj	7,00	–	6,25 ^e	–	–	7,25 ^e	15,00	12,00
	prosinac	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
2012.	siječanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	veljača	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	ožujak	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	travanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	svibanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
	lipanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50 ^f	12,00
	srpanj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	kolovoz	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	rujan	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	listopad	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00

^a Vagani prosjek vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu. ^b Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima. ^c Od 14. prosinca 2005. ^d Od 31. prosinca 2007. ^e Od 28. studenoga 2011. ^f Od 20. lipnja 2012.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke • U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadržavaju određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazani su vagani prosjeci vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 7 do rujna 1994. godine odnose se na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine

do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranim kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se za razdoblje do prosinca 1994. godine na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na upisane obvezne blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospijeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospijeća					Kamatne stope na prekonoćne depozite kod HNB-a
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–	–
2004.	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2005.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2006.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2007.	prosinac	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2008.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2009.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2010.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2011.	studenj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
2012.	siječanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	veljača	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	ožujak	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	travanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	svibanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	lipanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	srpanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	kolovoz	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	rujan	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
	listopad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke • U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja prosječnoga dnevnog stanja obvezne pričuve, izdvajaju na račune za namiru banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namiru neto pozicije iz Nacionalnoga klirinškog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od ožujka 2011. godine na sredstva obvezne pričuve Hrvatska narodna banka ne plaća naknadu (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke. Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001.

godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospijeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonoćni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka • U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na svojim računima za namiru i u blagajnama, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4 = 5 + 6	5	6	7	8	9	10	11
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28	
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62	
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05	
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	prosinac	18,00	37.424,5	24.997,9	12.426,6	3.940,2	17.497,7	9.271,4	0,52	0,92
2006.	prosinac	17,00	40.736,4	28.966,1	11.770,4	7.332,5	20.257,0	8.780,9	0,52	1,06
2007.	prosinac	17,00	44.465,9	31.809,1	12.656,8	6.641,1	22.266,4	9.203,5	0,53	1,29
2008.	prosinac	14,87	41.474,4	29.179,7	12.294,7	461,9	20.425,8	8.807,0	0,52	0,81
2009.	prosinac	14,00	40.423,5	33.693,7	6.729,8	30,9	23.585,6	4.898,0	0,52	–
2010.	prosinac	13,00	38.990,6	32.374,8	6.615,8	–	22.662,4	4.736,7	0,52	–
2011.	studenj	14,00	44.220,4	36.763,1	7.457,3	–	25.565,5	5.392,2	–	–
	prosinac	14,00	44.443,2	36.936,6	7.506,7	–	25.654,6	5.437,9	–	–
2012.	siječanj	14,68	46.753,8	38.844,2	7.909,6	–	27.522,0	5.857,4	–	–
	veljača	15,00	47.881,9	39.758,3	8.123,6	–	27.814,7	5.968,2	–	–
	ožujak	15,00	47.927,4	39.761,5	8.165,9	–	27.637,8	5.973,4	–	–
	travanj	15,00	47.755,8	39.611,9	8.143,9	–	27.584,6	5.957,1	–	–
	svibanj	13,89	43.907,0	36.445,9	7.461,1	–	25.420,1	5.462,9	–	–
	lipanj	13,50	42.651,5	35.413,9	7.237,6	–	24.737,7	5.307,3	–	–
	srpanj	13,50	42.815,5	35.563,0	7.252,5	–	24.874,6	5.315,9	–	–
	kolovoz	13,50	42.602,1	35.437,9	7.164,2	–	24.803,4	5.216,8	–	–
	rujan	13,50	42.677,0	35.504,3	7.172,7	–	24.853,0	5.196,9	–	–
	listopad	13,50	42.648,7	35.477,6	7.171,0	–	24.834,3	5.171,0	–	–

(koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu priču i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale drugovljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospelosti do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju,

primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio drugovljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu priču u do srpnja 1995. godine te od ožujka 2006. do veljače 2009. posebnu obveznu priču u na obveze po izdanim vrijednosnim papirima, obveznu priču u na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu priču (od kolovoza 2004. do listopada 2008.).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupne obračunate obvezne priču u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne priču, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne priču kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kuskog dijela obvezne pričuve je fiksni i iznosi 70%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne priču u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1998.	prosinac	221,9		1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6		1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	–	4.316,0	3.073,2
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	–	–	4.581,7
2005.	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	–	–	4.163,3
2006.	prosinac	840,8	20.239,1	0,83	–	–	–	5.993,7
2007.	prosinac	1.161,5	30.412,6	1,03	330,4	–	–	4.449,4
2008.	prosinac	1.168,7	28.101,4	1,03	289,1	–	–	6.171,2
2009.	prosinac	880,0	24.885,6	0,91	–	–	–	4.776,6
2010.	prosinac	407,1	30.511,9	0,42	–	–	–	5.705,9
2011.	studenj	280,1	17.789,9	0,27	10,4	–	–	7.132,9
	prosinac	333,0	15.693,8	0,32	97,3	–	–	8.157,7
2012.	siječanj	291,7	12.783,1	0,28	52,6	–	–	8.262,2
	veljača	102,7	9.103,8	0,10	58,3	–	–	7.888,2
	ožujak	439,4	7.692,1	0,43	47,8	–	–	7.360,3
	travanj	287,6	7.809,4	0,28	22,7	–	–	7.834,5
	svibanj	360,6	8.573,5	0,36	–	–	–	7.792,2
	lipanj	414,2	7.736,4	0,41	–	–	–	8.207,9
	srpanj	334,0	6.392,5	0,33	–	–	–	8.757,5
	kolovoz	363,6	7.834,5	0,35	–	–	–	8.534,1
	rujan	525,3	8.169,8	0,51	–	–	–	7.574,7
	listopad	576,6	6.816,0	0,56	–	–	–	7.423,8

obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava nerezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunskih imobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu priču i ostale obvezne depozite kod HNB-a. Od ožujka 2011. godine na sredstva obvezne pričuve Hrvatska narodna banka ne plaća naknadu.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojenim sredstvima u stranoj valuti, uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. do listopada 2008.). Od studenoga 2009. Hrvatska narodna banka na sredstva izdvojenoga deviznog dijela obvezne pričuve ne plaća naknadu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka • U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazuju se slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru i u blagajni (do listopada 2008.), a od studenoga 2008. kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru u razdoblju održavanja kunskog dijela obvezne priču i minimalno potrebnog prosjeka na računu za namiru prema obračunu kunskog dijela obvezne priču.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne priču u

stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne priču.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospelje obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope u trgovanju depozitnim novcem među bankama		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekonoćne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjeck	Na kratkoročne kredite					Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjeck	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjeck	Trgovačkim društvima	Stanov- ništvu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14
2002.	prosinac	1,03	1,59	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88
2003.	prosinac	6,54	6,36	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69
2004.	prosinac	4,87	4,74	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16
2005.	prosinac	3,08	3,91	9,91	9,99	7,71	11,26	13,18	5,35	8,75	6,48	10,35
2006.	prosinac	3,14	2,52	9,07	9,37	6,75	11,84	13,21	4,67	7,53	5,86	9,44
2007.	prosinac	6,23	7,33	9,32	9,74	7,39	12,34	13,19	4,95	7,50	6,66	8,01
2008.	prosinac	5,77	6,77	10,71	10,89	8,98	12,33	12,97	4,96	9,05	8,10	10,35
2009.	prosinac	1,20	1,50	11,12	11,22	9,29	12,68	13,24	4,89	9,77	8,27	11,33
2010.	prosinac	1,28	1,70	9,90	10,05	6,98	12,64	13,17	4,66	8,38	6,45	11,29
2011.	studenj	1,61	2,71	9,68	9,82	7,67	11,22	11,59	3,91	8,33	6,47	9,39
	prosinac	0,61	1,73	9,36	9,49	7,48	11,18	11,58	4,21	8,15	6,76	9,21
2012.	siječanj	1,14	2,14	9,67	9,73	7,72	11,08	11,43	3,83	8,70	6,61	9,80
	veljača	2,94	3,03	9,88	10,00	8,18	11,22	11,58	4,12	8,46	6,76	9,78
	ožujak	0,86	1,78	9,65	9,73	7,80	11,18	11,57	4,29	8,56	6,98	10,01
	travanj	0,57	1,06	9,40	9,49	7,13	11,19	11,55	4,04	8,14	5,87	10,19
	svibanj	0,44	0,74	9,48	9,60	7,07	11,17	11,54	4,08	8,03	5,91	10,10
	lipanj	0,47	1,58	9,32	9,44	7,17	11,17	11,53	4,12	7,63	5,01	9,95
	srpanj	1,10	1,49	9,23	9,35	6,92	11,15	11,52	3,94	7,95	5,98	9,84
	kolovoz	1,76	2,32	9,57	9,80	7,10	11,18	11,53	3,96	7,71	6,08	9,81
	rujan	2,24	2,42	9,58	9,76	7,28	11,18	11,53	3,85	7,93	5,82	9,71
	listopad	0,61	0,87	9,18	9,32	6,65	11,16	11,53	3,88	7,91	5,72	9,45
Relativna važnost ^a		–	–	74,57	67,45	27,60	39,85	37,93	1,92	7,12	2,94	4,18

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebno odražava na kamatne stope prikazane u stupcima 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, među ostalim, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazivale su se

kamatne stope na međubankovnom novčanom tržištu, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine do kolovoza 2002. godine iskazivale su se kamatne stope na novčanom tržištu izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonoćnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonoćnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a.

U Biltenu broj 157 izvršena je revizija podataka iz stupaca 3 i 4 za razdoblje od rujna 2002. nadalje. Od rujna 2002. iskazuju se kamatne stope na prekonoćne kredite i na ostale kredite izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih izravnim trgovanjem depozitnim novcem među bankama

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite					Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na du-goročne kredite
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanov-ništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12			6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65			6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64			7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79			5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83
2005.	prosinac	6,18	6,52	6,34	7,91	6,07	5,18	6,98	4,95	8,10	5,29	5,28	5,30
2006.	prosinac	6,30	6,56	6,29	8,33	6,22	6,21	6,22	4,75	7,57	5,65	6,19	5,34
2007.	prosinac	6,73	6,86	6,86	6,84	6,66	6,51	6,80	5,12	8,24	6,79	6,59	7,10
2008.	prosinac	7,73	8,20	8,18	8,65	7,43	6,92	7,89	6,08	9,02	7,08	7,17	6,83
2009.	prosinac	8,28	8,48	8,41	10,23	8,11	7,31	9,02	6,45	9,96	6,98	7,35	6,49
2010.	prosinac	7,78	7,95	7,91	8,86	7,67	7,19	8,16	6,02	8,94	6,38	7,12	6,06
2011.	studen	7,16	7,20	7,17	7,84	7,13	6,59	7,62	5,32	8,54	6,10	6,63	5,76
	prosinac	7,15	7,60	7,56	8,49	6,82	6,37	7,53	5,26	8,48	6,49	6,27	6,87
2012.	siječanj	7,16	7,31	7,29	7,56	7,06	6,45	7,59	5,26	8,44	5,60	5,68	5,42
	veljača	7,14	7,17	7,15	7,69	7,13	6,54	7,64	5,37	8,55	5,85	6,37	5,10
	ožujak	7,20	7,46	7,44	7,98	7,06	6,06	7,96	5,38	8,70	6,27	6,42	6,04
	travanj	6,98	7,12	7,06	7,89	6,92	6,05	7,49	5,08	8,69	4,78	4,55	5,88
	svibanj	7,15	7,06	7,01	7,92	7,20	6,48	7,64	5,22	8,72	5,47	5,34	6,22
	lipanj	7,04	7,32	7,26	8,35	6,92	6,12	7,60	5,25	8,65	5,53	5,05	6,38
	srpanj	7,02	6,90	6,85	7,64	7,09	6,40	7,52	5,34	8,68	6,05	6,19	5,66
	kolovoz	7,14	7,08	7,05	7,77	7,17	6,41	7,60	5,33	8,74	5,81	5,75	6,06
	rujan	7,08	7,27	7,24	7,69	7,00	6,13	7,67	5,33	8,70	6,11	6,08	6,24
	listopad	6,76	6,44	6,38	7,27	6,95	5,90	7,69	5,43	8,67	5,14	4,92	6,18
Relativna važnost ^a		17,05	6,17	5,79	0,38	10,88	4,55	6,34	1,92	4,42	8,38	6,89	1,49

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospeljećem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunati na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su

uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospeljećem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima prikazane u stupcima 12, 13 i 14 odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Na oročene depozite						
				Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
2005.	prosinac	1,58	0,61	3,36	3,34	3,89	3,23	4,12	5,04	3,49
2006.	prosinac	1,91	0,56	2,98	2,94	4,10	2,69	4,32	4,98	3,11
2007.	prosinac	2,67	0,49	5,42	5,34	4,47	5,48	6,28	5,45	6,45
2008.	prosinac	2,92	0,43	5,65	5,60	5,34	5,64	6,58	5,88	6,85
2009.	prosinac	2,22	0,43	2,52	2,49	4,89	2,04	2,76	6,12	2,07
2010.	prosinac	1,61	0,34	1,93	1,85	3,66	1,41	4,26	4,76	3,03
2011.	studenj	1,93	0,34	2,50	2,14	3,46	1,82	3,97	4,59	3,90
	prosinac	1,88	0,36	2,46	2,33	3,55	1,88	2,98	4,58	2,78
2012.	siječanj	2,03	0,36	3,10	2,57	3,57	2,14	4,89	4,42	4,95
	veljača	2,07	0,33	3,23	3,15	3,48	3,07	3,62	4,63	3,48
	ožujak	1,98	0,33	2,56	2,69	3,45	2,33	2,13	4,64	1,75
	travanj	1,86	0,33	2,09	2,30	3,38	1,84	1,39	4,53	0,98
	svibanj	1,83	0,34	1,80	1,93	3,42	1,47	1,28	4,41	0,97
	lipanj	1,80	0,34	1,85	1,97	3,43	1,45	1,35	4,58	0,98
	srpanj	1,85	0,35	2,12	1,95	3,48	1,42	2,70	4,71	2,43
	kolovoz	1,92	0,33	2,31	2,10	3,51	1,79	3,25	4,75	3,05
	rujan	1,87	0,34	2,27	2,31	3,55	1,93	2,13	4,77	1,68
	listopad	1,83	0,35	1,74	1,83	3,52	1,22	1,48	4,55	1,10
Relativna važnost ^a		54,71	36,39	15,49	11,47	3,04	8,43	4,02	0,44	3,58

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih

stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunkskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				Trgovačkih društava
						Ukupni prosjek	Stanovništva		EUR	USD
1	2	3	4	5	6	7	EUR	USD	EUR	USD
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15
2004.	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21
2005.	prosinac	3,99	3,63	4,77	2,61	0,27	0,27	0,17	0,27	0,76
2006.	prosinac	3,67	3,30	4,07	2,94	0,25	0,23	0,17	0,32	0,44
2007.	prosinac	3,98	3,76	4,35	3,44	0,25	0,22	0,15	0,36	0,43
2008.	prosinac	4,09	4,05	4,42	3,97	0,21	0,20	0,15	0,26	0,13
2009.	prosinac	3,01	3,12	3,31	3,98	0,18	0,22	0,16	0,10	0,07
2010.	prosinac	2,91	2,75	3,46	3,09	0,19	0,21	0,14	0,18	0,07
2011.	studenj	3,10	2,76	3,07	2,86	0,19	0,21	0,14	0,15	0,06
	prosinac	2,86	2,75	3,62	2,90	0,19	0,21	0,14	0,13	0,08
2012.	siječanj	3,09	3,16	2,78	2,89	0,18	0,22	0,14	0,11	0,06
	veljača	2,77	3,21	2,71	2,96	0,19	0,22	0,12	0,12	0,07
	ožujak	2,50	2,97	3,76	2,92	0,18	0,22	0,12	0,08	0,05
	travanj	2,65	3,16	2,76	2,95	0,18	0,22	0,12	0,09	0,04
	svibanj	2,66	2,92	2,77	2,90	0,19	0,21	0,12	0,13	0,04
	lipanj	2,31	3,02	3,17	2,88	0,19	0,21	0,11	0,14	0,04
	srpanj	3,05	3,24	2,99	2,91	0,18	0,21	0,11	0,13	0,06
	kolovoz	2,97	3,01	2,92	2,91	0,17	0,21	0,11	0,06	0,04
	rujan	2,19	2,44	3,28	2,87	0,17	0,21	0,11	0,07	0,05
	listopad	2,26 ^b	2,67	2,52	2,92	0,17	0,22	0,11	0,06	0,06
Relativna važnost ^a		0,32	0,19	0,13	44,97	24,44	15,92	2,33	5,65	0,55

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici). ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 49,68 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite • U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4

i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnosile su se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3) od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite prikazana u stupcu 6 odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite
mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite										
		Na oročene depozite										
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite						Na dugoročne depozite			
			Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava	
EUR	USD	EUR		USD	EUR	USD	EUR		USD			
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64
2004.	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65
2005.	prosinac	3,07	2,94	2,99	1,76	2,63	4,34	3,69	4,25	0,48	4,39	–
2006.	prosinac	3,82	3,76	3,16	2,05	4,24	5,84	4,25	4,47	2,26	4,79	4,61
2007.	prosinac	4,32	4,25	3,47	2,60	5,10	5,33	4,80	4,83	3,84	5,13	2,19
2008.	prosinac	4,15	3,95	4,33	2,69	4,13	1,84	5,51	5,57	3,58	5,52	2,38
2009.	prosinac	3,58	3,40	4,33	2,73	2,64	1,77	5,13	5,43	3,86	2,85	0,13
2010.	prosinac	2,69	2,15	3,13	2,45	1,63	0,76	5,36	4,28	3,20	6,91	3,80
2011.	studenj	2,59	2,36	2,83	2,36	2,06	0,85	3,87	3,92	3,30	3,33	2,39
	prosinac	2,76	2,56	2,87	2,45	2,37	0,86	3,84	3,92	3,27	3,54	1,70
2012.	siječanj	2,58	2,37	2,84	2,42	2,11	0,69	3,77	3,82	3,45	3,50	1,11
	veljača	2,54	2,26	2,83	2,34	1,76	0,83	3,88	3,94	3,29	3,33	0,43
	ožujak	2,45	2,22	2,82	2,32	1,79	0,77	3,91	3,93	3,11	4,58	3,50
	travanj	2,68	2,50	2,82	2,25	2,16	1,32	3,75	3,85	3,22	2,96	3,80
	svibanj	2,71	2,51	2,81	2,28	2,31	0,82	3,79	3,77	2,31	5,16	2,87
	lipanj	2,72	2,55	2,79	2,31	2,55	0,99	3,79	3,79	3,53	4,23	3,80
	srpanj	2,80	2,62	2,90	2,35	2,43	1,33	3,79	3,81	3,43	3,92	3,78
	kolovoz	2,68	2,46	2,98	2,35	1,79	1,09	3,86	3,87	3,72	4,41	0,81
	rujan	2,51	2,29	2,89	2,31	1,40	0,67	3,82	3,86	3,25	4,18	3,20
	listopad	2,64	2,44	2,95	2,32	1,55	0,86	3,74	3,79	3,23	3,49	0,17
Relativna važnost ^a		20,53	17,36	10,85	0,86	5,00	0,64	3,16	2,92	0,19	0,04	0,01

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene devizne depozite, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) jesu stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) jesu iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja
u milijunima eura, tekući tečaj

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						III.*	VI.	IX.	X.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	26.365,0	33.058,3	19.939,9	21.453,6	20.628,9	1.421,0	1.411,9	2.109,0	1.960,4
2. Fizičke osobe	6.151,3	4.755,3	4.920,3	4.878,0	5.264,9	355,8	418,5	407,2	452,0
2.1. Domaće fizičke osobe	3.184,0	4.252,9	4.389,6	4.251,3	4.867,9	347,5	370,9	362,8	436,1
2.2. Strane fizičke osobe	326,3	502,4	530,7	626,7	397,0	8,3	47,6	44,4	15,9
3. Domaće banke	20.141,3	20.017,6	10.964,5	11.171,3	10.406,6	775,5	761,7	1.126,0	962,4
4. Strane banke	5.194,1	7.342,5	5.681,9	5.548,6	5.226,3	556,1	381,5	482,6	522,7
5. Hrvatska narodna banka	–	420,6	1.899,4	350,1	596,7	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	57.851,7	65.594,2	43.405,9	43.401,6	42.123,5	3.108,4	2.973,6	4.124,8	3.897,4
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	28.564,1	35.448,8	21.707,2	21.930,5	20.809,2	1.575,8	1.612,5	2.209,4	1.638,9
2. Fizičke osobe	3.712,5	4.366,4	3.205,5	1.815,9	1.760,2	105,7	94,3	120,9	111,7
2.1. Domaće fizičke osobe	2.071,3	4.335,2	3.186,0	1.800,5	1.743,3	105,4	93,2	119,3	111,2
2.2. Strane fizičke osobe	40,0	31,2	19,5	15,4	16,9	0,2	1,1	1,6	0,5
3. Domaće banke	20.141,3	20.017,6	10.964,5	11.171,3	10.406,6	775,5	761,7	1.126,0	962,4
4. Strane banke	4.072,6	6.615,7	5.281,5	5.455,0	5.730,2	547,7	421,6	523,3	848,8
5. Hrvatska narodna banka	839,0	409,1	2.224,2	363,7	–	–	–	58,1	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	57.329,5	66.857,5	43.382,7	40.736,5	38.706,2	3.004,6	2.890,1	4.037,8	3.561,7
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)									
1. Pravne osobe	–2.199,1	–2.390,5	–1.767,3	–476,9	–180,3	–154,8	–200,6	–100,4	321,5
2. Fizičke osobe	2.438,9	388,9	1.714,8	3.062,1	3.504,7	250,2	324,2	286,3	340,3
2.1. Domaće fizičke osobe	1.112,7	–82,2	1.203,6	2.450,8	3.124,6	242,0	277,7	243,5	324,9
2.2. Strane fizičke osobe	286,3	471,1	511,2	611,2	380,1	8,1	46,5	42,8	15,4
3. Strane banke	1.121,4	726,8	400,4	93,6	–503,9	8,4	–40,1	–40,7	–326,1
4. Hrvatska narodna banka	–839,0	11,5	–324,8	–13,6	596,7	–	–	–58,1	–
Ukupno (1+2+3+4)	522,2	–1.263,3	23,2	2.665,2	3.417,2	103,7	83,4	87,1	335,7
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke									
Kupnja stranih sredstava plaćanja	5,1	265,4	664,6	238,5	968,2	0,3	85,4	0,1	0,3
Prodaja stranih sredstava plaćanja	176,7	83,7	98,3	233,1	0,0	–	–	–	–

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja • Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska

narodna banka). Izvor su podataka izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja uključujući i podatke o kupnji i prodaji stranih sredstava plaćanja od fizičkih osoba preko ovlaštenih mjenjača.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica^{a,b}
u milijunima eura

	2007.	2008. ^c	2009. ^c	2010. ^c	2011. ^c	2012.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-3.150,6	-4.256,3	-2.279,3	-449,9	-393,9	-1.611,3	-343,7	2.607,2
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-4.193,6	-5.326,7	-3.315,6	-1.537,9	-1.562,6	-1.890,4	-643,7	2.338,7
1.1. Prihodi	19.614,5	21.237,2	17.114,1	18.608,5	19.743,1	3.319,3	4.934,5	7.839,8
1.2. Rashodi	-23.808,0	-26.563,9	-20.429,7	-20.146,3	-21.305,7	-5.209,7	-5.578,2	-5.501,1
2. Roba i usluge (3+4)	-3.103,3	-3.778,8	-1.516,7	28,2	38,6	-1.362,6	-182,4	2.745,4
2.1. Prihodi	18.271,3	19.843,3	16.314,7	17.713,0	18.779,3	3.093,5	4.659,3	7.569,3
2.2. Rashodi	-21.374,6	-23.622,0	-17.831,4	-17.684,8	-18.740,8	-4.456,1	-4.841,7	-4.823,8
3. Roba	-9.469,9	-10.632,4	-7.207,0	-5.745,5	-6.147,9	-1.511,9	-1.694,8	-1.541,0
3.1. Prihodi	9.156,6	9.752,7	7.674,5	9.063,6	9.774,0	2.289,4	2.374,7	2.523,0
3.2. Rashodi	-18.626,5	-20.385,1	-14.881,5	-14.809,1	-15.921,9	-3.801,2	-4.069,6	-4.064,0
4. Usluge	6.366,6	6.853,7	5.690,3	5.773,7	6.186,5	149,2	1.512,5	4.286,5
4.1. Prihodi	9.114,7	10.090,6	8.640,2	8.649,4	9.005,4	804,1	2.284,6	5.046,3
4.2. Rashodi	-2.748,1	-3.236,9	-2.949,9	-2.875,7	-2.818,9	-654,9	-772,1	-759,8
5. Dohodak	-1.090,2	-1.548,0	-1.798,9	-1.566,1	-1.601,1	-527,7	-461,3	-406,7
5.1. Prihodi	1.343,2	1.393,9	799,4	895,5	963,8	225,8	275,2	270,5
5.2. Rashodi	-2.433,5	-2.941,9	-2.598,3	-2.461,5	-2.564,9	-753,5	-736,5	-677,3
6. Tekući transferi	1.043,0	1.070,5	1.036,3	1.088,0	1.168,6	279,0	300,0	268,5
6.1. Prihodi	1.576,1	1.684,4	1.607,8	1.684,6	1.691,9	415,9	426,3	419,1
6.2. Rashodi	-533,1	-613,9	-571,5	-596,6	-523,3	-136,8	-126,3	-150,6
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	4.437,8	5.734,5	3.468,3	1.358,4	1.433,6	1.267,7	336,5	-1.636,2
B1. Kapitalne transakcije	28,5	14,9	43,1	34,5	-8,4	-3,5	-4,3	-6,6
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	5.130,9	5.389,2	4.321,7	1.407,7	1.842,6	1.493,9	449,6	-1.813,9
1. Izravna ulaganja	3.435,2	3.248,4	1.526,9	410,7	1.048,1	262,6	257,1	149,4
1.1. U inozemstvo	-216,1	-970,2	-888,1	113,2	-27,2	225,3	31,8	-40,7
1.2. U Hrvatsku	3.651,3	4.218,6	2.415,0	297,5	1.075,3	37,4	225,3	190,1
2. Portfeljna ulaganja	335,9	-840,6	420,9	477,0	646,3	397,9	810,5	-278,1
2.1. Sredstva	-421,6	-380,8	-558,1	-368,3	509,1	245,0	-244,9	-255,5
2.2. Obveze	757,5	-459,8	979,1	845,4	137,2	152,9	1.055,4	-22,6
3. Financijski derivati	0,0	0,0	0,0	-252,7	-59,7	-11,0	36,8	37,5
4. Ostala ulaganja	1.359,8	2.981,4	2.373,8	772,7	208,0	844,3	-654,9	-1.722,6
4.1. Sredstva	-1.662,6	-1.620,7	748,5	694,2	360,9	636,1	-129,0	-738,6
4.2. Obveze	3.022,5	4.602,1	1.625,3	78,5	-152,9	208,2	-525,8	-984,0
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-721,6	330,4	-896,4	-83,8	-400,6	-222,6	-108,8	184,3
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.287,2	-1.478,2	-1.189,0	-908,5	-1.039,7	343,6	7,2	-971,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovožu 2009. (666,5 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci. Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca • Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi

Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama, pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kad nije poznat datum transakcije,

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge
u milijunima eura

	2007.	2008. ^a	2009. ^a	2010. ^a	2011. ^a	2012.		
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^b
Roba	-9.469,9	-10.632,4	-7.207,0	-5.745,5	-6.147,9	-1.511,9	-1.694,8	-1.541,0
1. Prihodi	9.156,6	9.752,7	7.674,5	9.063,6	9.774,0	2.289,4	2.374,7	2.523,0
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	9.001,6	9.585,1	7.529,4	8.905,2	9.582,2	2.253,8	2.326,9	2.471,3
1.2. Prilagodbe za obuhvat	155,0	167,5	145,1	158,3	191,8	35,6	47,8	51,7
2. Rashodi	-18.626,5	-20.385,1	-14.881,5	-14.809,1	-15.921,9	-3.801,2	-4.069,6	-4.064,0
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-18.826,6	-20.817,1	-15.220,1	-15.137,0	-16.281,1	-3.890,8	-4.152,7	-4.157,4
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-370,4	-421,4	-331,1	-376,0	-358,7	-82,1	-100,0	-90,0
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	570,4	853,5	669,7	703,9	718,0	171,6	183,1	183,3
Usluge	6.366,6	6.853,7	5.690,3	5.773,7	6.186,5	149,2	1.512,5	4.286,5
1. Prijevoz	641,3	404,3	287,6	299,3	276,7	44,2	68,2	109,4
1.1. Prihodi	1.165,4	1.209,4	938,2	973,0	965,5	196,4	240,8	290,1
1.2. Rashodi	-524,0	-805,1	-650,7	-673,7	-688,8	-152,2	-172,6	-180,6
2. Putovanja – turizam	6.035,2	6.694,0	5.655,8	5.600,8	5.984,5	144,8	1.467,6	4.103,8
2.1. Prihodi	6.752,6	7.459,4	6.379,7	6.230,0	6.616,9	294,5	1.671,7	4.306,0
2.1.1. Poslovni razlozi	389,2	386,4	255,7	236,3	210,1	28,7	85,3	65,8
2.1.2. Osobni razlozi	6.363,4	7.073,1	6.124,0	5.993,6	6.406,9	265,8	1.586,4	4.240,2
2.2. Rashodi	-717,3	-765,5	-724,0	-629,2	-632,4	-149,6	-204,1	-202,2
2.2.1. Poslovni razlozi	-266,9	-261,3	-240,8	-180,6	-184,3	-42,6	-69,9	-55,6
2.2.2. Osobni razlozi	-450,4	-504,2	-483,1	-448,6	-448,1	-107,0	-134,1	-146,6
3. Ostale usluge	-310,0	-244,6	-253,0	-126,4	-74,8	-39,9	-23,3	73,3
3.1. Prihodi	1.196,8	1.421,8	1.322,2	1.446,4	1.423,0	313,2	372,1	450,3
3.2. Rashodi	-1.506,7	-1.666,4	-1.575,2	-1.572,8	-1.497,7	-353,1	-395,4	-377,0

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. Hrvatska narodna banka ponovo je provela istovrsnu anketu krajem 2006. godine (za uvoz u prethodnoj godini). Nova je anketa pokazala da se udio troškova prijevoza i osiguranja nastavio smanjivati te iznosi 3,03%. Taj se udio počeo primjenjivati od obračuna za prvo tromjesečje 2007. godine. Radi veće pouzdanosti pristupilo se 2011. godine procjeni cif/fob koeficijenta na temelju raspoloživih podataka DZS-a o robnom uvozu. Za svaku godinu posebno, počevši od 2008., na temelju robe uvezene na paritetu fob i sličnim paritetima izračunati su udjeli usluga prijevoza i osiguranja. Tako je za 2008. godinu procijenjen koeficijent od 4,1%, u 2009. 4,4%, a u 2010. 4,7%. Za svaku

sljedeću godinu podatak se na isti način ponovno procjenjuje. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani su iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove teretnog cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Počevši od siječnja 2011., zbog ukidanja evidencije platnog prometa s inozemstvom, ova stavka sastavlja se na osnovi podataka iz izvoznih carinskih deklaracija DZS-a i procjena Udruge cestovnih teretnih prijevoznika. Rashodi teretnog cestovnog prijevoza jednaki su troškovima prijevoza i osiguranja koji se odnose na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svođenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi
u milijunima eura

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^b
Dohodak	-1.090,2	-1.548,0	-1.798,9	-1.566,1	-1.601,1	-527,7	-461,3	-406,7
1. Naknade zaposlenima	494,2	564,1	586,5	620,8	656,9	179,9	190,9	193,4
1.1. Prihodi	527,8	599,7	624,2	657,1	695,5	187,3	197,5	199,4
1.2. Rashodi	-33,6	-35,5	-37,6	-36,3	-38,5	-7,4	-6,5	-6,0
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-920,6	-1.137,1	-1.172,9	-1.100,0	-1.034,8	-383,8	-324,9	-295,2
2.1. Prihodi	174,5	194,6	-62,6	87,6	63,2	-15,0	25,1	20,6
Od čega: Zadržana dobit	123,3	118,6	-114,9	8,5	-5,2	-23,9	3,8	5,8
2.2. Rashodi	-1.095,1	-1.331,7	-1.110,3	-1.187,6	-1.098,0	-368,7	-350,0	-315,8
Od čega: Zadržana dobit	-483,3	-508,5	-314,1	-495,2	-300,7	-203,1	180,2	-230,1
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-176,5	-158,0	-173,4	-304,1	-339,5	-92,4	-109,0	-109,3
3.1. Prihodi	89,9	82,3	73,5	41,0	48,7	7,6	9,6	10,1
3.2. Rashodi	-266,4	-240,3	-246,9	-345,1	-388,2	-100,1	-118,7	-119,4
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-487,3	-817,0	-1.039,2	-782,7	-883,8	-231,4	-218,3	-195,7
4.1. Prihodi	551,0	517,4	164,3	109,7	156,3	45,9	43,0	40,4
4.2. Rashodi	-1.038,4	-1.334,3	-1.203,5	-892,5	-1.040,1	-277,3	-261,3	-236,1
Tekući transferi	1.043,0	1.070,5	1.036,3	1.088,0	1.168,6	279,0	300,0	268,5
1. Država	-16,7	-20,0	-30,0	-39,8	-59,7	-14,5	-32,3	-33,1
1.1. Prihodi	260,2	342,6	309,0	304,6	246,2	57,7	39,0	49,3
1.2. Rashodi	-276,8	-362,7	-339,0	-344,4	-305,9	-72,2	-71,3	-82,4
2. Ostali sektori	1.059,6	1.090,5	1.066,3	1.127,8	1.228,3	293,6	332,3	301,5
2.1. Prihodi	1.316,0	1.341,7	1.298,8	1.379,9	1.445,6	358,2	387,4	369,7
2.2. Rashodi	-256,3	-251,2	-232,5	-252,2	-217,3	-64,6	-55,0	-68,2

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovine 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavki na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova i Državnog zavoda za statistiku o broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance. Platnobilančni podaci o prihodima od usluga pruženih stranim putnicima i turistima za prva tri tromjesečja 2012. godine nisu izvedeni standardnom metodološkom kombinacijom fizičkih pokazatelja i ocijenjene prosječne potrošnje za spomenuta tromjesečja tekuće godine iz Ankete o potrošnji stranih putnika, već se temelje na kombinaciji ocijenjene razine turističke potrošnje u 2011. godini i ekonometrijski izvedenog indikatora koji je prva glavna komponenta skupa varijabli za koje se pretpostavlja da prate dinamiku prihoda od turizma (dolasci i noćenja stranih turista, broj stranih putnika na graničnim prijelazima, ukupna potrošnja turista prema istraživanju HNB-a, broj zaposlenih u djelatnostima pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane, prihodi hotela i restorana, indeks potrošačkih cijena ugostiteljskih usluga, realni indeks prometa u trgovini na malo, gotov novac izvan banaka,

vrijednost transakcija po inozemnim platnim karticama, promet banaka s fizičkim osobama na deviznom tržištu, industrijska proizvodnja EU-27).

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja te komunikacijske i građevinske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimale su se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010. godine, kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, za procjenu pozicije Ostale usluge, koja uključuje 30 različitih vrsta usluga čija je podjela propisana 6. izdanjem MMF-ova priručnika za platnu bilancu (*Balance of Payment Manual, 6th edition*), primjenjuje se jedinstveno statističko istraživanje. To istraživanje uključuje i komunikacijske usluge, čime se istodobno ukida posebno istraživanje o komunikacijskim uslugama, dok se usluge osiguranja i građevinske usluge i dalje prate zasebnim istraživanjima.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavljala se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010., kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. ova pozicija na strani prihoda procjenjuje se modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidenata od nerezidenata. Na strani rashoda rabe se postojeća istraživanja o uslugama koja u sebi sadrže dio koji se odnosi na naknade zaposlenicima isplaćene nerezidentima. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja^{a,b}
u milijunima eura

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
Izravna ulaganja	3.435,2	3.248,4	1.526,9	410,7	1.048,1	262,6	257,1	149,4
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-216,1	-970,2	-888,1	113,2	-27,2	225,3	31,8	-40,7
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-270,2	-1.075,9	-894,4	254,0	-192,8	16,4	-5,2	-29,6
1.1.1. Sredstva	-273,3	-1.075,9	-1.009,3	237,7	-214,8	-12,4	-5,2	-29,6
1.1.2. Obveze	3,1	0,0	114,9	16,3	22,0	28,8	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	54,1	105,7	6,3	-140,9	165,6	208,9	37,1	-11,1
1.2.1. Sredstva	20,3	106,8	-30,0	-371,5	351,8	198,3	40,1	-3,8
1.2.2. Obveze	33,9	-1,1	36,3	230,6	-186,2	10,6	-3,0	-7,2
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	3.651,3	4.218,6	2.415,0	297,5	1.075,3	37,4	225,3	190,1
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	2.688,1	2.708,0	984,2	879,6	2.265,0	265,0	-20,1	277,4
2.1.1. Sredstva	0,0	-6,9	-106,8	-70,0	-36,3	0,0	-180,2	0,0
2.1.2. Obveze	2.688,1	2.714,9	1.091,1	949,6	2.301,3	265,0	160,2	277,4
2.2. Ostala ulaganja	963,2	1.510,6	1.430,8	-582,1	-1.189,6	-227,6	245,3	-87,3
2.2.1. Sredstva	-4,5	-26,4	-29,1	-21,5	14,1	0,7	-6,1	0,8
2.2.2. Obveze	967,7	1.537,0	1.459,9	-560,6	-1.203,7	-228,3	251,4	-88,1
Portfeljna ulaganja	335,9	-840,6	420,9	477,0	646,3	397,9	810,5	-278,1
1. Sredstva	-421,6	-380,8	-558,1	-368,3	509,1	245,0	-244,9	-255,5
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-842,6	148,9	-111,4	-474,3	-116,0	62,0	-67,2	-52,1
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	-842,6	148,9	-111,4	-474,3	-116,0	62,0	-67,2	-52,1
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	421,0	-529,7	-446,7	105,9	625,1	183,0	-177,7	-203,4
1.2.1. Obveznice	315,6	-431,4	-86,2	263,9	351,0	172,2	-242,7	-179,5
1.2.1.1. Država	0,1	0,0	0,0	-1,5	0,0	0,0	0,0	-0,7
1.2.1.2. Banke	267,8	-226,5	-52,5	167,3	348,8	188,8	-222,6	-132,5
1.2.1.3. Ostali sektori	47,7	-204,9	-33,7	98,1	2,1	-16,6	-20,1	-46,2
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	105,4	-98,3	-360,5	-157,9	274,1	10,8	65,0	-24,0
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	109,7	-100,9	-341,4	-124,3	310,7	11,7	27,8	-43,9
1.2.2.3. Ostali sektori	-4,3	2,5	-19,0	-33,6	-36,6	-0,9	37,2	20,0
2. Obveze	757,5	-459,8	979,1	845,4	137,2	152,9	1.055,4	-22,6
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	315,9	-85,1	16,4	168,0	17,7	8,5	-1,9	-5,0
2.1.1. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	315,9	-85,1	16,4	168,0	17,7	8,5	-1,9	-5,0
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	441,6	-374,7	962,7	677,3	119,5	144,4	1.057,3	-17,5
2.2.1. Obveznice	519,1	-360,4	817,3	380,8	431,4	27,6	1.066,0	62,4
2.2.1.1. Država	83,0	-275,5	862,9	389,1	638,0	-3,8	818,1	313,3
2.2.1.2. Banke	0,1	-4,7	-447,2	-0,2	-7,0	-0,9	0,0	-0,3
2.2.1.3. Ostali sektori	436,0	-80,1	401,7	-8,1	-199,5	32,3	248,0	-250,6
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-77,5	-14,3	145,3	296,5	-312,0	116,8	-8,7	-80,0
2.2.2.1. Država	-77,5	-14,4	145,4	296,5	-312,1	116,9	-8,8	-80,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,0

^a Počevši od Biltene HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Rekaskifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltene HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Rekaskifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), koja kao učinak imaju povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR), kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR) i prosincu 2010. (618,6 mil. EUR, povlačenje ulaganja). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Od prvog tromjesečja 2009. godine statističko praćenje zadržane dobiti usklađeno je s međunarodnim standardima, a svodi se na evidentiranje zadržane dobiti na tromjesečnoj osnovi, u razdoblju u kojem je dobit ostvarena. Prije toga zadržana dobit bila

je evidentirana u mjesecu u kojem je donesena odluka o raspodjeli dobiti za prethodnu poslovnu godinu te se tako temeljila na dobiti ostvarenoj prethodne godine. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	1.359,8	2.981,4	2.373,8	772,7	208,0	844,3	-654,9	-1.722,6
1. Sredstva	-1.662,6	-1.620,7	748,5	694,2	360,9	636,1	-129,0	-738,6
1.1. Trgovinski krediti	-107,4	-125,0	145,0	213,8	-22,2	-6,4	-48,9	147,8
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	-107,4	-125,0	145,0	213,8	-22,2	-6,4	-48,9	147,8
1.1.2.1. Dugoročni krediti	-63,5	26,7	58,0	22,2	2,9	1,2	0,8	0,1
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	-43,9	-151,7	87,0	191,6	-25,2	-7,6	-49,7	147,7
1.2. Krediti	-4,5	-107,5	41,5	-85,1	-9,3	-33,5	-6,2	-41,0
1.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	-32,6	-66,7	20,5	-65,4	-0,9	-23,8	-5,7	-41,1
1.2.2.1. Dugoročni krediti	-25,4	-26,8	-28,7	-46,9	-20,6	-4,3	9,5	-0,4
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-7,3	-39,9	49,2	-18,5	19,7	-19,6	-15,2	-40,8
1.2.3. Ostali sektori	28,1	-40,8	21,0	-19,7	-8,4	-9,7	-0,5	0,1
1.2.3.1. Dugoročni krediti	28,1	-37,6	20,9	17,4	-34,6	-1,6	-2,3	3,6
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	-3,2	0,1	-37,1	26,1	-8,1	1,8	-3,5
1.3. Gotovina i depoziti	-1.550,8	-1.388,2	562,0	565,4	392,5	676,0	-74,0	-845,4
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,6	-0,9
1.3.2. Banke	-1.317,1	-1.36,4	423,7	417,0	523,9	694,2	-65,1	-911,2
1.3.3. Ostali sektori	-233,6	-1.251,8	138,2	148,5	-131,4	-18,3	-8,3	66,6
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	3.022,5	4.602,1	1.625,3	78,5	-152,9	208,2	-525,8	-984,0
2.1. Trgovinski krediti	323,1	21,3	-142,1	60,2	-581,7	78,8	92,3	32,8
2.1.1. Država	-0,6	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.1. Dugoročni krediti	-0,6	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	323,7	21,8	-142,1	60,2	-581,7	78,8	92,3	32,8
2.1.2.1. Dugoročni krediti	165,0	34,9	-58,0	-25,4	-147,6	-13,6	-4,3	-12,7
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	158,7	-13,1	-84,1	85,6	-434,0	92,4	96,6	45,5
2.2. Krediti	2.890,3	3.703,9	590,5	36,3	-501,6	-37,6	-349,3	-373,9
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	161,0	96,7	-7,4	134,4	90,7	-4,9	-47,0	-20,5
2.2.2.1. Dugoročni krediti	161,0	65,0	24,3	134,4	90,7	-4,9	-46,8	-16,0
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	523,5	330,1	306,0	368,9	347,2	27,9	29,5	26,7
2.2.2.1.2. Otplate	-362,5	-265,2	-281,7	-234,5	-256,5	-32,8	-76,2	-42,6
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	31,7	-31,7	0,0	0,0	0,0	-0,2	-4,5
2.2.3. Banke	-1.065,0	115,2	-166,5	-192,7	-44,9	-62,3	-226,4	2,2
2.2.3.1. Dugoročni krediti	-630,8	-276,1	158,1	-322,9	375,1	-56,0	-143,9	-90,9
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.216,2	609,4	1.219,2	849,3	1.108,3	308,8	42,0	105,4
2.2.3.1.2. Otplate	-1.847,0	-885,4	-1.061,1	-1.172,2	-733,2	-364,8	-185,9	-196,2
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	-434,2	391,3	-324,6	130,2	-420,0	-6,3	-82,5	93,0
2.2.4. Ostali sektori	3.794,4	3.492,0	764,4	94,5	-547,4	29,7	-75,9	-355,6
2.2.4.1. Dugoročni krediti	3.184,9	3.175,7	488,1	-96,7	-922,3	-134,9	-300,7	-369,1
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	5.960,8	6.700,9	4.403,7	4.336,5	2.935,3	785,9	900,3	828,3
2.2.4.1.2. Otplate	-2.775,9	-3.525,2	-3.915,5	-4.433,2	-3.857,6	-920,8	-1.201,0	-1.197,4

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	609,5	316,2	276,2	191,2	374,9	164,6	224,8	13,5
2.3. Gotovina i depoziti	-193,6	875,7	1.175,0	-19,0	929,7	167,0	-269,0	-643,0
2.3.1. Država	-0,1	-0,1	-1,2	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Banke	-193,6	867,1	1.197,2	-19,0	930,8	167,1	-269,0	-643,0
2.3.3. Ostali sektori	0,1	8,7	-21,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostale obveze	2,7	1,3	2,0	1,1	0,6	-0,1	0,2	0,0

^a Počevši od Biltene HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltene HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci.

i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i evidenciju dohotka koja se odnosi na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća obračun kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom. Valja spomenuti da je u 2007. došlo do promjene metodologije u dijelu koji se odnosi na evidenciju dohotka od dužničkih ulaganja, i to tako da je uvedeno evidentiranje dohotka na obračunskom načelu. Znači da se dohodak od dužničkih ulaganja odnosno kamate evidentiraju u trenutku njihova obračuna, a ne dospjeća odnosno naplate. U tom smislu došlo je i do revizije povijesnih podataka od 1999. do 2006. godine.

Tekući transferi prikazuju se odvojeno za sektor država i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristila se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora sve do kraja 2010., kad je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, transferi sektora država evidentiraju se na osnovi podataka Ministarstva financija i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u slučaju mirovina isplaćenih nerezidentima. Osim poreza i trošarina, mirovina te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere obaju sektora, sektor država obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadržavaju i podatke o radničkim doznakama. Počevši od 2011. godine, pozicija radničke doznake i novčane pomoći i darovi ostalih sektora procjenjuje se modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidenata iz inozemstva i odljevima fizičkih osoba rezidenata u inozemstvo. Naplate po mirovinama procjenjuju se na osnovi raspoloživih podataka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Također, transferi ostalih sektora dopunjuju se podacima istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom i posebnim transakcijama s inozemstvom koje sadrži poseban dio za eventualne transfere iz inozemstva ili prema inozemstvu. U tekuće se transfere kod sektora država također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništvo. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun u dijelu koji se odnosi na kapitalne transfere zasnivao se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010. godine. Od početka 2011. za sastavljanje računa kapitalnih transfera koriste se podaci Ministarstva financija i

podaci istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom i posebnim transakcijama s inozemstvom. Podaci o eventualnim oprostima dugovanja također su dio kapitalnog računa.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira na to je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine, kad su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom. Od 2007. godine Direkcija za statistiku HNB-a pokrenula je istraživanje o kupoprodaji nekretnina na teritoriju Republike Hrvatske od strane nerezidenata. Obveznici izvješćivanja su javni bilježnici koji u svojem redovnom poslovanju saznaju za takve transakcije. Podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih rezidenata u inozemstvu do kraja 2010. prikupljali su se u sklopu sustava platnog prometa s inozemstvom, dok je od 2011. za ovu poziciju uvedeno praćenje putem obvezne prijave Direkciji za statistiku HNB-a. Te su kupoprodaje također dio izravnih ulaganja.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove. Počevši od 2009. godine, za nadopunu ovih pozicija upotrebljava se i statistika o trgovini vlasničkim i dužničkim vrijednosnim papirima koju dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima. Tim podacima nadopunjuju se portfeljna ulaganja u onim dijelovima koji nisu potpuno pokriveni postojećim istraživanjima. Podaci za godine od 2006. do 2009. također su revidirani. Tako su, počevši od 2006., u platnu bilancu uključeni podaci o dužničkim vrijednosnim papirima domaćih izdavatelja kojima na domaćem tržištu trguju nerezidenti (portfeljna ulaganja, dužnički vrijednosni papiri na strani obveza).

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica^a

u milijunima kuna

	2007.	2008. ^b	2009. ^b	2010. ^b	2011. ^b	2012.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-23.248,4	-30.886,2	-16.872,3	-3.512,4	-2.825,0	-12.162,3	-2.577,8	19.363,5
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-30.899,4	-38.615,0	-24.477,1	-11.411,5	-11.586,5	-14.287,0	-4.830,2	17.356,9
1.1. Prihodi	143.744,4	153.279,5	125.527,6	135.367,6	146.728,3	25.021,3	37.086,4	58.406,1
1.2. Rashodi	-174.643,8	-191.894,5	-150.004,7	-146.779,1	-158.314,8	-39.308,2	-41.916,7	-41.049,3
2. Roba i usluge (3+4)	-22.878,0	-27.399,1	-11.254,7	-2,1	293,8	-10.298,8	-1.360,9	20.375,8
2.1. Prihodi	133.893,3	143.213,9	119.656,7	128.853,2	139.563,2	23.317,5	35.018,7	56.360,9
2.2. Rashodi	-156.771,3	-170.612,9	-130.911,3	-128.855,3	-139.269,5	-33.616,3	-36.379,7	-35.985,1
3. Roba	-69.481,9	-76.817,4	-52.927,0	-41.861,3	-45.707,8	-11.428,7	-12.751,8	-11.515,5
3.1. Prihodi	67.161,6	70.414,9	56.336,3	66.044,6	72.655,3	17.290,9	17.865,0	18.846,5
3.2. Rashodi	-136.643,4	-147.232,3	-109.263,3	-107.905,9	-118.363,1	-28.719,5	-30.616,9	-30.362,0
4. Usluge	46.603,9	49.418,3	41.672,3	41.859,3	46.001,6	1.129,9	11.390,9	31.891,3
4.1. Prihodi	66.731,8	72.798,9	63.320,4	62.808,7	66.907,9	6.026,7	17.153,7	37.514,4
4.2. Rashodi	-20.127,8	-23.380,6	-21.648,1	-20.949,4	-20.906,4	-4.896,8	-5.762,8	-5.623,1
5. Dohodak	-8.021,4	-11.215,9	-13.222,5	-11.409,4	-11.880,3	-3.988,2	-3.469,3	-3.018,9
5.1. Prihodi	9.851,0	10.065,6	5.870,9	6.514,4	7.165,0	1.703,7	2.067,7	2.045,3
5.2. Rashodi	-17.872,5	-21.281,5	-19.093,4	-17.923,8	-19.045,3	-5.691,9	-5.537,0	-5.064,2
6. Tekući transferi	7.650,9	7.728,8	7.604,9	7.899,1	8.761,5	2.124,7	2.252,5	2.006,6
6.1. Prihodi	11.562,1	12.159,5	11.797,8	12.254,8	12.653,1	3.158,5	3.202,8	3.004,1
6.2. Rashodi	-3.911,1	-4.430,6	-4.192,9	-4.355,7	-3.891,6	-1.033,8	-950,4	-997,5
B. KAPITALNE I FINACIJSKE TRANSAKCIJE	32.479,2	41.346,5	25.564,6	10.010,4	10.616,7	9.570,8	2.515,2	-12.269,8
B1. Kapitalne transakcije	209,1	108,2	314,1	252,6	-62,4	-26,7	-32,4	-49,3
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	37.585,0	38.930,0	31.761,7	10.219,7	13.601,7	11.296,6	3.320,5	-13.596,4
1. Izravna ulaganja	25.241,5	23.055,9	11.262,4	2.964,5	7.788,2	1.982,7	1.926,9	1.112,0
1.1. U inozemstvo	-1.588,3	-6.981,4	-6.504,9	880,2	-190,2	1.705,4	239,3	-303,1
1.2. U Hrvatsku	26.829,8	30.037,3	17.767,3	2.084,3	7.978,3	277,4	1.687,6	1.415,1
2. Portfeljna ulaganja	2.495,2	-5.711,7	2.991,6	3.356,3	4.803,8	3.003,9	6.055,3	-2.081,7
2.1. Sredstva	-3.107,9	-2.678,2	-4.042,4	-2.700,4	3.809,5	1.848,3	-1.832,6	-1.908,9
2.2. Obveze	5.603,1	-3.033,5	7.034,0	6.056,7	994,3	1.155,6	7.887,9	-172,8
3. Financijski derivati	0,0	0,0	0,0	-1.838,9	-438,9	-83,0	277,0	279,8
4. Ostala ulaganja	9.848,4	21.585,8	17.507,6	5.737,9	1.448,6	6.393,0	-4.938,7	-12.906,5
4.1. Sredstva	-12.147,1	-11.587,3	5.594,1	5.108,0	2.666,2	4.822,0	-969,2	-5.562,0
4.2. Obveze	21.995,5	33.173,1	11.913,6	629,9	-1.217,5	1.571,0	-3.969,5	-7.344,5
B3. Međunarodne pričuve	-5.315,0	2.308,3	-6.511,2	-462,0	-2.922,6	-1.699,1	-773,0	1.375,8
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-9.230,7	-10.460,3	-8.692,3	-6.498,0	-7.791,7	2.591,5	62,6	-7.093,7

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od siječnja 1999.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za nje ga obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospeljećem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s

inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti kojima se koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore država i banke je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a
na kraju razdoblja, u milijunima eura

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	–	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	–	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4
2006.	prosinac	8.725,3	0,7	0,2	–	8.724,4	4.526,9	4.197,5	3.315,0
2007.	prosinac	9.307,4	0,8	0,2	–	9.306,5	4.533,9	4.772,5	4.388,9
2008.	prosinac	9.120,9	0,7	0,2	–	9.120,0	2.001,8	7.118,2	4.644,5
2009.	prosinac	10.375,8	331,7	0,2	–	10.043,9	2.641,4	7.402,6	4.293,9
2010.	prosinac	10.660,3	356,7	0,2	–	10.303,4	3.274,9	7.028,5	3.828,9
2011.	prosinac	11.194,9	360,7	0,2	–	10.834,0	2.730,7	8.103,2	3.463,7
2012.	siječanj	10.916,7	359,0	0,2	–	10.557,5	2.683,0	7.874,5	3.399,4
	veljača	11.410,8	351,4	0,2	–	11.059,2	3.057,2	8.002,0	2.711,2
	ožujak	11.340,1	354,1	0,2	–	10.985,7	2.504,7	8.481,0	2.705,6
	travanj	12.461,9	356,1	0,2	–	12.105,6	3.315,1	8.790,5	2.672,6
	svibanj	12.106,1	368,4	0,2	–	11.737,5	2.758,5	8.979,0	2.673,1
	lipanj	11.635,3	371,3	0,2	–	11.263,7	1.850,3	9.413,4	2.767,9
	srpanj	11.607,2	373,1	0,2	–	11.233,9	1.588,5	9.645,4	3.264,7
	kolovoz	11.532,4	368,2	0,2	–	11.164,0	1.846,3	9.317,7	3.704,8
	rujan	11.383,9	363,5	0,2	–	11.020,3	2.192,7	8.827,6	3.631,7
	listopad	11.371,5	362,5	0,2	–	11.008,8	2.434,1	8.574,7	3.303,8
	studen	11.301,6	360,1	0,2	–	10.941,3	2.416,4	8.524,9	3.155,2

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a. ^b Preliminarni podaci

procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadržava samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci za četvrto tromjesečje 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose i na učinak promjene valuta država članica EMU u euro. Podaci za četvrto tromjesečje 2008. upotpunjeni su procjenom povlačenja valute i depozita iz financijskog sustava prouzročenih strahom od učinka svjetske financijske krize.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u američke dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka • Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost • Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a *International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001*.

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A.) prikazuju one oblike imovine kojima se HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospijeca, devizne oročene depozite s preostalim dospijecom do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost
na kraju razdoblja, u milijunima eura

		2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
							III.	VI.	IX.	X.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)										
A. Službene međunarodne pričuve		9.307,4	9.120,9	10.375,8	10.660,3	11.194,9	11.340,1	11.635,3	11.383,9	11.371,5
1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)		8.911,0	8.625,0	9.243,3	8.794,8	10.694,0	9.491,7	9.957,4	10.977,7	9.888,6
a) Dužnički vrijednosni papiri		4.772,5	7.118,2	7.402,6	7.028,5	8.103,2	8.481,0	9.413,4	8.827,6	8.574,7
Od toga: Izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu		–	–	–	–	–	–	–	–	–
b) Ukupno valuta i depoziti kod:		4.138,4	1.506,7	1.840,8	1.766,3	2.590,7	1.010,7	544,0	2.150,2	1.314,0
i) Ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a		190,7	1.397,3	1.698,9	1.576,4	2.468,7	924,0	453,5	2.149,5	1.313,2
ii) Banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: Locirane u inozemstvu		–	–	–	–	–	–	–	–	–
iii) Banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava		3.947,7	109,5	141,8	189,9	122,1	86,7	90,5	0,7	0,7
Od toga: Locirane u zemlji o kojoj se izvještava		–	–	–	–	–	–	–	–	–
2) Pričuvna pozicija u MMF-u		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
3) Posebna prava vučenja (SDR)		0,8	0,7	331,7	356,7	360,7	354,1	371,3	363,5	362,5
4) Zlato		–	–	–	–	–	–	–	–	–
5) Ostale devizne pričuve		395,5	495,0	800,6	1.508,6	140,0	1.494,0	1.306,3	42,5	1.120,2
– Obratni repo poslovi		395,5	495,0	800,6	1.508,6	140,0	1.494,0	1.306,3	42,5	1.120,2
B. Ostale devizne pričuve		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Oročeni depoziti		–	–	–	–	–	–	–	–	–
C. Ukupno (A+B)		9.307,4	9.120,9	10.375,8	10.660,3	11.194,9	11.340,1	11.635,3	11.383,9	11.371,5
II. Obvezni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)		–521,1	–1.084,1	–989,3	–1.234,9	–679,5	–814,7	–824,8	–863,6	–870,8
a) Hrvatska narodna banka		–2,0	–0,9	–	–	–	–	–	–	–
Do 1 mjeseca										
Glavnica		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kamate		–2,0	–0,9	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kamate		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kamate		–	–	–	–	–	–	–	–	–
b) Središnja država (bez republičkih fondova)		–519,1	–1.083,2	–989,3	–1.234,9	–679,5	–814,7	–824,8	–863,6	–870,8
Do 1 mjeseca										
Glavnica		–47,6	–50,8	–39,9	–16,4	–140,2	–114,2	–166,1	–156,9	–181,2
Kamate		–	–	–	–8,1	–6,5	–1,5	–0,1	–6,0	–6,5
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica		–133,2	–616,8	–625,3	–882,2	–112,5	–259,9	–120,6	–108,7	–69,1
Kamate		–	–	–	–15,1	–20,5	–18,6	–9,4	–14,3	–25,9
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica		–284,5	–348,3	–207,1	–170,5	–208,7	–195,2	–239,7	–320,2	–318,7
Kamate		–53,8	–67,4	–117,0	–142,5	–191,2	–225,3	–288,9	–257,5	–269,5
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu		–	–	–	–	–	–	–	–	–
a) Kratke pozicije (–)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Do 1 mjeseca		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–	–	–	–	–	–	–	–	–
b) Duge pozicije (+)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Do 1 mjesec		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Ostalo		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Odljevi s osnove repo poslova (–)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Do 1 mjeseca										
Glavnica		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kamate		–	–	–	–	–	–	–	–	–

		2007. XII.	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.			
							III.	VI.	IX.	X.
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)		–521,1	–1.084,1	–989,3	–1.234,9	–679,5	–814,7	–824,8	–863,6	–870,8
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Potencijalne devizne obveze		–2.607,4	–1.896,1	–1.351,6	–1.734,2	–1.741,7	–1.852,7	–1.608,5	–1.366,5	–1.358,5
a) Izdane garancije s dospeljećem od 1 godine		–662,1	–803,2	–661,5	–1.087,9	–1.005,2	–1.062,8	–906,1	–667,5	–668,7
– Hrvatska narodna banka		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)		–662,1	–803,2	–661,5	–1.087,9	–1.005,2	–1.062,8	–906,1	–667,5	–668,7
Do 1 mjeseca		–54,3	–91,8	–30,3	–0,2	–8,0	–28,6	–46,7	–31,5	–58,7
Preko 1 do 3 mjeseca		–42,4	–58,4	–101,3	–438,5	–111,2	–215,3	–333,4	–198,4	–161,8
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–565,3	–652,9	–529,8	–649,2	–885,9	–818,9	–526,1	–437,6	–448,2
b) Ostale potencijalne obveze		–1.945,3	–1.092,9	–690,1	–646,3	–736,5	–789,9	–702,4	–699,0	–689,9
– Hrvatska narodna banka		–1.945,3	–1.092,9	–690,1	–646,3	–736,5	–789,9	–702,4	–699,0	–689,9
Do 1 mjeseca		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca		–1.945,3	–1.092,9	–690,1	–646,3	–736,5	–789,9	–702,4	–699,0	–689,9
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje		–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– BIS (+)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– MMF (+)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti		–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)		–2.607,4	–1.896,1	–1.351,6	–1.734,2	–1.741,7	–1.852,7	–1.608,5	–1.366,5	–1.358,5
IV. Bilješke										
a) Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom		–	–	–	–	–	–	–	–	–
U tome: Središnja država (bez republičkih fondova)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
b) Devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama		–	–	–	–	–	–	–	–	–
c) Založena imovina		–	–	–	–	–	–	–	–	–
d) Repo poslovi s vrijednosnim papirima		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.		–	–6,1	–	–	–0,4	–	–2,5	–	–
– Posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.		389,7	478,6	766,5	1.458,5	136,9	1.402,5	1.231,9	39,8	1.054,1
e) Financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
f) Valutna struktura službenih međunarodnih pričuva										
– SDR i valute koje čine SDR		9.307,1	9.120,8	10.375,7	10.660,0	11.194,7	11.339,9	11.635,1	11.383,8	11.371,3
– Valute koje ne čine SDR		0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
– Po pojedinim valutama:										
	USD	1.357,2	2.064,6	2.461,8	2.451,0	2.333,0	2.219,5	2.249,6	2.155,2	2.170,6
	EUR	7.944,2	7.054,9	7.581,5	7.851,8	8.500,6	8.765,9	9.013,8	8.864,8	8.837,9
	Ostale	6,0	1,5	332,5	357,5	361,2	354,7	371,8	364,0	363,0

Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospjeća izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduću otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduću otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduću naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak –) koje rezultiraju iz

međuvlutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predložka prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduću otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	EUR/HRK	ATS/HRK	FRF/HRK	100 ITL/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK	DEM/HRK
1998.		7,139159	0,514631	1,080018	0,366853	4,396452	10,537622	6,362284	3,620795
1999.		7,581823	0,550993	1,155840	0,391568	4,739965	11,514804	7,122027	3,876528
2000.		7,633852	0,554774	1,163773	0,394256	4,903244	12,530514	8,287369	3,903127
2001.		7,471006	0,542939	1,138947	0,385845	4,946810	12,010936	8,339153	3,819865
2002.		7,406976				5,049125	11,793108	7,872490	
2003.		7,564248				4,978864	10,943126	6,704449	
2004.		7,495680				4,854986	11,048755	6,031216	
2005.		7,400047				4,780586	10,821781	5,949959	
2006.		7,322849				4,656710	10,740292	5,839170	
2007.		7,336019				4,468302	10,731537	5,365993	
2008.		7,223178				4,553618	9,101622	4,934417	
2009.		7,339554				4,861337	8,233112	5,280370	
2010.		7,286230				5,285859	8,494572	5,500015	
2011.		7,434204				6,035029	8,566138	5,343508	
2011.	prosinac	7,507179				6,112429	8,883743	5,688661	
2012.	siječanj	7,546707				6,231979	9,062576	5,846617	
	veljača	7,579384				6,279834	9,056639	5,733239	
	ožujak	7,539590				6,251841	9,029432	5,709035	
	travanj	7,494357				6,234184	9,102995	5,691287	
	svibanj	7,528940				6,268465	9,359736	5,870676	
	lipanj	7,546585				6,284864	9,365869	6,026710	
	srpanj	7,494496				6,241017	9,489191	6,089386	
	kolovoz	7,486777				6,234162	9,489612	6,042111	
	rujan	7,426569				6,145893	9,310771	5,787501	
	listopad	7,500421				6,200713	9,306267	5,783514	
	studenj	7,536449				6,254353	9,378519	5,876333	

HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po vide-nju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak –) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B., koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obratnih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku.

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke • Godišnji prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u godini, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u mjesecu, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Podaci o godišnjim i mjesečnim prosjecima srednjih deviznih tečajeva HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja izračuna od početka 1992. godine, kad je hrvatski dinar bio zakonito sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj, pa do uvođenja kune 30. svibnja 1994. godišnji i mjesečni prosjeci iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva za euro u razdoblju od 1992. do kraja 1998. prosjeci su srednjih deviznih tečajeva koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	EUR/HRK	ATS/HRK	FRF/HRK	100 ITL/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK	DEM/HRK
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.		7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	
2006.		7,345081				4,571248	10,943208	5,578401	
2007.		7,325131				4,412464	9,963453	4,985456	
2008.		7,324425				4,911107	7,484595	5,155504	
2009.		7,306199				4,909420	8,074040	5,089300	
2010.		7,385173				5,929961	8,608431	5,568252	
2010.		7,530420				6,194817	8,986181	5,819940	
2011.	prosinac	7,530420				6,194817	8,986181	5,819940	
2012.	siječanj	7,564800				6,276280	9,037993	5,764975	
	veljača	7,576699				6,287195	8,931627	5,633652	
	ožujak	7,506917				6,230841	9,005419	5,623580	
	travanj	7,531440				6,268886	9,237630	5,695712	
	svibanj	7,559568				6,294919	9,456552	6,072430	
	lipanj	7,510100				6,251124	9,307349	5,972247	
	srpanj	7,518303				6,262643	9,614198	6,124391	
	kolovoz	7,478883				6,229807	9,433505	5,958320	
	rujan	7,449746				6,158851	9,339032	5,757145	
	listopad	7,533132				6,234488	9,347477	5,816192	
	studenj	7,550662				6,270793	9,316054	5,814016	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja • Tablica prikazuje srednje devizne tečajeve HNB-a koji se primjenjuju posljednjega dana promatranog razdoblja.

Podaci o srednjim deviznim tečajevima HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja od početka vremenske serije 1992. godine

do uvođenja kune 30. svibnja 1994. srednji devizni tečajevi koji se primjenjuju na kraju razdoblja iskazani su u kunsjoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Srednji devizni tečajevi za euro koji su se primjenjivali posljednjeg dana promatranog razdoblja od 1992. do kraja 1998. srednji su devizni tečajevi na kraju razdoblja koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

indeksi, 2005. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator		Realni efektivni tečaj kune ^a ; deflator	
			Indeks potrošačkih cijena	Indeks cijena pri proizvođačima	Jedinični troškovi rada u industriji	Jedinični troškovi rada u ukupnom gospodarstvu
1998.	prosinac	100,05	104,33	106,13		
1999.	prosinac	107,42	110,58	110,48		
2000.	prosinac	107,39	108,02	104,02	118,09	111,15
2001.	prosinac	104,41	104,92	103,58	110,82	109,15
2002.	prosinac	102,98	103,92	101,39	113,03	106,23
2003.	prosinac	103,17	104,36	101,93	104,87	105,78
2004.	prosinac	101,23	102,11	99,69	102,38	102,42
2005.	prosinac	100,26	99,62	100,99	100,65	99,94
2006.	prosinac	98,76	98,03	101,09	91,16	93,89
2007.	prosinac	97,20	94,18	98,64	84,89	89,25
2008.	prosinac	96,12	92,10	94,82	83,03	85,98
2009.	prosinac	96,36	91,83	92,00	86,39	86,53
2010.	prosinac	100,14	95,58	95,13	85,94	91,45
2011.	prosinac	101,50	97,54	94,83		92,54
2012.	siječanj	102,50	98,31	95,42		
	veljača	102,92	98,67	94,46		
	ožujak	102,24	97,65	93,72		92,65
	travanj	101,71	96,78	92,77		
	svibanj	102,54	95,93	91,79		
	lipanj	103,04	96,83	92,18		93,63 ^b
	srpanj	102,86	97,10	92,10		
	kolovoz	102,97	97,06	91,45		
	rujan	101,59	95,14	89,57		
	listopad	102,38	95,62 ^b	90,17 ^b		
	studen	102,85				

^a Prikazane su vrijednosti tromjesečni podatak. ^b Preliminarni podaci

Napomena: Pri ažuriranju serija realnih efektivnih tečajeva kune može doći do promjene podataka za protekla razdoblja.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune • Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema odabranim valutama glavnih trgovinskih partnera. Valute glavnih trgovinskih partnera i njihovi ponderi određeni su na osnovi strukture uvoza i izvoza robe prerađivačke industrije, pri čemu ponderi odražavaju izravnu uvoznju konkurenciju, izravnu izvoznju konkurenciju i izvoznju konkurenciju na trećim tržištima (vidi Okvir 2. Biltena HNB-a broj 165, 2011.). Skupinu zemalja za formiranje indeksa efektivnog tečaja kune čini 16 zemalja partnera, a to su: a) iz područja eurozone osam zemalja: Austrija (ponder 6,9%), Belgija (2,8%), Francuska (6,4%), Njemačka (22,5%), Italija (21,4%), Nizozemska (3,2%), Slovenija (6,5%) i Španjolska (2,6%); b) iz EU, a izvan eurozone, pet zemalja: Češka (2,8%), Mađarska (2,6%), Poljska (2,8%), Švedska (1,9%) i Velika Britanija (3,9%); te c) izvan EU tri zemlje: SAD (7,6%), Japan (4,0%) i Švicarska (2,2%). Referentno razdoblje za izračun pondera je prosjek razdoblja od 2007. do 2009. godine. Serije baznih indeksa preračunate su na bazi 2005. godine.

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja agregatni je pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena ili troškova (odnos indeksa cijena ili troškova u zemljama partnerima i

domaćih cijena). Za deflaciranje se primjenjuju indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima, indeksi potrošačkih cijena, odnosno harmonizirani indeksi potrošačkih cijena za zemlje članice EU, indeksi jediničnih troškova rada u ukupnom gospodarstvu i u industriji. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine primjenjuju indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Jedinični troškovi rada za Hrvatsku izračunati su kao omjer naknada po zaposlenom u tekućim cijenama i proizvodnosti rada u stalnim cijenama (više o izračunu jediničnih troškova rada u Okviru 1. Biltena HNB-a broj 141, 2008.). Podaci o realnom efektivnom tečaju za posljednji su mjesec preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka o deflatorima koji se primjenjuju u izračunu indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima • Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospelju, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospeljem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana), a od prosinca 2005. obuhvaća i obveze rezidenata na osnovi ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire izdane na domaćem tržištu.

	2007. XII. ^b	2008. XII. ^{c,d}	2009. XII. ^e	2010. XII.	2011. XII.	2012.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Dugoročni	13.350,1	18.975,7	19.647,1	19.315,7	18.696,5	18.644,3	18.440,6	18.192,7	18.176,8	17.676,6
Obveznice	1.293,4	1.251,6	1.665,8	1.590,1	1.386,2	1.422,1	1.667,9	1.626,8	1.639,9	1.416,6
Krediti	11.766,9	17.391,3	17.688,7	17.437,1	17.178,8	17.097,2	16.623,2	16.418,4	16.388,5	16.118,9
Gotovina i depoziti	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	289,8	322,2	292,6	288,4	131,4	124,9	149,6	147,5	148,4	141,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	3.932,8	5.835,9	7.821,2	8.197,8	6.927,7	6.758,2	6.889,8	6.900,2	6.788,1	6.907,9
Kratkoročni	540,4	1.415,7	446,8	923,8	1.324,2	1.145,6	1.249,5	1.237,0	1.237,4	1.269,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	216,8	1.314,0	343,2	765,2	1.068,3	927,0	1.024,1	1.009,4	1.009,9	1.032,5
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	323,6	101,6	103,6	158,6	255,9	218,6	225,5	227,6	227,5	237,1
Kašnjenja otplate glavnice	293,9	85,8	73,5	124,5	207,5	170,6	175,1	176,9	176,4	183,7
Kašnjenja otplate kamata	29,7	15,8	30,1	34,2	48,4	48,0	50,3	50,7	51,0	53,4
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.392,5	4.420,2	7.374,4	7.274,0	5.603,6	5.612,6	5.640,2	5.663,2	5.550,7	5.638,2
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	3.374,5	4.414,7	7.373,4	7.271,0	5.600,0	5.609,1	5.637,4	5.660,4	5.547,9	5.635,5
Trgovinski krediti	18,0	5,5	1,0	3,0	3,6	3,5	2,8	2,8	2,8	2,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	33.720,8	40.590,0	45.244,3	46.483,4	45.733,7	45.925,3	46.626,5	46.115,5	45.949,1	45.580,9
Od toga: Kružna izravna ulaganja ^a	–	825,6	1.499,0	–	–	–	–	–	–	–

^a Podaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravna ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičan učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske. U prosincu 2010. zabilježena je značajna transakcija, koja je dovela do ukidanja kružne komponente izravnih ulaganja, ali dug i dalje ostaje iskazan u sklopu pozicije Izravna ulaganja. ^b Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^c Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovačkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2007. ^d Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^e Od siječnja 2009. podaci nebankovnih financijskih institucija i nefinancijskih trgovačkih društava obrađuju se primjenom novog izvještajnog sustava INOK koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2008.

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i do 31. prosinca 2007. Hrvatske autoceste, koje se nakon tog datuma prikazuju u sklopu ostalih domaćih sektora u podsektoru javnih poduzeća) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospeljeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pri tome je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor banke raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti iskazuje kao dugoročna.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor • Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku, javna i mješovita poduzeća te HBOR. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog sektora sudjeluje u vlasništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor^a

u milijunima eura

	2007. XII. ^b	2008. XII. ^{c,d}	2009. XII. ^e	2010. XII.	2011. XII.	2012.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	9.986,7	10.852,7	12.820,6	14.364,3	14.076,2	14.034,1	14.709,4	14.724,0	14.760,1	14.520,2
Kratkoročni	116,2	209,2	429,9	651,1	337,3	473,7	386,1	412,0	412,3	307,5
Instrumenti tržišta novca	43,7	24,6	170,3	468,3	157,9	274,8	266,0	241,1	213,3	185,8
Kredit	35,4	164,1	215,6	108,6	103,7	135,8	78,1	128,4	157,0	75,5
Gotovina i depoziti	2,3	2,3	1,1	1,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	34,7	18,2	42,9	73,1	75,7	63,2	42,0	42,6	42,0	46,2
Kašnjenja otplate glavnice	29,9	17,1	39,4	69,3	71,6	60,7	39,4	40,0	39,5	42,3
Kašnjenja otplate kamata	4,8	1,1	3,6	3,8	4,1	2,5	2,6	2,6	2,6	4,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	9.868,8	10.641,8	12.207,3	13.346,4	13.522,1	13.557,3	14.320,5	14.309,2	14.345,0	14.210,0
Obveznice	4.543,3	4.294,8	5.326,8	5.579,9	5.882,0	5.845,8	6.724,7	6.698,4	6.685,4	6.703,5
Kredit	5.120,3	6.068,5	6.608,2	7.495,1	7.525,3	7.606,6	7.465,0	7.481,9	7.529,9	7.383,8
Gotovina i depoziti	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	205,2	267,9	272,3	271,4	114,8	104,8	130,8	128,8	129,7	122,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	1,8	1,7	183,4	366,8	216,7	3,0	2,7	2,7	2,7	2,7
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	139,9	80,3	9,2	5,4	2,7	4,8	4,8	4,7	4,7	3,4
Kratkoročni	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	11,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	9,4	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	128,6	73,2	9,2	5,4	2,7	4,8	4,8	4,7	4,7	3,4
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	128,6	73,2	9,2	5,4	2,7	1,5	1,5	1,4	1,4	0,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	3,3	3,2	3,2	3,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	23.594,3	29.657,1	32.414,6	32.113,7	31.654,8	31.886,5	31.912,3	31.386,9	31.184,4	31.057,3
Kratkoročni	3.763,3	4.564,9	4.180,2	4.436,3	4.878,1	4.881,4	4.716,9	4.723,4	4.813,1	4.489,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.356,4	1.641,6	1.268,9	1.340,6	823,1	828,3	994,2	1.079,7	1.174,2	1.090,2
Gotovina i depoziti	1.648,8	2.670,3	2.283,9	2.073,0	3.060,6	2.938,1	2.621,7	2.472,8	2.425,6	2.139,4
Trgovinski kredit	31,1	39,5	28,2	30,9	34,2	48,3	49,6	52,5	50,8	151,8
Ostale obveze	727,0	213,5	599,2	991,8	960,0	1.066,7	1.051,3	1.118,3	1.162,5	1.108,1
Kašnjenja otplate glavnice	645,4	150,2	484,4	824,3	790,3	889,7	878,1	944,0	983,6	932,2
Kašnjenja otplate kamata	81,7	63,3	114,9	167,5	169,8	176,9	173,3	174,3	178,9	175,9
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	15.899,9	19.258,0	20.596,6	19.846,4	20.065,7	20.249,9	20.308,4	19.766,1	19.585,9	19.662,6
Obveznice	628,8	585,5	324,4	332,2	432,6	459,8	719,0	726,1	733,6	766,2
Kredit	12.691,4	16.162,4	16.209,2	15.104,9	15.272,1	15.129,9	14.865,7	14.582,2	14.478,8	14.326,5
Gotovina i depoziti	2.493,9	2.455,0	4.042,7	4.384,9	4.314,4	4.614,9	4.681,1	4.415,2	4.330,9	4.525,4

^a Podaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravna ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičari učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske. U prosincu 2010. zabilježena je značajna transakcija, koja je dovela do ukidanja kružne komponente izravnih ulaganja, ali dug i dalje ostaje iskazan u sklopu pozicije Izravna ulaganja. ^b Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istomjenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^c Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovačkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2007. ^d Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istomjenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^e Od siječnja 2009. podaci bankovnih financijskih institucija i nefinancijskih trgovačkih društava obrađuju se primjenom novog izvještajnog sustava INOK koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2008.

	Bruto inozemni dug 30.9.2012.	Trenutačno dospjeće	Projekcija otplate glavnice													
			4.tr.12.		1.tr.13.	2.tr.13.	3.tr.13.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	Ostalo	
			Ukupno ^a	Od toga ONK ^a												
1. Država	8.399,9	0,8	276,5	130,0	77,2	83,6	180,1	276,5	397,3	731,6	1.047,4	210,2	1.323,4	458,0	3.954,8	
Kratkoročni	187,3	0,8	89,1	4,1	54,7	33,0	9,7	89,1	97,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Instrumenti tržišta novca	185,8	0,0	88,4	4,1	54,7	33,0	9,7	88,4	97,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kašnjenja otplate glavnice	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Dugoročni	8.212,6	0,0	187,3	125,9	22,6	50,6	170,3	187,3	299,9	731,6	1.047,4	210,2	1.323,4	458,0	3.954,8	
Obveznice	6.052,3	0,0	109,1	109,1	0,2	0,0	118,1	109,1	118,3	499,4	698,8	10,3	1.151,7	369,1	3.095,7	
Krediti	2.160,3	0,0	78,3	16,9	22,3	50,6	52,3	78,3	181,6	232,2	348,6	199,9	171,7	88,9	859,1	
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2. Središnja banka (HNB)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	0,0	0,0														

	Bruto inozemni dug 30.9.2012.	Trenu- tačno dos- pijeće	Projekcija otplate glavnice												
			4.tr.12.		1.tr.13.	2.tr.13.	3.tr.13.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	Ostalo
			Ukupno ^a	Od toga ONK ^a											
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.986,7	0,0	793,6	54,3	230,9	375,2	291,6	793,6	1.536,8	2.047,6	551,3	704,2	1.181,2	171,5	1.000,6
Obveznice	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
Krediti	3.460,6	0,0	183,7	13,8	30,8	175,0	87,5	183,7	575,7	941,2	396,8	350,9	909,2	24,7	78,5
Gotovina i depoziti	4.525,4	0,0	609,9	40,5	200,1	200,1	204,1	609,9	961,1	1.106,4	154,5	353,3	271,4	146,8	922,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	19.638,0	1.153,4	2.165,9	417,7	702,4	1.745,1	626,8	2.165,9	3.923,6	2.188,2	1.643,5	1.655,8	1.642,4	895,8	4.369,5
Kratkoročni	1.961,4	1.153,4	300,5	6,9	125,1	355,8	26,6	300,5	507,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	656,2	0,0	300,5	6,9	125,1	204,0	26,5	300,5	355,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	151,8	0,0	0,0	0,0	0,0	151,8	0,0	0,0	151,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	1.153,4	1.153,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	973,7	973,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	179,7	179,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	17.676,6	0,0	1.865,4	410,8	577,2	1.389,2	600,2	1.865,4	3.416,0	2.188,2	1.643,5	1.655,8	1.642,4	895,8	4.369,5
Obveznice	1.416,6	0,0	47,1	31,3	0,0	0,6	25,4	47,1	39,7	26,7	27,3	497,3	507,2	0,0	271,3
Krediti	16.118,9	0,0	1.768,7	379,0	543,6	1.383,7	550,1	1.768,7	3.301,0	2.150,0	1.615,0	1.157,2	1.134,0	894,9	4.098,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	141,1	0,0	49,7	0,5	33,6	5,0	24,7	49,7	75,3	11,5	1,2	1,2	1,2	1,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	6.907,9	237,1	1.631,5	279,5	321,8	698,9	250,6	1.631,5	1.569,5	814,0	341,5	422,1	251,0	131,9	1.509,1
Kratkoročni	1.269,6	237,1	629,8	9,6	83,2	305,1	14,5	629,8	402,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	1.032,5	0,0	629,8	9,6	83,2	305,1	14,5	629,8	402,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	237,1	237,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	183,7	183,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	53,4	53,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.638,2	0,0	1.001,7	269,9	238,6	393,8	236,1	1.001,7	1.166,8	814,0	341,5	422,1	251,0	131,9	1.509,1
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	5.635,5	0,0	1.000,1	269,8	238,6	393,7	236,0	1.000,1	1.166,0	813,7	341,5	422,1	251,0	131,9	1.509,1
Trgovinski krediti	2,7	0,0	1,6	0,2	0,1	0,1	0,1	1,6	0,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	45.580,9	1.391,5	6.789,8	902,1	1.577,2	3.145,0	1.587,8	6.789,8	8.152,9	5.781,4	3.583,8	2.992,3	4.398,0	1.657,3	10.834,0
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			201,2		231,7	317,5	260,2	201,2	1.118,7	1.047,7	881,1	775,9	620,8	484,3	2.022,3

^a Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata (ONK), koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima • Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Projekcija otplate glavnice i procijenjena plaćanja kamata kod stavke Gotovina i depoziti nerezidenata za sektor banke izrađena su na osnovi dostupnih podataka monetarne statistike o izvornom i preostalom dospjeću.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na repo poslove te hibridne i podređene instrumente ni zatezne kamate s tih osnova (do ožujka 2010. procijenjena plaćanja kamata nisu

uključivala ni kamate na gotovinu i depozite). Buduća plaćanja kamata za sektor banke procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu. Za ostale sektore buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi referentne kamatne stope koja vrijedi na izvještajni datum. Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora

u milijunima eura

	2007. XII. ^a	2008. XII. ^{b,c}	2009. XII. ^d	2010. XII.	2011. XII.	2012.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Ostali domaći sektori	14.828,3	19.901,0	20.993,8	20.929,2	20.182,0	20.286,3	20.232,4	20.178,5	20.232,1	19.638,0
Kratkoročni	1.478,2	925,3	1.346,7	1.613,5	1.485,5	1.642,1	1.791,7	1.985,7	2.055,3	1.961,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	681,0	652,9	677,7	519,1	415,7	464,0	649,8	773,2	800,8	656,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	31,1	39,5	28,2	30,9	34,2	48,3	49,6	52,5	50,8	151,8
Ostale obveze	766,0	232,9	640,9	1.063,5	1.035,5	1.129,8	1.092,3	1.160,0	1.203,6	1.153,4
Kasnjenja otplate glavnice	683,4	170,4	523,6	892,8	861,8	950,4	916,7	983,3	1.022,3	973,7
Kasnjenja otplate kamata	82,6	62,5	117,2	170,7	173,7	179,4	175,6	176,7	181,3	179,7
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	13.350,1	18.975,7	19.647,1	19.315,7	18.696,5	18.644,3	18.440,6	18.192,7	18.176,8	17.676,6
Obveznice	1.293,4	1.251,6	1.665,8	1.590,1	1.386,2	1.422,1	1.667,9	1.626,8	1.639,9	1.416,6
Kredit	11.766,9	17.401,9	17.688,7	17.437,1	17.178,8	17.097,2	16.623,2	16.418,4	16.388,5	16.118,9
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	289,8	322,2	292,6	288,4	131,4	124,9	149,6	147,5	148,4	141,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Ostale bankarske institucije	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Nebankarske financijske institucije	3.922,0	4.949,7	5.396,1	4.633,0	4.068,1	4.045,2	4.084,0	4.038,3	4.133,6	3.784,9
Kratkoročni	201,6	155,4	436,3	109,1	217,3	231,0	327,8	344,3	344,0	279,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	184,5	144,5	431,8	94,1	209,8	224,1	323,3	339,9	339,5	269,7
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	17,1	10,9	4,5	15,0	7,5	6,9	4,5	4,4	4,5	9,9
Kasnjenja otplate glavnice	2,9	4,2	1,3	11,6	3,4	2,9	1,2	1,2	1,2	5,0
Kasnjenja otplate kamata	14,2	6,7	3,2	3,4	4,1	3,9	3,3	3,3	3,3	4,9
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.720,4	4.794,3	4.959,8	4.523,9	3.850,8	3.814,3	3.756,2	3.694,0	3.789,6	3.505,4
Obveznice	806,7	791,5	1.014,7	936,4	636,8	640,5	623,6	589,7	592,6	333,9
Kredit	2.913,7	3.992,3	3.945,1	3.587,5	3.213,9	3.173,8	3.132,7	3.104,3	3.197,1	3.171,5
Gotovina i depoziti	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Javna trgovačka društva	2.031,6	3.985,5	5.214,0	5.778,2	5.400,3	5.376,9	4.901,0	4.963,2	4.936,0	4.732,0
Kratkoročni	48,3	145,1	77,7	180,8	179,4	199,0	114,1	169,4	197,5	115,2
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	35,4	132,4	34,8	108,6	103,7	135,8	72,9	127,6	156,2	74,7
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	12,9	12,7	42,8	72,2	75,7	63,2	41,2	41,8	41,3	40,5

	2007. XII. ^a	2008. XII. ^{b,c}	2009. XII. ^d	2010. XII.	2011. XII.	2012.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Kašnjenja otplate glavnice	12,5	11,8	39,3	68,6	71,6	60,7	38,7	39,3	38,7	38,0
Kašnjenja otplate kamata	0,5	0,9	3,6	3,7	4,1	2,5	2,5	2,6	2,5	2,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.983,3	3.840,5	5.136,4	5.597,4	5.220,9	5.178,0	4.786,9	4.793,8	4.738,5	4.616,8
Obveznice	330,4	341,3	335,6	330,4	318,7	322,9	326,3	312,0	314,5	317,3
Krediti	1.470,2	3.254,7	4.528,5	4.995,6	4.787,4	4.750,2	4.329,8	4.353,0	4.294,3	4.176,8
Trgovinski krediti	182,7	244,5	272,3	271,4	114,8	104,8	130,8	128,8	129,7	122,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Mješovita trgovačka društva	594,9	741,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	16,5	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	16,5	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	16,4	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	578,4	740,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	557,1	717,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	21,3	22,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5. Ostala trgovačka društva	8.113,0	9.958,6	10.103,8	10.303,5	10.495,9	10.649,0	11.032,8	10.955,3	10.941,0	10.901,9
Kratkoročni	1.174,3	619,2	800,4	1.316,7	1.082,9	1.206,1	1.343,4	1.465,2	1.506,5	1.559,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	451,2	373,8	178,7	309,4	96,2	98,1	247,1	298,9	297,8	304,5
Trgovinski krediti	31,1	39,5	28,2	30,9	34,2	48,3	49,6	52,5	50,8	151,8
Ostale obveze	692,0	205,9	593,5	976,4	952,3	1.059,7	1.046,6	1.113,7	1.157,9	1.103,0
Kašnjenja otplate glavnice	630,2	151,2	483,0	812,7	786,8	886,8	876,8	942,8	982,4	930,8
Kašnjenja otplate kamata	61,8	54,7	110,5	163,7	165,5	172,9	169,8	170,9	175,5	172,2
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.938,8	9.339,3	9.303,5	8.986,8	9.413,0	9.442,9	9.689,4	9.490,2	9.434,5	9.342,6
Obveznice	156,3	118,9	315,5	323,4	430,7	458,8	718,0	725,1	732,8	765,5
Krediti	6.701,7	9.168,7	8.968,0	8.646,5	8.965,7	8.964,1	8.952,6	8.746,4	8.683,0	8.558,7
Trgovinski krediti	80,8	51,7	20,0	16,9	16,6	20,0	18,8	18,7	18,7	18,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6. Neprofitne institucije	5,4	3,8	3,6	2,6	4,8	7,2	8,0	8,4	8,5	8,6
1.7. Obrtnici i trgovci	24,1	17,1	11,5	7,2	5,2	4,9	4,6	11,1	11,2	10,9
1.8. Kućanstva	137,2	244,7	264,8	204,7	207,9	203,1	202,0	202,2	201,9	199,7

^a Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2008. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2007. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^b Od siječnja 2008. podaci nefinancijskih trgovačkih društava procjenjuju se na osnovi prikupljenih podataka iz uzorka, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2007. ^c Za izračun stopa rasta inozemnog duga u 2009. potrebno je koristiti se relevantnim usporednim podacima za 31. prosinca 2008. objavljenima na internetskoj stranici HNB-a u istoimenoj tablici rubrike Statistički pregled. ^d Od siječnja 2009. podaci nebankovnih financijskih institucija i nefinancijskih trgovačkih društava obrađuju se primjenom novog izvještajnog sustava INOK koji za izračune stanja i planova otplate kamata osigurava primjenu tržišnih kamatnih stopa, pa je po istoj metodologiji izračunato usporedno stanje 31. prosinca 2008.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica^{a,b}

u milijunima eura

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-40.178,9	-34.975,4	-39.032,3	-41.971,2	-40.245,1	-41.488,9	-40.454,6	-40.986,8
2. Sredstva	21.644,2	22.508,4	24.444,5	23.416,3	23.230,1	22.270,8	23.135,3	22.066,7
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	2.580,3	3.750,4	4.556,3	3.283,5	3.517,7	3.197,8	3.344,8	3.064,5
2.2. Portfeljna ulaganja	3.250,9	2.646,0	3.219,2	3.562,3	2.894,4	2.822,8	2.984,5	3.111,4
2.2.1. Vlasnička ulaganja	1.745,5	656,7	804,9	1.255,5	1.213,5	1.324,6	1.309,8	1.238,7
2.2.2. Dužnička ulaganja	1.505,4	1.989,3	2.414,3	2.306,8	1.680,9	1.498,2	1.674,7	1.872,7
Obveznice	1.225,0	1.606,9	1.685,6	1.420,2	1.068,4	896,6	1.138,1	1.312,1
Instrumenti tržišta novca	280,4	382,4	728,7	886,6	612,5	601,6	536,6	560,6
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	24,1	16,5	16,2	85,9	127,5	121,1
2.4. Ostala ulaganja	6.505,6	6.991,2	6.269,1	5.893,7	5.607,0	4.824,3	5.043,4	4.462,8
2.4.1. Trgovinski krediti	248,9	224,7	123,6	80,5	85,7	84,5	83,9	91,4
2.4.2. Krediti	296,4	435,9	384,5	480,0	490,0	472,7	487,7	524,7
2.4.3. Gotovina i depoziti	5.960,3	6.330,5	5.760,9	5.333,1	5.031,3	4.267,0	4.471,7	3.846,6
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	9.307,4	9.120,9	10.375,8	10.660,2	11.194,8	11.340,0	11.635,2	11.307,0
3. Obveze	61.823,1	57.483,8	63.476,8	65.387,5	63.475,2	63.759,7	63.589,9	63.053,5
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	30.611,5	22.190,9	25.344,0	26.166,3	23.879,9	23.819,4	23.129,4	23.650,2
3.2. Portfeljna ulaganja	6.639,5	5.443,7	6.479,1	7.118,5	7.068,3	7.172,2	8.284,1	8.230,0
3.2.1. Vlasnička ulaganja	1.522,3	613,8	657,6	738,0	595,7	591,8	574,3	574,5
3.2.2. Dužnička ulaganja	5.117,1	4.829,9	5.821,5	6.380,5	6.472,7	6.580,4	7.709,8	7.655,5
Obveznice	5.073,5	4.805,3	5.651,2	5.912,1	6.314,6	6.305,6	7.443,7	7.469,7
Instrumenti tržišta novca	43,7	24,6	170,3	468,3	158,1	274,8	266,1	185,8
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	-	-	-	197,5	193,6	181,4	149,5	155,8
3.4. Ostala ulaganja	24.572,1	29.849,2	31.601,6	31.905,2	32.333,3	32.586,7	32.027,0	31.017,5
3.4.1. Trgovinski krediti	337,8	367,5	344,4	370,2	217,0	223,9	225,5	314,1
3.4.2. Krediti	20.088,8	24.343,4	24.929,1	25.075,4	24.741,0	24.809,6	24.498,5	24.038,5
3.4.3. Gotovina i depoziti	4.145,5	5.138,3	6.328,1	6.459,5	7.375,3	7.553,2	7.303,0	6.665,0
3.4.4. Ostala pasiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltene HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltene HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovožu 2009. (666,5 mil. EUR), pa u skladu s time postoji učinak i na stanje izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku odnosno inozemstvo počevši s tim mjesecima. ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica • Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (*Balance of Payments Manual*, 5. izdanje, 1993.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnoga srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima kompiliraju se na temelju tržišnih cijena gdje god su one raspoložive. U dijelu koji se odnosi na ulaganja u Republiku Hrvatsku, primjenjuju se tržišne cijene na posljednji dan izvještajnog razdoblja preuzete sa Zagrebačke burze, a u dijelu koji se odnosi na ulaganja u inozemstvo izvještajne jedinice obveznici istraživanja o izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima obvezne su prikazivati vrijednosti svojih vlasničkih udjela u inozemstvu koristeći se tržišnim cijenama. Tamo gdje to nije moguće, primjenjuju se knjigovodstvene vrijednosti ukupnoga kapitala poduzeća u vlasništvu izravnih ili portfeljnih ulagača, bilo da je riječ o ulaganjima u Republiku Hrvatsku ili u inozemstvo (*metoda own funds at book value*).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Policije Portfeljna dužnička ulaganja kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke i podacima monetarne statistike.

Podaci o portfeljnim vlasničkim i dužničkim ulaganjima upotpunjuju se podacima koje dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo i poslovne banke koje obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima, posebno u dijelu Sredstava ostalih sektora.

Policije Ostala ulaganja – Trgovinski krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Policije Ostala ulaganja – Krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Policija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Sredstava

pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora država od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka. Za ostale sektore upotrebljavaju se tromjesečni podaci Banke za međunarodne namire.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Obveza

pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu na osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadržava podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja^a
u milijunima eura

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Izravna ulaganja, neto	-28.031,2	-18.440,6	-20.787,7	-22.882,8	-20.362,2	-20.621,6	-19.784,6	-20.585,7
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	2.580,3	3.750,4	4.556,3	3.283,5	3.517,7	3.197,8	3.344,8	3.064,5
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	2.479,3	3.560,6	4.463,1	3.042,4	3.051,7	2.945,6	3.106,7	2.762,1
1.1.1. Sredstva	2.479,3	3.560,6	4.463,1	3.042,4	3.051,7	2.945,6	3.106,7	2.762,1
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	101,0	189,7	93,2	241,1	466,0	252,1	238,1	302,4
1.2.1. Sredstva	175,4	220,2	217,0	608,7	641,5	440,3	424,6	484,3
1.2.2. Obveze	74,4	30,5	123,8	367,6	175,5	188,2	186,4	181,9
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	30.611,5	22.190,9	25.344,0	26.166,3	23.879,9	23.819,4	23.129,4	23.650,2
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	26.777,2	16.409,8	17.699,5	18.404,5	17.178,4	17.286,5	16.465,8	16.963,3
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	26.777,2	16.409,8	17.699,5	18.404,5	17.178,4	17.286,5	16.465,8	16.963,3
2.2. Ostala ulaganja	3.834,3	5.781,1	7.644,5	7.761,9	6.701,6	6.532,9	6.663,6	6.686,9
2.2.1. Sredstva	24,2	24,3	52,9	68,3	50,7	37,2	39,8	39,1
2.2.2. Obveze	3.858,5	5.805,4	7.697,4	7.830,2	6.752,3	6.570,0	6.703,3	6.725,9
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR) i kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), pa u skladu s time postoji učinak i na stanje izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku odnosno inozemstvo počevši s tim mjesecima. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja^a

u milijunima eura

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Portfeljna ulaganja, neto	-3.388,6	-2.797,7	-3.259,9	-3.556,1	-4.173,9	-4.349,4	-5.299,6	-5.118,6
1. Sredstva	3.250,9	2.646,0	3.219,2	3.562,3	2.894,4	2.822,8	2.984,5	3.111,4
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	1.745,5	656,7	804,9	1.255,5	1.213,5	1.324,6	1.309,8	1.238,7
1.1.1. Banke	8,3	11,6	13,7	11,1	15,6	16,8	11,3	8,6
1.1.2. Ostali sektori	1.737,2	645,1	791,2	1.244,5	1.197,9	1.307,8	1.298,5	1.230,1
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	1.505,4	1.989,3	2.414,3	2.306,8	1.680,9	1.498,2	1.674,7	1.872,7
2. Obveze	6.639,5	5.443,7	6.479,1	7.118,5	7.068,3	7.172,2	8.284,1	8.230,0
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	1.522,3	613,8	657,6	738,0	595,7	591,8	574,3	574,5
2.1.1. Banke	164,7	66,5	62,4	56,8	44,6	46,5	39,3	34,7
2.1.2. Ostali sektori	1.357,6	547,3	595,2	681,2	551,0	545,3	535,1	539,8
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	5.117,1	4.829,9	5.821,5	6.380,5	6.472,7	6.580,4	7.709,8	7.655,5
2.2.1. Obveznice	5.073,5	4.805,3	5.651,2	5.912,1	6.314,6	6.305,6	7.443,7	7.469,7
2.2.1.1. Država	3.406,2	3.162,1	3.976,4	4.313,1	4.926,5	4.882,5	5.774,8	6.052,3
2.2.1.2. Banke	459,0	456,8	9,0	8,9	1,9	1,0	1,0	0,7
2.2.1.3. Ostali sektori	1.208,3	1.186,4	1.665,8	1.590,1	1.386,2	1.422,1	1.667,9	1.416,6
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	43,7	24,6	170,3	468,3	158,1	274,8	266,1	185,8
2.2.2.1. Država	43,7	24,6	170,3	468,3	157,9	274,8	266,0	185,8
2.2.2.2. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltene HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltene HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja^a

u milijunima eura

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	-18.066,5	-22.858,0	-25.332,5	-26.011,5	-26.726,3	-27.762,4	-26.983,6	-26.554,8
1. Sredstva	6.505,6	6.991,2	6.269,1	5.893,7	5.607,0	4.824,3	5.043,4	4.462,8
1.1. Trgovinski krediti	248,9	224,7	123,6	80,5	85,7	84,5	83,9	91,4
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	248,9	224,7	123,6	80,5	85,7	84,5	83,9	91,4
Dugoročni krediti	228,8	202,6	96,3	61,4	58,3	56,6	56,5	56,0
Kratkoročni krediti	20,1	22,1	27,3	19,2	27,4	27,9	27,4	35,4
1.2. Krediti	296,4	435,9	384,5	480,0	490,0	472,7	487,7	524,7
1.2.1. Hrvatska narodna banka	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Dugoročni krediti	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
1.2.2. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.3. Banke	214,8	285,3	270,1	340,4	344,7	316,2	326,0	365,5
Dugoročni krediti	160,0	193,6	233,7	286,3	310,1	272,5	266,7	265,7
Kratkoročni krediti	54,8	91,7	36,5	54,2	34,6	43,7	59,3	99,8
1.2.4. Ostali sektori	81,1	150,0	113,8	139,0	144,6	155,9	161,1	158,6
Dugoročni krediti	81,0	146,8	113,6	101,3	140,0	139,0	150,8	146,0
Kratkoročni krediti	0,1	3,3	0,2	37,7	4,6	17,0	10,3	12,6
1.3. Gotovina i depoziti	5.960,3	6.330,5	5.760,9	5.333,1	5.031,3	4.267,0	4.471,7	3.846,6
1.3.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Banke	4.715,1	4.863,6	4.442,9	4.060,1	3.565,6	2.845,6	2.955,7	3.829,6
1.3.3. Ostali sektori	1.245,2	1.466,9	1.318,0	1.273,0	1.465,7	1.421,5	1.516,0	17,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	24.572,1	29.849,2	31.601,6	31.905,2	32.333,3	32.586,7	32.027,0	31.017,5
2.1. Trgovinski krediti	337,8	367,5	344,4	370,2	217,0	223,9	225,5	314,1
2.1.1. Država	1,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	1,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	336,6	366,7	344,4	370,2	217,0	223,9	225,5	314,1
Dugoročni krediti	305,5	327,2	316,2	339,3	182,8	175,6	175,9	162,2
Kratkoročni krediti	31,1	39,5	28,2	30,9	34,2	48,3	49,6	151,8
2.2. Krediti	20.088,8	24.343,4	24.929,1	25.075,4	24.741,0	24.809,6	24.498,5	24.038,5
2.2.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	2.613,7	1.574,6	1.592,7	1.820,8	1.911,6	1.973,9	2.185,0	2.161,8
Dugoročni krediti	2.613,7	1.542,9	1.592,7	1.820,8	1.911,6	1.973,9	2.179,9	2.161,1
Kratkoročni krediti	0,0	31,7	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2	0,8
2.2.3. Banke	4.276,8	4.496,7	4.352,8	4.285,8	4.250,8	4.195,5	3.974,5	3.969,4
Dugoročni krediti	3.565,2	3.374,7	3.545,3	3.355,7	3.739,7	3.695,4	3.557,1	3.460,6
Kratkoročni krediti	711,7	1.122,0	807,5	930,1	511,1	500,0	417,4	508,8
2.2.4. Ostali sektori	13.198,2	18.272,0	18.983,6	18.968,9	18.578,6	18.640,3	18.339,0	17.907,3
Dugoročni krediti	12.371,2	17.589,5	18.244,9	18.360,2	18.064,1	18.063,5	17.568,9	17.135,3
Kratkoročni krediti	827,1	682,5	738,7	608,6	514,5	576,8	770,0	772,0
2.3. Gotovina i depoziti	4.145,5	5.138,3	6.328,1	6.459,5	7.375,3	7.553,2	7.303,0	6.665,0
2.3.1. Hrvatska narodna banka	2,3	2,3	1,1	1,2	0,1	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Banke	4.143,2	5.125,5	6.327,0	6.458,4	7.375,3	7.553,2	7.303,0	6.665,0
2.3.3. Ostali sektori	0,0	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Počevši od Biltena HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije. Reklasifikacija se odnosi na cijelu statističku seriju (od prosinca 1998.). Nadalje, od istog broja Biltena HNB-a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na dio statističke serije od siječnja 2008. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti^a
u milijunima kuna

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. PRIHODI (A + B)	113.386,2	120.036,7	114.086,9	110.831,6	110.406,1	8.946,5	8.788,7	8.744,2	10.610,5
A) Državni proračun	108.297,0	115.766,5	110.251,2	107.457,6	107.067,2	8.703,8	8.576,2	8.456,5	10.240,7
B) Izvanproračunski korisnici	5.089,2	4.270,2	3.835,7	3.374,0	3.338,9	242,6	212,5	287,7	369,8
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	2.041,2	2.105,0	1.954,3	1.690,7	1.594,3	126,6	116,1	151,0	161,1
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	1.102,9	1.221,2	1.168,6	1.040,7	1.091,3	106,1	72,6	111,6	85,9
6. Hrvatske autoceste	1.375,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	119,9	81,0	112,8	86,2	57,5	1,9	3,7	3,9	4,5
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	391,4	808,3	566,5	529,6	552,8	3,5	15,9	18,4	114,2
9. Agencija za upravljanje državnom imovinom ^b	58,3	54,7	33,5	26,7	43,0	4,6	4,2	2,8	4,1
2. RASHODI (A + B)	109.075,0	118.686,0	120.553,9	122.584,0	122.427,7	11.253,4	9.567,1	9.895,8	9.843,6
A) Državni proračun	103.004,9	113.309,5	116.255,2	118.312,3	118.224,1	11.039,8	9.210,4	9.495,6	9.402,2
B) Izvanproračunski korisnici	6.070,1	5.376,5	4.298,7	4.271,7	4.203,6	213,5	356,6	400,2	441,4
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	2.099,0	2.335,4	1.742,1	1.771,2	1.458,2	28,3	164,8	158,7	139,6
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	1.083,3	1.106,7	1.159,1	1.003,6	914,8	80,9	71,1	127,5	94,4
6. Hrvatske autoceste	1.509,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	1.241,9	1.592,6	1.048,5	1.405,9	1.320,9	88,7	111,2	105,2	198,4
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	47,8	254,7	267,2	17,0	408,9	7,1	2,3	1,7	1,0
9. Agencija za upravljanje državnom imovinom ^b	88,2	87,0	81,8	74,0	100,8	8,7	7,2	7,1	7,9
NETO/BRUTO OPERATIVNI SALDO (1 – 2)	4.311,2	1.350,7	-6.467,0	-11.752,5	-12.021,6	-2.306,9	-778,4	-1.151,6	766,9
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE (3.1. + 3.2. – 3.3.)	4.311,2	1.350,7	-6.467,0	-11.752,5	-12.021,6	-2.306,9	-778,4	-1.151,6	766,9
3.1. PROMJENA NETO NEFINANCIJSKE IMOVINE	7.811,0	4.228,2	3.601,1	2.679,3	3.372,5	93,0	151,3	233,4	359,2
Nabava	8.378,6	4.713,2	3.926,8	3.005,8	3.751,9	124,6	169,2	258,0	384,2
A) Državni proračun	3.043,9	3.291,5	2.267,4	1.550,7	1.486,0	47,4	64,2	75,3	112,5
B) Izvanproračunski korisnici	5.334,7	1.421,7	1.659,4	1.455,1	2.265,9	77,2	105,0	182,7	271,8
Prodaja	567,7	485,0	325,7	326,5	379,4	31,6	18,0	24,6	25,0
A) Državni proračun	498,7	303,4	304,0	318,3	347,0	29,2	17,4	24,2	23,2
B) Izvanproračunski korisnici	69,0	181,6	21,7	8,2	32,4	2,5	0,6	0,3	1,8
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1 – 2 – 3.1.)	-3.499,8	-2.877,5	-10.068,2	-14.431,8	-15.394,1	-2.399,9	-929,6	-1.385,0	407,7
TRANSAKCIJE U FINANCIJSKOJ IMOVINI I OBEZAMA (FINANCIRANJE) (3.3. – 3.2.)	3.499,8	2.877,5	10.068,2	14.431,8	15.394,1	2.399,9	929,6	1.385,0	-407,7
3.2. PROMJENA NETO FINANCIJSKE IMOVINE	-2.939,2	2.776,6	7.363,9	2.816,6	-353,9	-2.091,8	-4.024,2	-2.176,4	1.339,3
3.2.1. Tuzemna imovina	-2.957,2	2.764,1	7.361,5	2.816,2	-359,2	-2.092,7	-4.024,2	-2.176,4	1.339,3
A) Državni proračun	-3.752,8	1.690,5	6.823,2	1.942,7	-818,0	-2.215,1	-4.056,4	-2.085,9	1.035,2
B) Izvanproračunski korisnici	795,6	1.073,6	538,3	873,5	458,8	122,4	32,2	-90,5	304,2
3.2.2. Inozemna imovina	18,0	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A) Državni proračun	18,0	12,4	2,3	0,4	5,3	1,0	0,0	0,0	0,0
B) Izvanproračunski korisnici	0,0	0,0	2,3	0,4	5,3	1,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. PROMJENA NETO OBEVEZA	560,6	5.654,1	17.432,0	17.248,4	15.040,2	308,1	-3.094,6	-791,4	931,7
3.3.1. Tuzemne obveze	2.017,1	6.795,7	10.130,2	12.892,5	6.448,4	315,3	-2.911,3	-736,3	689,6
A) Državni proračun	1.477,6	5.656,6	9.576,6	11.835,1	4.793,1	303,2	-3.070,1	-752,5	205,7
B) Izvanproračunski korisnici	539,5	1.139,1	553,6	1.057,4	1.655,3	12,2	158,7	16,2	483,9

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
3.3.2. Inozemne obveze	-1.456,5	-1.141,7	7.301,8	4.355,9	8.591,8	-7,2	-183,2	-55,1	242,1
A) Državni proračun	-2.980,2	-1.445,8	6.878,4	4.277,0	8.597,2	4,8	-146,1	-42,8	254,1
B) Izvanproračunski korisnici	1.523,7	304,1	423,4	79,0	-5,4	-12,1	-37,1	-12,3	-12,0

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. ^b Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) djelovao je do 31. ožujka 2011. Od 1. travnja 2011. djeluje Agencija za upravljanje državnom imovinom (AUDIO), u čiji su sastav ušli HFP i prijašnji proračunski korisnik državnog proračuna Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom.

Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Izvor: MF

Tablica I2: Operacije državnog proračuna^a
u milijunima kuna

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. PRIHODI	108.320,6	115.772,7	110.257,9	107.466,4	107.069,7	8.703,8	8.576,2	8.456,5	10.240,7
1.1. Porezi	64.234,5	69.572,7	63.678,9	62.856,6	61.422,2	4.593,9	4.942,9	4.907,1	6.600,7
1.2. Socijalni doprinosi	37.203,5	40.703,5	39.994,7	38.712,4	38.605,1	3.144,5	3.123,4	3.072,7	3.051,9
1.3. Pomoći	428,0	468,6	616,3	637,1	869,0	56,9	73,7	61,9	109,2
1.4. Ostali prihodi	6.454,5	5.027,8	5.968,0	5.260,3	6.173,4	908,6	436,2	414,8	478,8
2. RASHODI	108.007,6	115.292,4	117.924,0	120.323,3	119.939,5	11.188,4	9.341,2	9.670,5	9.565,4
2.1. Naknade zaposlenima	27.545,1	29.948,5	31.289,3	31.096,5	31.737,4	2.602,6	2.608,8	2.587,2	2.557,5
2.2. Korištenje dobara i usluga	7.162,4	8.113,7	7.363,8	7.655,7	7.943,6	710,9	579,8	437,4	732,1
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	4.535,0	4.683,2	5.225,2	6.236,5	7.097,6	1.291,0	343,3	1.269,0	354,9
2.5. Subvencije	6.492,0	6.859,5	6.710,0	6.582,2	6.555,3	790,2	318,7	176,9	298,2
2.6. Pomoći	8.363,2	5.783,1	5.559,6	5.778,6	5.083,7	484,3	336,6	356,1	438,9
2.7. Socijalne naknade	48.176,0	52.593,2	56.148,5	56.906,6	56.483,0	4.798,1	4.729,7	4.548,7	4.722,8
2.8. Ostali rashodi	5.733,9	7.311,2	5.627,6	6.067,3	5.039,1	511,2	424,2	295,1	461,0
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	313,0	480,2	-7.666,0	-12.857,0	-12.869,8	-2.484,5	-765,0	-1.214,0	675,3
3.1. Promjena neto nefinancijske imovine	2.545,2	2.988,1	1.963,4	1.232,4	1.139,0	18,2	46,8	51,0	89,2
3.1.1. Dugotrajna imovina	2.625,7	2.719,5	1.839,7	1.200,4	1.118,7	18,6	38,6	51,9	87,9
3.1.2. Zalihe	-161,4	79,4	35,4	11,0	2,5	0,0	3,4	-3,8	0,0
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	9,6	10,1	8,9	6,1	3,7	0,0	1,3	0,5	0,0
3.1.4. Neproizvedena imovina	71,3	179,1	79,3	14,9	14,0	-0,4	3,5	2,4	1,3
3.2. Promjena neto financijske imovine	-3.734,8	1.702,9	6.825,5	2.022,7	-618,4	-2.194,8	-4.028,0	-2.060,4	1.045,9
3.2.1. Tuzemna imovina	-3.752,8	1.690,5	6.823,2	2.022,3	-623,8	-2.195,7	-4.028,0	-2.060,4	1.045,9
3.2.2. Inozemna imovina	18,0	12,4	2,3	0,4	5,3	1,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	-1.502,6	4.210,8	16.455,0	16.112,0	13.390,4	308,0	-3.216,2	-795,4	459,8
3.3.1. Tuzemne obveze	1.477,6	5.656,6	9.576,6	11.835,1	4.793,1	303,2	-3.070,1	-752,5	205,7
3.3.2. Inozemne obveze	-2.980,2	-1.445,8	6.878,4	4.277,0	8.597,2	4,8	-146,1	-42,8	254,1

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Izvor: MF

Tablica I3: Dug središnje države^a

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2007. XII.*	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012.				
						III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Unutarnji dug središnje države	58.281,8	64.041,1	74.241,4	87.556,8	101.512,3	108.018,3	108.879,3	113.426,9	112.689,8	109.364,9
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	51.924,0	61.006,1	70.447,0	82.952,1	95.720,8	102.217,1	102.943,9	107.607,0	106.861,1	103.536,6
Trezorski zapisi	11.420,6	14.260,3	17.558,3	16.886,5	18.990,4	18.079,3	18.218,9	18.201,9	17.165,6	17.009,4
Instrumenti tržišta novca	–	10,7	19,3	20,5	20,6	326,2	288,7	290,2	289,9	290,0
Obveznice	34.634,4	35.531,3	36.586,8	48.862,5	56.191,2	61.722,2	60.935,8	65.656,3	65.674,7	63.066,4
Kreditni Hrvatske narodne banke	1,0	2,2	2,9	0,3	0,8	–	–	–	0,1	–
Kreditni banaka	5.867,9	11.201,5	16.279,8	17.182,3	20.517,7	22.089,4	23.500,6	23.458,6	23.730,8	23.170,8
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	6.357,8	3.035,0	3.794,4	4.604,7	5.791,5	5.801,2	5.935,4	5.820,0	5.828,7	5.828,3
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kreditni banaka	6.357,8	3.035,0	3.794,4	4.604,7	5.791,5	5.801,2	5.935,4	5.820,0	5.828,7	5.828,3
2. Inozemni dug središnje države	44.092,3	34.445,5	41.527,8	48.433,6	52.457,4	53.334,8	61.579,4	61.574,4	60.914,3	62.407,9
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	34.091,6	32.619,4	39.812,5	46.445,4	50.365,2	50.923,6	59.216,2	59.224,9	58.578,2	60.092,7
Instrumenti tržišta novca	320,0	180,3	1.244,3	3.458,6	1.189,2	2.062,7	1.997,9	1.812,5	1.595,2	1.383,9
Obveznice	24.844,4	22.991,6	28.884,2	31.684,5	36.962,4	36.517,9	43.234,6	43.448,5	43.082,4	44.956,0
Kreditni	8.927,3	9.447,4	9.684,1	11.302,3	12.213,6	12.342,9	13.983,7	13.963,9	13.900,6	13.752,8
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	10.000,7	1.826,1	1.715,3	1.988,2	2.092,2	2.411,1	2.363,2	2.349,5	2.336,1	2.315,2
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kreditni	10.000,7	1.826,1	1.715,3	1.988,2	2.092,2	2.411,1	2.363,2	2.349,5	2.336,1	2.315,2
3. Ukupno (1+2)	102.374,2	98.486,6	115.769,2	135.990,4	153.969,6	161.353,1	170.458,6	175.001,3	173.604,1	171.772,7
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske										
– domaća	8.110,6	13.299,2	15.692,5	20.052,8	22.149,3	22.030,9	20.097,0	20.038,3	19.821,5	19.704,0
– inozemna	18.925,2	31.371,9	35.275,2	39.333,9	37.720,6	37.838,4	36.495,5	36.208,6	36.937,4	34.800,7

^a Počevši od Biltene HNB-a broj 146 HBOR je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor nebankarske financijske institucije, a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. U ovoj tablici dug HBOR-a u dijelu 2. Inozemni dug središnje države reklasificiran je od, uključujući, prosinca 1998., u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države reklasificiran je od, uključujući, lipnja 1999., a dug HAC-a reklasificiran je od, uključujući, siječnja 2008.

Tablica I3: Dug središnje države • Počevši od Biltene broj 154 izvršena je revizija podataka u tablici.

Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga.

Izvori su podataka za unutarnji dug središnje države Ministarstvo financija, u dijelu koji se odnosi na trezorske zapise i obveznice, te Hrvatska narodna banka, u dijelu koji se odnosi na instrumente tržišta novca, kredite banaka i na kredite Hrvatske narodne banke.

Stanje trezorskih zapisa uključuje trezorske zapise Ministarstva financija izražene u kunama, eurozapise Ministarstva financija i trezorske zapise Ministarstva financija indeksirane uz euro, sve s rokom dospelja do godine dana. Stanja eurozapisa uključuju obračunate nedospjele kamate. Kod trezorskih zapisa u kunama i trezorskih zapisa indeksiranih uz euro razlika između nominalne vrijednosti i vrijednosti izdanja čini obračunate nedospjele kamate, koje su raspoređene duž životnog vijeka instrumenta pomoću metode jednostavnog kamatnog računa (tj. linearno) i metode brojenja dana prema kojoj je stvarni broj dana podijeljen s 360.

Stanje obveznica uključuje obveznice središnje države izdane na domaćem tržištu, trezorske zapise Ministarstva financija s rokom dospelja duljim od jedne godine i dio ukupnih obveznica središnje države izdanih u inozemstvu koji je na kraju izvještajnog razdoblja u vlasništvu rezidentnih institucionalnih jedinica. Od prosinca 2005. obveznice središnje države i trezorski zapisi

Ministarstva financija izdani na domaćem tržištu a u vlasništvu nerezidenatnih institucionalnih jedinica uključeni su u inozemni dug središnje države. Kod trezorskih zapisa s rokom dospelja duljim od jedne godine razlika između nominalne vrijednosti i vrijednosti izdanja čini obračunate nedospjele kamate, koje su raspoređene duž životnog vijeka instrumenta metodom složeno-ga kamatnog računa. Stanja obveznica središnje države uključuju obračunate nedospjele kamate.

Stanje kredita banaka od siječnja 2004. sadrži, uz nedospjelu glavicu, i obračunate nedospjele kamate.

Izvor podataka za inozemni dug središnje države jest statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor su podataka o domaćim jamstvima statistička izvješća banaka i statistička izvješća ostalih financijskih institucija, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Iznimno od navedenog u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama" u ovoj je tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u dijelu 2. Inozemni dug središnje države, reklasificiran iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od, uključujući, prosinca 1998., a u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države reklasificiran je od, uključujući, prosinca 2002.

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100			Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima	Indeksi potrošačkih cijena ^b			Cijene pri proizvođačima
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1998.	prosinac	82,1	84,6	73,7	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	85,3	87,2	78,5	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1	106,5	105,9
2000.	prosinac	90,0	92,0	82,8	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	92,1	93,2	88,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	93,8	94,2	92,6	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	95,4	95,7	94,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	prosinac	98,0	98,0	98,0	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	prosinac	101,6	101,4	102,0	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6	103,5	104,1	102,7
2006.	prosinac	103,7	102,8	106,4	100,0	100,0	100,2	100,0	102,0	101,4	104,2	101,9
2007.	prosinac	109,7	109,5	110,0	101,2	101,2	101,3	100,4	105,8	106,6	103,4	105,9
2008.	prosinac	112,8	112,2	114,7	99,4	99,1	100,5	98,7	102,9	102,4	104,3	104,3
2009.	prosinac	114,9	114,5	117,3	99,4	99,3	100,2	100,0	101,9	101,3	103,9	101,6
2010.	prosinac	117,1	117,1	117,6	100,0	100,1	99,9	101,0	101,8	102,2	100,3	105,7
2011.	prosinac	119,5	120,6	116,4	99,6	99,6	99,6	99,8	102,1	103,0	98,9	105,8
2012.	siječanj	119,1	120,0	116,3	99,6	99,5	99,9	100,9	101,2	101,8	98,7	105,9
	veljača	119,8	120,9	116,4	100,6	100,7	100,1	102,0	101,3	102,0	98,6	106,3
	ožujak	121,6	122,8	117,8	101,5	101,6	101,2	100,6	102,0	102,6	99,9	106,2
	travanj	122,6	124,0	118,0	100,8	101,0	100,2	100,6	102,6	103,3	99,9	106,2
	svibanj	124,6	126,5	118,7	101,7	102,0	100,6	101,5	103,9	104,9	100,7	107,2
	lipanj	123,9	125,3	119,4	99,4	99,1	100,6	99,6	103,8	104,7	100,5	107,0
	srpanj	122,7	123,6	119,8	99,0	98,7	100,3	100,1	103,4	104,2	100,0	106,9
	kolovoz	123,3	124,4	119,9	100,5	100,6	100,1	101,5	104,0	104,9	100,5	107,8
	rujan	125,0	126,8	119,2	101,4	101,9	99,4	101,0	105,0	105,9	101,6	108,9
	listopad	125,6	127,4	119,6	100,4	100,5	100,3	100,1	104,8	105,6	102,2	108,4
	studen	125,3	127,3	119,1	99,8	99,9	99,6	98,8	104,4	105,1	101,8	106,6

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo. ^b Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.

Izvor: DZS

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima • Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku uveo je indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004.).

Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena • Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Udio dobara i usluga koji se isključuju iz košarice za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2011. godini iznosi 29,3% (od toga se 6,1 postotni bod odnosi na poljoprivredne proizvode, a 23,2 postotna boda na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nul-tog pondera.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	87,3	88,6	80,0	99,9	99,9	100,0			
1999.	prosinac	89,8	91,1	82,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	92,8	93,9	86,5	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	93,9	94,6	89,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	95,0	95,6	91,9	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	96,2	96,4	94,7	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	prosinac	98,4	98,5	97,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	prosinac	101,3	101,4	101,0	100,1	100,0	100,5	103,0	102,9	103,7
2006.	prosinac	103,6	103,6	103,6	99,8	99,7	100,3	102,3	102,2	102,5
2007.	prosinac	108,8	109,1	107,2	100,8	100,8	100,4	105,0	105,3	103,5
2008.	prosinac	113,3	113,5	112,5	99,4	99,3	100,2	104,2	104,0	105,0
2009.	prosinac	113,6	113,3	115,2	98,8	98,6	100,2	100,2	99,8	102,4
2010.	prosinac	113,7	113,4	114,9	99,1	99,0	99,7	100,1	100,1	99,8
2011.	prosinac	117,0	117,2	116,1	99,5	99,4	100,1	102,9	103,3	101,1
2012.	siječanj	115,9	115,8	116,2	99,1	98,8	100,1	102,0	102,2	100,9
	veljača	115,6	115,4	116,4	99,7	99,7	100,2	101,3	101,4	100,8
	ožujak	116,9	116,8	117,2	101,1	101,2	100,7	101,6	101,6	101,6
	travanj	118,0	118,1	117,6	101,0	101,1	100,3	102,3	102,4	101,8
	svibanj	118,7	118,7	118,7	100,6	100,5	100,9	102,1	102,1	102,0
	lipanj	118,5	118,2	119,5	99,8	99,6	100,7	102,0	102,0	101,5
	srpanj	117,5	116,9	120,3	99,2	98,8	100,7	101,5	101,6	100,4
	kolovoz	117,3	116,6	120,6	99,8	99,8	100,2	101,5	101,6	100,4
	rujan	118,6	118,3	119,6	101,0	101,5	99,2	101,9	101,8	102,2
	listopad	118,6	118,3	119,6	101,0	101,5	99,2	101,9	101,8	102,2
	studen	120,0	119,9	120,3	101,2	101,3	100,6	102,3	102,1	103,5

Izvor: DZS

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće
u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
2005.	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9
2006.	prosinac	4.735,0	97,0	105,9	105,2
2007.	prosinac	4.958,0	96,6	104,7	105,2
2008.	prosinac	5.410,0	100,3	109,1	107,0
2009.	prosinac	5.362,0	99,6	99,1	102,6
2010.	prosinac	5.450,0	97,6	101,7	100,6
2011.	prosinac	5.493,0	95,9	100,8	101,8
2012.	veljača	5.363,0	98,2	102,3	102,3
	ožujak	5.499,0	102,5	100,3	101,6
	travanj	5.403,0	98,3	100,1	101,3
	svibanj	5.529,0	102,3	101,9	101,4
	lipanj	5.492,0	99,3	99,9	101,1
	srpanj	5.424,0	98,8	101,1	101,1
	kolovoz	5.541,0	102,2	100,5	101,0
	rujan	5.366,0	96,8	99,4	100,9

Izvor: DZS

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
1999.	listopad	-33,7	-14,9	-46,3	-38,4	-12,1	-49,9	-17,6	35,5	-50,7	-69,7
2000.	listopad	-20,9	3,5	-32,2	-26,2	1,2	-22,0	5,7	26,9	-48,3	-63,6
2001.	listopad	-27,0	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	listopad	-25,2	-8,3	-29,3	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-34,1	-64,0
2003.	listopad	-22,2	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	listopad	-23,9	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	prosinac	-26,4	-13,7	-25,6	-16,4	-5,9	-34,4	-21,5	27,6	-25,9	-50,6
2006.	prosinac	-18,9	-4,7	-15,4	-10,9	1,1	-22,4	-10,5	16,9	-12,9	-49,4
2007.	prosinac	-24,7	-15,5	-24,5	-16,8	-9,8	-31,8	-21,2	12,8	-25,0	-54,8
2008.	prosinac	-42,0	-33,3	-40,9	-30,7	-25,9	-51,8	-40,6	43,4	-40,3	-57,9
2009.	prosinac	-46,8	-32,7	-47,6	-35,7	-22,6	-64,5	-42,8	63,9	-42,5	-58,0
2010.	prosinac	-42,9	-30,6	-48,7	-40,7	-21,7	-65,9	-39,4	55,7	-39,4	-54,8
2011.	prosinac	-23,6	-8,9	-43,1	-31,6	-5,5	-56,5	-12,3	25,0	-41,2	-51,4
2012.	siječanj	-21,8	-5,9	-39,1	-26,8	-2,8	-54,7	-9,0	25,0	-35,7	-50,2
	veljača	-33,2	-15,3	-39,3	-30,4	-11,2	-56,5	-19,3	47,1	-31,1	-55,3
	ožujak	-37,6	-23,5	-43,9	-33,6	-16,3	-58,1	-30,7	47,4	-39,9	-56,1
	travanj	-40,6	-26,5	-48,9	-38,2	-18,3	-63,4	-34,7	49,2	-45,2	-60,2
	svibanj	-42,2	-29,8	-53,6	-42,2	-21,4	-65,9	-38,2	46,8	-52,8	-62,4
	lipanj	-40,3	-26,3	-51,3	-39,2	-18,5	-64,9	-34,0	47,6	-49,7	-61,0
	srpanj	-39,7	-25,5	-46,3	-35,7	-16,2	-62,0	-34,8	47,8	-41,2	-60,0
	kolovoz	-44,5	-31,5	-47,0	-40,1	-23,4	-63,3	-39,5	55,3	-37,7	-59,7
	rujan	-45,1	-32,1	-48,8	-41,4	-23,6	-64,1	-40,6	59,0	-40,8	-57,1
	listopad	-46,9	-31,0	-48,7	-41,8	-23,9	-60,8	-38,1	61,2	-43,6	-64,3
	studen	-47,4	-35,3	-50,3	-39,9	-26,9	-67,6	-43,6	59,7	-43,3	-59,5

Izvori: Ipsos Puls; HNB

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača • Anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. To se anketno istraživanje do travnja 2005. provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. provodi se svakoga mjeseca, uz tehničku i financijsku pomoć Europske komisije.

Upitnik sadržava ukupno 23 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_z r_i \cdot w_i$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponuđeni/odabrani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na

pojedino pitanje. Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu $-100 < I_i < 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabranih indeksa odgovora na pitanja:

I1: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila financijska situacija u vašem kućanstvu?

I2: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti financijska situacija u vašem kućanstvu?

I3: Što mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I4: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I7: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

I8: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za kućanstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

I11: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjati išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7×(-1), I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8.

Popis banaka i štedionica

1. prosinca 2012.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banco Popolare Croatia d.d., Zagreb
2. Banka Kovanica d.d., Varaždin
3. Banka splitsko-dalmatinska d.d., Split
4. BKS Bank d.d., Rijeka
5. Centar banka d.d., Zagreb
6. Croatia banka d.d., Zagreb
7. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka
8. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
9. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
10. Imex banka d.d., Split
11. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
12. Jadranska banka d.d., Šibenik
13. Karlovačka banka d.d., Karlovac
14. KentBank d.d., Zagreb
15. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
16. Nava banka d.d., Zagreb
17. OTP banka Hrvatska d.d., Zadar
18. Partner banka d.d., Zagreb
19. Podravska banka d.d., Koprivnica
20. Primorska banka d.d., Rijeka
21. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
22. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
23. Samoborska banka d.d., Samobor
24. Slatinska banka d.d., Slatina
25. Société Générale – Splitska banka d.d., Split
26. Štedbanka d.d., Zagreb
27. Vaba d.d. banka Varaždin, Varaždin
28. Veneto banka d.d., Zagreb
29. Volksbank d.d., Zagreb
30. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Štedne banke koje imaju odobrenje za rad

1. Tesla štedna banka d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. HPB – Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. PBZ stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
5. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb, posluje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN, br. 138/2006.)

Predstavništva inozemnih banaka

1. BKS Bank AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Agroobrtička banka d.d., Zagreb	14.6.2000.
2. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.5.2002.
3. Cibale banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
4. Credo banka d.d., Split	16.1.2012.
5. Glumina banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
6. Gradska banka d.d., Osijek	3.5.1999.
7. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.4.2000.
8. Ilirija banka d.d., Zagreb	6.4.1999.
9. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
10. Međimurska štedionica d.d., Čakovec	17.3.2004.
11. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	8.9.2000.
12. Županjska banka d.d., Županja	3.5.1999.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.5.2000.
2. Križevačka banka d.d., Križevci	3.1.2005.
3. Obrtnička štedna banka d.d., Zagreb	22.12.2010.
4. Primus banka d.d., Zagreb	23.12.2004.
5. Štedionica Dora d.d., Zagreb	1.1.2002.
6. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	7.3.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	8.6.2001.
3. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.3.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. prosinca 2012.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	prof. dr. Boris Vujčić
Članovi Savjeta	prof. dr. Boris Cota
	prof. dr. Vlado Leko
	dr. sc. Branimir Lokin
	dr. sc. Željko Lovrinčević
	Relja Martić
	mr. sc. Adolf Matejka
	Damir Odak
	prof. dr. Silvije Orsag
	mr. sc. Tomislav Presečan
	prof. dr. Jure Šimović
	Vedran Šošić
	dr. sc. Sandra Švaljek
	prof. dr. Mladen Vedriš

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	prof. dr. Boris Vujčić
Zamjenik guvernera	Relja Martić
Viceguverner	Vedran Šošić
Viceguverner	Damir Odak
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	mr. sc. Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	Željko Jakuš
Sektor za planiranje, kontroling i računovodstvo	dr. sc. Diana Jakelić
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	dr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Michael Faulend

Kratice i znakovi

Kratice

b.b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation</i>

OP	– obvezna pričuva
PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Producer Price Index</i>)
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

BG	– Bugarska
CZ	– Češka
EE	– Estonija
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
LV	– Letonija
LT	– Litva
PL	– Poljska
RO	– Rumunjska
SK	– Slovačka
SI	– Slovenija

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaze se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
Ø	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak

ISSN 1331-6036 (tisak) • ISSN 1334-0042 (online)